



This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

B 1,183,764



DA
20
E59
nr. 7
v. 4

CHARTAE
ANGLOSAXONICAE.

M. VAN DE WEYER,

Member's Copy.

CODEX DIPLOMATICUS
ÆVI SAXONICI,

OPERA
JOHANNIS M. KEMBLE.
TOMUS IV.



LONDINI:
SUMPTIBUS SOCIETATIS.
M.DCCC.XLVI.

24

LONDON :
PRINTED BY S. & J. BENTLEY, WILSON, AND FLEY.
Bangor House, Shoe Lane.

CODEX DIPLOMATICUS AEVI SAXONICI.

TOM. IV.

WITH the close of the Fourth volume of this work we arrive at the reign of Harald, and the Norman conquest of England; an event which our contemporary forefathers could only regard as deplorable, but which we must look back upon with gratitude and pride, as the remote origin of our own peculiar character and power. It is hardly possible to compare the signatures to the charters contained respectively in this and in the previous volumes, without seeing how widely a foreign element had become predominant: the Scandinavians of Ingwar, Guðorm, Swegen, and Cnut, successively prepared the way for the descendants of other Scandinavians under William; and the Saxon national character, like the national dynasty, was too weak to offer a successful resistance. Defeated, yet still holding a portion of its domain with unabated perseverance, yielding somewhat in one place to break out with unshaken obstinacy at another, it accommodated itself partially to the peculiar habits of each successive invader; till, after the closing scenes of the great drama commenced at Hastings, it ceased to exist as a national character; and the beaten, ruined, and demoralized Anglosaxon found himself launched in a new career of honour, and rising into all the might and dignity of an Englishman. Let us reflect that defeats upon the Thames

TOM. IV.

6

and Avon were probably necessary preliminaries to victories upon the Sutelj.

The following documents will repay comparison with the record in Domesday; they extend beyond the very day on which (in the language of that instrument) Eádweard was "alive and dead," and they prepare us for the names of those tenants whom we afterwards find as subjects of William. We learn in some degree from them, who lost life and land in the unfortunate attempt to repulse the invader, or in the ill-considered resistance which was afterwards from time to time offered to his authority. Several, addressed to the Ealdormen, Sheriffs, or other officers of the counties, supply valuable information with regard to judicial proceedings, and other branches of the public service.

In this volume any expression of opinion as to the genuineness of particular documents has been for the most part avoided, and I do not mean to pledge myself to the authority of every charter which appears here without an asterisk. There are difficulties at this late time which are not found, in the same measure, at earlier periods, and the canons laid down in the preface to the First volume become for the most part inapplicable in the Fourth. Indeed, almost the only test that can be successfully applied is that of anachronism; and it is probable that, if, at a later period forgery were resorted to, for the purpose of establishing or defending claims to land, the date and form assigned to the false documents would have been those of Eádweard's reign. It is therefore fortunate that the number of instruments in the vernacular tongue, contained in this volume, is comparatively large, inasmuch as these bear along with themselves the surest test of authenticity: the language is, as might be expected from the sources, of very various degrees of impurity, but the genuine forms are

not to be mistaken, and cannot be unrecognized, in spite of the careless transcribers of monastic chartularies. The documents drawn up wholly, or for the most part, in Anglosaxon, amount to more than half of the whole number contained in the volume; a much larger proportion than prevailed in the three preceding volumes. They are rubricked under the following numbers: 731, 732, 735, 737, 738, 745, 753, 755, 758, 759, 766, 768, 773, 782, 788, 789, 790, 799, 802, 803, 804, 820, 821, 822, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 904, 917, 918, 921, 922, 923, 924, 925, 929, 931, 933, 934, 935, 936, 937, 940, 942, 943, 944, 946, 947, 949, 953, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 965, 967, 970, 972, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980.

Thus, of two hundred and fifty-four charters, one hundred and thirty-seven are in Saxon, more or less pure. Several of these, being wills, settlements, or records of services due, and covenants entered into, are of the utmost value, from the light they throw upon the private life of our forefathers.

It now remains to complete the collection by publishing the omitted charters, the series of which will commence again with the seventh century. This will be done in the next succeeding volumes.

LIST OF THE DOCUMENTS CONTAINED IN THIS VOLUME.

No.	Name.	Date.	Authorities.
727. Cnut 1018	Reg. C. C. Cantuar. A. i. No. 234.
728. Cnut 1018	MS. Lansd. 966, fol. 86. MS. Wanley. fol. 282, b.
729. Cnut 1019	MS. C. C. C. Cantab. 59, No. 35. MS. Harl. 358, fol. 32, inspex.
730. Cnut 1019	MS. Harl. 61, f. 8.
731. Cnut 1013—1020	MS. Wanley. fol. 181, b.
732. Godwine 1016—1020	MS. in Arc. C. C. Cantuar. Somners. Gavelk. p. 196.
733. Ælfsige Before 1022	MS. Soc. Ant. lx. fol. 24.
734. Cnut 1022	MS. Cole. xviii. fol. 116, b. Gale. Vet. Script. iii. p. 522.
735. Cnut 1020—1023	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 20 & 20, b. MS. Harl. 358. fol. 44, b. MS. Harl. 258. fol. 59. MS. Lansd. 447. fol. 24.
736. Cnut 1021—1023	MS. Cott. Aug. ii. 24. MS. Cott. Vesp. B. xxiv. fol. 17, b. MS. Harl. 3763. fol. 63.
737. Cnut 1023	C. C. C. Ch. Ant. S. 259. 260. C. C. C. Ch. Ant. S. 261. 262.
738. Wulfric 1023	Hickes. Dissert. Epist. p. 76.
739. Cnut 1023	Cod. Winton. fol. 106.
740. Cnut 1021—1024	MS. Cott. Galba. E. ii. fol. 30.
741. Cnut 1024	MS. in the possession of the Earl of Ilchester.
742. Healðegen Searpa 1026	Cott. Ch. x. 11.
743. Cnut 1026	Cod. Winton. fol. 86, b

No.	Name.	Date.	Authorities.
744. Cnut		1031	MS. Cott. Aug. II. 69.
745. Cnut		1032	
746. Cnut		1032	MS. Cott. Claud. B. vi. fol. 107, b. MS. Cott. Claud. C. ix. fol. 127, b.
747. Cnut		1032	Gul. Meld. edit. Hearne. p. 88.
748. Cnut		1032	Gale. Vet. Script. i. p. 58.
749. Cnut		1033	Reg. Alb. pen. Dec. et Cap. Eborac. T. A. i. fol. 59, b.
750. Cnut		1033	Cod. Winton. fol. 113, b.
751. Cnut		1033	MS. Cott. Claud. B. vi. fol. 107.
752. Cnut		1033	Cod. Winton. fol. 38, b.
753. Cnut		1035	Cod. Winton. fol. 114.
754. Æðelnoð		1020—1038	Chart. Ant. Cantuar. R. 17. Somners. Antiq. Cant. App. p. 43.
755. Eanwen		Before 1038	Hickes. Dissert. Epist. p. 2.
756. Cnut		No date.	MS. Cott. Claud. D. x. fol. 57.
757. Cnut		No date.	MS. Cott. Vesp. B. xxiv. fol. 30.
758. Harald Håranfót		1038	MS. Cott. Aug. II. 90.
759. Bishop Ælfric		No date.	MS. Cott. Aug. II. 85. MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. f. 48.
760. Bishop Lyfing		1038	Smith. Beda. App. p. 779.
761. Hardacnut		1038—1039	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. f. 21. MS. Harl. 358, f. 45, b. MS. Lansd. 447. f. 24, b.
762. Hardacnut		1042	MS. Cott. Claud. B. vi. f. 109, b. MS. Cott. Claud. C. ix. f. 128.
763. Hardacnut		1042	Cod. Winton. fol. 109. MS. Harl. 596. fol. 19, b.
764. Bishop Lyfing		1042	Smith. Beda. App. p. 780.
765. Bishop Lyfing		1042	Smith. Beda. App. p. 781.

IN THIS VOLUME.

xi

No.	Name.	Date.	Authorities.
766.	Leofric and Godgyfu .	No date.	MS. Cott. Tib. A. xiii. fol. 180.
767.	Eadweard 1043	MS. Cott. Claud. B. vi. fol. 16, b.
768.	Ælfwine 1038—1044	Cod. Winton. fol. 41, b.
769.	Eadweard 1038—1044	MS. Cott. Aug. ii. 68.
770.	Eadweard 1044	MS. Cott. Aug. ii. 69.
771.	Eadweard 1044	Cart. Ant. in Arc. Lond. T. No. 10.
772.	Eadweard 1044	MS. in the possession of the Earl of Ilchester.
773.	Ægelric 1044	MS. Cott. Aug. ii. 70. Reg. C.C. Cantuar. C. v. f. 11.
774.	Eadweard 1044	Cod. Winton. fol. 26, b.
775.	Eadweard 1044	Cod. Winton. fol. 43.
776.	Eadweard 1045	Cod. Winton. fol. 64, b.
777.	Bishop Lyfing 1045	Smith. Beda. App. p. 781.
778.	Eadweard 1045	MS. Harl. 436. fol. 53, b.
779.	Eadweard 1045	MS. Cott. Aug. ii. 58. MS. Cott. Faust. A. iii. fol. 30.
780.	Eadweard 1045	Cod. Winton. fol. 79.
781.	Eadweard 1045	Cott. Ch. viii. 9. Cod. Winton. f. 77, b.
782.	Wulfgyð 1046	Reg. C.C. Cantuar. C. v. fol. 11.
783.	Eadweard 1046	Cod. Winton. fol. 112, b. Cott. Ch. xii. 76.
784.	Eadweard 1046	MS. Soc. Ant. lx. fol. 32.
785.	Eadweard 1044—1047	MS. Cott. Galba. E. ii. fol. 30. MS. Lansd. 447. fol. 15, b.
786.	Eadweard 1049	Cod. Winton. f. 109, b.
787.	Eadweard 1049	C.C.C. Ch. Ant. C. 1281.
788.	Ðurstan 1049	MS. Cott. Aug. ii. 34.
789.	Godric 1038—1050	MS. Cott. Aug. ii. 35.

No.	Name.	Date.	Authorities.
790.	Godwine 1038—1050	C.C.C. Ch. Ant. A. 207.
791.	Eadweard 1050	MS. C.C.C. Cantab. 59. No. 36.
792.	Eadweard 1050	MS. Cott. Claud. B. vi. fol. 110, b.
793.	Eadweard 1050	MS. Cott. Claud. B. vi. fol. 114.
794.	Eadweard 1038—1051	Gale. Vet. Script. i. p. 64.
795.	Dorold 1051	Gale. Vet. Script. i. p. 86.
796.	Eadweard 1052	MS. Cott. Claud. B. vi. fol. 111, b. and f. 118, b. MS. Cott. Claud. C. ix. fol. 130, b.
797.	Eadweard 1052—1053	MS. Cott. Vesp. B. xxiv. fol. 34.
798.	Eadweard 1053	MS. Cott. Tib. D. vi. fol. 28.
799.	Brihtmar 1053	Reg. C.C. Cantuar. C. v. fol. 11, b.
800.	Eadweard 1054	MS. Cott. Claud. B. vi. fol. 115. MS. Cott. Claud. C. ix. fol. 130.
801.	Eadweard 1055	MS. Harl. 3763. fol. 64.
802.	Leofwine Before 1056	Hickes. Dissert. Epist. p. 9.
803.	Godwine Before 1056	Hickes. Dissert. Epist. p. 11.
804.	Ealdred 1049—1058	Smith. Beda. App. p. 782.
805.	Ealdred 1046—1060	Heming. ed. Hearne. ii. p. 396.
806.	Eadweard 1051—1060	MS. Soc. Ant. ix. fol. 26, b.
807.	Ægelwine 1051—1060	MS. Cott. Tib. A. xiii. fol. 150.
808.	Eadweard 1060	MS. Soc. Ant. ix. fol. 27, b.
809.	Eadweard 1060	Ex Reg. Ramsey in Scacc. fol. 336.
810.	Eadweard 1061	Exempl. Ric. Abb. Sancti Audoeni, &c. 1227. MS. C.C.C. Cantab. cxi. f. 227.

IN THIS VOLUME.

xiii

No.	Name.	Date.	Authorities.
811.	Eadweard	1061	MS. C.C.C. Cantab. cxi. fol. 90.
812.	Eadweard	1062	MS. Cott. Vit. A. xiii. fol. 50, b.
813.	Eadweard	1062	MS. Cott. Tib. C. ix. fol. 48.
814.	Eadweard	1063	Collect. Topog. i. p. 63.
815.	Eadweard	1065	Mag. Reg. Alb. pen. Dec. et Cap. Ebor. fol. 60.
816.	Eadweard	May 20, 1065	MS. Cott. Tib. E. viii. fol. 250.
817.	Eadweard	1065	Ex Reg. Meld. Scacc. Reg. Rem. West. cart. 42. Ch. Ant. in Arc. Lond. Q. No. 1. MS. Harl. 6748. fol. 5, b. MS. Lansd. 417. f. 21.
818.	Godgyfu	1060—1066	Ex Reg. de Eynesham, penes Dec. et Cap. Eccl. Cath. Oxon. N. Mon. iii. p. 14.
819.	Eadweard	1060—1066	MS. Soc. Ant. lx. fol. 26.
820.	Stigand	1060—1066	Cod. Winton. fol. 94.
821.	Wulfwold	1060—1066	MS. C.C.C. Cantab. cxi. f. 92.
822.	Ælfwig	1060—1066	MS. C.C.C. Cantab. cxi. f. 74.
823.	Ealdred	1062—1066	MS. Cott. Tib. A. xiii. fol. 176.
824.	Eadweard	1066	MS. Cott. Faust. A. iii. fol. 25, b.
825.	Eadweard	1066	MS. Cott. Faust. A. iii. fol. 31, b.
826.	Eadweard	No date.	MS. Cott. Faust. A. iii. f. 107.
827.	Eadweard	No date.	MS. Cott. Faust. A. iii. f. 106.
828.	Eadweard	1066	MS. Cott. Faust. A. iii. f. 105, b.
829.	Eadweard	1066	MS. Cott. Faust. A. iii. fol. 109, b.
830.	Eadweard	No date.	MS. Cott. Faust. A. iii. f. 112.
831.	Eadweard	No date.	MS. Harl. 84. fol. 99, b. Ch. Ant. in Arc. Lond. I. No. 12.

No.	Name.	Date.	Authorities.
832.	Eadweard . . .	No date.	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 22. MS. Bibl. Publ. Cant. Ee. 3. 60. fol. 127. MS. Harl. 743. fol. 59.
833.	Eadweard . . .	No date.	MS. Rawlinson. 339. fol. 118, b.
834.	Eadweard . . .	No date.	Hickes. Thes. 1. p. 162, note.
835.	Eadweard . . .	No date.	MS. Harl. 6968. fol. 7.
836.	Eadweard . . .	No date.	MS. Harl. 6968. fol. 6.
837.	Eadweard . . .	No date.	MS. Harl. 6968. fol. 6.
838.	Eadweard . . .	No date.	MS. Harl. 6968. f. 6.
839.	Eadweard . . .	No date.	MS. Harl. 6968. fol. 6.
840.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Claud. B. vi. f. 114. MS. Cott. Claud. C. ix. f. 130.
841.	Eadweard . . .	No date.	Ch. 8. Edw. II. No. 5. N. Mon. III. p. 56.
842.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Faust. A. III. fol. 109, b.
843.	Eadweard . . .	No date.	Autog. in Bibl. Cott. Hickes. Thes. 1. p. 158. MS. Cott. Faust. A. III. f. 108, b.
844.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Vit. A. XIII. f. 50.
845.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Faust. A. III. f. 105.
846.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Faust. A. III. f. 105.
847.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Claud. A. III. f. 4, b.
848.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Vit. A. XIII. f. 49, b.
849.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Vit. A. XIII. f. 49.
850.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Vit. A. XIII. f. 49. Ch. Ant. in Arc. Lond. D. No 7. MS. Harl. 84. fol. 41.
851.	Eadweard . . .	No date.	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 23.
852.	Eadweard . . .	No date.	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 23.

IN THIS VOLUME.

XV

No.	Name.	Date.	Authorities.
853.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Otho. B. xiv. f. 257, b. Ch. 8 Edw. II. No. 5. per Inspex. MS. Add. Brit. Mus. 4936. fol. 179, b. MS. Reg. Scacc. Rem.
854.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Claud. D. x. fol. 63, b, and 177.
855.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Faust. A. iii. f. 104.
856.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Vit. A. xiii. f. 49, b.
857.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Faust. A. iii. fol. 111, b, and 110, b.
858.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Faust. A. iii. f. 108.
859.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Faust. A. iii. fol. 107, b.
860.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Faust. A. iii. f. 105.
861.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Faust. A. iii. fol. 110, b.
862.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Faust. A. iii. f. 103.
863.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Faust. A. iii. f. 109.
864.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Faust. A. iii. fol. 106, b.
865.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Faust. A. iii. fol. 103, b.
866.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Aug. ii. 81.
867.	Eadweard . . .	No date.	MS. Rawlinson. 329. f. 118. N. Mon. vi. part. 3. p. 1212.
868.	Eadweard . . .	No date.	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 22, b.
869.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Faust. A. iii. f. 107.
870.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Faust. A. iii. f. 108. Autog. in Arc. Ecc. S. Pet. Westm.
871.	Eadweard . . .	No date.	Ch. 8 Edw. II. No. 5. per Inspex. N. Mon. iii. p. 56.
872.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Faust. A. iii. f. 111.

No.	Name.	Date.	Authorities.
873.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Faust. A. III. f. 109.
874.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Aug. n. 49. MS. Harl. 638. fol. 14. MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 22, b.
875.	Eadweard . . .	No date.	MS. Harl. 638. fol. 14. MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 23.
876.	Eadweard . . .	No date.	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 23, b.
877.	Eadweard . . .	No date.	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 23.
878.	Eadweard . . .	No date.	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 23.
879.	Eadweard . . .	No date.	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 23.
880.	Eadweard . . .	No date.	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 23.
881.	Eadweard . . .	No date.	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 22, b.
882.	Eadweard . . .	No date.	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 22, b.
883.	Eadweard . . .	No date.	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 22.
884.	Eadweard . . .	No date.	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 22, b. MS. Harl. 743. fol. 59, b.
885.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Tib. A. vi. f. 121, b.
886.	Eadweard . . .	No date.	Autog. in Arch. Ecc. Wig. Hickes. Gram. i. p. 141. MS. Cott. Faust. A. III. fol. 104, b.
887.	Eadweard . . .	No date.	Reg. B. pen. Dec. et Cap. S. Paul. fol. 21, b. MS. Lansd. 446. fol. 91.
888.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Claud. B. vi. f. 114. MS. Cott. Claud. C. ix. f. 130.
889.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Faust. A. III. fol. 111, b, and 110.
890.	Eadweard . . .	No date.	MS. Harl. 85. fol. 373. Ch. Ant. in Arc. Lond. EE. No. 1.
891.	Eadweard . . .	No date.	Cod. Winton. fol. 5.

IN THIS VOLUME.

xvii

No.	Name.	Date.	Authorities.
892.	Eadweard . . .	No date.	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 22, b.
893.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Aug. 11. 80. MS. Reg. Alb. pen. Dec. et Cap. Ebor. fol. 61, b.
894.	Eadweard . . .	No date.	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 22, b.
895.	Eadweard . . .	No date.	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 22. MS. Harl. 743. fol. 59, b.
896.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Claud. A. 111. fol. 5, b.
897.	After Eadweard . .	No date.	Cod. Winton. fol. 25.
898.	Æðelstan . . .	No date.	Ex Autog. Bibl. Cott. Hickes. Thes. Pref. 1. p. xxi.
899.	Eadweard . . .	No date.	MS. Harl. 2115. fol. 143, b.
900.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Vesp. B. xx. f. 277. MS. Cott. Claud. D. x. f. 63. MS. Cott. Julius. D. 11. f. 90.
901.	Eadweard . . .	No date.	MS. Lansd. 417. fol. 9, b.
902.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Claud. D. x. f. 57.
903.	Eadweard . . .	No date.	MS. Reg. Scacc. Rem. West.
904.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Otho. B. xiv. f. 257. MS. Reg. Scacc. Rem. West.
905.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cole. xlv. p. 33.
906.	Eadweard . . .	No date.	MS. Reg. Scacc. Rem. West.
907.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Tib. A. vi. f. 120. Ch. Ant. in Arc. Lond. B. No. 12. MS. Harl. 6596. fol. 27. MS. Cott. Tit. A. 1. fol. 22. Ch. Ant. in Arc. Lond. II. No. 2.
908.	Eadweard . . .	No date.	MS. Soc. Ant. 1x. fol. 64.
909.	Eadweard . . .	No date.	Reg. C.C. Cant. A. No. 235. MS. Harl. 1757. fol. 172.
910.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cole. xlv. p. 83.
911.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Vesp. B. xxiv. fol. 26, b.

No.	Name.	Date.	Authorities.
912.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Vesp. B. xxiv. fol. 36.
913.	Eadweard . . .	No date.	Ex Reg. B. pen. Dec. et Cap. S. Paul. fol. 21, b.
914.	Eadweard . . .	No date.	Autog. S. Michael. in Norm. N. Mon. vi. p. 989.
915.	Eadweard . . .	No date.	MS. Harl. 743. fol. 8. and fol. 59. MS. Harl. 645. fol. 125, b. and 143, b.
916.	Eadweard 1043	MS. Lansd. 400. fol. 92. Ex Reg. Scacc. Reg. Rem. West. fol. 75.
917.	Eadgið . . .	No date.	MS. Harl. 6968. fol. 9.
918.	Eadgið . . .	No date.	MS. Harl. 6968. fol. 6.
919.	Eadnoð . . .	No date.	MS. Harl. 311. fol. 19. MS. Reg. Scacc. Reg. Rem. West.
920.	Eadwine . . .	No date.	MS. Cott. Nero D. i. f. 150, b.
921.	Eadwine . . .	No date.	MS. Bibl. Publ. Cantab. Ff. 2. 33. fol. 45.
922.	Eadwine . . .	No date.	Cod. Winton. f. 114, b.
923.	Ealdred 1049—1058	Autog. Ecc. Wig. MS. Harl. 4660. fol. 15.
924.	Fulder . . .	No date.	Harl. Ch. 83. A. 3.
925.	Geatfled and others .	No date.	MS. Cott. Dom. vii. f. 43. MS. Chart. S. Nic. Pri. Exeter.
926.	Gyða . . .	No date.	Collect. Topog. i. p. 386.
927.	Wælðeof 1066—1069	MS. Soc. Ant. LX. fol. 28, b.
928.	Godric . . .	No date.	MS. Harl. 311. fol. 18.
929.	Godwine and Leofwine .	No date.	MS. Harl. 311. fol. 29, b. MS. Text. Roff. f. 155.
930.	Godwine . . .	No date.	Collect. Topog. iv. p. 143.
931.	Leofgifu . . .	No date.	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 45.
932.	Leofmed . . .	No date.	Gale. Vet. Script. iii. p. 507.
933.	Leofnoð . . .	No date.	MS. C.C.C. Cantab. cx1. f. 8.
934.	Ægelsige . . .	No date.	MS. C.C.C. Cantab. cx1. f. 8.

IN THIS VOLUME.

xix

No.	Name.	Date.	Authorities.
935.	Ægelsige . . .	No date.	MS. C.C.C. Cantab. cxi. f. 8.
936.	Godwig . . .	No date.	MS. C.C.C. Cantab. cxi. f. 8.
937.	Ælfaige . . .	No date.	MS. C.C.C. Cantab. cxi. f. 8.
938.	Leofric . . .	No date.	MS. Cott. Vesp. B. xxiv. fol. 26.
939.	Leofric . . .	No date.	MS. Lansd. 400. fol. 91. MS. Reg. Covent. in Scacc. Rem. Reg. fol. 75.
940.	Leofric . . .	No date.	MS. Harl. 258. fol. 125, b. MS. Bibl. Bodl. Auct. D. 2. 16. fol. 1.
941.	Lyfing . . .	No date.	MS. Cott. Vesp. B. xxiv. f. 27.
942.	Orcy . . .	No date.	MS. in the possession of the Earl of Ilchester.
943.	Ordnoð . . .	No date.	Cod. Winton. fol. 59, b.
944.	Ordric . . .	No date.	MS. Bibl. Publ. Cant. Ee. 3. 60. fol. 161.
945.	Oswulf and Æðelgyð .	No date.	MS. Cott. Nero, D. i. fol. 150, b.
946.	Sigfæd . . .	No date.	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 49, b.
947.	Sigfæd . . .	No date.	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 49, b.
948.	Bishop Siweard After 1058	MS. Cott. Claud. B. vi. f. 112.
949.	Bishop Stigand 1049—1052	Cod. Winton. fol. 74, b.
950.	Toua 1049—1052	MS. Cott. Nero, D. i. fol. 150, b.
951.	Wibburh . . .	No date.	MS. Cott. Tib. A. xiii. fol. 150, b.
952.	Wigferð . . .	No date.	MS. Cott. Tib. A. xiii. fol. 153, b.
953.	Ulf About 1066	MS. Soc. Ant. ix. fol. 50, b.
954.	Wulf . . .	No date.	MS. Cott. Nero, D. i. fol. 150, b.
955.	Wulfgyfu . . .	No date	MS. Harl. 311. ff. 14, b. and 20.
956.	Bishop Wulfwig 1052	MS. Cott. Vesp. B. xv. f. 6. MS. Harl. 258, fol. 3.
957.	Bishop Deodred . . .	No date.	MS. Bibl. Publ. Cantab. Ff. 2. 33. fol. 48.

XX LIST OF DOCUMENTS IN THIS VOLUME.

No.	Name.	Date.	Authorities.
958.	Þored . . .	No date.	MS. Cott. Claud. A. iii. f. 5.
959.	Þurkytel . . .	No date.	MS. Bibl. Publ. Cantab. Ff. 2. 33. fol. 48, b.
960.	Þurkytel . . .	No date.	MS. Bibl. Publ. Cantab. Ff. 2. 33. f. 45.
961.	Þurkytel . . .	No date.	MS. Cott. Aug. ii. 84.
962.	Ægelwine . . .	No date.	MS. Cott. Nero, D. i. f. 151.
963.	Ælfgar . . .	No date.	MS. Cott. Vesp. B. xxiv. f. 36.
964.	Ælfgar . . .	No date.	MS. Cott. Vesp. B. xxiv. f. 35, b.
965.	Ælfgyfu . . .	No date.	MS. Cott. Claud. A. iii. f. 5.
966.	Ælfhelm and Affa .	No date.	MS. Harl. 311. f. 16.
967.	Ælfhelm . . .	No date.	Lye. Dict. App. ii. ch. 1.
968.	Ælfhild . . .	No date.	MS. Harl. 311. f. 16.
969.	Ælfric . . .	No date.	Collect. Topogr. iv. p. 143.
970.	Ælfric Modercop . .	No date.	MS. Bibl. Publ. Cantab. Ff. 2. 33. f. 45.
971.	Ærnketel and Wulfrun .	No date.	MS. Harl. 311. fol. 16, b.
972.	Ægelfræd . . .	No date.	Ex. MS. Reg. B. pen. Dec. et Cap. St. Paul. f. 20, b.
973.	Æðelgyfu . . .	No date.	MS. Harl. 311. ff. 15 and 20.
974.	Æðelnoð . . .	No date.	MS. Cott. Claud. A. iii. f. 5.
975.	Æðelsige . . .	No date.	MS. Text. Roff. f. 162, b. MS. Harl. 311. f. 24.
976.	Harald	1066	MS. Harl. 6968. f. 8.
977.	Services at Hysseburnan	No date.	Cod. Winton. f. 70.
978.	Bishop Stigand . . .	No date.	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 3. 33. f. 50.
979.	Wulfsige . . .	No date.	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 3. 33. fol. 50.
980.	Þurkytel and Æðelgið .	No date.	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 3. 33. f. 50.
981.	Manumissions . . .	No date.	Add. MS. 9381.

CHARTAE ANGLOSAXONICAE.

DCCXXVII.

CNUT, 1018.

✠ Ego denique imperator Knuto, a Christo rege regum, regiminis Anglici in insula potitus, audiens beneficia praedecessorum meorum regum, scilicet regalia priuilegia, similiter cernens libertatem monasteriorum intra Cantiam positorum, archipraesulisque piissimi Liuingi admonitione, placuit cordi amborum praesentem chartulam corroborare; uidelicet, aecclesia saluatoris in Dorobernia sita, omnium aecclesiarum regni Angligeni mater et domina, cum omnibus ad illam pertinentibus, sit libera, nec quisquam hominum in ea et rebus suis aliquid iuris uel consuetudinis praeter archiepiscopum et monachos ibidem deo famulantes, exigat uel obtineat. In sempiternum hoc nostrum decretum inuiolabile tempore meo et successorum meorum pro spe salutis aeternae, stabile perseueret. His testibus quorum signa subtus annotantur.

Ego Knuto gubernator Anglici orbis propria manu confirmo ✠. Ego Liuingus metropolitanus archipraesul libenter annuo ✠. Ego Emma regina signo crucis confirmo ✠. Ego Wolstanus Eboracensis consolidaui ✠. Ego Ealdelmus episcopus gratum habens ✠. Ego Ælfgarus episcopus concedo ✠. Ego Leofricus episcopus confirmo ✠. Ego Haldenne princeps regis [dono] pro uiribus assensum praebeo ✠. Et ego Turkillus dux concedo ✠. Facta est autem ista concessio anno dominicae incarnationis, millesimo .XVIII.

DCCXXVIII.

CNUT, 1018.

✠ IN nomine sanctae trinitatis! Cum mundi cursus uario, ut cotidie cernimus, incertoque discrimine tendat ad calcem, cuique mortalium opus est, ut sic caducam peragat uitam, ut quandoque possit dei adiutus [beneficio] possidere perpetuam, et quamdiu uitae istius utitur aura cuncta quae iusto statuuntur examine certis apicum lineis inserere, ne forte subsequentibus ueniant in obliuionem, et sic a iunioribus paruipendatur institutio seniorum. Quapropter ego Cnut rex subthronizatus Angligenum, cuidam meo fidelissimo episcopo, qui noto uocitamine nuncupatur Burhwold, condono in aeternae ius haereditatis, quandam telluris particulam, cassatas scilicet quatuor, in duobus locis diuisas, ubi ab incolis dicitur Landerhtun, et terra aliud Tinieltun; ut habeat quamdiu uitalis spiritus in hac aerumnosa uita fragile corpus aluerit; et post obitum eius terram Landerhtun commendat pro anima eius et regis sancto Germano in perpetuam libertatem; et Tinieltun faciat episcopus quod sibi uisum fuerit. Maneatque, prout iam praedixeram, donum istud ab omni saeculari seruitio exinanitum, cum omnibus ad se rite pertinentibus, campis, siluis, pascuis, pratis, excepta expeditione tantum si necessitas coegerit, et captio furum, libertatem teneat ut superius titulatur. Hanc uero meam donationem, quod opto absit a fidelium mentibus, minuentibus atque frangentibus, fiat pars illorum cum illis de quibus e contra fatur, 'Decedite a me maledicti in ignem aeternum,' et caetera; nisi hic prius satisfaciant ante mortem. Istis terminis ista terra hinc inde gyratur, etc. Anno dominicae incarnationis millesimo octodecimo scripta est huius munificentiae syngrapha, his testibus consentientibus quorum nomina inferius caraxata esse uidentur.

✠ Ego Cnut totius Britanniae monarchus meae largitatis donum agiae crucis taumate roborauī. ✠ Ego Liuingus Dorobernensis aecclesiae episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Wlfstan Eboracensis aecclesiae archiepiscopus signo sanctae crucis subscripsi. ✠ Ego Ælfgyfa regina humillima adiuui. ✠ Ego Ælfsinus episcopus non renui. ✠ Ego Brihtwold episcopus adqueiui. ✠ Ego Æðelwine episcopus confirmaui. ✠ Ego Brihtwine episcopus consilium dedi. ✠ Ego Eadnoð episcopus consolidauī. ✠ Ego Burhwold episcopus conclusi. ✠ Ðurcildux. ✠ Yrric dux. ✠ Egillaf dux. ✠ Ranig dux. ✠ Æðelweard dux. ✠ Godwine dux. ✠ Brihtrig abbas. ✠ Æðelsige abbas. ✠ Brihtmær abbas. ✠ Ælfsige abbas. ✠ Æluere abbas. ✠ Æðelwold abbas. ✠ Ðored minister. ✠ Aslac minister. ✠ Tobi minister. ✠ Ælfgar minister. ✠ Odda minister. ✠ Ælfgar minister.

DCCXXIX.

CNUT, 1019.

✠ RECTOR altipolorum culmine atque architector summae fabricae aethereae aulae, ex nihilo quidem cuncta creauit, coelum scilicet et terram et omnia quae in eis sunt, candida quidem angelica agmina, solem, lunam, lucidaque astra, et caetera quae super firmamento sunt; mundi autem fabricam inenarrabili disponens ordine, ut Genesis testatur, 'Et hominem sexto die formauit ad similitudinem suam,' Adam, uidelicet, quadriformi plasmatum materia, unde nunc constat genus humanum quae in terris mouetur et ima terra laruarica latibula, ubi et Lucifer cum decimo ordine per superbiam de coelo ruit. Sed et hoc inuidet pestifer Chelidrus prothoplaustum a deo conditum intellexerat ut hoc impleteret, a quo ipse miser et satellites illius de coelo proiecti sunt. Heu!

quidem boni creati sunt, sed miserabiliter decepti. Ideoque inuidus Zabulus totis uiribus homini inuidet, suadet mulieri, mulier uiro, per suasionem atque per inobedientiam ambo decepti sunt fraudulentè per gustum pomi ligni uetiti, atque ab amoenitate Paradisi deiecti sunt in hoc aerumpnoso saeculo, et letum sibi ac posteris suis promeruerunt, atque in tetrum abyssi demersi sunt. Sed hoc misericors et piissimus pater indoluit perire tandiu nobilem creaturam sui imaginem; misertus est generi humano, misit nobis in tempore, id est, post quinque millia annorum proprium filium suum, ut mundum perditum iterum renouaret; ut sicut mulier genuit mortem in mundo, ita per mulierem enixa est nobis uita in mundo, et sicut per delictum Adæ omnes corruimus, ita per obedientiam Christi omnes surreximus, et sicut mors per lignum intrauit, ita et uita per lignum sanctae crucis uenit, et antiquum inimicum superauit, et fortis fortem alligauit et in imo barathro retrusit; iuste periit qui iniuste decepit, atque omnes antiquas sanctas turmas a fauce pessimi leonis eripuit, et ouem perditam in humeris posuit, et ad antiquam patriam reduxit, et decimum ordinem impleuit. Unde ego Cnhut rex Anglorum caeterarumque gentium persistentium in circuitu, patefacio omnibus hanc cartulam legentibus et auscultantibus, quod Æðelbertus dux reuelauit mihi, quod mei praepositi in Defonia prouincia imponebant iugum seruitutis praediis sanctae aecclesiae dei et eius genitricis Mariae, omniumque sanctorum quae est in Exencestria, diruto monasterio a paganis et crematis priuilegiis quae antiqui reges concesserant supradicto coenobio. Quamobrem ego Cnhut, deo fauente, totius Albionis primicerius, pro petitione supradicti ducis, et pro remedio animae meae mearumque culparum emendatione atque incolumitate mei regni, hanc cartulam concedo Æðelwoldo abbati eiusque fratribus, et suis successoribus in supradicto

monasterio commorantibus ad perpetuam libertatem, ut liberum permaneat ipsum monasterium cum omnibus praediis illi concessis, et cum omnibus rebus ad eum rite pertinentibus, id est, campis, pratis, pascuis, siluis, uenationibus, piscariis, ab omni regali et saeculari grauedine maiore aut minore, exceptis assiduus orationibus, nisi sola expeditione et pontis constructione; et si aliquid pro expeditione, aut pro aliquo regali tributo reddatur, detur monasterio. Quicunque ergo hoc donum uel hanc nostram libertatem augere uel multiplicare uoluerit, amplificet deus bona illius in regione uiuentium, paceque nostra conglutinata uigens et florens, atque inter agmina beatitudinis tripudia succedat, qui nostrae donationis muneri consentiat. Si quis uero tam epilepticus philargyriae seductus amentia, quod non optamus, hanc nostrae eleemosynae dapsilitatem ausu temerario infringere tentauerit, sit ipse alienatus a consortio sanctae dei aecclesiae, nec non et a participatione sacrosancti corporis et sanguinis Ihesu Christi filii dei, per quem totus terrarum orbis ab antiquo humani generis inimico liberatus est, et cum Iuda Christi proditore sinistra in parte deputatus, nisi prius hic digna satisfactione humilis poenituerit, quod contra sanctam dei aecclesiam rebellis agere praesumpsit, nec in uita hac practica ueniam, nec in theorica requiem apostata obtineat ullam, sed aeternis barathri incendiis trusus iugiter miserrimus crucietur. Anno dominicae incarnationis .M^o.XIX^o. indictione .II. scripta est huius munificentiae syngrapha, hiis testibus consentientibus quorum inferius nomina secundum uniuscuiusque dignitatem utriusque ordinis decusatim, domino disponente, carraxantur.

✠ Ego Cnhut Britanniae Anglorum monarchus hoc taumate donum agiae crucis roborauit. ✠ Ego Lyuing Dorouernensis basilicae primas huic regali dono assensum praebuit. ✠ Ego Wulfstanus Eboracensis cathedrae archipontifex signum sanctae crucis lactus

impressi. ✠ Ego Ælfsige episcopus prae bui. ✠ Ego
 Godwyne episcopus consensi. ✠ Ego Ælfwine epi-
 scopus ad quieui. ✠ Ego Leofsige episcopus annui.
 ✠ Ego Ælfsige episcopus assensi. ✠ Ego Bricht-
 wolf episcopus iussi. ✠ Ego Æðelfred episcopus
 roborau. ✠ Ego Æðelwine episcopus prae bui. ✠
 Ego Eadnoð episcopus subscripsi. ✠ Ego Brihtwolf
 episcopus impressi. ✠ Ego Ðurcil dux. ✠ Ego
 Hacun dux. ✠ Ego Leouuine dux. ✠ Ego Half-
 dan dux. ✠ Ego Yric dux. ✠ Ego Æðelred dux.
 ✠ Ego Eilaf dux. ✠ Ego Godwine dux. ✠ Ego
 Haram dux. ✠ Ego Syhrod dux. ✠ Ego Brihtrig
 abbas. ✠ Ego Ælfsige abbas. ✠ Ego Ælfstan
 abbas. ✠ Ego Ælfhere abbas. ✠ Ego Leofric ab-
 bas. ✠ Ego Æðelwold abbas. ✠ Ego Germanus
 abbas. ✠ Ego Æðeric abbas. ✠ Ego Aua abbas.
 ✠ Ego Æðelwine abbas. ✠ Ego Luxihs abbas.
 ✠ Ego Ælfnoð abbas. ✠ Ego Filnoð abbas. ✠
 Ego Ælfwine minister. ✠ Ego Haldan minister.
 ✠ Ego Swesa minister. ✠ Ego Leofric minister.
 ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Odda minister. ✠
 Ego Ælfwig minister. ✠ Ego Eadwig minister. ✠
 Ego Osferð minister. ✠ Ego Leofsige minister.
 ✠ Ego Eadsið minister. ✠ Ego Ælfgar minister.
 ✠ Ego Ælfrih minister. ✠ Æðelmar minister.
 ✠ Eadwyne minister. ✠ Leofnoð minister. ✠
 Wulfsighe minister. ✠ Eadwig minister. ✠ Wyne
 minister. ✠ Ælua minister. ✠ Æðelwine minister.
 ✠ Sewlf minister. ✠ Ælfric minister. ✠ Sodda
 minister. ✠ Æðelnoð minister. ✠ Æðelmar mi-
 nister.

DCCXXX.

CNUT, 1019.

✠ IN trino supernae deitatis nomine! Uniuersarum
 conditor gubernatorque rerum, ex nichilo cuncta

quicquid usquam est, aut in superis summum, quodue caeteris amoenum ineffabili maiestatis suae imperio facta fore fecit. Coelum quippe ut ueridici stoma prophetae perite profert domino, tellurem, scilicet, filiis hominum diuisit; postquam uero protoplaustus amaro uetiti gustamine mali praeceptum heriale in obliuionis transgressum praeteriens negligenter floccipendit, foelicemque Paradisiacae iocunditatis uetustatem lugubriter amisit, ignoratur hucusque quid pro dolor mali, quid moestitiae, quid moeroris, quid angoris, quidue doloris humanum perpeßum sit genus, ob illud quod antecessores fecerant scelus. Sed tandem omnireantis pia domini clementia mortalibus benigniter misericorditerque permisit, quatinus terrenis mundi pragmatibus coelita mercari ualeant tripudia, atque qui per boni operis fructum peruenerit et in aeuum foelix sine fine manebit. Huius amandae foelicitatis gloria cordetenus ineffabili delectatus, ego Knut telluris Britanniae totius largiflua dei gratia subpetente subtronizatus rex ac rector, cuidam meo ministro, appellamine Agemund, aeternam in haereditatem sub potestatis meae regimine, aliquam impendo terrenae particulam mansionis, scilicet .XVI. cassatos ab incolis estimatam, in loci ipsius habitamine quod regionis illius accolae Cheselburne nomine solito nuncupant in cosmo, scedulamque istam illi adnotare mandaui, quatinus calcetenus praefatum rus possideat; postque se cuicumque uoluerit liberaliter iure relinquat haereditario. Maneat igitur hoc meum immobile donum aeterna libertate iocundum, cum omnibus quae ad ipsa loca pertinere dinoscuntur, tam in notis causis quam ignotis, in magnis et in modicis, campis, pratis, pascuis, communi labore excepto, expeditione, pontis arcisue munitione. Sed tamen torpentes auaritiae incessus omnimodo in nomine agii saluatoris ab omnibus interdico, eo uidelicet tenore, ut meum donum corroboratum sit; etiam si quis alium antiquum libellum

in propatulo protulerit, nec sibi nec aliis proficiat, sed in sempiterno graphio deleatur, et cum iustis non scribatur. Si qui denique, mihi non optanti, hanc libertatis cartam philargyriae liuore depressi uiolare satagerint, cum tetrae tortionis agminibus delapsi uocem audiant examinationis ymera districti arbitris sibi horribiliter dicentis, 'Discedite a me maledicti in ignem aeternum,' ubi cum zabulicis gehennarum parasitis ferreis sartaginibus crudeli torqueantur in poena, si non ante mortem digna hoc emendauerint poenitentia. Praefata igitur tellus undique hiis limitibus circumgyrari uidetur. Ærest of Bertes welle on ðære ealde dīches hēued; of ðære dīch on flexcumbes hēuede; on ðane ealde paðe; of ðane paðe on ða ellen þirnen; of ðære þirnen on deuelisc streām; anlang streāmes on ðone hwīten welle; of ðane welle on ðane bergh ūppen mōrhelle; of ðane berghe on ða ealde berig; of ðane bery on ðane rugen bergh; of ðane bergh on sebergh; of seberghe on horðiuel; of horðiuele on neðan pōl; of ðane pōle inne ða þornen; of ðære þyrnen on ðane þorn ūp an Grétindūne; of ðane þorne on ðo stāncysten on holencumbe; of ðane stāncyste on blācmanne bergh; of ðane berghe be ānne hēfden on hippe pað; of ðane paðe on Cheselburne on shete bergh; of ðane berghe on brāden bergh; of brāde berghe on ðære dīches hirne; of ðære hirne on þorndūnes cnep; of ðane cneppe on ðane greāte hlinc; of ðære linke on būrestowe on ðat ealden reshbed; of ðane bedde bi streāme in ðane miliere; of ðane miliere on ðo apeltren; of ðære apeltren on ðære hāren torre on hiwisc bergh; of ðane berghe on liscbrōc; ūppe be brōke on ða sticelen lane; of ðære lane on ðo twēie pettes; of ðone petten on ðane hordþiuel; of ðane þiuel on ðane bergh; of ðane bergh on ānne þornstub; of ðane stubbe on ðane snieren fyrgāran; of ðān gāran eft on Bertes welle. Scripta uero est haec cartula anno dominicae incarnationis

.M°.XIX^{mo}. indictione .II^a. hiis testibus consentientibus quorum nomina infra carraxantur.

Ego Knut gratia dei praestante rex hoc donum firmaui sigilloque agiae crucis impressi ✠. Ego Leuing archiepiscopus regis munificentiam Christi crucis uexillo praetitulauī ✠. Ælfgiue thoro consecrata regio hanc donationem sublimauī ✠. Ego Ælfsige episcopus confirmaui ✠. Ego Brihtwine episcopus conscripsi ✠. Ego Brihtwold episcopus corroboraui ✠. Ego Æðelwine episcopus consolidaui ✠. Ego Wine episcopus consensi ✠. Ego Buruhwold episcopus non renui ✠. Ego Ðurkil dux ✠. Ego Godwine dux ✠. Ego Yrc dux ✠. Ego Æðelred dux ✠. Ego Eilaf dux ✠. Ego Hacun dux ✠. Ego Brihwig abbas ✠. Ego Brihtmer abbas ✠. Ego Ælfuere abbas ✠. Ego Ælfnōð abbas ✠. Ego Ælfstan abbas ✠. Ego Brichtnōð abbas ✠. Ego Æðelwold abbas ✠. Ego Acun minister ✠. Ego Hastin minister ✠. Ego Aslac minister ✠. Ego Toga minister ✠. Ego Bōui minister ✠. Ego Toui minister ✠. Ego Kærl minister ✠. Ego Æðelmer minister ✠. Ego Ælfget minister ✠. Ego Brichtric minister ✠. Ego Siward minister ✠. Ego Eadmund minister ✠. Ego Brichtrich minister ✠.

DCCXXXI.

CNUT, 1013—1020.

✠ CNUT cing grēt Lyfing arcebisceop and Godwine bisceop, and Ælmær abbod, and Æðelwine scīrman, and Æðelric, and ealle mīne þegnas twelfhynde and twihynde freōndlice; and ic cȳðe eow ðæt se arcebisceop spæc tō me ymbe Christes circean freols, ðæt heō hæfð nū læsse munde, ðone hiō hwīlan ær hæfde; ðā lȳfde ic him ðæt [he] mōste niwan freols settan

on mīnan naman; ðā cwæð he tō me ðæt he freolsas genoge hæfde gif hī áht forstóðan; ðā nam ic me sylf ða freolsas and gelede hī úppan Christes ágen weorod on ðæs arcebisceopes gewitnysse, and on Ðurkilles eorles, and on manegra góðdra manna ðe me mid wæron, tō ðān ylcan foreweardan ðe hit Æðelbyrht cing gefreode, and ealle mīne foregencgan, ðæt næfre nān man ne sý swā dysti, sý he gehādode, sý he læwode, ðæt ænig ðāra þinga gelytlie ðe on ðām freolse stænt. Gyf hit hwá ðenne dō, sý his lif hēr gescert and his wunung on helle grunde, būtan he hit ðe stíðlicor gebéte ær his ende be ðæs arcebisceopes tæcunge.

DCCXXXII.

GODWINE, 1016—1020.

✠ Hēr swutelað on ðysan gewrite ða foreward ðe Godwine worhte wið Byrhtíc ðā he his dohter áwogode. Ðæt is ærest ðæt he gæf hire ánes pundes gewihta goldes, wið ðone ðe heó his spæce underfenge, and he geūðe hire ðæs landes æt Stræte mid eallan ðon ðe ðærtō hērð, and on Búrwaremersce oðer healf hund æcera, and ðærtō þrittig oxna and twentig cūna, and tyn hors, and tyn þeówmen. Ðis wæs gespecen æt Cincgestūne beforan Cnute cincge on Lyfinges arcebisceopes gewitnesse, and on ðæs hiredes æt Cristes circan, and Ælfmēres abbodes and ðæs hiredes æt sancte Augustine, and Æðelwines scīregeréfan and Siredes ealdan, and Godwines Wulfeáges sunu, and Ælsige cild, and Eádmér æt Búrham and Godwine Wulfstānes sunu, and Kar[1] ðæs cincges cniht. And ðā man ðæt mædan fette æt Byrhtlingan, ðā eóde ðyses ealles on borh Ælfgár Syredes sunu, and Frerð preóst on Folcestāne, and of Doferan Leófwine preóst, and Wulfsige preóst, and Eádræd Eáðelmes sunu, and Leófwine Wærelmes sunu, and Cen-

wold Rust, and Leófwine Godwines sunu æt Hortúne, and Leófwine se reāde, and Godwine Eādgeofe sunu, and Leófsunu his brōðer. And swá hwæðer heora læng libbe fō tō eallan æ[h]tan ge on ðám lande ðe ic heom gæf, ge o[n] ælcon þingan. Ðyssa þinga is gecnāwe ælc dohtig man on Kænt and on Sûð-Sexan, on þegenan and on ceorlan; and ðyssa gewrita synd þreó, ân is æt Cristes cyrcan, ôðer æt sancte Augustine, and þridde hæfð Byrhtríc self.

DCCXXXIII.

ÆLFSIGE, before 1022.

✠ Hic comprobatur quod Ælfsius abbas de Burch quartam partem stagni de Witelesmere cum omnibus aquis et paludibus in circuitu attinentibus emit ab optimate regis nomine Ðored, data, scilicet, ei terra de Ouertune et pecunia quantum eis conuenerat; sicque adiunxit istam partem eiusdem stagni illi parti quam deo amabilis praesul Æðeluoldus summopere adquisierat ipsi monasterio in Burch, quod gratia principis apostolorum Petri eximie dilexit, et pro posse restaurauit, maxime quia a primordio Anglicae christianitatis regio et apostolico priuilegio illud sublimiter institutum perpenderat; quique ad ipsum quicquid potuit rerum et possessionum perpetualiter contulit et perenni libertate in uniuersis rebus suis descripto priuilegio sub glorioso rege Eadgaro stabiliiuit, atque insuper plures diuersarum terrarum cartas eidem aecclesiae ingessit. Praedicta ergo emptio stagni ita confirmata est Lundoniae coram rege Cunut libenter annuente simulque episcopis atque omnibus primatibus collaudantibus et tam uenditore quam emptore praesentialiter postulantibus quatinus hae duae partes, hoc est tota medietas ipsius stagni, cum omnibus adiacentibus aquis et paludibus ut dictum est, nun-

quam a praefati monasterii haereditate separentur, sed ibidem solida et perpetua beati Petri ditione possideantur. Quod si quis unquam transgredi praesumpserit, separetur a deo et omnibus electis eius, et daemonum collegio in aeternas poenas societur. Huius pacti summi testes affuerunt archiepiscopus Æðelnoðus Cantuariæ, et archiepiscopus Eboracensis Wlfstanus, et dioceseos pontifex Æðelricus, cum ipso, scilicet, rege Cunut et regina Emma et magna principum ac patriæ curia. Hic autem ipsarum aquarum uel paludum terminus describitur ne quis ignorantia laedatur, quomodo stagnum quod uocatur Witelesmere cum suis piscariis, paludibus, et aquis terminatur. In septentrionali parte stagni est aqua nomine Merelade exiens de amne Nen, ubi terminus septentrionalis est ipsius stagni; hæc uero cum suis paludibus illi adiacet, habens in fine piscarium unum quod dicitur Æðemuðe. In orientali parte illius sunt duo stagna quæ uocantur Wellepol et Trendmære; inter hæc stagna est aqua angusta duorum stadiorum longa quæ uocatur Trendmære bece, habens in se duo piscaria; est etiam ibi aqua angusta unius miliarii longa quæ uocatur Falet, habens in se unum piscarium; in illa parte inter Witlesmere et Kyngesdelf ubi terminus est orientalis, est spatium paludis trium miliariorum in latitudine, habens in se aquam angustam quæ uocatur Ihescuf et siluam quæ dicitur Ragreholt. In australi uero parte illius est aqua angusta trium stadiorum longa quæ uocatur Scælfremære bece habens in se duo piscaria, in cuius fine est stagnum quod uocatur Scelfremære, habens ad suam australem plagam aquam angustam, quæ uocatur Ubbemærelade dimidii miliarii longa. In huius etiam capite id est in fine stagni est unum piscarium; ad huius aquæ medietatem in longitudine est locus e contra in palude qui uocatur Ealduuines baruue, ubi australis est terminus. In occidentali autem parte

illius est aqua angusta duorum stadiorum longa, quae uocatur Trendmære bece habens in se unum piscarium, in cuius fine est stagnum quod dicitur Westrendmære. Sunt in illa parte etiam aquae quarum nomina sunt Dreigmære, Wellepol, Wiðibuscemære, Langemære, Heninges, et Musclemære; est etiam ibi aqua unius miliarii longa usque ad terram [quae] Deop bece uocatur, habens in se unum piscarium; in huius aquae fine est terminus occidentalis paludum et aquarum ad Witlesmære pertinentium.

DCCXXXIV.

CNUT, 1022.

✠ IN nomine Christi saluatoris mundi imperpetuum regnantis, cuius sunt dispositione uniuersi ordines et potestates tocus dignitatis et principatus ordinati, qui iure cunctis principatur et dominatur utpote creator omnium! Ego Cnut rex tocus gentis Angligenae, eius amore prouocatus, et uenerabilis orientalis episcopi Ælfwini, et abbatis Leofrici monasterii Elyensis, et fratrum eorumdem petitionibus incitatus; ac pro remedio animae meae feci commutationem, apud abbatem eiusdem monasterii Leoffricum, scilicet, dando eis reciproca uicissitudine uillam quae proprio notamine appellatur Dictone, cum omnibus ad se iure attinentibus in longitudine et latitudine, ut michi in potestate stetit, accipiens quoque pro ea uillam siluosam uocabulo Cheaflea, cum omnibus quae ad eam attingunt, in pratis, in pascuis, in siluis, et in quibuslibet negotiis. Facta est haec commutatio anno incarnationis dominicae .M.XXII. indictione quinta, epactae quindecim, concurrentes septem, die festiuitatis sanctae Æðeldredae reginae et uirginis, quae sanctis suis meritis cum sororibus suis, uidelicet, Wyðburh, Sexburh, et filiae Sexburgis, Eormenild, illud

monasterium patrocinator et regit. Si quis hanc nostram placitam uicissitudinem malo molimine machinatur mutare absque uoluntate seruorum dei in monasterio illo inhabitantium, sit pars eius cum diabolo, participium sumens de omnibus poenis eius aeternaliter, nec contingat ei perpetualiter uicissitudo, cuius uicissitudine possit sibi gaudium aliquod in hoc saeculo, uel in futuro sperare. Hiis astipulantibus fulcitur haec commutatio.

In primis. Ego Cnut basileus totius Albionis gentis cum uiuifico signo crucis corroborauit aequae perenniter uolo ut inuiolabiliter ab omnibus fidelibus roboretur ✠. Ego Ælfgifu regina praescripti regis cum omni alacritate mentis hoc sancit ut perpetualiter inconcussum sit ✠. Ego Wlfstanus archiepiscopus Eboracensis ciuitatis apostolica auctoritate firmauit ✠. Ego Æðelnoðus modernus archipraesul Cantuariorum cum principalitate et decreto Petri principis apostolorum confirmauit ✠. Ego Gerbrandus Roscylde parochiae Danorum gentis confirmauit ✠. Ego Brihtwoldus episcopus confirmauit ✠. Ego Ælfsinus episcopus corroborauit ✠. Ego Eadricus episcopus consolidauit ✠. Ego Ælmerus episcopus consignauit ✠. Ego Leofsinus episcopus affirmauit ✠. Ego Æðelwinus episcopus consensi ✠. Ego Bryhtwinus episcopus stabiliuit ✠. Ego Ælfwig episcopus sancit ✠. Ego Godwinus episcopus corroborauit ✠. [Ego Ælfwinus Orientalium Anglorum episcopus qui hanc uicissitudinem petiuit ut fieret cum consensu eiusdem regis Cnut corroborando sancit ✠. Ego Bryhtwig abbas ✠. Ego Ælfsige abbas ✠. Ego Æluere abbas ✠. Ego Æðelwinus abbas ✠. Ego Ælmerus abbas ✠. Ego Ælfweardus abbas ✠. Ego Leofwinus abbas ✠. Ego Æðelstanus abbas ✠. Ego Yric comes assentiendo corroborauit ✠. Ego Eglaf comes ratum duxi stabilire sapientum decretum ✠. Ego Godwine comes quod dominus meus rex

statuit confirmo ✠. Ego Godricus minister ✠. Ego
 Æselwinus minister ✠. Ego Ðurstanus minister ✠.
 Ego Ðrumm minister ✠. Ego Wulfricus minister ✠.
 Ego Ælfwinus satrapa ✠. Ego Ælfwig satrapa ✠.
 Ego Ælfricus satrapa ✠. Ego Godwinus satrapa ✠.
 Ego Ælfweardus satrapa ✠.]

DCCXXXV.

* CNUT, 1020—1023.

✠ IN nomine poliarchis Ihesu Christi saluatoris
 mundi totiusque creaturae creatoris, cuius diuino
 dominatui quaeque dominationes debito seruitio sub-
 nixae deseruiunt, cuius etiam omnipotentatui uniuersi
 potentatus obsecundari examussum properant, quia
 bonitas eius bonitas est incomprehensibilis et misera-
 tio interminabilis, dapsilitas bonitatis ineffabilis, lon-
 ganimitas quoque super prauorum nequitias quan-
 titatis prolixitate cuiuslibet longior, qui cotidianis
 admonitionibus religiosam conuersationem ducentes
 monet, ut pie sectando iustitiae culturam non eam
 deserendo linquant, quin potius perseuerabili instan-
 tia in eius cultura, ut permaneant paterno affectu
 hortatur, qui nihilominus eadem affectione mandet
 peccatoribus ut resipiscant a suis iniquitatibus con-
 uertentes, quia eorum execratur mortem! Eius amoris
 stimulo et fide suffultus, cuius largiflua miseratione,
 ego Cnut rex totius Albionis insulae aliarumque
 nationum plurimarum in cathedra regali promotus,
 cum consilio et decreto archiepiscoporum, episcopo-
 rum, abbatum, comitum, aliorumque omnium meo-
 rum fidelium, elegi sancendum atque perpeti stabi-
 limento ab omnibus confirmandum, ut monasterium
 quod Beadriches worðe nuncupatur sit per omne
 aeuum monachorum gregibus deputatum ad inhabi-
 tandum, et ab omni dominatione omnium episcopo-

rum comitatus illius funditus liberum, ut in eo domino seruientes monachi sine ulla inquietudine pro statu regni dominum praeualeant precari. Placuit etiam in hanc optionis electionem roborare priuilegio isto in quo uidere praecepi libertatis donum, quod iam olim Eadmundus rex Occidentalium Saxonum largitus est suo aequiuoco, pro nanciscenda eius gratia et mercede aeterna, scilicet, Eadmundo regi et martyri, quod bono uoto augere cupimus, quatinus eius promereri precibus merear portionem eius beatitudinis post huius uitae cursum, tali libertate concedo fundo frui illi, in quo idem sanctus pausat, ut quotiens populus uniuersus persoluit censum Danis, uel ad naues seu ad arma, persoluant inhabitantes in ipso fundo eadem ad usus quos elegerint fratres illius loci. Sitque nobis remedio hoc mihi quippe aequae reginae meae Ælfgefe ac filiis nostris, omnibusque qui pridem ei hoc contulerunt. Huic libertati concedo additamentum, scilicet, maritimos pisces, qui mihi contingere debeant annualiter per thelonii lucrum et piscationem quam Ulfkitel habuit in Welle, et omnia iura quarumcunque causarum in uillis quae monasterio adiacent et quae ad iiciendae sunt per gratiam dei. Dedi, quoque regina mea assensu concedens ei, pro sua eleemosyna dare .iiii^{or}. millia anguillarum cum muneribus quae pertinent ad illas pro annuali censu in uilla quae cognominatur lakingheðe. Si quislibet, quod absit, istam libertatem quolibet conatu nititur seruitutis iugo subigere, uel praua intentione transmutare, ut rursus clericos in eo collocet loco, sit addictus captiuitati aeternae carens sempiterna libertate, et mancipatus seruitio diaboli eiusque consortio sit inextricabilibus habenis constitutus, nisi satisfactio eius erratui subueniat, quod prorsus optamus.

✠ Ego Cnut rex gentis Anglorum aliarumque nationum nihilominus hoc priuilegium iussi componere et

compositum cum signo dominicae crucis confirmando inpressi. ✠ Ego Ælgifa regina omni alacritate mentis hoc confirmaui. ✠ Ego Wlfstanus archiepiscopus consensi. ✠ Ego Æðelnoðus archiepiscopus confirmaui. ✠ Ego Godwinus episcopus corroboraui. ✠ Ego Ælfwinus episcopus assensum dedi. ✠ Ego Ælfsinus episcopus consignauit. ✠ Ego Æð[el]ricus episcopus conclusi. ✠ Ego Ælfwinus episcopus roborauit. ✠ Ego Brihtwaldus episcopus. ✠ Ego Iric dux. ✠ Ego Godwinus dux. ✠ Ego Ulf dux. ✠ Ego Eglaf dux. ✠ Ego Hakun dux. ✠ Ego Leofwinus dux. ✠ Ego Godricus dux. ✠ Ego Ælfwinus abbas. ✠ Ego Leofwinus abbas. ✠ Ego Wlfredus abbas. ✠ Ego Oskitellus abbas. ✠ Ego Leofricus abbas. ✠ Ego Ælfwardus abbas. ✠ Ego Æðelstanus abbas. ✠ Ego Oslacus miles. ✠ Ego Ðord miles. ✠ Ego Ðurkil miles. ✠ Ego Ðrim miles. ✠ Ego Broðor miles. ✠ Ego Ælfricus miles. ✠ Ego Ælwinus miles. ✠ Ego Ælfwinus. ✠ Ego Ælfricus. ✠ Ego Leofsius. ✠ Ego Leofricus. ✠ Ego Ælfricus. ✠ Ego Leofricus.

Idem Anglice interpretatum et eidem cartae principali insertum.

In ælmichtin drihtines name! Ic Cnut kyng kīðe alle manne ða wed ðat ic mid mīne rēdgiuen rēd habbe for mīne sāule þearfe, and for alle mīne þēd-schipes sendfulnessse; ðat is, ðat ic an ēce fredómes ðān hālegen kinge seint Eādmund sō forð sō he firmest hauede intó ðēre stowe ðat he on resteð, and so wille ic ðat se fredóm stonde on his welde unāwend būten ālkes bisschopes anwelde ðēre schīre ēkilīke fre; and sō fele sīðe sō men gildeð hire geld oðer tō schipgeld, gelde se tūnschipe sō oðere men dōn tō ðēre moneke nēde ðe ðēr binnen schulen for hūs þēwien, and we

curan ȝat it nefre ne schulde āni man wenden tō ōðre Godes manne, būten he wolde ben āschired from Godis manne and alle hise hālegen. And ic an ȝo monekes tō fōde al ȝat fischnōðe ȝat Wlfketel āichte at Welle and mīn gouelfisch ðe me ārist be sēlonde; and mīn quen Ælgiue an ȝen hālegen four þūsēd ele mid hire lōóc ðe ȝértō bireð at lakinghēðe; and ic an hem alle here tūne sōcne of alle hire lond ðe he nū habben and get bigeten schulen on Godes este.

DCCXXXVI.

CNUt, 1021—1023.

✠ REGNANTE dño nño ihu xpo imp&uū quā-
obrem summopere—. festinandum ad amoe-
nia arua la&itię ubi ymnidicę iubilationis
organa angelica dulcissimaq. odoramina flagrantia¹
rosarū a iustis idoneisq. capiunt^r naribus. Ergo
pdigiis manifestissimis sine aliq^a int̄capedine demon-
strat^r quod ea quę sepissime arbitrant^r r̄ineri cū
gaudio agillime transeunt sine la&itia. Quapp̄t ego
Cnut. basileon angelsaxonū disponente clementia
creantis partem aliq^m telluris mei meo dilectissimo
familiarissimoq. monacho nomine Æuic. in loco quē
solicole noto nuncupant nomine. æt niwanham.
quinq. cassaturas pp&im concedo. Quaten⁹ possi-
deat & fruatur cū omibz utensilibz suis. pascuis.
pratis. siluis. & post se cuicūq. uoluerit. heredi
sine ullo obstaculo derelinquat. Istud ergo donū
ut iam predixerā maneat ab omī seruitio seculari
pr̄ter arcis muniū & pontis expeditionē. Precipi-
mus u^o in nōe saluatoris. ut si in postmodū quisquis
alios libellos ptulerit nichil omnino cont^a istū p̄ua-
leant. sed sint condempnati & anathematizati & ad
nichilū redacti. & iste semp firm⁹ stabilisq. pmaneat

¹ Sic MS.

ad utilitatē se possidentis. Si q's autē tetri demonis fastu instinctus hoc nrm decretū infringere uoluerit. sit ipse a scē di aecclae consortio separat^o. & infernalibz aeternaliſ flammis cū iuda xpi pditore cruciandus. nisi hic prius digna satisfactione penituerit quod cont^a nrm decr&um deliquit. His limitibz prephatū rus circumgyratur. ✠ Dis syndon þa landgemæra innto niwanhã. Ærest on þa dic þe ælfric biscop let dician. of þære dic on þæne cyric pæð. andlang pæþes on ðæne bradan weg. andlang weges on helmstanes lege. of ðære lege betwux þã twã wegū on ðæne stócc. of ðam stocce on ða dic. of ðære dic on ðone broc. andlang broces on þ̅ fule sic. of ðæs sices heafdon into þæm pytte. of ðam pytte on þa dic. andlang dice on ðone wyll. of ðam wylle on ðæne pæð. of ðam pæþe on ðæne mæc pytt. of ðam pytte andlang fyrh on þa heafda. andlang heafda on ðæne grenan pæð. andlang pæþes eft on ða heafda. andlang heafda norð on ðone stybb. of ðam stybbe on ða stræt. andlang stræt on þa mæc furh. andlang fyrh to þã west heafdon. of ðam heafdon norðriht on ðæne wyll. on þã wylle into dræghæma gemære. andlang gemæres on þa hæþenan byrgelsas. of ðam byrgelson andlang pæþes on hindehlyp. of hindehlype andlang pæþes on þa wyrtwalan. of ðam wyrtwalan on heort sole. of heort sole on ðone smeþan hlæw. of ðam hlæwe on ða furh. andlang fyrh on ða wyrtwale. swa be ðære wyrtwale on wiðig wylle. of ðære wylle on þæne stodfald þanon on þæm haran pæð andlang pæþes on ðæne mæc ðorn. þanon suðriht on ðæne heafod æcer. of ðam heafdon on ðæne weg. of ðam wege on ða buttucas. of ðam buttucon on ðone broc. andlang broces on þ̅ reada clif. of ðã clife on þa furh andlang fyrh on leofsunes heafod æcer syððan æft doddafordung gemære on ða port stræt. of ðære stræt suðriht on þæne mere. of ðã mere on ðone broc. 7 swa eft upp andlang broces on fearn-

hylles sic andlang sices be eofordunenga gemære on þa stræt . andlang stræt wiðutan ða wyrtwalaþan þanon on þa dic þe we ær onfengon . 7 an myln binnan dodda-fordinga land score . 7 of rotaby innto niwanhā twa hund swina mæsten . 7 wuduræden loca hwæs man beþurfe. His testibz consentientibz quoz hic inferius nomina caraxari uident'.

✠ Ego cnut totius brittannię monarchus meę largita-tis donū agyę crucis taumate roborauī.

✠ Ego ælfgiuu regina stabilitatē testimonii con-firmaui.

✠ Ego æþelnoð dorobernensis æccłæ archipresul ad-quieui.

✠ Ego wulfstan eboracensis æcclesię archipresul consignauī.

✠ Ego Æþericus eþs in nōe saluatoris iubente rege sub testimonio optimatū hanc scedulā dictitando pscibere iussi.

✠ Ego Godwine eþs adquieui.

✠ Ego Bryhtwold eþs subscripsi.

✠ Ego Ælfsige eþs adstipulaui.

✠ Ego leofsigne eþs consolidauī.

✠ Ego Ælmær eþs testificaui.

✠ Ego Æþelwine eþs non rennui.

✠ Ego Ælfwine eþs corroborauī.

✠ Ego Æþe[l]stan eþs. collaudauī.

✠ Ego Godwine dux.

✠ Ego Yric dux.

✠ Ego Eghlaf dux.

✠ Ego Leofwine dux.

✠ Ego Leofric miles.

✠ Ego Ælfwine miles.

✠ Ego Ceolric miles.

✠ Ego Æþelwine miles.

✠ Ego Ælfsige abbas

✠ Ego Æþelwine abb.

✠ Ego Leofsigne abb.

✠ Ego Ælfward abb.

✠ Ego Leofwine abb.

✠ Ego Eadric abb.

✠ Ego Eadnoð abb.

✠ Ego Brihtwig abb.

Dorso. Into niwanham.

DCCXXXVII.

*CNUT, 1023.

✠ IN nomine dei summi et saluatoris nostri Iesu Christi! Certis adstipulationibus nos sancti patres frequentatiuis orationibus admonent, ut deum quem diligimus et credimus intima mentis affectione cum bonorum operum diligentia incessanter eum timeamus et amemus, quia retributionem omnium actuum nostrorum in die examinationis iuxta uniuscuiusque meritum reddet! Ideoque subtilissima mentis certatione illum imitari satagamus, licet mortalis uitae pondere pressi et labentibus huius saeculi possessionibus simul infoecati, tamen miserationis eius largitate caducis opibus aeterna coelestis uitae praemia mercari queamus. Quapropter ego Cnut diuina fauente gratia Anglorum caeterarumque adiacentium insularum basileus, propriis manibus meis capitis mei [auream] coronam pono super altare Christi in Dorobernia ad opus eiusdem aecclesiae, et concedo eidem aecclesiae ad uictum monachorum portum de Sanduic et omnes exitus eiusdem aquae ab utraque parte fluminis cuiuscumque terra sit, a Pipernæsse usque ad Mearcesfleote, ita ut natante naue in flumine cum plenum fuerit quam longius de naui potest securis paruula quam Angli uocant taper-eax super terram proiici, ministri aecclesiae Christi rectitudines accipiant, nullusque omnino homo habet aliquam consuetudinem in eodem portu, exceptis monachis aecclesiae Christi. Eorum autem est nauicula et transfretatio portus et theloneum omnium nauium cuiuscumque sit et undecumque ueniat quae ad praedictum portum et ad Sanduic uenerint. Si quid autem in magno mari extra portum quantum mare plus se retraxerit, et adhuc statura unius hominis tenentis lignum quod Angli nominant spreot et tendentis ante se quantum potest, monachorum est. Quic-

quid etiam ex hac parte medietatis maris inuentum et delatum ad Sanduic fuerit, siue sit uestimentum, siue rete, arma, ferrum, aurum, argentum, medietas monachorum erit, alia pars remanebit inuentoribus. Quod si aliter deinceps quilibet codicellulus emerit qui priscae tempestatis stilo digestus huic nostrae confirmationi uisus fuerit aliquatenus refragari, illius modi litteraturae membranula suricum morsibus conrodenda, aut certe potius igniuomi uaporis incendio comburenda adnichiletur, eiusque praesentator cuiuscumque extiterit personae, pro purgamento fauillae deputetur, et ignominiosissima confusione subsannetur, et ab omnibus in circuitu praesentibus uni animo detestetur. Huiusque priuilegii rata confirmatio semper inposterum praeualeat, et tam dei omnipotentis auctoritate quam mea simul et omnium concorditer optimatum corroboratione confirmata contra uniuersa refragatorum cogitamenta cunctis succedentibus aeni temporibus stabilis et inconcussa, columnaris status similitudine, perseuerantissimo iure consolidetur. Si autem, quod non optamus, aliquis tumido supercilio inflatus hanc nostram corroborationem infringere uel minuire temptauerit, nouerit se anathematizatum esse a deo et sanctis eius, ni ante mortem digna satisfactione emendauerit quod iniuste deliquit. Scripta est haec scedula anno ab incarnatione domini nostri Iesu Christi millesimo .XXIII^o. his testibus concordantibus quorum onomata inferius lucide karaxantur.

✠ Ego Cnut rex Anglorum hanc litteraturae confirmationem indeclinabiliter confirmo. ✠ Ego Æðelnoðus Dorobernicus archipraesul hanc praerogatiuam uexillo sancto confirmaui. ✠ Ego Ælfricus Eboracensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis beneuolentiam cum sanctae crucis signo corroboro. ✠ Ego Ælfwinus Lundoniensis aecclesiae pontifex consensi. ✠ Ego Ælfsinus Wentoniae episcopus assensum praebui. ✠ Ego Byrhtwoldus Coruiniensis aeccle-

siae episcopus condonauī. ✠ Ego Æðelricus Dorcensis aecclesiae episcopus consolidauī. ✠ Ego Ælmar bisceop. ✠ Ego Godwine bisceop. ✠ Ego Bryhtwine bisceop. ✠ Ego Æðelstan bisceop. ✠ Ego Ælmar abbod. ✠ Ego Brihtmar abbod. ✠ Ego Brihtwig abbod. ✠ Ego Wulnoð abbod. ✠ Ego Godwine dux. ✠ Ego Eglaf dux. ✠ Ego Drym dux. ✠ Ego Yric dux. ✠ Ego Ðord minister. ✠ Ego Agemund minister. ✠ Ego Ægelric minister. ✠ Ego Ælfwine minister. ✠ Ego Brihtric minister. ✠ Ego Leofric minister. ✠ Ego Siræd minister. ✠ Ego Godwine minister. ✠ Ego Eadmar minister.

✠ On ðas hēgestes Godes and ūres hlāuordes hælendes Christes naman ! Ure hālige and ūre rihtwise fæderes mid sōðre gefæstnunge and mid gelomrædre mēnunge ūs gemēnegið, ðæt we ðone ælmihti God ðe we luiað and we on belēuað mid inweardre gelustfulnesse ūre heorten and mid geornfulnesse gōðre wurke unatirendlice ondræden and luuian, forði ðe he scel geldan edleān ealre ūre weorke on dōmes dæge æfter æghwilces mannes earnunge, and forði mid ðām hēhlicastan gewinne ūres modes swinke we him tō gefolgienne, þeāhðe we gesæmde beōn mid ðære berdene ðæs deādlices liues, and ðære gewitendre æhte ðises middaneardes beōn āwemde, þeāhhwæðere we magen gebecgen ða ēce mēden ðās heouenlīces liues mid ðām riōsenden welan ; and forði ic Cnut þurh Godes geue Ænglelandes kining and ealre ðære eglande ðe ðærtō licgeð, legge ūp an Christes weouod inne Cantwarebyrig mīnes heouodes kinehelm mid mīnen āgenen handen tō ðās ilcen menstres fremen, and ic ann ðām ilikan menstre tō ðære munece bigleoue ða hæuene on Sandwīc and ealle ða lēdinge and ða gehrihte of ðām ilkan wætere, of ægðer healue ðās streāmes, āge land se ðe hit āge, fram Pipernæsse tō Mærcefleōte, swā

ðæt ðonne hit bið full flōd, and ðæt scip bið āflote swā feorr swā mæg ān taper-æx beōn geworpen út of ðām scipe ūp on ðæt land, ða gereflanges of Christes circean underfōu ða gerihte; ne næfre nān man an ānes kennes wīsan næfð nænne anweald on ðāre ilikere hæuene būtan ða munekes of Christes circean; and heora is ðæt scip and se ouerfæreð ðāre hæuene and se tolne of ealle scipen bi ðās ðe hit beō and cume ðanon ðe hit cume, ðe tō ðāre ilikare hæuene æt Sandwīc cumð; and gif āht is in ðāre micelre sē wiðūtan ðāre hæuene, swā micel swā seō sē heō mæst wiðteōhð and git ānes mannes lānge ðe healt ænne spreot on his hand, and strecð hine swā feor swā he mæg āræcen intō ðāre sē, ðæt is ðāre muneke; and eal ðæt ðe of ðās healue ðāre middelsæ wurð gefunden and tō Sandwīc gebroht, bi hit scrūd, bi hit net, oððe wæpne, oððe īsen, gold oððe seoluer, ðæt healue dæl sceal biōn ðāre muneke, and ðæt oðer dæl scel belīuan ðām ðe hit find-æð. And gif ænig oðer gewrit heoneforð wurð forðgebroht, ðe beō heortōforen gemaked ðe on æniges kinnes wīsen beō geðūht ðissere ūre gefæstnunge tō wiðcweðene, ðæt gewrit beō geworpen mūsen tō gnagene, oððe on fere tō forbærnenne and se ðe hit forðbrængð beō, swilces hādes swilc he beō, biō he gehealden for æscegeswap, and mid ealre ðāre unwurðreste scame beō he gescænt, and of eallan ðān mannen ðe ðær gehænde beōð mid āne mode wurðe he gescuned. And seō strange gefæstnunge ðissere landbōc æfremā heoneforð beō gestranged, and ægðer mid ðæs ælmihtiges Godes ealderdōme and mīre and ealre mīnre þegene gefæstnunge tōgænes ealre ðāre wiðcweðendre smægunge on ēcnesse staðelfæst and unāwægendlic mid þurhwuniende rihte beō gefæstned. And gif ænig is ðæt gewilnað oððe tō brekenne oððe tō gelitligene mid tōðundene modignesse ðās ūre gefæstnunge, wite he hine selfne āmansumod fram Gode and fram eallen his hālgan, būtan he tōforan ðām

deāðe mid wurðe behriwsunge gebēte ðæt he unriht-
wislice forgelte. Deos landbōc wæs gewriten on ðān
þūsende and þri and twentehte gære fram úres
hláuordes hælendes Christes ákennednesse, mid ðære
geðwærunga ðissere manne ðe here naman héræfter
beoð gewritene.

✠ Ic Cnut se kining of Ænglelande ðās gefæst-
nunge of ðisen gewrite unáwendedlice gefæstni. ✠ Ic
Æselnōð erecebisceop of Cantwareberig ðās sunder-
geoue mid ðām hálige tǣcne getremde. ✠ Ic Ælfríc
se erecebisceop of Euerwíc ðās ilkes kinges gōðne
wille mid ðām hālegen rōde tǣcne gefæstni. ✠ Ic
Ælfwine se bisceop of Lundene geðwærðe. ✠ Ic
Ælfwine bisceop of Wincestre gæf geðwærunga.
✠ Ic Brihwald bisceop Coruniensis aecclesiae ge-
ðwærde. ✠ Ic Ægelric bisceop of Dorsætscīre ge-
fæstnede. ✠ Ic Ælmēr bisceop. ✠ Ic Godwine
bisceop. ✠ Ic Brihtwine bisceop. ✠ Ic Æselstán
bisceop. ✠ Ic Ælmær abbod. ✠ Ic Brihtmær ab-
bod. ✠ Ic Brihtwine abbod. ✠ Ic Wulnōð abbod.
✠ Ic Godwine eorl. ✠ Ic Ægeláf eorl. ✠ Ic
Drim eorl. ✠ Ic Yric eorl. ✠ Ic Ðord minister.
✠ Ic Agemund minister. ✠ Ic Ægelric minister.
✠ Ic Ælfwine minister. ✠ Ic Brihtric minister.
✠ Ic Leófric minister. ✠ Ic Siræd minister. ✠ Ic
Godwine minister. ✠ Ic Eádmær minister.

DCCXXXVIII.

WULFRIC, 1023.

✠ HER swutelað on ðisum gewrite ymb ða for-
werda ðe Wulfric and se arcebisceop geworhtan ðā he
begeat ðæs arcebisceopes swuster him tō wífe. Ðæt
is, ðæt he behēt hyre ðæt land æt Ealretúne and æt
Ribbedforda hire dæg, and behēt hire ðæt land æt
Cnihtewīcan, ðæt he wolde hit hire begytan preora

manna dæg æt ðām hirede on Wincelcumbe, and sealde hyre ðæt land æt Eanulfintūne tō gyfenne and tō sylenne ðām ðe hire leófest wære on dæge and æfter dæge, ðær hire leófest wære; and behæt hire .L. mances goldes, and .xxx. manna and .xxx. horsa. Nū wæs ðyses tō gewitnesse, Wulfstān arce-bisceop, and Leófwine ealdorman, and Æðelstān bisceop, and Ælfword abbud, and Britéh munuc, and manig gōd man tō eācan heom, ægðer ge hādode ge leawede, ðæt ðās forewearda ðūs geworhte wæran. Nū syndon tō ðysam forewordan twā gewrita, ōðer mid ðām arcebisceope on Wigereceastre, and ōðer mid Æðelstāne bisceop on Herforda.

DCCXXXIX.

CNUT, 1023.

✠ REGNANTE Christo Ihesu saluatore nostro in aeternum, cuius nutu omnium ordinum potestates et omnia iura disponuntur regnorum! Anno incarnationis eiusdem Ihesu Christi millesimo .xxiii^o. indictione .vi. ego Cnut rex Anglorum deuoto mihi ministro qui Leofwine nomine et Bondan sunu appellatur cognomine hanc cartulam haereditariam ad uillam quae .vii^{tem}. cassatorum continens capacitatem Hanningtun dicitur scribi praecepi, ut hoc donum meum semper inuiolabile et incommutabile permaneat. Uir quippe praedictus hanc terram ab Æðelredo rege puri auri pondere libram argenti pensantem in ius sibi comparauit perpetuum; idcirco regia auctoritate decerno ut quod a priore rege comparatum et a me donatum est, nullis umquam mutetur temporibus. Quapropter si quisquam uirum praenominatum libertate spoliauerit ista, maledictus et dampnatus a deo et omnibus sanctis sine fine permaneat, nisi facinus suum digna aboleuerit poenitudine. Concessi quoque ut haec

terra ab omni seruitio alieni domini iugiter libera fiat, excepto expeditione, et pontis arcisue constructione. Ecce praeftatae limites terrae Anglico notantur hic eloquio. Ðis sind ƿa landgæmærae tō Hanitūne. Ðæt is, ærest on eama sōl; of eama sōlæ on Tis leā; of Tis leā on wæcha hric; of weca hricg on byrig weg; forð bæ byrig wæge on Ælfwines mearcæ; forð bæ Ælfwines mearcæ on lufæ hammas; of lufe hamman on dod holcan; of dod holcan on dūnlæāge gæt; of dūnlæāge geatæ on grēnlægæ; of grēnlēge on ywyrstæ stigele; of ƿære stigele on Hæringæs gæt; of Hæringes geatæ tō hæselholtæ; forð bæ hæselholtæ on collpytt; of collpyttæ on swealewan hlypan; of swealewan hlypan on hrittan wæg; forð bæ hrittan wæge tō bæcce funtan; of bæcce funtan on ƿa riscean; of ƿære riscean on sagelmære on ƿæt hæccgeat; of ƿām hæccgetæ tō twybyce; of twybycæ tō swīnhamman; of swīnhamman tō ƿære hwītan dīc; of ƿære hwītan dīc tō ƿære geburna mearcæ; forð bæ ƿære merce on wudacotan; of wudacotan tō swacan hlypan; of swacan hlypan æft tō hrihtan wegæ.

✠ Ego Cnut rex hoc donum meum ad remedium animae meae confirmaui. ✠ Ego Ælfgyuu regina hanc regiam dapsilitatem collaudaui. ✠ Ego Æðelnoð archiepiscopus. ✠ Ego Ælfsinus episcopus. ✠ Ego Byrhtwold episcopus. ✠ Ego Ælmær episcopus. ✠ Ego Æðelric episcopus. ✠ Ego Byrhtwine episcopus. ✠ Ego Byrhtwy abbas. ✠ Ego Byrhtmer abbas. ✠ Ego Æðelwinæ abbas. ✠ Ego Æluere abbas. ✠ Ego Æðelweard abbas. ✠ Ego Ælfsige abbas. ✠ Ego Godwine dux. ✠ Ego Ælaf dux. ✠ Ego Yrik dux. ✠ Ego Hakun dux. ✠ Ego Hrani dux. ✠ Ego Siræd dux. ✠ Ego Leofric minister. ✠ Ego Ælfwine minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Ðureð minister. ✠ Ego Ðurkill minister. ✠ Ego Ðoreð minister. Benedictio sanctae et indiuiduae trinitatis cum omnibus

consentientibus huic priuilegio; contradicentibus aeterna adsit maledictio.

Rubric. Ðis is ǫara .vii. hida bōc tō Hanitūne ðe Cnut cing gebōcode Leófwine Bondan sunu on éce yrfæ.

DCCXL.

CNUT, 1021—1024.

✠ CHRISTO omnipotenti, qui est omnium regum rex, omnino persoluendae sunt gratiarum actiones pro omnibus indebitis beneficiis, quibus hominibus sua sola pietate intercedente suffragatur nullis nostris promerentibus meritis. Ne ergo simus ingrati beneficiorum tantorum eius cuique magnopere studendum est nostrum, ut aliquid conferamus ei cuius sunt omnia et qui nobis non habita contulit habere cuique non possumus dare nisi propria et de suo proprio tribuit nobis mercari, et in usus proprios uti quae minime proprio usu potuimus habere, nisi eius tribueret gratia, scilicet, regni coelorum coelicularum contubernium. Eius quippe largiflua bonitate regia dignitate subtronizatus, ego Knuð rex Angligenae nationis, pro nanciscendo eius immensitatis misericordiae dono, concedo sibi de suo proprio quae mihi gratuito concessit, uillam noto nomine con-gnominato Horningga, cum pascuis, siluis, atque confinibus sibi rite subteriacentibus, scilicet, Ludham cum pertinentiis, Netheshird cum suis pertinentiis. Est denique nostrum donum a Christo nobis collatum cui dantes foenorum exposcimus, ut rursum suae largitionis donationem accipere dignetur a nobis omni intentionis affectu oblatam, quatinus possimus per sua sibi data consequi, quae a nobis non possunt possideri nisi a se collata. Si quisquam, quod absit, a diaboli incitatione fuerit inflatus, ut deo omnium rerum possidenti suum temptauerit,

quod nobis sibi concessit tribuere, abstrahere ui uel fraude qualibet utinam remaneat nobis ad gratiam eius quae concessimus, et sit ei adinteritus aeternae dampnationis qui prauae mentis annisu hoc alio transferre conatur, nisi plenitudo satisfactionis eius subueniat.

✠ Ego Knuð rex hanc donationem Christo contuli pro consequendo praemio coelestis haereditatis. ✠ Ego Ælgifu regina hanc regiam donationem augendo confirmaui. ✠ Ego Wlstanus archiepiscopus corroboraui. ✠ Ego Æðelnoðus archiepiscopus confirmaui. ✠ Ego Godwinus episcopus corroboraui. ✠ Ego Ælfwinus episcopus assensum dedi. ✠ Ego Ælfsinus episcopus consignauit. ✠ Ego Æðericus episcopus conclusi. ✠ Ego Ælfwius episcopus corroboraui. ✠ Ego Brihtwaldus episcopus consensi. ✠ Ego Huc dux. ✠ Ego Godwine dux. ✠ Ego Ulf dux. ✠ Ego Eglaf dux. ✠ Ego Hacun dux. ✠ Ego Leofwine dux. ✠ Ego Godric dux. ✠ Ego Brihtwig abbas. ✠ Ego Leofric. ✠ Ego Ælfward. ✠ Ego Æðelstan.

An ealwealdendes drihtnes naman ðe ealle þing geworhte and him silfum tō anwealde hilt and sylð ðām ðe is willa is. Ic Knut of his āgenum ðe he for his gōdnisse, būtan mīnre geearnunge, me forgifen hað; ic sylle for mīnre sāule alferdnisse ðat land at Horninggen, mid felda and wudu swā forð swā ða landgemæru tæcað intō Holme ðām Godes þeowum tō þearfe on ēce yrfe.

DCCXLI.

CNUT, 1024.



MUNDANIS cladibus ista erumpnosa uita
[tam uar]iis defectibus ita lacescendo tabescit
ac deficit ut in mature mortis occiduis casibus

heu pro dolor quamplurimi aeternum trahantur ad interitum. Sed n[obis cu]nctis elaborandum omnibus notis extat sane sapientibus ut spurcitas belial euitantes. theoricę uitae amoenissima consequi mereamur contubern[ia]. Quamo]brem ego Cnut annuente ac fauente dei omnipotentis clementia totius anglorum basileus ceterarumque nationum in circuitu degentium regens atque [gubernans q]uandam ruris particulam .vii. scilicet terre mansas eo in loco ubi ruricolę terre illius nomen indidere æt Porteshamme. meo ministro quem noti atque a[mici Orcy uoc]itare solent pro eius amabili fidelitate libenti animo libertate perpetua largitus sum. quatinus ille habeat atque perpetualiter possideat quamdiu uita[le suum st]amen uiguerit. Cumq; dissolutionem sui corporis imminere cognouerit. cuicumque sibi libuerit heredi iure hereditario in aeternam possessionem derelinqu[at. Sit autem] haec prenominata uillula libera cum omnibus ad illam rite pertinentibus. in campis ac pascuis pratis aquarumq; cursibus. rebus tantummodo tribus excepti[s expeditione] uidelicet pontis arcisue recuperatione. Si autem tempore contigerit aliquo quempiam hominum aliquę antiquiorę librū contra istius libri libertatem produ[cere irritum] computetur. isto p omnia in sua stabilitate permanente atque uigente. Si quis autem quod non optamus nostrę munificentiae donum peruertere conamine s[uo praesumpserit] collegio priuatus perpetuae felicitatis. erumpnam hauriat atrocissime calamitatis. mortis nisi ante terminum presumptionem hanc temerariam legali [satisfactione] emendare studuerit.

✠ His uero uocabulis diuulgari uidentur termini agrorum, uidelicet, praedictorum. Ærest of Mylebroce on Cuceles hylle. of Cuceles [hylle on holun. of] holun on Motbeorh. of Motbeorge on þe stræt. of ðære stræt on ðone ealdan wæg ðurh ðone graf 7 swa on ðone smalan pæð ofer ða stræt on þone ealdan weg

7 swa andlang weges on Atange b earh . 7 swa on ætstealles beorh . of ðam beorge suþ on ða ealdan wale . swa on corf getes westran cotan . of ðam cotan suþ be wale on ðære dice hyrnan . 7 swa west be dic on oþre hyrnan swa suþ be dic on ðære mæde hyrnan . 7 ðær west be dic on oþre mæde hyrnan . 7 swa suþ andlang dic on halgan wyl . of halgan wylle west be dic on ða clæian lane . of ðære clæian lane on Mylebroc adun be streame eft of Mylebroce on Cuceles hylle :

✠ Acta est autem haec prefata donatio anno dominicae incarnationis .MXXIII. indictioni .VII. horum consilio et testimonio quorum nomina hic infra habentur.

✠ Ego Cnut rex anglorum alme crucis signaculo hanc munificentiam consignauit.

✠ Ego æpelnoð archieþ.	✠ Ego byrhtmær aþþ.
✠ Ego ælsie eþs.	✠ Ego æpelwerd aþþ.
✠ Ego byrhtwold eþs.	✠ Ego aþelwold aþþ.
✠ Ego ælfmær eþs.	✠ Ego ælfwi aþþ.
✠ Ego byrhtwi eþs.	✠ Ego lyfing aþþ.
✠ Ego godwine dux.	✠ Ego eadsie prþ.
✠ Ego eglaf dux.	✠ Ego eadwold prþ.
✠ Ego hacun dux.	✠ Ego ælfwine prþ.

✠ Ego ðorð miñ.	✠ Ego broðor miñ.
✠ Ego agemund miñ.	✠ Ego ælfget miñ.
✠ Ego þorð miñ.	✠ Ego boui miñ.
✠ Ego leofwine miñ.	✠ Ego þurgod miñ.
✠ Ego þurcyl hoga miñ.	✠ Ego æpelmær miñ.
✠ Ego karl miñ.	✠ Ego byrhtric miñ.
✠ Ego toui hwita miñ.	✠ Ego sigewerd miñ.
✠ Ego byrhsie miñ.	✠ Ego winhus miñ.
✠ Ego kartoca miñ.	✠ Ego wulfnoð miñ.
✠ Ego toui reada miñ.	✠ Ego þurstan miñ.

DCCXLII.

HEALÐEGEN SCEARPA, 1026.

✠ IN nomine domini nostri Ihesu Christi, anno dominicae incarnationis millesimo .xxvi°. Ego Healðegen Scearpa do Saltuuda per concessionem domini mei regis Cnut aecclesiae Christi Cantuariæ Christo ibi seruientibus monachis ad uictum eorum pro remedio animae meae, et pro salute animae Leofedæge uxoris meae, proque absolutione animae Leoflæde quae ante me eandem uillam eidem aecclesiae Christi in Dorobernia concessit. Si quis, quod non optamus, hanc nostram donationem infringere temptauerit, sit pars et societas eius cum Iuda qui pro auaritia sua tradidit ueritatem quae est Christus, nisi plena satisfactione reconcilietur deo et hominibus.

✠ Ego Cnut rex signo sanctae crucis Christi roborauit et subscripsi. ✠ Ego Ælfgifa regina consensi et subscripsi. ✠ Ego Ægelnoðus archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Wlstanus archiepiscopus Eboracæ ciuitatis consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælwinus episcopus Uuentoniensis consensi et subscripsi. ✠ Ego Merehuuit episcopus Uuellensis consensi et subscripsi. ✠ Ego Grimcytel episcopus Australium Saxonum consensi et subscripsi. ✠ Ego Brihtuualdus episcopus Scirburnensis. ✠ Ego Goduuinus þegen consensi et subscripsi. ✠ Ego Siuuardus dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Ealgar dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Ðurcyllus dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Leofricus dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Suuegen dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Tosti dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadredus dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Egberhtus minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Brihtnoðus minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðeluulf minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ealdred consensi et subscripsi.

DCCXLIII.

CNUT, 1026.

✠ CUM mundi cursus, uario, ut cotidie cernimus, incertoque discrimine tendat ad calcem, cuique mortaliū opus est ut sic caducam peragat uitam ut quandoque possit dei adiutus beneficio possidere perpetuam, et quamdiu uitae istius utitur aura cuncta quae isto statuuntur examine, certis apicum lineis inserere, ne forte subsequentibus ueniant in obliuionem, et sic a iunioribus paruipendatur institutio seniorum. Quapropter ego Cnut rex subthronizatus Angligenum, cuidam meo uenerabili episcopo qui noto uocitamine nuncupatur Lufinc, condono in aeternae haereditatis ius, quandam telluris particulam, cassatas scilicet .v. in loco ubi dicitur Worði, ut habeat ac possideat praedictam donationem secundum meam regalem dignitatem, quamdiu uiuat; et post se cuicumque uoluerit haeredi derelinquat in aeternam haereditatem. Praedictum autem munificentiae donum mundiali iugo libertatem habeat quamdiu christianitas in gente Anglorum uigeat; tali autem tenore largiendo concessi ut omnia utensilia quae pertinere cum rectitudine dinoscuntur, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pascuis, pratis, siluis, excepto istis tribus quod communiter omnibus conductum est, expeditione, pontis arcisue co-aedificatione, habeat et possideat cum mentis alacritate sicut superius praenotatum est; proscribimus autem per has apices quas perpetualiter liberas esse cupimus sub attestatione sanctae et indiuiduae trinitatis omnes antiquiores testamentorum litteras huius praedii, et ad nichilum dampnamus, sint in cuiuscunque custodia qui sint uel umquam fuerint repertae. Qui autem hoc nostrae munificentiae donum augere uoluerit, adaugeat illi deus gaudia semper mansura. Si quis uero, quod non optamus, bohemotico instinctu tempore succedenti

hoc infringere uel in aliud quam constituimus permutare conatus fuerit, sciat se tali pro reatu a numero secerni beatorum, ni ante obitum congrua oboleuerit poenitudine tale delictum. His metis praedicta telluris particula undique gyratur circumcincta. Ðis sind ðéra .v. hida landgemæro æt Wurðige ðæ Cnut cing hêt gebócian Lyfince bisceope on æce yrfæ. Ærest on Beoccing mæde; fram Beoccing mæde on ða gewrincloda díc tó wassa díc dūne ende; ðonne tó deópan dæne; ðanon tó wítan díc; ðonne fram hwítan díc tó ænta díc; of ænta díc tó ðære rôde; of ðære tó ðám swalan wege; ðanan tó ðære háran apeldran; fram ðæra háran apeldran tó stapol þornæ; ðonnae tó ðære bæce; fram ðæræ bæcæ útt on Icenan ádún on streám; æft on Beoccing mæde. Acta est haec praefata donatio, anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi millesimo .XXVI. indictione .IX.

✠ Ego Cnut Britanniae totius Anglorum monarchus hoc agiae crucis taumate roborauí. ✠ Ego Æðelnoð Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis principatum et beneuolentiam sub sigillo sanctae crucis conclusi. ✠ Ego Ælfgyfo regina humillima adiuui. ✠ Ego Ælmer episcopus dictando titulauí. ✠ Ego Ælfsige episcopus assensum praebui. ✠ Ego Brychtwold episcopus dignum duxi. ✠ Ego Byrihtwig episcopus confirmaui. ✠ Ego Lyfing episcopus consolidaui. ✠ Ego Bryhtmer episcopus conclusi. ✠ Ego Godwine dux. ✠ Ego Hakun dux. ✠ Ego Wrytsleof dux. ✠ Ego Hrani dux. ✠ Ego Sihtric dux. ✠ Ego Æðelsige abbas. ✠ Ego Byrhtmer abbas. ✠ Ego Æðelwerd abbas. ✠ Ego Ælfhere abbas. ✠ Ego Æðelnoð abbas. ✠ Ego Kynsige presbyter. ✠ Ego Leofstan presbyter. ✠ Ego Wunsige presbyter. ✠ Ego Toui minister. ✠ Ego Osgod minister. ✠ Ego Ðorð minister. ✠ Ego Odda minister. ✠ Ego Ælfwine minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Godwine minister. ✠ Ego Leofric

minister. ✠ Ego Byrhtic minister. ✠ Ego Ælfgar
 minister. ✠ Ego Æffa minister. ✠ Ego Eadric
 minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Leofsige
 minister. ✠ Ego Wunsige minister.

Rubric. Ðis is ƿara .v. hida bōc tō Worðia ƿæ
 Cnut cing gebōcode Lyfinge bisceope on ēce yrfe.

DCCXLIV.

CNUT, 1031.

✠ IN altithroni onomate qui nos qui uoluit creauit
 plasmate. Ego. Cnut. rex totius albionis ceterarumq: gentiū triuiatim psistentiū basileus dum
 plerumq: cogitarem de huius caduci seculi rebz quomodo supni arbitris examine cuncta que uident^r uana
 & labilia rite censentur. Uerbi gratia que quasi
 tenuis uenti flat⁹. Aut fumigantis ignis uapor ad
 nihilum redacta euanescunt. secundū illud quod p̄co
 gentiū in sacris scripturū paginis clara pmulgat predicatione. Dicens omnia que uident^r temporalia sunt.
 Que autē non uident^r &erna. Idcirco quandā rusculi
 particulā dimedia uidelic& manse in loco qui a solicolis.
 mæwi. uocitat^r nomine. Cuidā fideli ministro nomine.
 æperic. Libens ppetualiter in &ernā hereditatē
 concedo. Quatenus cuicumq: post fragilis uite curriculum
 uoluerit heredi. Liberā habeat cum omnibz
 ad se rite ptinentibz eternaliter in ius ppriū potestatē
 tradendi. Sit autē p̄dictum rus omni terrene seruitutis
 iugo liberū tribz exceptis rata uidelic& expeditione
 pontis arcisue restauratione. Nunc uero pace nra
 conglutinata uigens & florens inter agmina scā eterne
 beatitudinis tripudia succedat qui nre donationis muniri¹
 consentiat. Si quis uero non phorrescat euertere
 machinans nrm decretum. Sciat se corruentē in pfundum
 barathrū eterne orci & eternalit̄ letalis laquei in
 diris flammis cruciatum. Acta est autē hec mea donatio.
 Anno ab incarnatione dñi nri ihu xpi. Millesimo

¹ Sic MS. for muneri.

.XXXI. Indictione .IIII. Istis terminis ꝥdicta tellus circumgyrata esse uidet'. Ðis is þære healfan hide landgemæro æt mæwi ærest on cleaca þoñ adun on mæwi of ælbróc þonne on ælbróc of þone æwylman þonne east on gerihte to þā merc stane of þam merc stane to þam blacan pytte 7 þan[ne] on gerihte to odda wylle adun on odda wylles lace to þan ford lace upp on stream to þā æwylman þanon eastrihte to boc sætena hig wege þonne út on þone hig weg tō þam cyric wege þanon on gerihte tō þā mere of þā mere to edswyþe torre fram edswyðe torre on gerihte eft on cleaca. Huius namq; nřę munificentię testes extiteř quoř inferius nomina decusatim dño disponente carraxantur.

✠ Ego Cnut brittannię totius angloř monarchus hoc agię crucis taumate roborauī.

✠ Ego æþelnoð eboracensis basilicę primas in-segnis hoc donū regale confirmani.

✠ Ego ælfgifo reg[i]na humillima adiuui.

✠ Ego ælfsige eþs assensum prebui.

✠ Ego byrhtwold eþs dictando titulauī.

✠ Ego byrhtwig eþs dignum duxi.

✠ Ego ælmær eþs confirmaui.

✠ Ego lyfinc eþs consolidauī.

✠ Ego æþelric eþs consensi.

✠ Ego byrhtwine eþs conclusi.

Ego godwine Dux.

Ego osgod mīn .:

Ego hacun Dux.

Ego toui mīn .:

Ego sihtric Dux.

Ego odda mīn .:

Ego hrani Dux.

Ego ordgær mīn .:

Ego brihtmær aþþ.

Ego æþelmær mīn .:

Ego æþelwerd aþþ.

Ego leofsiges mīn .:

Ego ælfere aþþ.

Ego eadmær mīn .:

Ego æþelwine aþþ.

Ego eadsige mīn .:

Dorso. þis is þære healf[an hide] landboc to mæwi þe cnut cing het gebocian æþerice his þegene on ece yrfe.

DCCXLV.

CNUT, 1032.

✠ HER swutelað on ðysan gewrite hū Cnut cyneg and Ælfgyfu seō hlæfdige geūðan Eādsige heora preōste ðā he gecyrde tō munece ðæt he mōste āteōn ðæt land æt Apoldre swā him sylfan leōfast wære. Ðā sealde he hit intō Cristes cyrican ðām Godes þeowum for his sāwle, and he hit gebohte ðæt æt ðām hirede his dæg and Eādwines mid feower pundum, on ðat forwyrd ðæt man gelæste ælce geare intō Cristes cyrican .III. wæga cæses of ðām lande, and þeō gebind æles; and æfter his dæg and Eādwines gange ðæt land intō Cristes cyrican, mid mete and mid mannū eal swā hit ðænne gegōdod sý for Eādsiges sāwle; and he gebohte ðæt land æt Werhornan æt ðām hirede his dæge and Eādwines eac mid feower pundan; ðænne gæð ðæt land forð mid ðām ōðran, æfter his dæge and Eādwines intō Cristes cyrican, mid ðære tilðe ðe ðar ðænne on sý, and ðæt land on his dæg æt Berwīcan, ðe he ge-earnode æt his hlāforde Cnute cyng; and he ge-unn eac ðæs landes æt Orpedingtūne on his dæge for his sāwle intō Cristes cyrican ðām Godes þeowum tō scrūd-land ðe he gebohte mid hundeahtigum marcan hwītes seolfres be hustinges gewihte; and he ge-un eac ðæs landes æt Palstre and æt Wihtrīceshamme æfter his dæge and Eādwines forð mid ðām ōðrum ðām Godes þeowum tō fōstorlande for his sāwle. Ðises cwīdes he ge-unn ðām hirede tō ðām forwyrdan ðæt hī æfre hine wel healdan, and him holde beōn on life and æfter life; and gif hī mid ænegan unræde wið hine ðās forwyrd tōbreccen, ðonne stande hit on his āgenan gewearde hū he sīððan his āgen āteōn wille. Ðises is tō gewitnesse.

Cnut cyng and Ælfgyfu seō hlæfdige, and Æðel-

nōð arcebiscop, and Ælfstān abbud, and se hired æt sancte Augustine, and Brihtríc geōnga, and Æðelric bigenga, and Ðorð Ðurcylles nefa, and Tofi, and Ælfwine preōst, and Eádworld preōst, and ealle ðæs cynges rādesmen. And ƿissa gewrita syndon .iii. ān is æt Cristes cyrican, and ān æt sancte Augustine, and ān hæfð Eádsige mid him sylfan.

DCCXLVI.

CNUT, 1032.

✠ PAX et uictoria apostolicae fidei in perpetuum cultoribus! Aecclesiae uero catholicae auctoritas iugis et indefessa optamus ut permaneat; ad sacra autem sanctuaria in domini gazophylacio diuersa iubentur iactari ac offerri munuscula, quia regi nato coelorum ut scriptum est, 'Reges terrae optulerunt munera.' Unde ego Cnut eius gratuita miseratione et inolita benignitate totius Albionis basileus, paruam ruris particulam quod ab huius patriae incolis Linford nuncupatur, duorum, uidelicet, manentium quantitatem quoddamque monasteriolum in honore sancti Martini praesulis consecratum cum adiacenti praediolo in urbe quae famoso nomine Oxanaford nuncupatur, domino nostro Ihesu Christo eiusque genitrici semperque uirgini Mariae ad usus monachorum loco qui celebri Abbandun uocitatur onomate, aeterna largitus sum haereditate; in nomine sanctae trinitatis et indiuiduae unitatis praecipiens, ut nullus alicuius personae hominum praefatam donationem a praedicto coenobio auferre praesumat. Haec autem ruris particula libera ut maneat praecipio, causis tribus segregatis, expeditione, scilicet, hostili, fundatione arcis regiae pontisque restauratione. Si quis uero inuidus ignicomis philargyriae flammis accensus huic ueridico libellulo alium circum-atramentatum cupiditatis fallacia libel-

lum superimponere conatus fuerit, sit anathema maranatha, hoc est, alienatio a consortio christianorum, donec resipiscens poeniteat quod in inuidiae fallacis liuore probarat. Praedicta igitur terra a circum-ma-nentibus incolis ita dicitur esse determinata. *Ærest of Eoccan eást andlang ðære ealdan díc on ða lām-pyttes; of ðām pyttan ést be gemære on byttman díc; of ðære díc ést be gemære on cyll riðe; andlang cyll riðe tó bottan ige; of bottan ige be Leóf-rices gemære tó Winagáres stapule; of ðām sta-pule tó Wihtlufe hamme westwerdon; eft on Eoccan. Disne landsplot becwæð Æðelwine intó Abbendúne and ðone hagan on Oxnaforða ðe he sylf onsæt on mycelre gewitnysse. Acta est ergo haec cartula anno dominicae incarnationis .XXXII. post mille, in-dictione .XV. Et ut haec scedula inuiolabilis firmitatis soliditatem obtinere possit,*

Ego Cnut regali dextera eandem uexillo sanctae crucis ✠ corroboro manibus quod omnium mihi sub-
iectorum confirmare praecipio. Ego Ælfgyfa prae-
dicti regis conlaterana istud datum uenerandae crucis
uexillo ✠ consolidauī. ✠ Ego Æðelnoð Dorobern-
ensis aecclesiae archiepiscopus regium munus gabulo
sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Ælfric Eboracae
ciuitatis archiepiscopus huius munificentiae dapsilita-
tem signo adorandae crucis stabiliui. ✠ Ego Æðelsie
episcopus adquiui. ✠ Ego Byrhtuuold episcopus
adiui. ✠ Ego Æðelric episcopus consensi. ✠
Ego Æðeric episcopus non renui. ✠ Ego Lyfing
episcopus conclusi. ✠ Ego Byrhtwig episcopus faui.
✠ Ego Æðeluuuard abbas. ✠ Ego Ælfuuine abbas.
✠ Ego Siuuuard abbas. ✠ Ego Æðeluuuard abbas.
✠ Ego Ælfuuine presbyter. ✠ Ego Eaduuold pres-
byter. ✠ Ego Goduuine dux. ✠ Ego Leofric dux.
✠ Ego Siuuuard minister. ✠ Ego Harold minister.
✠ Ego Ælfuuine minister. ✠ Ego Ælfgar minister.
✠ Ego Tofig minister. ✠ Ego Osgod minister. ✠

Ego Ðuryd minister. ✠ Ego Leofuine minister.
 ✠ Ego Ælfwig minister. ✠ Ego Tofig minister.
 ✠ Ego Karl minister. ✠ Ego Lyfing praefectus.
 ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Ðurkyl minister.
 ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Ceolric minister.

DCCXLVII.

* CNUT, 1032.

✠ REGNANTE in perpetuum domino, qui sua inefabili potentia omnia disponit atque gubernat, uicesque temporum hominumque mirabiliter discernens, terminumque incertum, prout uult aequanimiter imponens, et de secretis naturae mysteriis misericorditer docet, ut de fugitiuis et sine dubio transitoriis mansura regna dei suffragio adipiscenda sunt! Quapropter ego Cnut rex Anglorum caeterarumque gentium in circuitu persistentium gubernator et rector, cum consilio et decreto Æðelnoti simulque cunctorum dei sacerdotum, et consensu optimatum meorum, ob amorem coelestis regni, et peccaminum meorum remissionem, et anima fratris mei regis Eadmundi, concedo aecclesiae sanctae dei genitricis semperque uirginis Mariae Glastoniae, iura et consuetudines in omni regno meo, et omnes forisfacturas omnium terrarum suarum, et sint terrae eius sibi liberae et solutae ab omni calumpnia et inquietatione sicuti meae michi habentur. Uerum illud praecipue ex omnipotentis patris et filii et spiritus sancti auctoritate et perpetuae uirginis interdictione prohibeo, et uniuersis regni mei praepositis et primatibus super suam salutem praecipio, ut nullus omnino illam insulam intrare audeat, cuiuscumque ordinis sit aut dignitatis; set omnia tam in aecclesiasticis quam in saecularibus causis tantummodo abbatis iudicium et conuentus expectent, sicuti praedecessores mei sanxerunt et priuilegiis confirma-

uerunt, Kentwines, Ines, Cuðredus, Ælfredus, Eadwardus, Eadmundus, et incomparabilis Eadgarus. Si quis autem quouis deinceps tempore sub aliqua occasione interrumpere aut irritum facere huius priuilegii testimonium nisus fuerit, sit a consortio piorum ultimi examinis uentilabro dispertitus. Si quis uero beneuola intentione haec facere, probare, et defendere statuerit, beatissimae dei genitricis Mariae et omnium sanctorum intercessione, amplificet deus portionem eius in terra uiuentium. Scripta est huius priuilegii donatio et promulgata in lignea basilica sub praesentia regis Cnutonis, anno ab incarnatione domini .M.XXXII.

DCCXLVIII.

* CNUT, 1032.

✠ CNUTUS rex totius Angliae et Danmarchiae et Norwagiae et magnae partis Swauorum, omnibus provinciis, nationibus, et populis meae potestati subiectis, tam minoribus quam maioribus, salutem! Cum terram Angliae progenitores mei et parentes duris extortionibus et diris depraedationibus saepius oppresserunt, et, fateor, innocentem sanguinem frequenter in ea effuderunt; studium meum a principio regni fuit, et semper erit in futurum, tam poenas coeli quam poenas saeculi, propter haec mea peccata et parentum meorum satisfacere; et statum totius sanctae matris aecclesiae, et uniuscuiusque monasterii sub imperio meo constituti, cum in aliquo meo patrocinio indigerint, deuotione debita emendare; omnesque sanctos dei, per haec et alia bona opera mihi in meis necessitatibus reddere benignos, ac deprecationibus meis fauorabiles et placatos. Ideo in arras huius meae satisfactionis offero sancto Guðlaco de Croyland, et caeteris sanctis eiusdem loci de substantia mea unum

calicem, confirmans Brihtmero abbati et monachis suis totum monasterium suum Croylandiae cum insula circumiacente et duobus mariscis adiacentibus, scilicet, Alderlound et Goggislound, eisdem terminis et limitibus quibus in chirographo inclyti quondam regis Eadredi restauratoris sui, dicta insula dictique duo marisci satis aperte describuntur. Confirmo etiam omnes aecclesias et capellas, terras et tenementa, libertates et priuilegia in eiusdem regis chirographo contenta, cum quibus omnibus dictus rex Eadredus dictum monasterium Croylandiae ad honorem dei et sancti Guðlaci confessoris sui corporaliter in eo requiescentis dotauit, donauit, ditauit, et suo chirographo confirmauit. Nullusque hominum meorum audeat amodo dictos monachos inquietare, uel in aliquo conturbare pro praedictis. Quod si quis facere praesumpserit uel tentauerit usurpare, uel gladii mei sentiet aciem, uel gladii poenam sacrilegis debitam subibit absque omni remissione et redemptione puniendus, iuxta modum et mensuram iniuriae dictis monachis irrogatae.

✠ Ego Cnutus rex anno dominicae incarnationis millesimo tricesimo secundo Londoniis istud meum chirographum signo sanctae crucis confirmaui ✠. Ego Ægelnoðus archiepiscopus Doroberniae signo sanctissimae crucis confirmaui ✠. Ego Ælfricus archiepiscopus Eboracae hoc regis chirographum affirmaui ✠. Ego Leffius Wicciorum episcopus consignauit ✠. Ego Ælfwardus Londoniae episcopus collaudauit ✠. Ego Brihtmerus Lichefeldensis episcopus constabiliui ✠. Ego Brichtegus abbas Persorensis communiui ✠. Ego Wulfnoðus abbas Westmonasterii signauit ✠. Ego Oswius abbas Dorneiensis approbauit ✠. Ego Godwinus comes consensi ✠. Ego Leofricus comes concessi ✠. Ego Eadwinus frater Leofrici [comitis] affui ✠. Ego Haroldus filius Godwini comitis interfui ✠. Ego Ælfgarus filius

Leofrici comitis astiti ✠. Ego Turkillus minister regis audiui ✠. Ego Ælfgetus minister regis aspexi ✠.

DCCXLIX.

CNUT, 1033.

✠ IN nomine dei uiui et ueri domini nostri Ihesu Christi mundi redemptoris ! Anno uero dominicae incarnationis .M.XXXIII. ego Cnut omnipotentis dei disponente clementia, Angligenarum omniumque gentium secus habitantium rex, hanc scedulam ducitare promisi, non immemor quomodo et quam mirabiliter omnia supernus rector firmae rationis serie gubernat atque custodit, ceu omnibus sapientibus notum ac manifestum constat, quod quosdam nutu mirifico interdum exaltat, quosdam iterum sicut stipulam uento raptam fortuali euentu illico depellit. Et iccirco quoddam regni mei rus meorum optimatum testimonio cuidam uenerabili uiro meo archiepiscopo Ælfrico, uidelicet, Eborum aecclesiae, id est .XLIII. cassatos loco qui celebri æt Partingtune nuncupatur uocabulo, pro redemptione animae meae patrisque mei, omniumue propinquitae mihi coniunctorum, perpetua largitus sum haereditate, atque omnibus suis successoribus, ut terram iam praefatam, meo scilicet ouante consensu, tramitibus suae possideat uitae ; deinceps namque sibi succedenti digno haeredi quemcumque deus eligeret derelinquat, ceu praedixi, in aeternam haereditatem. Maneat igitur meum hoc inuiolabile donum aeterna libertate iocundum, cum omnibus quae ad ipsum locum pertinere dinoscuntur, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pascuis et pratis, excepto communi labore expeditione, pontis arcisue co-aedificatione. Si qui denique, mihi non optanti, hanc libertatis cartam liuore depressi uiolare satage-

rint, agminibus tetrae caliginis lapsi uocem audiant examinationis die arbitris sibi dicentis, 'Discedite a me maledicti in ignem aeternum,' ubi cum daemonibus ferreis sartaginibus crudeli torqueantur in poena, si non ante mortem digna hoc emendauerint poenitentia. His terminis circumdatur praedicta tellus. Dis sind 3a landes marc, etc. Haec, uidelicet, donatio facta est anno dominicae incarnationis .M.XXXIII. hiis testibus consentientibus quorum nomina subnotata recensentur.

✠ Ego Cnut rex Anglorum hanc donationem libenti animo dedi. ✠ Ego Æluguia regina consensi. ✠ Ego Æðelnoð archiepiscopus confirmaui. ✠ Ego Ælfric archiepiscopus corroboraui. ✠ Ego Ælfwine episcopus. ✠ Æðelric Brihtmer episcopus. ✠ Æðelstan episcopus. ✠ Ego Godewine dux. ✠ Ego Leofric dux. ✠ Siward dux. ✠ Ælfwine dux. ✠ Osgod Clapa. ✠ Toui Pruda. ✠ Ðurcyl. ✠ Harald. ✠ Ðord. ✠ Halfden. ✠ Godric. ✠ Ælfric. ✠ Rold. ✠ Swane. ✠ Orm. ✠ Ulfkitel. ✠ Fornu. ✠ Godwine. ✠ Faryem. ✠ Ketel. ✠ Merseat. ✠ Gamal. ✠ Basins. ✠ Orm.

Rubric. Concessio Cnut regis facta beato Petro tempore Ælfrici archiepiscopi Eborum super .XLIII. cassatos in Patringtona.

DCCL.

CNUT, 1033.

✠ INEDICIBILI dispensatione diuinae pietatis secundum omnipotentiam clementiae suae propitiante iustoque moderamine superna ac infima clementissime regente nobis terrigenis duntaxat dignatus est temporalia ac transitoria impertire, quatinus per ea quae conspiciuntur praesentia et caduca supernae miserationis suffragante gratia ualeamus cum coetibus

angelicis aeternis potiri praemiis. Quapropter ego Cnut misericordia dei basileus, omnis Britanniae regimen adeptus, ad promerenda tantae foelicitatis gaudia quae religiosorum actuum salutari distributione acquiritur, libuit mihi benigna mente tribuere coenobio beatorum apostolorum Petri et Pauli quod in Wentana urbe habetur et Uetus nuncupatur quoddam rus quod uulgo uocitatur Hylle, cum tribus mansis et omnibus ad hoc iure pertinentibus in perpetuam cleronomiam. Existat autem praefatum rus absolutum ab omni famulatu, ternis exceptis negotiis, scilicet, auxilio expeditionis, reparatione pontis, et renouatione arcis. Si quis uero peruersus malignitate sua huius doni largitatem euertere aut infringere temptauerit, maledictionem perennis accipiat dampnationis et consors fiat Beelzebub in tartareis flammis, ni resipuerit et satisfactione correxerit. His autem limitibus cingitur praedicta tellus. Ðis syndan ðære þryre hida landgemære æt Hylle. Of ðām ealdan hornforda sūð on ðone herpeð; of ðām herpaðe west on ða lange rēwe on ðone stān; of ðon stāne west be wyrtrum on fiducforda; of fiducforda ādūn on ðone streām; of ðān streāme on norðeward efsleā; of efsleā on hrumwyll; of hrumwyll on hudecumes heáfod; of hudecumes heáfde ādūn on ealda tām; swā anlang streāmes on ealda hornford. Anno ab incarnatione domini .M.XXXIII. haec regalis concessio atque donatio facta est, sub astipulatione primatum quorum nomina hic caraxata sunt.

✠ Ego Cnut rex Anglorum cum regina mea Ælfgyfu propriam donationem regali stabilimento confirmo. ✠ Ego Æðelnoðus archiepiscopus perhibeo testimonium. ✠ Ego Ælfricus archiepiscopus consentio. ✠ Ego Ælfsinus episcopus confirmo. ✠ Ego Godwinus comes assigno. ✠ Ego Leofricus comes affirmo. ✠ Ego Osgod minister.

DCCLI.

CNUT, 1033.

✠ CONFIRMAT nos sacrae auctoritatis scriptura, dicens, 'Nudus egressus sum de utero matris meae, et nudus reuertar illuc;' et iterum, 'Nichil intulimus in hunc mundum, uerum nec auferre ab eo quid poterimus!' Quapropter lubrici potentatus non immemor, ego Cnut, Christo conferente, rex et primicerius totius Albionis regni fastigium humili praesidens animo, ob remunerationem maioris praemii aliquantulam ruris particulam tribus comparatam cassatis in loco cui uocabulum certa astipulatione Mytun profertur, ad aecclesiam beatae Mariae genitricis dei ac domini nostri Ihesu Christi in loco qui Abbendun dicitur, Siwardo abbati fratribusque ibidem deo seruientibus libenter concedo, obsecrans et praecipiens in nomine Christi ut nemo successorum nostrorum superioris uel inferioris gradus hoc nostrae deuotionis donum aliquo temeritatis aliquatenus instinctu dirumpat. Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum, tribus exceptis, rata, uidelicet, expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae aeternis barathri incendiis iugiter puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua quod contra nostrum deliquit decretum. Si quis uero inuidus igniuomis philargyriae flammis accensus, huic ueridico libellulo alium circum-atramentatum cupiditatis fallatia libellum superimponere conatus fuerit, sit anathema maranatha, hoc est, alienatio a consortio christianorum, donec resipiscens poeniteat quod in inuidiae fallacis liuore probarat. His metis praefatum rus hinc inde gyratur. Ðis sind ðára .iiii. hida landgemæra æt Mytúne. Ærest on leomenan â be healfon streáme;

swá of leomanan on doddan læw; of ðám læwe on
 ðone háran þorn; of ðám þorne on ðone brádan
 mére; of ðám mére on tæceles bróc; á be healfon
 streáme on Auene; andlang Auene á be healfon
 streáme eft on leomene. Anno dominicae incarna-
 tionis .XXXIII. post mille, indictione .I. scripta est
 carta, hiis testibus consentientibus quorum inferius
 nomina caraxantur.

✠ Ego Cnut regali dextera eandem uexillo sanctae
 crucis corroboro manibusque omnium mihi subiecto-
 rum confirmare praecipio. ✠ Ego Ælfgyfa prae-
 dicti regis conlaterana istud datum uenerandae crucis
 uexillo consolidauit. ✠ Ego Æðelnoð Dorobernensis
 aecclesiae archiepiscopus regium munus gabulo sanctae
 crucis confirmaui. ✠ Ego Ælfric Eboracae ciuitatis
 archiepiscopus huius munificentiae dapsilitatem signo
 adorandae crucis stabiliui. ✠ Ego Brihtuold epi-
 scopus adqueui. ✠ Ego Ælfuine episcopus ad-
 queui. ✠ Ego Æðelric episcopus adiuui. ✠
 Ego Bryhtmer episcopus consensi. ✠ Ego Bryht-
 heh episcopus non renui. ✠ Ego Æðeluard abbas.
 ✠ Ego Ælfuine abbas. ✠ Ego Ælfuard abbas.
 ✠ Ego Stigand presbyter. ✠ Ego Eaduuold pres-
 byter. ✠ Ego Goduine dux. ✠ Ego Leofric dux.
 ✠ Ego Ælfuine minister. ✠ Ego Tofig minister.
 ✠ Ego Osgod minister. ✠ Ego Ðured minister. ✠
 Ego Leofuine minister. ✠ Ego Tokig miles. ✠
 Ego Godric praefectus. ✠ Ego Tofyg. ✠ Ego
 Ælfuard praefectus. ✠ Ego Ouuine. ✠ Ego
 Tofig. ✠ Ego Osmund praefectus. ✠ Ego Karl
 miles. ✠ Ego Ulf miles.

DCCLII.

CNUT, 1033.

✠ CHRISTI omnipotentis dei largiflua bonitas omnino laudanda omnique est laude praeferenda, quae nullo bonitatis termino ualet concludi, utpote idem deus ipse sit suae bonitatis bonitas, distribuens gratis non tantum dignis uerum etiam indignis participium bonitatis suae; est quippe rex regum omniumque subsistentium uisibilium atque inuisibilium creator et suae creationis discretissimus dispositor, disponens omnia sibi libito uti competit diuinae dominationi eius; nam quosdam libero arbitrio quibusdam praeficit dignitate huius saeculi et opibus diuersis, quibus rursum mandat ut ipsi eorum inopiam sua sufficientia releuare debeant qui minus abundant saecularibus negociis, et pro hoc possint maiori mercede ab eo donari. Unde ego Cnut rex Anglica nationis eius ammonitione prouocatus, pro adipiscenda remunerationis mercede, dono cuidam familiari duci meo Godwino pro fideli obsequio quo michi fideliter obsecundatur .x. scilicet, mansas in loco quem solicolae illius uocant Polhematun ut eas quoad uiuit libere possideat; et post mortem det sibi placito cuicumque elegerit. Sit itaque rurisculum illud ab omni mundiali seruitio liberum, excepto communi seruitio, hoc est, arcis recuperatione, et pontis restauratione, ac expeditione in hostes patriae. Si quispiam quoquomodo malae mentis conamine hoc meum donatium donum infringere uel abripere per uiolentiam uoluerit, priuatus consortio dei qui nos imperat iuniorum nostrorum necessitatibus subuenire pro suo amore, constringatur et obligetur inextricabilium nodorum habenis perpetuae dampnationis, nisi resipiscat et poenitentiae uenia debeat. Ðis synd ðāra .x. hida landgemæra tō Polhēmatūne. Ðæt is ðonne, ærest of þrim beorgan on

cobban dene; ðæt on sūðlēge eástewearde; of sūðlēge on beánlēge; of beánlēge on þistelleāge; of þistelleāge andlang strēt ðæt on Terstān; of Terstān ūpp on ðone gemēnan þorn; ðonne on enta hlēwe on fecces wuda eástewardne; of fecces wuda on bosen hangran; of bosen hangran on ða strēt; andlang strēt on ðone wulſpyt; of ðām wulſpytte sýð andlang dene be ðæs cynges gemære; of ðæs cynges gemære on ðone herepað; of ðām herepaðe ūpp on ceabban dūne; andlang dūne on cealcriðe; of cealcriðe on hecenes hangran andlang mearce on norðewewardne sæwwe leá; andlang sæwwe leá on ða strēt innan sūðleá; of ðære strēte swá on weastewardan þutinga scylf; ðæt be repple on eástewardne cobbeleá; swá eft tó þrym beorgam. Anno ab incarnatione domini millesimo .XXXIII. haec regalis concessio atque donatio facta est, sub astipulatione primatum quorum nomina hic caraxata sunt.

✠ Ego Cnut rex Anglorum cum regina mea Ælfgyfu propriam donationem regali stabilimento confirmo. ✠ Ego Æðelnoðus archiepiscopus perhibeo testimonium. ✠ Ego Ælfricus archiepiscopus consentio. ✠ Ego Ælfwigus episcopus assentio. ✠ Ego Bryctwoldus episcopus consentio. ✠ Ego Ælfwinus episcopus affirmo. ✠ Ego Æðericus episcopus corroboro. ✠ Ego Æðelstanus episcopus astipulor. ✠ Ego Brytwigus episcopus consentio. ✠ Ego Leouingus episcopus confirmo. ✠ Ego Godwinus comes assigno. ✠ Ego Leofricus comes consentio. ✠ Ego Ælfwine minister. ✠ Ego Odda minister. ✠ Ego Æðwine minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Touig minister. ✠ Ego Ceolsige minister. ✠ Ego Osgod minister.

Rubic. Ðis is ðára .x. hida bōc æt Polhémátún ðe Cnut cing gebōcodæ Godwine urlæ on éce yrfæ.

DCCLIII.

* CNUT, 1035.

✠ Ego Cnut rex per dei gratiam totius Angliae regni atque Danorum pontificibus meis reuelo et ducibus meis optimatibus cum eis etiam insimul Danis et Anglis, quod ad monasterium uetus quod est in Wintonia aeternaliter concedo, Christi ad laudem, sanctoque Petro atque Paulo sanctisque inibi quiescentibus quatinus monasterium illud liberum permaneat ab omni seruitio saeculari, exceptis operibus illis quae cunctis populis communia sunt, scilicet, expeditione siue sit in nauali collectione siue in pedestri, pontisque instauratione, murique fabrica, et quicquid interea ab omnibus generaliter pernecessarium fuerit; uiguit autem libertas ista longo tempore ad praedictum monasterium in diebus priorum regum qui ante nos regnauerunt. Proinde generaliter omnibus diuulgo augmentum quod huic libertati adiicere curauit, pro animae meae redemptione omniumque ante uel post me regnantium regum, id sunt scelera quae dicuntur Anglice hamsocne and forsteallas and myndbrycas omnisque correctio siue magni siue parui super uniuersos quibus obedire debent qui monasterio illo ad manum dei praesunt. Nunc ergo annuo et concedo hanc libertatem domino meo qui bona mihi plurima concessit quibus in hoc saeculo perfunctus sum, et beato Petro qui potestatem habet in coelo et in terra ligandi itemque soluendi ad aeternum incolum contra crimina quaeque nefaria. Proinde praecipio per magnam maiestatem dei ut nullus successorum meorum hanc commutare praesumat libertatem. Si quis forte per quamlibet temeritatem aut per diabolicam instigationem hanc libertatem perfringere uoluerit siue hanc institutionem in aliud mutare praesumpserit, sit maledictus omnibus maledictionibus quae in uniuersis

sanctis ascriptae sunt libris, sitque segregatus a communione domini nostri Ihesu Christi omniumque sanctorum suorum, ligatusque perseueret quamdiu uixerit eisdem uinculis quae per seipsum dominus suis tradidit apostolis Petro atque Paulo; et post maledictum exitum suum crucietur iugiter in profundissimo puteo ardeatque in inferno cum diabolo et cum maledictis spiritibus secum sine fine habitantibus, nisi ante mortem suam emendauerit quod iniuste commiserat.

¹Cnut cing þurh Godes gyfe ealles Englelandes and ealre Dene cƿðe mīnan biscopan and mīnum eorlum and eallan mīnan þegnan ægðer ge Deniscan ge Engliscan hwæs ic gean intō Ealdan mynstre on Win-ceastre, Gode tō lufe and sancte Petre and sancte Paule and ðām hālgan ðe ðær binnan restað; ðæt is, ðæt ic wylle ðæt ðæt mynster sīg frīg ælces woruld-līcan weorces būton ðām ðe eallum folce gæmēne is, ðæt is fyrdfara sīg hit on scipfyrde sīg hit on landfyrde, and bryggeweorc and wealgewuorc, and lōc hwet sīg gæmēne neōd ealles folces. Nū stōd ðis ær intō ðām mynstre on ðāræ cininga dagum, ðe ūs ætforan wære. Nū switelige ic hēr on ðisan gewrite hwæt se eāca is ðe ic ðærtō geunnen hæbbe mýnre sáwle tō onlŷsednesse and ealra mīnra forgenga and efterfyliendra, ðet syndan hāmsócne and forsteallas and myndbræcas and ælces wītes smales and greātes ofer eallæ ða men ðe ðām caldre hýran sculan ðe ðæt mynster bewāt Godes handa. Nū gean ic ðyse frylsas mīne dryhtene tō wyrðmynte ðe me ealla ða gōd forgeaf ða ic on ðyssere worulde gebiden hadde, and ðām eādigan sancte Petre ðe ða myhta hæfð on heofenan and on eorðan tō gewrŷðenne and eft tō onlŷsenne ða fæstan cnotten fyranlīcra synna. Gyf hwā ðonne þurð ænige dyrstnysse oððe þurð deōfles lāre ðysne freols ābreccan wylle, oððe ðās gesetednysse on

¹ The same Charter in Anglosaxon.

ôðer áwendan durre, sîg he áwyrgeð mid eallan ðán áwyrgeðnyssan ðæ synd áwritene on eallan hálgan bócan, and sîg he áscyred fram úres drihtnes gemánan and ealre his hálgana, and sýg he gebunden ða hwíle ðe he libbe on ðissan life mid ðám ylcan bendan ðe God elmihtig þurh hine sylfne betæhte his hálgan apostolan Petre and Paule; and efter his áwyrgeðan forðsîge ligce he æfre on helle grundleásan pytte and byrne he on ðám écan fyre mid deófle and mid ðám áwyrgeðum gástan ðe him midwuniað æfre búton ende, búton he hit ær his forðsîðe gebéte. Haec siquidem libertas renouata fuit anno dominicae incarnationis .M.XXXV. omnibus Anglorum episcopis et ducibus, abbatibus et principibus consentientibus atque maledictionem aeternam imponentibus huic libertati uiolatoribus; pacem quoque et uitam aeternam optantes huic ipsi libertati piis fautoribus, quorum seniorum et principum uocabula stilus praesens hoc ordine luculenter demonstrat.

✠ Ego Cnut rex Anglorum multarumque in circuitu adiacentium insularum nationum hoc nostrae donum renouationis hac scedula demonstrari congruum duxi. ✠ Ego Ælfgyfu regina eiusdem regis donationem ouanter diuulgauit. ✠ Ego Æðelnoðus Dorouernensis aecclesiae archiepiscopus confirmaui. ✠ Ego Ælfricus archiepiscopus Eboracensis aecclesiae corroboraui. ✠ Ego Ælfwinus Wintoniensis aecclesiae episcopus conscripsi. ✠ Ego Ælfwius Lundoniensis aecclesiae episcopus consolidauit. ✠ Ego Bryhtwoldus Wiltoniensis aecclesiae episcopus consigillaui. ✠ Ego Godwinus dux. ✠ Ego Leofric dux. ✠ Ego Asgod minister. ✠ Ego Ælfwine minister. ✠ Ego Ðurcil minister. ✠ Ego Ordgar minister.

DCCLIV.

* ÆDELNÔÐ, 1020—1038.

✠ IN nomine domini nostri Ihesu Christi! Ego Ægelnoðus peccator, seruus seruorum dei, et minister aecclesiae Christi, Anglorum quoque licet indignus archiepiscopus, notum uolo esse omnibus nostrae mortalitatis successoribus, quod quandam terram dominicam sanctae Mariae Raculfensis monasterii .l. scilicet, agros in praestariam annuo duobus ministris meis Ælfwoldo et Eadredo, ex consensu fratris nostri Guichardi decani eiusdem aecclesiae sanctae matris dei, ut illam terram habeant non longius quam ipsi placuerit decano uel eius successori. Quamdiu uero eam tenuerint singulis annis dent in ipso monasterio deo famulantibus rectam decimam frugum et omnium pecorum quae in ipsa terra nutriunt, et pro censu .l. denarios, et de subiectis pascuis .i. pensam caseorum; et si quid fracturae contigerit. Ubi uero eidem fratri nostro decano uel eius successori uisum fuerit ut illam terram possint fructificare dominicatu suo, recedant ab ea absque querela et contradictione, quia dominica est sanctae Mariae, nec eam sibi uel posteris suis ullo modo possunt defendere; quod si praesumpserint, et ipsi et fautores sui iram dei et excommunicationem omnium dei fidelium incurrant, et legem patriae domino suo soluant. Huius praestariae traditionis testes sunt fratres eiusdem monasterii et quidam milites mei qui subter sunt ordinate descripti.

✠ Ego Guichardus subscripsi. ✠ Ego Fresnotus monachus subannotaui. ✠ Ego Tancradus monachus recognoui. ✠ Ego Milo monachus assignaui. ✠ Ego Siward miles contestificaui. ✠ Ego Godric miles testis fui. ✠ Ego Wluui miles. ✠ Ego Wlsige miles. ✠ Ego Radwine miles. ✠ Ego Ordnoð miles. ✠ Ego Ælfric miles. ✠ Ego Oswald miles.

✠ Ego Ælfhelm miles. ✠ Ego Lefsona miles. ✠ Ego Ælfric miles. ✠ Ego Sibriht miles. ✠ Ego Ælfwine miles. ✠ Ego Haimericus presbyter iubente domino Ægelnoðo archiepiscopo hanc cartulam conscripsi die natiuitatis sancti Iohannis baptistae.

DCCLV.

EÂNWĒNE, before 1038.

✠ HER swutelað on ðissum gewrite ðæt ân scîrge-
môt sæt æt Ægelnoðes stâne be Cnutes dæge cinges.
Ðær sæton Æðelstân biscop, and Rânig ealdorman,
and Eádwine ðæs ealdormannes [sunu], and Leófwine
Wulfsiges sunu, and Ðurcil Hwíta, and Tosig
Prúda com ðær on ðæs cinges ærende; and ðær wæs
Bryning scîrgeréfa, and Ægelweard æt Frome, and
Leófwine æt Frome, and Góðric æt Stoce, and ealle
ða þegnas on Herefordscîre. Ðá com ðær farende
tô ðam gemóte Eádwine Eânwēne sunu, and spæc
ðær on his āgene mōdor æfter sumon dæle landes, ðæt
wæs Weolintūn, and Cyrdes leāh. Ðá ācsode ðe
biscop hwā sceólde andswerian for his mōdor; ðá
andsweorode Ðurcil Hwíta and sæde ðæt he sceólde
gif he ða talu cūðe. Ðá he ða talu nā ne cūðe, ðá
sceāwode man þreō þegnas of ðam gemóte [ða sceöld-
on rīdan] ðær ðær heō wæs, and ðæt wæs æt Fælig-
lēh, ðæt wæs Leófwine æt Frome, and Ægelsig ðe
reāda and Winsig scægðman. And ðá ðá heō tô
hire comon, ðá ācsodon heō hwylce talu heō hæfde
ymbe ða land ðe hire sunu æfter spæc. Ðá sæde heō
ðæt heō nān land hæfde ðe him áht tô gebyrede, and
gebealh heō swīðe eorlice wið hire suna and gecleo-
pade ðá Leóflæde hire magan tô hire, Ðurcilles wíf,
and beforan heom tô hire ðūs cwæð: Hēr sit Leóflæd
mīn mæge, ðe ic geann ægðer ge mīnes landes, ge
mīnes goldes, ge hræglæs, ge reāfes, ge ealles ðe ic āh,

æfter mīnon dæge. And heō sƿiððan tō ðām þegn-
on cwæð: Dōð þegnlice and wel! Abeōdað mīne
ærende tō ðām gemōte beforan eallum ðām gōðan
mannum, and cƿiðð heom hwæm ic mīnes landes
geunnen hæbbe, and ealre mīnre æhte; and mīnan
āgenan suna nāfre nān þing; and biddað heom beōn
ðisses tō gewitnesse. And heō ðā swæ dydon; ridon
tō ðām gemōte and cƿiðdon eallon ðām gōðan man-
num hwæt heō on heom geled hæfde. Ðā āstōð
Ðurcil Hwīta ūp on ðām gemōte and bæd ealle ða
þægnas syllan his wīfe ða landes clāne ðe hire mage
hire geūðe, and heō swā dydon; and Ðurcil rād ðā tō
sancte Æðelberhtes mynstre, be ealles ðæs folces leāfe
and gewitnesse, and let settan on āne Cristes bōc.

DCCLVI.

*CNUT.

✠ Ego Knut per dei misericordiam basileus, Ægel-
noðo archiepiscopo et omnibus episcopis, abbatibus,
comitibus, uiccomitibus, et omnibus fidelibus totius
Angliae, salutem et amicitiam! Sciatis me dedisse
deo ac sancto Augustino et fratribus, ut habeant
eorum saca et socna, et pacis fracturam, et pugnam in
domo factam, et uiae assaltus, et latrones in terra sua
captos, latronumque susceptionem uel pastionem super
illorum proprios homines infra ciuitatem et extra,
theloneumque suum in terra et in aqua, atque con-
suetudinem quae dicitur theames, et super omnes
allodiaros quos eis habeo datos. Nec uolo consent-
ire ut aliquis in aliqua re de hiis se intromittat, nisi
eorum praepositi quibus ipsi haec commendauerint,
quia habeo has consuetudines deo datas et sancto
Augustino, pro redemptione animae meae et success-
orum meorum, ita ut eas libere et pleniter habeant et
possideant imperpetuum. Et qui hanc donationem

meam infringere uel irritam facere temptauerit, a deo omnipotente et omni sancta aecclesia excommunicatus sit. Amen.

DCCLVII.

*CNUT.

✠ CNUT rex salutat Leofsinum episcopum et Hacun comitem et Leouricum uicecomitem et omnes barones in Wireceastrescire amicabiliter; et ego manifesto uobis quod ipse concedo Brihtwino meo baroni illas quinque hidas apud Beningwurðe in suis diebus, propterea quod ipsa terra ad meam manum fuit forisfacta; nunc habet ipse meam amicitiam adquisitam sicut nos concordauimus, ea conuentione, ut post suos dies eat ipsa terra in sancto monasterio de Eouesham illis dei seruis ad uictum semper imperpetuum. Et si quis hoc peruerterit, habeat sibi cum deo iudicium et cum sancta Maria, et cum omnibus sanctis ante deum in die iudicii. Uale!

DCCLVIII.

HAROLD HARANFÔT, 1038.

HER kyp on þison gewrite þ̅ harold king. let be ridan sandwic of x̅pes cyrcean him sylfan to handa. 7 hæfde hit him wel neh twelf monað. 7 twegen hærिंगc timan swa þeah fullice. eall ongear godes willan. 7 agen ealra þara halgena þe restað innon x̅pes cyrcean swa swa hit him syððan sorhlice þær-æfter agiode. 7 amanc þisan siðe wearð ælfstan aʒð. æt s̅ce A. 7 bægeat mid his smeh wrencan. 7 mid his golde. 7 seolfre eall dyrnunga æt steorran þe þa wæs þæs kinges rædesmann þ̅ h̅i gewearð se þrida penig of þære tolne on sandwic þa gerædde eadsige

arceb þa he þis wiste . 7 eall se hired æt xþes cyrc
 betweonan heom þ̅ man sende ælfgar munuc of xþes
 cyrc to harolde kingce . 7 wæs se king þa binnan
 oxanaforde swyþe geseocled . swa þ̅ he læg orwenæ
 his lifes . þa wæs lyfingc ̅ of defenanscire . mid þam
 kingce . 7 þancred munuc mid him . þa com cristes
 cyrc sand to þā ̅ . 7 he forð þa to þam kingce . 7
 ælfgar munuc mid hī . 7 oswerd æt hergerdes hā .
 7 þancred . 7 sædon þā kinge . þ̅ he hæfde swyðe
 agylt wið crist þ̅ he æfre sceolde niman ænig þing .
 of xþes cyrc þe his foragengceon dydon þider inn .
 sædon þā kinge þa embe sandwic þ̅ hit wæs hī to
 handa geriden . þa læg se king 7 asweartode eall .
 mid þare sage . 7 swor syþþan under god ælmihtine
 7 under ealle halgan þarto þ̅ hit næfre næs . na his
 ræd na his dæd . þ̅ man sceolde æfre sandwic don
 ut of xþes cyrc . þa wæs soðlice gesyne . þ̅ hit wæs
 oðra manna ġþeaht næs na haroldes kinges . 7 soð-
 lice ælstanes abbodes ræd wæs mid þā mannan þe
 hit of xþes cyrc ut geræddon . þa sende harold king
 ælfgar munuc agen to þā arceb eadsige . 7 to eallon
 xþes cyrc munecan . 7 grette hig ealle godes gre-
 tincge 7 his . 7 het þ̅ hig sceoldan habban sandwic
 into xþes cyrc . swa full . 7 swa forð swa hig hit
 æfre hæfdon on ænies kinges dæge . ge on gafole . ge
 on streame . ge on strande . ge on witun . ge on eal-
 lon þā þingan þe hit æfre ænig king fyrmost hæfde
 æt foran hī . þa ælstan abb̅ . þis ofaxode þa com he
 to eadsige arceb . 7 bæd hine fultumes to þā hirede
 embe þone . þridan penig . 7 hi begen þa to eallon
 gebroþran 7 bædon þone hired þ̅ ælstan abb̅ moste
 beon þæs þridan peniges wurðe of þare tolne . 7
 gyfan þā hirede .x. þ̅d . ac hy forwyrndon heom ealle
 togædere endemes . þ̅ he hit na sceolde næfre gebi-
 dan . 7 wæs þeah eadsige arceb swiðor his fultum þon
 þæs hiredes . 7 þa he ne mihte na forð her mid þa
 gyrnde he þ̅ he moste macian fornan gen mildryþe

æker ænne hwerf wið þone wodan to werianne . ac eall se hired him forwyrnde þæs forð út mid ealle . ⁊ se arceþ eadsige let hit eall to heora agene ræde . þa gewearð se abb ælfstan æt . mid micelan fultume . ⁊ let delfon æt hyppeles fleote an mycel gedelf . ⁊ wolde þ̅ scip ryne sceolde þærinne licgean eall swa hig dydon on sandwic . ac hī na speow nan þingc þæron . for þam he swingð eall on idel þe swincð ongean x̅pes willan . ⁊ se abb let hit eall þus . ⁊ se hired fengc to heora agenan . on godes gewitnesse . ⁊ s̅ca marian ⁊ ealra þara halgena þe restað innan x̅pes cyrcean . ⁊ æt s̅ce augustine . þis is eall soð gelyfe se þe wylle . na gebad ælfstan abb næfre on nanan oþre wisan þone þridan penig of sandwic . Godes bletsung si mid us eallon a on ecnyse . amen.

DCCLIX.

BISHOP ÆLFRIĆ.

✠ her swytelað on þissū gewrite hu ælfrić ̅ wille his are beteōn þe he under gode geernode ⁊ under cnute kyncge his leofue laforde ⁊ siþþan hæfð rihtlice gehealdan under haralde cyncge; þ̅ is þonne ærest þ̅ ic gean þ̅ land et wilrincgawerþa into s̅ce eadmunde for mira saule ⁊ for minas lafordas . swa ful ⁊ swa forð swa he hit me to handa let¹ . ⁊ ic gean þ̅ land æt hunstanes tune be æstan broke ⁊ mid þan lande et holme into s̅ce eadmunde . ⁊ ic wille þ̅ þa munecas on byrig sellan syxtig punde for þan lande et Tices welle ⁊ et doccyncge ⁊ þ̅ þerto gehērað² . ⁊ ic gean leofstane dæcane þæt land et grimas tune swa ful ⁊ swa forð swa ic hit ahte . ⁊ ic gean mine cynelaforde haralde .II. marc gol . ⁊ ic gean mire hlefdigen an marc gol . ⁊ gelæste man ægelrice .IIII. pund mire fat

¹ MS. Cantab. bot.² MS. Cantab. gebirað.

fylre . 7 sela man mina cnihtas þa mina stiwardas witan .
 .xxxx. punda . 7 fif pund into elig . 7 fif pund into holm .
 and fif pund wulfwarde muneke minne mæge . 7 fif
 pund ælfæh min fesæmestre¹ . 7 ic wille þæt man sella þæt
 land et walsingaham swa man derast mæge . 7 gelesta
 man þæt feoh swa ic gewissod hæbbe . 7 ic wille þæt man
 selle þæt land et fersafeld swa man derast mæge . 7
 recna man iungerebrun ān marc gol . 7 mid þan laue
 scytte man mina borgas . 7 ic gean ælfwine minan
 preoste et walsingaham .xxx. akera et eggemæra .
 7 uui prouast habba þone ofar æcan² . 7 ic gean ædwine
 muneke þa mylne et geeysæte þe ringware ahte . 7 ic
 gean ælswig preoste . þæt land et rygedune³ þe ic bohte to
 leofwenne . 7 ic gean þæt myln þe wulnoð ahte into sçe
 eadmunde . 7 ic gean sibriht þæt land þe ic gebohte on
 mulantune . 7 ic gean þæt fen þe þurlac me sealde into
 ælmham þa preostas to foddan ; 7 ic gean into hoxne .
 þa preostas . an þusend werð fen . and ic gean þæt fen
 þe ælfric me sealde into holme . 7 ic gean þon hage
 binnon norðwic for mire saule 7 for ealra þe hit me ge-
 uðon into sçe eadmunde . 7 ic gean þan hage into sçe
 p&re binnon lunden . 7 ic gean iungrebrun þæt healf
 þusend fen .

DCCLX.

BISHOP LYFING, 1038.

✠ ANNO dominicae incarnationis .M.XXXVIII. in-
 dictione .vi. Ego Lyfingus superni rectoris fultus iu-
 uamine Wiogerna ciuitate aecclesiae, cum licentia
 Haroldi regis, ac Leofrici ducis Merciorum, meo fideli
 homini qui a gnosticis noto Æðelr nuncupatur
 uocabulo ob eius fidele obsequium, quandam ruris par-
 ticulam .v. uidelicet mansas, in loco quem illius terrae

¹ MS. Cantab. sestemaistre.² MS. Cantab. akcr.³ MS. Cantab. Weydone.

solicolae Hylcromban et Bocctun uocitant, libenti concedo animo, cum omnibus ad se rite pertinentibus, ut ipse, uita comite, fideliter perfruat; et post uitae suae terminum duobus quibus uoluerit cleronomis derelinquat; quibus etiam ex hac uita migratis, rus praedictum ad usum primatis aecclesiae in Wiogerna ciuitate restituatur immune. Sit autem praedicta terra libera ab omni saeculari negotio, tribus exceptis, id est, expeditione, pontis arcisue aedificatione; sed et his confiniis praefata circumcincta habetur.

✠ Ego Harald rex hanc praefatam donationem concessi. ✠ Ego Ælfric Christi largitione archiepiscopus carractere sanctae crucis consignauit. ✠ Ego Lyfing episcopus dignum duxi. ✠ Ego Æselstan episcopus confirmaui. ✠ Ego Duduc episcopus titulaui. ✠ Ego Godwine dux. ✠ Ego Leofric dux. ✠ Ego Ðuni dux. ✠ Ego Odda miles. ✠ Ego Bryhtric miles. ✠ Ego Eadwine miles.

DCCLXI.

* HARDACNUT, 1038—1039.

✠ IN nomine sanctae trinitatis et indiuiduae unitatis! Descriptio immunitatis Hardcnut Anglorum regis, super monasterio sancti Eadmundi martyris. Quum diuina scriptura multis in locis attestante liquet omnino cursum praesentis uitae in ualle lacrimarum constitutum fore, perspecta uolubili rota transeuntis mundi nulli cuiuslibet scientiae perspicaci uigore polenti hic inuestiganda est aut appetenda foelicitas ueri gaudii, cum quantalibet dignitas carnis nostrae non tantum calcabili foeno comparata assimiletur prophetica uoce, uerum etiam eius momentaneo flori quo nil in uniuersitate rerum materialium uisibili fragilius aut labilius inuenitur haberi. Cum ergo ita se rei ueritatem proculdubio liqueat habere, adeo proh do-

lor, hebetate mentis inuoluimur caeca caligine, ut odio digna amplecti sollicite studeamus et quae diligenda merito forent omnino uitemus et postponamus, dum relinquenda iugiter tenere concupiscimus, et ad perpetuitatem coelestis gloriae ad quam diuina admonitione sanctorumque patrum crebra institutione inuitamur cotidie, nullius affectu desiderii satagimus anhelare. In cuius rei serie si quis uoluerit perspicaci diligentia animaduertere, quamplurima nobis competeriet aduersa digne peruenire, dum irretiti transitoria pompa ambitionis mundanae salubria animarum nostrarum remedia et utilitatem praesumimus uitare et fugere, ponderosaeque carnis superati proh nefas fragilitate; sed iuxta uocis dominicae testimonium, 'In quo ualeat perficere aliquis hominum lucrator uniuersarum mundanarum rerum si contigerit animae suae pati mortale detrimentum.' Quinetiam expediret ualde meditari iugiter et recolere uerba exhortationis dominicae quibus conscientiarum testis ipse conuertentibus ad eum se permittit appropinquare et non deesse, interminans ab eo elongantes de terra uiuentium delendos fore; quod si nil est dulcius, iocundius, atque foelicius quam cum eodem domino regnare perpetualiter in coelestibus, facile e contrario agnosci datur prorsus nil esse difficilius, miserius atque lugubrius, quam cum diabolo membrisque eius suppliciis addiici gehennalibus, cuius exactionis si effugere conamur passionem, ne pigeat euangelicis uerbis mentis sollicitam adhibere intentionem, cuius instigamur salutifera admonitione, non solum tales de mammona iniquitatis nobis amicos praeparare, quorum fulti auxilii leuamine corporaliter hinc deficientes recipi mereamur in aeternam beatitudinem; sed etiam sanctam aecclesiam nostrarum facultatum quantitate ditare, et quieti domino famulantium inibi prouidere. Si uero id necessarium fore credatur christianae fidei inpressione insignitis omnibus pro facultate uirium deuotius insudare de-

beant hiis ac huiusmodi similibus caeterorum bonorum operum exercitiis et fructibus, cum praecipue tam bonae deuotionis liberalis munificentia nobis inesse debet regibus, quorum ditioni, non quorumlibet meritum qualitate, sed solius diuinae clementiae prouidentia et dispositione ad regendum concessus est subiectus populus et ad tuendum a malis imminentibus sexus utriusque ordo aecclesiasticus. Denique quoniam iuxta quantitatem commissi talenti durius nos esse exigendos non ignoramus in conspectu iudicis adorandi et tremendi, et pro cursu transactae uitae adepturos locum remunerationis aut poenae, ideo expedit ut in suscepti officii cura ita strenue uigilare studeamus, quatinus hic cum fructu bonorum operum tranquilla pace degentes de triumphoque sanctae dei aecclesiae hostium et nostrorum gaudentes ab eodem domino ditari mereamur auditu, 'Boni euge,' et perpetualiter foueri in promissa sanctorum consortio requie. Cuius adeptionis ardore inhianter succensus, ego Hardcnut rex Anglorum uocatus gratum mecum duxi notificare omnibus, tam praesentibus quam futuris, utriusque sexus fidelibus, praecellentissimum Cnut genitorem meum cum assensu, laude et consilio suorum archiepiscoporum, episcoporum, abbatum, monachorum, clericorum, et regni sui deuotorum procerum, et caeterorum minoris ordinis gregariorum militum, sicut in ordine eiusdem continetur regalis praecepti, eo tenore constituisse monachos in loco sancti Eadmundi, uti nulli regum aut hominum unquam in futuro liceat ponere inibi ordinem alium. Quo uitalibus auris exempto, meque in eiusdem regni solio diuina opitulante clementia substituto, et Londoniae praesidenti in generali curiae placito, Ægelnoðus Cantuariensis archiepiscopus, cum eiusdem comitatus praesule, Ælfrido nomine, et cum praefati sancti uiri uocato abbate, in praesentia mea palam astitit, et utrumque a me cum eisdem petiit, ut descriptam prius a uenerabili patre

meo, ut dixi, eiusdem loci confirmationem propriae firmitatis auctoritate roborarem, et quod adhuc supererat perficere minime differrem; ad haec me quid sibi uellet, et quo tenderet huius rationis prolatio requirente; illi e contra indicauerunt repente se id uelle a nostrae principalitate serenitatis ab omnibusque aecclesiasticis personis atque proceribus ibidem congregatis humiliter petere, quatinus pro remedio animae patris et matris atque meae, et prospera regni stabilitate nostri, hanc libertatis immunitatem sancti Eadmundi loco eiusque habitatoribus dignarer concedere, ne inibi famulantes domino coenobitae pastorum aecclesiasticorum aut ad se pertinentium personarum ullo deinceps tempore quaterentur seu inpedirentur molestia aut oppressione. Dixerunt igitur se id pluribus modis quamdiu uitalibus auris fruerentur uelle fieri, tum quoniam ipsi ambo interfuerunt paternae confirmationi, tum quia meritis praefati sancti pro petito beneficio huiusmodi sperabant a domino mihi sibiue perpetuam remunerationem prouenire, tum quia uerebantur ne peruersioris intentionis et animi nostri successores sentirentur et inuenirentur atque sui; quo patefacto nostro generaliter auditui, licet non potior esset eis uoluntas petendi, quam mihi desiderium exequendi, tamen perquisito inde consilio communi, uniuersali concordia inprimis a deuotissima matre mea Ymma, deinde ab omnibus opportunum responsum accepi, hoc probabile, utile, dignumque effectum esse a nullo eorum abnegari posse. Quapropter dei omnipotentis succensus amore, et eiusdem martyris patrocinio gaudens et honore, cum fauore laudeque aecclesiasticorum pastorum mundanorumque principum taliter descriptum constituo roboroque praeceptum, ut nullus archiepiscoporum aut episcoporum, aut aliqua secundi ordinis eorum disciplinatui adhaerentium personarum audens, quoquomodo huius nostrae constitutionis uiolare iudicium praesumat quicquam consuetudinis siue dominationis amo-

do in eodem monasterio et uilla super monachos, clericos, aut laicos proclamare, usurpare, iustitiam aliquam facere, aut missas celebrare, nisi monitus fuerit ab ipsius loci abbate, aut ipsi abbati pro homicidio aut adulterio placuerit aliquem suorum ad eum mittere. Si quis uero posterorum, quod non optamus futurum, hoc aggressus fuerit temere calumpniari aut infringere decretum, praesentium aecclesiasticorum prolatae excommunicationi subiaceat, et cum Iuda traditore ignis Tartarei poenas indesinenter luat et sustineat et insuper regio fisco .xxx. auri talenta persoluat. Et super conseruatores domini ueniat benedictio, adiutorium, et consolatio uitae, et rerum congrua tranquillitas, corporis et mentis iugis protectio salus et sanitas, ut et hic prosperam uitam ducant cum fructu deo placitorum operum, atque post carnis obitum perpetuum diuinae contemplationis adepti gaudium foeliciter in sorte maneant et consortio sanctorum.

✠ Ego Hardcnut rex Anglorum aliorumque nationum hoc priuilegium iussi componere et compositum propria manu impressione dominicae crucis confirmaui. ✠ Ego Ymma regina mater ipsius Hardcnut gaudenter assensum praebui. ✠ Ego Ægelnoðus Dorobernensis archiepiscopus signo crucis consignaui. ✠ Ego Ælfricus Eboracensis archiepiscopus consignaui. ✠ Ego Ælfwinus Wintoniensis episcopus consignaui. ✠ Ego Ælfricus Elmhamensis episcopus consignaui. ✠ Ego Lyuingus Wigornensis episcopus consignaui. ✠ Ego Wlsinus Lichefeldensis episcopus consignaui. ✠ Ego Ælfwardus Londoniensis episcopus consignaui. ✠ Ego Brihtwaldus Wiltoniensis episcopus consignaui. ✠ Ego Grimketel Suðsaxoniae episcopus consignaui. ✠ Ego Eadmundus Lyndisfarnensis episcopus consignaui. ✠ Ego Sigeward abbas consignaui. ✠ Ego Elias abbas consignaui. ✠ Ego [Godwinus] comes assensum praebui. ✠ Ego Ðuri comes consensi.

✠ Ego Leofricus comes consensi. ✠ Ego Sywardus comes consensi. ✠ Ego Reoni comes consensi.

DCCLXII.

* HARDACNUT, 1042.

✠ CUNCTA saeculorum patrimonia incertis nepotum haeredibus relinquuntur, et omnis mundi gloria appropinquante debitae mortis termino, ad nihilum reducta fatescit; huius rei gratia terrenis caducarum rerum possessionibus, semper mansura supernae patriae emolumenta adipiscentes, domino iuuante, lucremur. Quapropter lubrici potentatus non immemor, ego Hardacnut, Christo conferente, rex et primicerius Anglorum atque Danorum, ob remunerationem coelestis praemii, aliquantulam ruris particulam .x. scilicet mansas, loco qui celebri æt Fernbeorgan profertur, ad aecclesiam beatae Mariae genitricis dei ac domini nostri Ihesu Christi, illo in locello qui dicitur Abbendun, ad usus ibidem fratrum deo seruientium libenter concedo; obsecrans et praecipiens in nomine Christi ut nemo successorum nostrorum superioris inferiorisue gradus hoc nostrae deuotionis donum aliquo temeritatis aliquatenus instinctu disrumpat. Si quis ergo alium libellulum falsae cupiditatis atramento praetitulatum contra istum in palam protulerit, nec sibi nec suae proficiat auaritiae, sed a diuino sit inperpetuum perforatus graphiolo, et ipse meo atque meorum interdictu pontificum permaneat anathematizatus, et a christianorum consortio alienatus, insuper a corpore et a sanguine domini sequestratus, et in poenis infernalibus post obitum miserabiliter dampnatus. Et ut praefatae telluris ruricolae inuiolabile robur libertatis semper obtinere ualeant, regali libertate sunt praesepta ab omni saeculari iugo, exceptis trium rerum obsequiis, expeditione scilicet populari, uiatici

fundatione pontis, arcis conditione regalis. Nunc uero dicendum est qualibus uidetur terminis praedicta adesse terra circumcirca determinata. Ðis sindan ða landgemæro ðe tō Fernbeorgan gebyrigað. Of Fernbeorge west on ðone weg tō ðām stānum; of ðān stānum sūð on ðone weg oð ða andheāfda; of ðām andheāfdum on ða blincrēwe ūp tō ðære dīc be norðan stōdfaldan; ðonne forð on ða dīc tō meārflōðan be eāstan lilling leā; ðonne forð andlang ðæs sūðeran weges oð ðæt lange treōw; ðonne forð west on ðone weg ofer beōcum tō ðān stāncrunde; ðonne norð on ðone smalan weig wið eāstan brocan beorh tō ðān wege ðar eāst ligð; ðonne forð on ðone weg tō cytelflōðan be westan mūles cumbe ðær ða weges twisligað; ðonne forð tō Scyldmære; ðonne forð on ða furh tō fýrcumbe; andlanges fýrcumbes midde-weardes tō ðære dene; ðonne forð on ða denu tō ðæra wega gemýðan; ðonne forð tō ðām hwītan wege tō ðān hāran þornan; ðonne of ðām hwītan wege on Feornbeorh and se leāg be ēstan catmære ðe ðærtō gebyrað, ðæt is on ðone weg ðe lið tō stānleāge; ðonne forð sīððan sūð on ðone stānihtan weg of stānmēringa gemære; ðonne forð on ðone smalan weg tō ðām fūlan wege se hātte Stifincweg, ðæt is catmēringa gemære and ðæs landes tō Feornbeorgan; ðonne forð andlang ðæs weges ūt on ðone feld; and ðonne ealle ða hangras betweonan ðām wege and ðām ðe tō stānleāge lið gebyriað ealle tō Feornbeorgan. Acta est ergo huius donationis kartula anno dominicae incarnationis .XLII. post mille, indictione [.x.] anno scilicet imperii mei .II. feria lunae, in regali uilla quae Suðtun nuncupatur, sub horum testimonio quorum nomina inferius sunt descripta.

✠ Ego Hardacnut rex meum donum circumquaque praetitulo et circumroboro sanctae crucis signaculo.

✠ Ego Ælfgiua eiusdem regis mater regum munus trophaeo uenerandae crucis corroboro. ✠ Ego Ead-

ward praedicti regis frater uerus testis adesse cupio. ✠ Ego Eadsige Doruernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem cum trophaeo agiae crucis consigno. ✠ Ego Ælfric Eboracensis aecclesiae archiepiscopus hilari uultu consentio. ✠ Ego Byrhtwold episcopus confirmo. ✠ Ego Ælfwine episcopus hilari uultu assentio. ✠ Ego Doduca episcopus propria manu firmo. ✠ Ego Byrhtwine episcopus testis adsum fortissimus. ✠ Ego Lufing episcopus laeto corde hoc testificor. ✠ Ego Eadnoð episcopus non renuo. ✠ Ego Æðelstan episcopus uerus testis adesse cupio. ✠ Ego Wulfsige episcopus non denego. ✠ Ego Æðelward abbas. ✠ Ego Ælfuine abbas. ✠ Ego Siuuard abbas. ✠ Ego Wulfsige abbas. ✠ Ego Ælfuig abbas. ✠ Ego Eadwold presbyter. ✠ Ego Stigand presbyter. ✠ Ego Ælfuine presbyter. ✠ Ego Spiritus presbyter. ✠ Ego Hereman presbyter. ✠ Ego Leofric presbyter. ✠ Ego Goduine dux. ✠ Ego Leofric dux. ✠ Ego Sig dux. ✠ Ego Osgod miles. ✠ Ego Ækig miles. ✠ Ego Tokig miles. ✠ Ego Ordgar praefectus. ✠ Ego Urki minister. ✠ Ego Ælfget minister. ✠ Ego Uulfnoð praefectus. ✠ Ego Karl minister. ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Æðeluuig minister. ✠ Ego Kineuuerd praefectus. ✠ Ego Æðelmar minister. ✠ Ego Tofig minister. ✠ Ego Ælfuig praefectus. ✠ Ego Æðelric praefectus. ✠ Ego Brihtric minister.

DCCLXIII.

HARDACNUT, 1042.

✠ IN nomine altithroni qui cuncta supra simul et in imis gubernat atque regit! Quique sua multimoda potentia omnibus ut uoluerit finem imponit, et de secretis humanae naturae misteriis docet ut cum his fu-

gitiuis et sine dubio transitoriis possessiunculis, iugiter mansura et aeternaliter regna mercanda dei suffragio adipiscenda sunt. Qua de re ego Harðacnut diuina mihi arridente gratia rex Anglorum, et aequae totius Albionis, aliquam ruris partem, unam uidelicet mansam, illo in loco qui a solicolis Seolescumb est dictus, in perpetuam haereditatem condono Ælfuino Uuintoniensis ciuitatis episcopo, pro eius amabili subiectione atque obedientia, ut telluris illius partiunculam cum omnibus ad se rite pertinentibus, aeternaliter possideat quamdiu uitam habeat; et post generalem transitum qui cunctis certus constat, cuicumque haeredi uoluerit in perpetuum derelinquat. Terra uero praenominata in omnibus sit libera sibi suisque successoribus, praeter arcis pontisue constructione, expeditionisque adiuuamine. Si quis, quod absit, diabolico inflatus spiritu, hanc meae compositionis ac confirmationis breuiculam demere uel infringere temptauerit, sciat se diuinis carere muneribus, et poenis subiacere perpetuis, nisi citius emendauerit hoc quod contra nostrum decretum deliquit. Et quicumque hoc nostrum stabilire uoluerit donum, omne habeat bonum in saecula saeculorum. Praedicta siquidem tellus his circumcincta clarescit limitibus. Dis synd ða landgemæra tó ðære hide æt Seólescumbe. Ærest of Seólesburnan andlang ðæs beces; of ðám bece súð andlang ðæs weges on Leófwines dene; of Leófwines dene eást andlang ðæs weges on brádan leá; of ðám leá súð andlang weges on Citware mearce; of Citware mearce west innan Seólescumb. Anno dominicae incarnationis millesimo quadagesimo secundo, indictione decima, uiginti sex epactis occurrentibus, et quatuor concurrentibus adplaudentibus, propalata est haec libertas ad notitiam principum his literis, quorumque principum onomata inferius ita sunt designata.

✠ Ego Harðacnut rex totius Britanniae praefatam meam donationem cum sigillo sanctae crucis regali

stabilimento affirmaui. ✠ Ego Ælfgyfu eiusdem regis mater hanc regalem donationem cum trophæo agiae crucis ouanter diuulgaui. ✠ Ego Eadsinus archiepiscopus triumphalem agiae crucis trophæum huic regio muneri gaudenter impressi. ✠ Ego Ælfricus archipraesul hanc territoriam scedulam signo sanctae crucis diligenter adsignare curaui. ✠ Ego Ælfwinus Uintoniensis episcopus consolidaui. ✠ Ego Beorhtwoldus Uuiltoniensis episcopus coadunaui. ✠ Ego Ælfweardus Lundoniensis episcopus corroborauit. ✠ Ego Lyfingus Cridiensis episcopus confirmaui. ✠ Ego Æðelstanus Herfordensis episcopus consigillaui. ✠ Ego Eadnoðus Dorcensis episcopus conscripsi. ✠ Ego Duduco Uuillensis episcopus consensi. ✠ Ego Grimkillus Australium Saxonum episcopus condixi. ✠ Ego Wulfsinus Licetfeldensis episcopus conclusi. ✠ Ego Brihtwinus Scirburnensis episcopus commodum duxi. ✠ Ego Godwine dux. ✠ Ego Leofric dux. ✠ Ego Siwerd dux. ✠ Ego ðurig dux. ✠ Ego Ælfwine abbas. ✠ Ego Æðelwerd abbas. ✠ Ego Siwerd abbas. ✠ Ego Leofsige abbas. ✠ Ego Æðelstan abbas. ✠ Ego Ælfstan abbas. ✠ Ego Osgod minister. ✠ Ego Ordgar minister. ✠ Ego ðurgils minister. ✠ Ego Odda minister. ✠ Ego Brihtric minister. ✠ Ego Carl minister. ✠ Ego Attser minister. ✠ Ego ðured minister. ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Bryxsige minister.

DCCLXIV.

LYFING, 1042.

✠ Ego Lyfing superni rectoris fultus iuuamine in Wiogorna ciuitate aecclesiae [praesul], cum licentia Heardecnuti regis ac Leofrici ducis Merciorum, meo fideli homini, qui a gnosticis noto Ægelric nuncupa-

tur uocabulo, ob eius fidele obsequium, quandam ruris particulam .ii. uidelicet mansas, in loco quem illius terrae solicolae Elmlæh uocitant, libenti concedo animo, cum omnibus ad se rite pertinentibus, ut ipse, uita comite, fideliter perfruatur; et post uitae suae terminum duobus quibus uoluerit cleronomis derelinquat; quibus etiam ex uita migratis, rus praedictum ad usum primatis aecclesiae in Wiogorna ciuitate restituitur immune. Sit autem praedicta terra libera ab omni saeculari negotio, tribus exceptis, id est, expeditione, pontis arcisue aedificatione. Sed et his confiniis praefata terra circumcincta habetur. Ðis synd ða landgemær intō Elmleā. Ðæt is ðonne, ærest of Netelcumbe æfter Wulfrices gemære in ðone steort; of ðām steorte andlang weges on fūlan bryc; of fūlan brycce andlang westbróces ongean streām in ealda ford; of ealda forda on halsbróc; of halsbróke intō ðām halan; of ðām halan andlang pohweges innon neóðere hāma gemære; æfter ðām gemære in Nottestán; of Nottestāne andlang gemære in Byrdingewīcan æfter ðām mōre in Wifyrðses mēre; of Wifyrðses mēre andlang heāfdon on hinhāma gemæru; æfter hinhāma gemæru in ða ealdan stræt; ðær ofer ða stræt æfter ðām gemære in saltwyllan; of saltwyllan in segchāma gemær; of segchāma gemæru on æschāma gemæru intō ðære munuca gemæru up tō ðære hyrstte; of ðære hyrstte in pohweg; ðæt on halsbróc; of halsbróke andlang ðæs rycweges innan scīrford; of scīrforda ofer ðæne stānyhta weg ðæt on calcstānes mōr; of calcstānes mōre ðæt eft innan Netelcumbe.

✠ Ego Heardecnut rex praefatam donationem concessi. ✠ Ego Ælfric Christi largitione archiepiscopus cum carractere sanctae crucis consignauī. ✠ Ego Eatsie archiepiscopus confirmaui. ✠ Ego Lyfing episcopus dignum duxi. ✠ Ego Æðestan episcopus addesco. ✠ Ego Duduc episcopus adnuo.

✠ Ego Ælfweard episcopus. ✠ Ego Godwine dux.
 ✠ Ego Leofric dux. ✠ Ego Harald dux. ✠ Ego
 Godwine abbas. ✠ Ego Ælfric abbas. ✠ Ego Ælf-
 wine abbas. ✠ Ego Æðelwine sacerdos. ✠ Ego
 Eatstan sacerdos. ✠ Ego Wulfwi sacerdos. ✠ Ego
 Wulfweard sacerdos. ✠ Ego Wilstan sacerdos. ✠
 Ego Wulfstan sacerdos. ✠ Ego Leofwine diaconus.
 ✠ Ego Eadwi diaconus. ✠ Ego Odda miles. ✠
 Ego Byrhtic miles. ✠ Ego Ælfric miles. ✠ Ego
 Byrhtic miles. ✠ Ego Bryhtwine minister. ✠ Ego
 Leofric minister. ✠ Ego Æðelric minister. ✠ Ego
 Dodda minister. ✠ Ego Atsere minister. ✠ Ego
 Ælewi minister. ✠ Ego Eadwi minister. ✠ Ego
 Ðuri minister. ✠ Ego Wigod minister. ✠ Ego
 Godric minister.

DCCLXV.

LYFING, 1042.

✠ ANNO dominicae incarnationis .M.XLII. indic-
 tione .x. Ego Lyfing superni rectoris fultus iu-
 uamine praesul, cum licentia Heardacnuti regis An-
 glorum, ac consensu Leofrici ducis Merciorum, uni
 meo fideli qui a gnosticis noto Æðelric nuncupatur
 uocabulo, ob eius fidele obsequium, quandam ruris
 particulam .vi. uidelicet mansas, quod solito uoci-
 tatur nomine Beonetleag, cum omnibus ad se rite
 pertinentibus liberaliter concessi, ut ipse uita comite
 fideliter perfruatur; et post uitae suae terminum
 duobus quibus uoluerit cleronomis derelinquat; quibus
 etiam ex hac uita migratis rus praedictum cum om-
 nibus utensilibus ad usum primatis aecclesiae dei in
 Wiogornaceastre restituatur immune. Ðis syndon ða
 landgemæru tō Beonetleāhge. Of Sæfern in Bæle;
 andlang Bæle in Fūlebróc; of Fūlebróce in Siht-
 fyrð; of Sihtfyrð in ða ealdan rôde; andlang ðære

ealdan rôde tō ðære niðerbogenan āc ; of ðære nyðerbogenan āc eft in ða ealdan rôde ; andlang ðære rôde tō þrym gemære ; of þrym gemære in Doferíc ; andlang Doferíc eft in Sæfern. And ða hagan on porte ðæt is se ordceard æt mærdice on ðe ðærtō byriað, ðæt syndon ða betweox Ælfrices smiðes and Eād-wines Æddan sunan, and ænne mædsplot be eāstan Sæfern forne gean Hyltūn, and twégen ofnas æt ðære sealtwíc.

✠ Ego Lifing episcopus consensi. ✠ Ego Earnwig clericus. ✠ Ego Eatstan presbyter. ✠ Ego Wulfwi presbyter. ✠ Ego Wilstan presbyter. ✠ Ego Wulfstan presbyter. ✠ Ego Wulfwerd presbyter. ✠ Ego Leofwine diaconus. ✠ Ego Ælfstan diaconus. ✠ Ego Ðurkyl diaconus. ✠ Ego Byrhtmær diaconus. ✠ Ego Godric clericus.

DCCLXVI.

LEÓFRÍC AND GODGYFU.

✠ HER swutelað on ðissum gewrite ðæt Leófríc eorl and his gebedda habbað geunnen twā land for Godes lufan and for hyra sāule intō ðære hālgan stowe sancta Marian mynstre æt Wihgraceastre, ðām gebróðrum tō bryce intō heora beódderne, ðe ðær dæighwāmlíce Gode þeówiað, tō ðām foreweardan ðæt ða gebróðra beon þingiende for uncrum sāulum ; ðæt synd .v. hida landes æt Wulfweardigleā, and twā æt Blācawyllan, and ænne hagan on porte, ðæt hit sig æfre intō heora beódderne freols, and hit nān man ne geūtige, and gyf ænig sý ðe hit mid ænigan þingan geécean wylle oððe góðian, God ælmihtig him geunne gesundfull lif and éce méde. And gyf ænig ðonne sý ūp áhafen and swā swíðe grēdig ðissere worulde, and ðas ūre sylena geūtian wylle, hæbbe he hēr on ðisse life Godes curs and sancta Marian and sancte Oswaldes and ealra

gehādedra manna, and sƿ he āmansumod on dōmes
 dæige tōforan drihtnes cneōwan fram Gode and fram
 eallan his hālgan, and mid Iudan and his gefēran æfre
 on ēce wite cwylmed, būtan he geswīce and tō rihte
 gecyrre, and wit synd ƿisra landa hald and mund intō
 ƿām hālgan mynstre ƿa hwīle ƿe unker lif biȝ.

✠ HAC inscriptione manifestatur Leofricum co-
 mitem et Godgium comitissam duas uillas concessisse,
 gratia diuina inspirante, pro suorum remissione pec-
 catorum, aecclesiae sanctae Mariae in ciuitate Uui-
 gorna, fratribusque ibidem deo seruientibus, ad usum
 refectorii, quo pro salute animarum suarum inter-
 cessores semper existant, scilicet, quinque cassatos
 terrae apud Uulfordilea, et .ii. apud Blakeuellan, et
 curtem unum in supradicta ciuitate, et ita, ut hae
 liberae ad usum eorum refectorii permaneant. Si
 quis autem hanc nostram donationem largioribus am-
 plicare muneribus studuerit, largiflua diuinae pietatis
 clementia sua in hoc saeculo adaugeat bona, atque
 post uitae praesentis cursum, faciat eum haeredem
 regni coelorum. Quod si uero quisquam, instinctu
 diabolico elatus, aut rerum cupiditate terrestrium in-
 flatus, haec elemosinarum dona a sancto praedicto
 loco conatus fuerit abstrahere, excommunicatus sit ab
 omnipotente deo omnium creatore, et ex parte sanc-
 tissimae genitricis Mariae necnon sancti Oswaldi,
 sanctarumque reliquiarum ibidem quiescentium, et sit
 illi pars et haereditas in profundo abyssi, et in locis
 tenebrarum, et cum Iuda Scariothe similem sortiatur
 poenam gehennae, nisi poenitendo deo et hominibus
 satisfaciatur, et talibus insistere iam amplius cesset.

DCCLXVII.

EÁDWEARD, 1043.

✠ NICHIL ergo in hoc saeculo prolixa foelicitate fruitur, nichil diuturna donatione potitur, nichil quod non ad fatalem uitae terminum ueloci cursu tendatur. Ideoque ut orthodoxorum demonstrant paradigmata, sic nobis mundanarum rerum patrimoniae sunt perfruendae ut tamen aeternae patriae emolumentis nunquam fraudemur. Quamobrem ego Eadward annuente altithroni moderatoris imperio Anglorum basileus, cuidam ministro meo Ælfstan nominato .x. mansas ubi dicitur æt Seofonhæmtune libens donabo, quatinus habeat atque possideat; ac post se qualicumque liberit haeredi derelinquat. Sit autem rus praedictum ab omni mundano seruitio liberum, tribus tamen exceptis, uiatici restauratione pontis, arcis constructione regalis, expeditione etiam populari. Si quis uero, quod absit, cupiditatis flamma accensus, hoc nostrum infringere temptauerit donum, sciat se dampnaturum cum filiis perditionis in tartareis tormentis, nisi resipiscens digna satisfactione emendauerit. Nam praedicta ruris particula his metis constat circumcincta. Ærest on ða háran apeldran; of ðære apeldran andlang pinnan rôde; of ðære rôde betweox môrsceagan and middelleá þwyres on ða ealdan díc; of ðære díc andlang hricges on byde wil; of ðán wille andlang stræte on hægla þorn; of ðán þorne andlang hricges on hodan mére on gerihte on fíf þornas; of fíf þornon þwyres on ðæne ealdan ellenstyb; of ðán stybbe on ða ealdan díc; of ðære díc andlang herpaðes ðæt hit cymð be norðan bienhülle in on ðæt slæd; swá andlang fura on ðæne smalan weg; swá andlang weges on ðone wiðig; of ðán wiðige on stánwyl; of ðán wille þwyres on ðæne gáran; of ðán gáran on ðæs bróces bige; of ðán bige on ða ealdan

eorðbyrig; of ðære byrig on ðone ácstyb; of ðan stibbe eft on ða háran apeldran. Scripta est ergo huius regalis doni cartula anno dominicae incarnationis .XLIII. post mille, indictione .XI. his confirmantibus quorum uocabula infra sunt praetitulata, et cernentibus apparent adnotata.

✠ Ego Eadward rex Anglorum meum donum signo crucis confirmavi. ✠ Ego Ælfgyfa praedicti regis mater regium munus corroboravi. ✠ Ego Eadsinus archiepiscopus almo sanctae crucis uexillo confortavi. ✠ Ego Ælfric archipraesul istud datum libens consolidaui. ✠ Ego Bryhtwold episcopus. ✠ Ego Æðelstan episcopus. ✠ Ego Godwine dux. ✠ Ego Godeman presbyter. ✠ Ego Karl minister. ✠ Ego Ælfeget minister. ✠ Ego Ælfwig praefectus. ✠ Ego Ælfwine episcopus. ✠ Ego Grimkyl episcopus. ✠ Ego Dudoca episcopus. ✠ Ego Lyfing episcopus. ✠ Ego Brihtwine episcopus. ✠ Ego Eadnoð episcopus. ✠ Ego Æðelweard abbas. ✠ Ego Ælfwine abbas. ✠ Ego Siward abbas. ✠ Ego Wulfsige abbas. ✠ Ego Leofric presbyter. ✠ Ego Siward dux. ✠ Ego Swegen dux. ✠ Ego Eadwold presbyter. ✠ Ego Hereman presbyter. ✠ Ego Leofric presbyter. ✠ Ego Osgod miles. ✠ Ego Ælfstan miles. ✠ Ego Esbern miles. ✠ Ego Lyfing miles. ✠ Ego Ordgar miles. ✠ Ego Odda miles. ✠ Ego Brihtric miles. ✠ Ego Dodda Æðelmer. ✠ Ego Urki minister. ✠ Ego Ælfget minister. ✠ Ego Wulfnoð praefectus. ✠ Ego Kinewerd praefectus. ✠ Ego Ðokig minister. ✠ Ego Æðelwig minister. ✠ Ego Leofric et Tofig ministri. ✠ Ego Ælfwig praefectus. ✠ Ego Æðelmer minister. ✠ Ego Æðelric minister. ✠ Ego Totig minister. ✠ Ego Leofwine minister. ✠ Ego Godsunu minister. ✠ Ego Ulfkitel et Æðelric ministri.

DCCLXVIII.

ÆLFWINE, 1038—1044.

✠ HER cƿð on ðysum gewrite ða forewearde ðe Ælfwine bisceop and se hyred on Ealdan mynstre worton wið Osgód ðá hƿ letan him tó ðæt land æt Eádburge byrig, wið ðán lande æt Wroccesheale ðe he binnan Wiht hæfde, ðæt wæs ðæt Osgód brúce ðæs landes æt Eádburge byrig his deg; and æfter his dege gá ðæt land eft intó Ealdan mynstre mid mæte and mid mannum and mid eallum þingan swá hit stande eall swá hƿ hit him ær tó handa leton. Ðyses is tó gewitnesse,

Eáðweard cingc and Ælfgyfu seó hléfdige, and Eádsige arcebisceop and Ælfríc archebisceop, and Brihtwold bisceop, and Lyfincg bisceop, and Duduc bisceop, and Æðelstán bisceop, and Eádnōð bisceop, and Ælfwerd bisceop, and Grimcytel bisceop, and Godwine eorl, and Leófríc eorl, and Siwerd eorl, and Swegen eorl, Ordgár and Odda and Ælfgár, and ðær-tó eácan manig gód mann ægðer ge hādode ge lewede ðe heora naman ne magon beón hāeron ealle ámearc-ode. Ðyssa gewrita syndon þreó, án is on Ealdan mynstre, óðer is mid ðæs bisceopes landbócan, þridde hæfð Osgod.

DCCLXIX.

EÁDWEARD, 1038—1044.

Ð CUNCTITONANTIS clementissima conditoris clementia clementer sacris sacrorum uoluminum exemplaribus diátim nos ammonere dignatus est alacri cordis intentione. ad ipsius sine satanę parasit-
orūmq; eius inpeditione misericordiam unanimiter pertingere. pacis concordiam diligere. atque ueritatis

integritatem reservare. ne ulla umquam interruptio discordiæ. pandat introitum maligno deceptore. Dño denique donante cordetenus studeamus recogitare. quam fugitiua est uita presens. quam brevis et momentanea est delectatio spurcæ carnis. astque quam ignominiosum ac confusione dignum esse dinoscitur. ut malum nomen uituperabilēque famam post se quis derelinquat. & future beatitudinis brauia perdat. Consideremus ergo in quanta uelocitate huius uite tempora deficiunt. Nullus hic hominum perpetualliter uiuere poterit. nullus umquam tam ualide regnum habuit. ut mortem euadere quiuiss&. Sed quamdiu in istius sæculi labore extiterimus. pietatem dī humiliter cum caducis mansura impetrēmus. Propter hæc & his similia a doctoribus ammonitus ego Eadwardus dīficæ uoluntatis permissione regali fretus dignitate. cuidam meo optimati proprio uocitamine æþelredo quandam ruris portiunculam. id est duorum cassatorum in loco qui dicitur æt clife æterna liberalitate cum omnibus ad sē rite pertinentibus impertior. quatinus uita comite possideat. Postque segregationem corporis & animæ. cuicumque sibi placuerit clerōnomo dapsiliter concedat. Ðiss synd þæra twegra sulunga gemæro to clife. On east healfse þæs hiredes lānd to dofran æt clife. 7 on suð healfse þæs hiredes lānd æt cubyrum. 7 on west healfse beocceding lānd. 7 on norð healfse þæs hiredes lānd to folcanstāne. Oxena gehæg. 7 an mylen be doferware broce. 7 seofon æceras þarto. 7 cubyra. 7 soltun.

Si autem quod absit aliquis typho turgentis supercilii inflatus. hanc meæ donationis ac confirmationis breuiculam peruertere uel infringere temptauerit. Sciat sē cum satane satellitibus tormentorum ignibus sine fine penaliter arsūrum. nisi a prauo sensu desistat. Et huius doni constipulatores extiterunt. quorum inferius onōmata caraxari cernuntur ueridica.

- ✠ Ego Eadwardus gratia di prestante basileus . hoc
meum donum consummaui . agiaeque crucis tau-
mate pretitulau.
- ✠ Ego Eadsinus dorobernensis ecclesiae archyeṑs .
munificentiam regis . xṑi crucis uexillo sublimau.
- ✠ Ego ælfricus archyepiscopus eboracensis ecclesiae
regalem donationem confirmaui.
- ✠ Ego ælfwinus episcopus adquienu.
- ✠ Ego Brihtwoldus eṑs impressi.
- ✠ Ego lyfincgus episcopus subscripsi.
- ✠ Ego ælfwerdus episcopus consolidau.
- ✠ Ego eadnoṑus episcopus interfui.
- ✠ Ego æþelstanus episcopus corroboraui.
- ✠ Ego godwinus episcopus consensi.
- ✠ Ego ælfstanus abbas ✠ Ego ælfwerd minister
- ✠ Ego æþelwerdus abbas ✠ Ego brihtric minister
- ✠ Ego wulfwerdus abbas ✠ Ego ælfwine minister
- ✠ Ego siwerdus abbas ✠ Ego ælfric minister
- ✠ Ego leofsige abbas ✠ Ego leofcild minister
- ✠ Ego ælsige abbas ✠ Ego ægelwine minister
- ✠ Ego siwerdus abbas ✠ Ego eadmær minister
- ✠ Ego Godwine dux ✠ Ego ægelric Minister.
- ✠ Ego leofric dux ✠ Ego eadwine Minister.
- ✠ Ego swegen dux ✠ Ego ælfwine Minister.
- ✠ Ego siwerd dux ✠ Ego ælfric Minister.
- ✠ Ego osgod minister ✠ Ego leofwine Minister.
- ✠ Ego odda minister ✠ Ego karl Minister.
- ✠ Ego ordgar minister ✠ Ego wulfbold Minister.
- ✠ Ego godric minister ✠ Ego adsur Minister.
- ✠ Ego ælfstan minister ✠ Ego godric Minister.

DCCLXX.

EÁDWEARD, 1044.

ƿ REGNANTE in euum dño nřo iřu xřo . Qui monarchiam mundi totius ac celsitudinē celoꝝ abditamque pfunditatē turgentis oceani in altis & in imis omnia cū suę maiestatis imperio nunc & in euum gubernat. Quappter ego Eaduueardus . Angulsaxonum rex cuidā meo ministro fideli . cui nomen insitū est Ordgar . unā pticam . concedo in illo loco qui dicitur . Benyřan . Elddin . cum omnibus ad se rite ptinentibus campis . pascuis . pratis . silluis en in suo uiuere cum prosperitate semp istum exenium obtineat . & post sē cum cirographo pp&uo cui uoluerit tradat. Prefatum rus omni seruitio careat pr&er expeditionē pontis & arcis munimen . celum scandat cupiens inapp&at rennuens . Istis terminis p̃dicta terra circumgirata esse uid&ur. Ƣys is ƣære anre gyrde landgemæru be niřan elddin . ærest on sehƿrod . ƣonne adūn ƣlang stremys of hyt scyt ut on æni . ƣonne adūn on strem on ƣone torr . ƣanune to ƣan hwitan stan beorhge . ƣanune to ƣan caldan wege . of ƣā wege to ƣā mere . frā ƣā mere a gerihte to eldin byrig middeweardre . ƣanon to ƣan mægean stane . ƣanone west to ƣā grenan wege . ƣonne andlang weges eft to sehƿford. Anno dominice incarnationis dñi nři iřu xři . post miff .XLIII. Indictione .XII. scripta est hec cartula.

Ego Eadweard rex angloꝝ p̃fatam donationē concessi.

Ego Eadsie archieps cum signo sčę crucis roborauī.

Ego Ælfric archipresul sigillū agie crucis impressi.

Ego Ælfwine eps consignauī.

Ego Lyfing eps corroborauī.

Ego Dudoc eps consolidauī.

Ego Ealdred eps adquiēui.

Ego Godwine . dux.

Ego Leofric . dux.	Ego dodda . m̃.
Ego Sig[werd.] dux.	Ego osmær m̃n.
Ego Swegen . dux.	Ego Godwine m̃n.
Ego Osgod . m̃.	Ego ecgulf m̃n.
Ego Ælfstan . m̃.	Ego ælfwine m̃n.
Ego odda . m̃.	Ego æþelric m̃n.
Ego ordgar . m̃.	Ego ælfwerd m̃n.
Ego ælfgar . m̃.	Ego wulfnoð . m̃n.
Ego ecglaf . m̃.	Ego leofnoð . m̃n.

Dorso. ✠ Dys is þære anre gyrde landboc be-
niðan Elddin þe Eadweard kyng let gebecean ordgære
hys þegene to ecere þearfe .

DCCLXXI.

*EÁDWEARD, 1044.

✠ IN nomine sanctae et indiuiduae trinitatis! Ego
Eadwardus Anglorum dei gratia basileus, omnibus post
me futuris regibus, archiepiscopis, episcopis, abbatibus,
comitibus, uiccomitibus, omnibusque baronibus ac
ministris, cunctisque praesentibus et futuris, salutem,
et huius rei notitiam! Summum in regibus ac princi-
pibus bonum est iustitiam dei colere et aecclesiarum
quieti prospicere, et de illarum perpetua securitate
sollerter tractare; quia qui eam exaltant et honorant,
cum ea et in ea et per eam exaltantur et honorantur.
Et quoniam in locis plurimis inquietudines plurimas,
molestias, persecutiones, scandala atque grauamina
monachos a nonnullis pertulisse cognouimus, decet ut
nostrae excellentiae regia prouisio de ipsorum uen-
tura quiete, salubri meditetur dispositione, ut in ipsis
manentes tranquilla mente in seruitute dei ipsius sub-
ueniente gratia permaneant; unde praesentes et pos-
teri sciant uniuersi, quod antiqui gloriosi reges, Æl-
fredus, uidelicet, et Eadwardus filius eius, aeccle-
siam sancti Petri de Gant quae in monte Blandinio

sita est nimio affectu dilexerunt, honorauerunt; et donationem illam, Leuesham, scilicet, cum omnibus sibi pertinentibus, quam Ælðrudis praefati Ælfredi neptis aecclesiae eidem libere contulit, regia concessione et libertate perpetua munierunt. Quorum boni operis intentione perpendens ne eorum statuta unquam ducantur in irritum, aut ullis, quod absit, posteris turbentur temporibus, ego quidem huius libertatis patrocinator, donis eorum fauens, pro eorum et mea omniumque successorum meorum regum, atque Baldwini comitis cognati mei, necnon et omnium fidelium prosperitate et salute, deo et beato apostolo Petro, pio fautori nostro, et abbati Richardo monachisque praefatae aecclesiae de Gant concedo atque mea regia auctoritate confirmo manerium de Leuesham, cum omnibus sibi pertinentibus, uidelicet, Greenwich, Wulewic, Modingeham, atque Cumbe, et cum uallibus etiam in Andreda eisdem maneriis adiacentibus, scilicet, Æschore, Æflehaga, Wingindene, Scaarendene, Sandherste, et cum aecclesiis, cimiteriis, decimis, redditibus, in campis et siluis, in pratis et pascuis, in aquis et paludibus, in piscariis et piscationibus, in molendinis et in omnibus suis appendiciis. Praeterea addidi loco illi praelibato infra Londoniam, partem terrae de terra illa, uidelicet, quae Wermanecher Anglice nuncupatur, cum hueruo eidem terrae pertinenti, et cum omnibus rectitudinibus et consuetudinibus, quae ad illam pertinent. Concedo eis etiam in omnibus terris suis praenominatis, consuetudines hic Anglice scriptas, scilicet infangeneðeof, mondbruce, mischenninge, uðleaw, ferdwite, wearwite, blodwite, hleastyng, sceawinge, hamsocne, forstall, aliasque omnes leges et consuetudines quae ad me pertinent. Donaui etiam Richardo religioso abbati et omnibus futuris post eum, ibidem abbatibus, et fratribus eiusdem loci, in omni praedicta monasterii possessione, sacam et socam, theloneumque

suum in terra et in aqua, et consuetudinem quae dicitur teames, latrones latronumque captiones uel emissiones, et pacis fracturam, et pugnam in domo factam, et domus inuasionem, et omnes assultus in suo iure, in uia et extra, in festo et extra, in urbe et extra, in aqua et extra, tam plene et tam libere sicut eas habebam in manu mea; nullis itaque unquam grauentur oneribus expeditionum nec pontium uel castrorum restructione, nec regalium siue episcopalium ministrorum exactione. Defendo insuper, et ex nomine sanctae trinitatis prohibeo, ut nullus regum succedentium, episcoporum, principum, comitum, uicecomitum, procuratorum, siue aliorum regum clientium, uel episcoporum, ministrorum, pastum, censum, uel in pensionem seu aliud quidlibet ab aecclesia illa uel a terris praescriptis ad eam pertinentibus per uim aut per consuetudinem exigat, sed omnimodam libertatem mea regia corroboratione perpetualiter possideant, quatinus ipsa religiosa concio, pro remedio animae meae, et successorum meorum regum Angliae, omniumque benefactorum eiusdem aecclesiae, ac fidelium salute, peruigiles persoluat deprecationes, oleumque bonae actionis more sapientium uirginum sub habitu religionis seruans Christo domino et eius beato apostolo Petro indefesse deseruiat. Si quis autem contra hanc auctoritatis nostrae paginam senserit, quicumque ille fuerit, cuiuscunque aetatis uel potestatis, gradus et ordinis, et eam infringere uoluerit, uel alios ad hoc conduxerit, unusquisque pro seipso libras .v. partibus sancti Petri persoluat, et quicquid exinde fiscus noster in murdris, geldis, danegeldis, omnibusque aliis rebus uel stipendiis, quae in terris illis surrexerint, ad partem nostram sperare poterat, in luminaribus siue fratrum ipsius monasterii uictus aminiculis perenniter per nostra oracula ad integrum sit concessum atque indultum. Quicumque successorum meorum hanc donationis libertatem firmiter atque inuiolabiliter cus-

todierit, aeterna coronetur claritate, coelestisque regni perfruatur foelicitate; si quis uero eam, quod absit, destruere uoluerit, siue eandem possessionem a donatione et seruitio saepedictae aecclesiae et abbatum eiusdem loci, et monachorum, subtrahere conatus fuerit, uel per partes quasi haereditatis iure auferre praesumpserit, sicut contradictor et conuulsor huius nostri decreti ac temerator, cum Iuda traditore domini aeterno anathemati subiaceat, nisi deo et beato suo apostolo Petro digna poenitentia satisfecerit. Non enim superiorem uel inferiorem aliquem decet hominem illud sibi in ius haereditatis uendicare, quod per regiam corroborationem ad illud, cuius esse debeat, prouida ratione fuerit redactum. Anno igitur dominicae incarnationis .M.XLIII. indictione .XII. et .VII. concurrentibus, atque .XI. epactis rotantibus, haec regalis concessio et donatio facta est sub astipulatione primatum quorum nomina karaxata uidentur.

Ego Eadwardus rex totius Britanniae hanc propriam donationem regali stabilimento affirmaui ✠. Ego Ælfgyfu eiusdem regis mater assensum accommodaui ✠. Ego Eadsinus Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus hanc pietatem diuulgaui ✠. Ego Ælfricus Eboracensis ciuitatis archipraesul hanc territoriam scedulam diligenter assignaui ✠. Ego Æluueardus Londoniensis episcopus consolidaui ✠. Ego Godwinus Rofensis episcopus gaudenter impressi ✠. Ego Æluuynus Wintoniensis episcopus corroboraui ✠. Ego Beorhtwoldus Wiltuniensis episcopus coadunaui ✠. Ego Liuingus Cridiensis episcopus confirmaui ✠. Ego Æðelstanus Herfordiensis episcopus consignaui ✠. Ego Wulstanus Wigorniensis episcopus hanc diuulgaui ✠. Ego Eadnoðus Dorcensis episcopus condixi ✠. Ego Duduco Willensis episcopus conscripsi ✠. Ego Grimkillus episcopus Australium Saxonum consensi ✠. Ego Wulsinus episcopus Licetfeldensis commodum duxi ✠. Ego

Britwinus episcopus Scireburnensis conclusi ✠. Ego Godwinus dux Amen dixi ✠. Ego Leofricus dux testificaui ✠. Ego Siwardus dux testificaui ✠. Ego Haroldus dux testificaui ✠. Ego Leofwinus dux testificaui ✠. Ego Swegenus dux testificaui ✠. Ego Tostig dux testificaui ✠. Ego Gyrðus dux testificaui ✠. Ego Eadwinus abbas Westminsteriensis ✠. Ego Wuluoldus abbas Certesige ✠. Ego Ælsi abbas sancti Augustini ✠. Ego Godwine abbas Wincelcumbe ✠. Ego Manny abbas Eoueshamensis ✠. Ego Ælfricus abbas Perscorensis ✠. Ego Hugelinus camerarius ✠. Ego Esgar stallere ✠. Ego Roldbertus filius Wimarc stallere ✠. Ego Ordgar minister ✠. Ego Osgod minister ✠. Ego Odda minister ✠. Ego Ælfgar minister ✠. Ego Karl minister ✠. Ego Dured minister ✠. Ego Æðelwig minister ✠. Ego Ædridg minister ✠. Ego Ordulf minister ✠. Ego Ðuðuco minister ✠. Ego Siward minister ✠.

DCCLXXII.

EADWEARD, 1044.

✠ POSTQUAM^m protoplasti serpentina suasionem seducti stola immortalitatis pdita in hui⁹ terre peregrinationis erumpnis multiplicibus onustam creatoris sententia multati sudatis uultibus prop'o conamine humum terre colere coepunt. Semp seq'cibus necessitas inoleuit alimoniã ceu mortalibus ex terre germinib; adquirere. ne deficiente uictu deficeret et uita; Ideoque ego Eadweard rex angloꝝ dedi cuidam meo fideli ministro qui iuxta suę pp'e gentis consuetudinem ab infantili etate nomen accepit. Orc. in eternã hereditatem impendo telluris particulã. id est .v. pticarum agelluli. illo in loco ubi iamdudum solicole regionis illius nomen inposuerunt æt wude-

tune. libent̃ concedo quatenus ille libe possideat uita
[comite] cum cunctis utilitatibꝫ campis. paschuis. pra-
tis. siluis. et post metam huius labilis uite cuicumq;
heredi sibi placuerit derelinquat in eñnam hereditatē;
Si autem tempore contigerit aliquo quempiā hominū
aliquē libellum ob istarum apicum adnichilationem in
palam pducere sit omnimodis ab omnibꝫ hominum
ordinibꝫ condempnatus. omīq; abolutus industria ue-
ritatis cuiuscumq; regum fuerit tempore pscriptus.
Sit autē istud p̃fatum rūs liberrimum ab omī mundiali
obstaculo exceptis que usuali ritu obseruañ. id est
cum glomerata sibi alīnatim expeditioni compulerit
populari commilitonū configere castra atq; cum sua
petunt pontis titubantia munīri uada. Ac cum con-
ciuium t̃ma urbium indigent munīri stabilit̃ septa;
Et si quis hanc ñram largitionē uoluerit cupido conā-
mine adnullare et ad pp̃ium usum puertere sciat se
dignā mercedē receptū suae tyrannidis cum complicibꝫ;
iude pditoris xp̃i. nisi satisfactione emendare antea
satagerit; his namq; confiniis p̃fatum rus circum-
cincta est, etc. Scripta est autē hāc singrapha. Anno
dominicę incarnationis. Millesimo quadragesimo .IIII°. Indictione uero .XII°. Hoꝝ consilio et testimonio quo-
rum no[mina] hic infra habentur.

✠ Ego eadweard rex angloꝝ a[giae crucis] signaculo
hanc munificentia consignauī

✠ Ego eadsige doruernensis aecctę archieps consensi
et subscripsi

✠ Ego ælfric eboracensis aeccte archieps.

✠ Ego goduine dux.

✠ Ego leofric dux.

✠ Ego siwerd dux.

✠ Ego ælfwine. eps

✠ Ego brihtwold. eps

✠ Ego lyfincg. eps

✠ Ego brihtwine. eps

✠ Ego alfwold. eps

✠ Ego dudoc. eps

✠ Ego ealldred. eps

✠ Ego ælfstan abb

✠ Ego ælfwine abb

✠ Ego æselweard abb

✠ Ego ælfric abb

✠ Ego ælfwig abb

✠ Ego æpelwi abb

✠ Ego ælfwig abb	✠ Ego ælfget m̃
✠ Ego osgod m̃	✠ Ego siwerd m̃
✠ Ego brihtric m̃	✠ Ego wulfnoð m̃
✠ Ego ælfstan m̃	✠ Ego ecglaf m̃

DCCLXXIII.

ÆGELRIC, 1044.

✠ HER swutelað on þisum gewrite embe þa forewyrd þe ægelric worhte wið eadsige arcebisceop æt þam lande æt cert. þe ceolnoð arcebisceop gebohte æt hæleþan þā þegene mid his agenan sceatte. ⁊ æpelulf cing hit gebocode ceolnoþe arcebisceope on ece yrfe. þis synd þænne þa forewyrd þ ægelric hæbbe þ land æt cert his dæg. ⁊ æfter his dæge ga þænne þ land þam arcebisceope eadsige on hand. swa gegodod swa heom bam gerisan mage. ⁊ syððan heora begra dæg agan si. ægelrices ⁊ þæs arcebisceopes eadsiges. þænne ga þis foresprecene land into xþes cyricean mid mete ⁊ mid mannan eal swa hit stande. for ægelrices sawle. ⁊ for eadsiges arcebisceopes. þam godes þeowan to fostre. ⁊ to scrude. þe þærinne godes lof dreogan sceolan dæges ⁊ nihtes. ⁊ ægelric gifð þa landboc þe þærto gebyreð on his life criste. ⁊ þam hirede hī to ecere ælmessan. ⁊ bruce ægelric. ⁊ esbearn his sunu þara oðra landa heora twegra dæg to þā ilcan forewyrdan þe ægelnoð arcebisceop ⁊ ægelric ær geworhtan. þ is stuting. ⁊ melentun. ⁊ se haga binnan port þe ægelric himsyلفan getimbrod hæfde. ⁊ æfter heora twegra dæge fo se arcebisceop eadsige þærto. gyf he leng libbe þænne hi. oððe loc hwa his æfter gencga þænne beo. butan sum heora freonda þa land furþor on þæs arcebisceopes gemede ofgan mage. to rihtan gafole. oððe to oþran forewyrdan. swa hit man þænne findan mage wið þone arcebisceop þe þanne libbe. ⁊ þises is to gewitnesse eadweard cyncg. ⁊ ælfgyfu seo

hlæfdige. 7 ælfwine b. 7 stigand b. 7 godwine b.
 7 godric decanus. 7 eal se hired æt cristes cyricean.
 7 wulfric abbud. 7 eal se hired æt sçe augustine.
 7 ælfwine abbud. 7 siweard abbud. 7 wulfnoð abb.
 7 godwine eorl. 7 leofric eorl. 7 atsur roda. 7 ælfstan
 steallære. 7 eadmær æt burhham. 7 godric æt burnan.
 7 ælfwine se reada. 7 mænig man þærto eacan
 ge gehadude ge læwede. binnan burgan 7 butan. 7 gif
 ænig man on uferan dagan gehadud oððe læwede þisne
 cwyde wille awendan. awende hine god ælmihtig
 hrædlice of þisan lænan life into helle wite. 7 þær a
 wunige mid eallan þā deoflan þe seo laðlice wunung
 betæht is. buton he þe deoppor hit gebete ær his
 ende. wið crist sylfne 7 wið þone hired. Nu synd
 þissa gewrita þreo. an is innan cristes cyricean. 7
 oþer æt sçe augustine. 7 þ þridde hæfð ægelric mid
 himsylfan.¹

✠ Hyer swotelez on ðisen ywrite embe ðo fore-
 werde ðe Æðelrích wroyte wyð Eádsiðe archebiscop
 at ðán londe at Cherth ðe Chelnóð archebiscop bogte
 at Heleðen ðán þegne mid his ogene sheatte and
 Æðeluf kyng hit ybókede Ceólnóð archebiscope on
 éche yru. Ðis sind ðanne ðe forewerde ðet Æðelrích
 habbe ðat lond æt Chert his dey; and efter his dage
 go ðet land ðán archebissope Eádsiðe an hand swó
 ygóded swó hem bam yrisen mage; an síððen hire
 beyre dei ágon sí Æðelríches and ðas archebiscopes
 Eádsiðes, ðanne go ðis uorespekene land intó Christes
 cheriche mid mete and mid mannen alswó hit stondeð
 for Æðelriðes sáule and for Eádsiðes archebiscoppes
 ðán góde þeuwen tó uostre and tó scrúde ðe ðérinne
 Godes lof þreugon shulle dages and nigtes; and Æðel-

¹ I subjoin an English translation of this charter, made in the 13th century, not only for the sake of a philological comparison with the Anglosaxon text, but as a means of judging other and similar translations which are to follow hereafter.

rich gift ðe landbōc ðe ðērtō yberð on his lyue Criste and ðān hirde him tō echcher elmesse, and brūke Æðelrið and Esbarn his sune ðāre ôðre londe hēre tuēyre dey tō ðān ilcke uorewerde ðe Æðelnōð archebiscop and Æðelrich er ywrogten, ðat is Stutinge and Meletūne and se haðe binne port ðe Æðelrich himself ytymbred hauede; and efter hire twēyre dage uo se archebiscop Eādsiðe ðērtō gef he leng libbe ðanne hī ôðer hwō is efter gingle ðanne by, būte sum of hyre frende ðet lond furðer on ðas archebiscoppes ymēde ofgon mage tō rigten gauole, ôðer tō ôðre uorewerde swō hit man ðanne uinden mage wið ðane archebiscop ðet ðanne libbe. And ðisses is tō ywiðnesse, Eādward king, and Ælfgiue si léuedi, and Ælfwine biscop, and Stigand biscop, and Godwyne biscop, and Gódrich decan, and al se hired at Christes cheriche and Wolfrið abot, and al se hyrd at seynt Austines, and manie abottes and hierles, and manie ôðre men yhōdede an[d] liawede binne burg and būte. And gef éni man on ūre dagen yhōded ôðer liawed ðisne quyde wille [awendan], áwende hine God almigti rāðliðe of ðise leue intō helle wite, and ðe á wonie mid alle ðān deulen ðēr si lóðlíche woniinge is bitagt, būte he ðe dipper hit ybēte ér his ende wið Christ selfne and wið ðāre hird. Nū sind ðise yrite þrie; ón is at Christes cheriche, ôðer at seynt Austine, and ðet þridde aueðe Æðelrich mid himselue.

DCCLXXIV.

EĀDWEARD, 1044.

✠ OMNIBUS flebilis et detestanda huius fluctuantis saeculi piacula, diris obscoenae horrendaeque mortalitatis latratibus circumsepta omnique spurcitia saginata, non nos patriae indeptae pacis securos, sed quasi foetidae corruptelae in uoraginem casuros pro-

uocando ammonent, ut ea toto mentis conamine cum casibus suis despiciendo abiiciamus, et penitus uelut fastidiosam melancoliae nausiam abominando fugiamus, et diligenter ad illud attendamus quod praecipit sermo euangelicus, ita inquit, 'Date et dabitur uobis;' uere sicut quidam dicit sapiens 'Hilarem datorem diligit deus.' Hac ergo salutari ammonitione adtactus ego Eadwardus annuente superna dei clementia rex totius Anglicae nationis, huius saeculi caduca pro nichilo ducens, sed cum transitoriis aeternaliter permansura adipisci cupiens, fugitiuam et sine dubio transitoriam dare non differo possessiunculam, ut iugiter mansuram in regno Christi et dei recipiam. Proinde omnibus innotesco, me nunc aliquam telluris partem ouanter dedisse sancto Petro et co-apostolo eius Paulo, ut peccatorum meorum magnitudo ex parte releuetur a domino Ihesu Christo, qui est uera et exoptata omnium peccatorum remissio. Huius ergo telluris uocabulum Pipmynster est appellatum illaque terra quindecim mansarum retinet amplitudinem, quam etiam sicut supradixi ad Uetustum dedi monasterium quod in ciuitate Wintonia est situm, et in honore supradictorum apostolorum consecratum, pro meae animae salute et parentum meorum. Sit autem praedicta terra ab omni mundiali seruitio libera, cum pascuis et pratis, siluarumque densitatibus, et cum omnibus aliis ad se rite pertinentibus, exceptis his tribus, communium utilitatum necessitatibus, hoc est, arcis recuperatione, uel pontis restauratione, seu expeditione in hostes patriae. Si quis autem, quod absit, diabolico inflatus spiritu hanc meae compositionis ac confirmationis scedulam demere uel infringere temptauerit, et terram supradictorum apostolorum per uiolentiam sibi usurpare praesumpserit, segregetur a dei consortio et participatione omnium sanctorum in hoc sancto monasterio requiescentium, et aeterna confusione edacibus tormentorum flammis

deputetur in saecula saeculorum, nisi quantocius suam peruersam emendare curauerit rapinam per condignam satisfactionem. Praenotatae uero telluris limites ita plane sunt dilatatae. Ðis synd ƿēra .xv. hida land-gemēre tō Pipmynstre; ƿæt is, ērest on binnacumbes brōc; ƿonne andlang brōces ondūn tō ƿære hæc-ginge; ƿanon on gerihta on fyrslēge; of forslēge on ƿone eāstran streām; andlang streāmes on Tugeles mōr; of Tugeles mōre tō ƿære foxēc; of ƿære foxēc tō heardan geate; of heardan geate tō Twinteles ham; of Twinteles hamme tō deōpa forda; of deōpa forda eāst on gerihte tō drindleā; of trindleā andlang brōces tō wægela byrig; of wegela byrig on ƿone grēgean stān; of ƿān grēgean stāne tō reādan forda; of reāda forda on gerihte tō Scora dīc; of Scora dīc andlang herpaðes tō langgan hamme; of langgan hamme on ƿone grēgean stān; of ƿām grēgean stāne ūpp on epsgweg tō ƿære greātan lindan; of ƿære greātan lindam on oxena feld eāstewardne ūpp tō ƿām stān-beorge; of ƿām stānbeorge ūpp on wealdere's weg tō pidles beorge; of piples beorge on wiðicumbes heāfod; of wiðicumbes heāfde west on gerihta tō ƿære reādan dīc; of ƿære reādan dīc norð on gerihte on ƿone āc-beara eāstewardne; of ƿām āc-beara west andlang herpaðes tō ƿære hāran apelduran; of ƿære hāran apeldyran eft on binnacumbes brōc. Anno dominicae incarnationis millesimo quadragessimo quarto, indictione duodecima, et septem concurrentibus, atque octodecim epactis rotantibus, haec regalis concessio atque donatio facta est, sub astipulatione primatum quorum nomina hic caraxata sunt.

✠ Ego Eadwardus rex tocius Britannie prae-fatam meam donationem cum sigillo sanctae crucis regali stabilimento affirmavi. ✠ Ego Ælfgyfu eiusdem regis mater hanc regalem donationem cum sigillo sanctae crucis ouanter diuulgavi. ✠ Ego Eadsinus archiepiscopus triumphalem agiae crucis trophaeum

huic regio muneri gaudenter impressi. ✠ Ego Ælfricus archipraesul hanc territoriam scedulam signo sanctae crucis diligenter adsignare curavi. ✠ Ego Ælfwinus Wintoniensis episcopus consolidavi. ✠ Ego Byrhtwoldus Wiltuniensis episcopus coadunavi. ✠ Ego Ælfweardus Lundoniensis episcopus corroboravi. ✠ Ego Lyfingus Cridiensis episcopus confirmavi. ✠ Ego Æðelstanus Herfordensis episcopus consigillaui. ✠ Ego Eadnoðus Dorcensis episcopus conscripsi. ✠ Ego Duduco Willensis episcopus condixi. ✠ Ego Grimgillus Australium Saxonum episcopus consensi. ✠ Ego Wulfsinus Licetfeldensis episcopus conclusi. ✠ Ego Brihtwinus Scirburnensis episcopus commodum duxi. ✠ Ego Godwine dux. ✠ Ego Leofric dux. ✠ Ego Siweard dux. ✠ Ego Swegen dux. ✠ Ego Ælfwine abbas. ✠ Ego Æðelweard abbas. ✠ Ego Siweard abbas. ✠ Ego Leofsige abbas. ✠ Ego Ælsige abbas. ✠ Ego Ælfstan abbas. ✠ Ego Ordgar minister. ✠ Ego Osgod minister. ✠ Ego Odda minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Brictric minister. ✠ Ego Æðelwig minister. ✠ Ego ðureð minister. ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Carl minister. ✠ Ego Ordulf minister.

Rubric. Ðis is ðæra fiftyna hyda land bōc tō Pypmynstre ðe Eādweard cyng gæbōcodæ sanctæ Petrae and sanctæ Paulæ intō Ealdan mynstræ.

DCCLXXV.

EĀDWEARD, 1044.

✠ CHRISTI omnipotentis dei largiflua bonitas omnino laudanda, omnique est laude praeferenda, quae nullo bonitatis termino ualet concludi, utpote idem deus ipse sit suae bonitatis bonitas, distribuens gratis non tantum dignis uerum etiam indignis participium

bonitatis suae; est quippe rex regum, omniumque subsistentium uisibilium aequae inuisibilium creator et suae creationis discretissimus dispositor, disponens omnia sibi libito uti competit diuinae dominationi eius; nam quosdam libero arbitrio quibusdam praeficit dignitate huius saeculi et opibus diuersis, quibus rursum mandat ut ipsi eorum inopiam sua sufficientia releuare debeant qui minus abundant saecularibus negociis, et pro hoc possint maiori mercede ab eo donari. Unde ego Eadwardus rex Anglicae nationis eius ammonitione prouocatus, pro adipiscenda remunerationis mercede, dono cuidam familiari episcopo meo Ælfwino pro fidei obsequio quo michi fideliter obsecundatur .xxx. uidelicet mansas, in loco quem solicolae illius uocant Wittannige, ut eas quoad uiuit libere possideat; et post mortem det sibi placito cuicunque elegerit. Sit itaque rurisculum illud ab omni mundiali seruitio liberum, excepto communi seruitio, hoc est, arcis recuperatione, et pontis restauratione, ac expeditione in hostes patriae. Si quispiam quoquomodo malae mentis conamine hoc meum donatium donum infringere uel abripere per uiolentiam uoluerit, priuatus a consortio dei qui nos imperat iuniorum nostrorum necessitatibus subuenire pro suo amore, constringatur et obligetur inextricabilium nodorum habenis perpetuae dampnationis, nisi resipiscat et poenitentiae uenia deleat. Dis synt ða landgemæra tō Wittannige. Ærest andlang ðæs streāmes on ðone mædham ðe hýrnð intō Scylftūne; and fram Scylftūne andlang streāmes ðæt it cymð tō ðām mylewere ðe hýrnð intō duceling dūne; of ðæm wære ofær ðone wegean mōr intō hocslew; ðanon on ða niwan dīc; of ðære dīc on horninga mære; of horninga mære andlang ðæs gemæres tō hlæwan slæde; of ðām slæde intō dufan doppe and swā andlang gemæres intō Leófstānes bricge; of Leófstānes bricge intō kytelaceras; of kytelaceras innon ða wudestrēt; andlang ðære

strête intô hafoces hlæwe; of hafoces hlêwæ innon
wênric; of wênric tō swondæne; æfter swondæne
tō ðære hāran apeldran; of ðære apeldran andlang
gemæres innan swonlēge; of swonleāge ūpp tō ðām
heāfdam; of ðām heāfdan andlang sūrode innan hun-
tenan weg; andlang huntēnan wege intō Wíchām; of
Wíchām ā be ðære wyrtruman ðæt hit cymð on sceapa
weg; of sceapa wege andlang rihtes gemæres innan
æcenes¹ feld; of æcenes¹ felda andlang rihtes gemæres
on kicgestān; of kicgestāne intō æceres felda; of
æcenes¹ felda ðær ða cnihtas licgað; and fram hām
ðe ða cnihtas licgað on mætseg; andlang metseg intō
wênric. Anno dominicae incarnationis millesimo quad-
ragesimo quarto, indictione duodecima et septem con-
currentibus, atque .XVIII. epactis rotantibus, haec re-
galis concessio atque donatio facta est sub astipulatione
primatum quorum nomina hic caraxata sunt.

✠ Ego Eadwardus rex totius Britanniae prae-
fatam meam donationem cum sigillo sanctae crucis re-
gali stabilimento affirmaui. ✠ Ego Ælfgyfu eiusdem
regis mater hanc regalem donationem cum trophaeo
agiae crucis ouanter diuulgauī. ✠ Ego Eadsinus
archiepiscopus triumphalem agiae crucis trophaeum
huic regio muneri gaudenter impressi. ✠ Ego Æl-
fricus archipraesul hanc territoriam scedulam signo
sanctae crucis diligenter adsignare curaui. ✠ Ego
Ælfwinus Wintoniensis episcopus consolidauī. ✠
Ego Beorhtwoldus Wiltuniensis episcopus coadunaui.
✠ Ego Eaðnoðus Dorcensis episcopus corroborauī.
✠ Ego Lyfingus Cridiensis episcopus confirmaui. ✠
Ego Æðelstanus Herfordensis episcopus consigillaui.
✠ Ego Ælfweardus Lundoniensis episcopus conscripsi.
✠ Ego Duduco Uuillensis episcopus condixi. ✠ Ego
Grimkyllus Australium Saxonum episcopus consensi.
✠ Ego Wulfsynus Licetfeldensis episcopus conclusi.
✠ Ego Bryhtwinus Scirburnensis episcopus commo-

¹ Sic MS.

dum duxi. ✠ Ego Godwine dux. ✠ Ego Leofric dux. ✠ Ego Siwerd dux. ✠ Ego Swegen dux. ✠ Ego Ælfwine dux. ✠ Ego Ælfwerd dux. ✠ Ego Sywerd dux. ✠ Ego Leofsige dux. ✠ Ego Ælfsige dux. ✠ Ego Ælfstan dux. ✠ Ego Ordgar minister. ✠ Ego Osgod minister. ✠ Ego Odda minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Brihtric minister. ✠ Ego Æðelwig minister. ✠ Ego ðureð minister. ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Carl minister. ✠ Ego Ordulf minister.

Rubric. Ðis is ðāra .xxx. hidæ bōc æt Witanigæ ðe Eáðward cing gebōcode Ælfwinæ bisceope on ēce yrfe.

DCCLXXVI.

EÁDWEARD, 1045.

✠ REGES regum et domino dominantium in aeternum omnipotenter ubique regnante summaque et ineffabili sua clementia uniuersa coelestium et terrestrium atque infernorum agmina moderante atque gubernante. Cunctis sapientibus notum ac manifestum constat, quod omnium mortalium dicta uel facta pro multiplici huius fragilis uitae perturbatione frequenter recedent ex memoria, nisi ob recordationis cautela litteris sint commendata, sicque ad memoriam frequentius reuocata. Idcirco ego Eadweardus gratia dei industrius rex Anglorum omniumque insularum in circuitu persistentium, audiens huius fragilis uitae miseriam et breuitatem et magnam futurae uitae beatitudinem et aeternitatem, mente compunctus tradidi sancto Petro principi apostolorum et coapostolo eius Paulo, qui omnium est doctor gentium, aliquam ruris portiunculam, octo uidelicet cassatos retinentem, illo in loco quem uulgares prisco more mobilique relatione Stanham appellare solent, ea ratione, ut illud modicum

nostrum donatium iugiter maneat subiectum illo sancto monasterio, quod solito uocitabulo nominatum est Uetustissimum, quodque in honore sanctae trinitatis est dedicatum ad supradictorum apostolorum memoriam, ut per eorundem apostolorum adiutorium merear consequi ueniam delictorum, et aliquam partem aeternorum gaudiorum. Maneat igitur hoc meum largifluum donum aeterna libertate iocundum, cum omnibus ad se rite pertinentibus, pascuis, pratis, aquarum riuulis, siluarumque densitatibus, excepto tantummodo communi omnium labore, arcis, uidelicet, constructione, pontisue recuperatione, necnon et expeditione contra hostes patriae. Quicumque igitur hanc nostram augere uoluerit elemosinam ad honorem et memoriam supradictorum apostolorum, hic et in futuro cunctorum recipiat incrementa bonorum eorundem sanctorum precibus apostolorum. Et si aliquis, quod absit, diabolico inflatus spiritu hanc ruris partiunculam a supradicto Uetusto praesumpserit tollere monasterio, excommunicatus sit a domino Ihesu Christo et omnibus sanctis eius cum Iuda proditore domini nostri Ihesu Christi saluatoris, et cum miserrimo Pilato suppliciiis deputetur infernalibus, nisi praeuaricationis suae nequitiam digna satisfactione dum uacat aboleuerit quantocius. Circuitio igitur supradictae telluris his circumgyratur limitibus. Ðis synd ða landgemæro tó Stánhám. Ærest on swæðeling wylle; andlang streāmæs úpp on ðæs cingæs ræwe, andlang ræwæ on ða ealdan Icenan; of ðære ealdan Icenan on úfwyrd ðonæ orcerd on ða niwan eá; of ðære niwan eá andlang mearcæ on ða lāmpyttas; of ðām lāmpyttan andlang mearce on waddan stoce; of waddan stocce andlang mearce on ðæne hwītan stān; of ðām hwītan stāne andlang mearce on wīchýðe æt midne streām; andlang streāmes úpp on ða lace; of ðære lace andlang mearce tó æcergeate; of æcergeate on holan bróc; andlang bróces on portes wuda norðewyrðan

on ðone grænan weg; andlang stræte æft on swæðeling wylle; and seó feldles gemæne, and ðæt mynster æt Wíc, and seó hid ðæ ðærtó lið, and .vi. æceras and se iggað æt portes bricge and healfe sēwære and se mylnstede æt Mannæs bricge. Anno dominicae incarnationis millesimo quadragesimo quinto, indictione .xiii. et nullis epactis, atque uno concurrente rotantibus, haec regalis concessio atque donatio facta est, sub astipulatione primatum quorum nomina hic caraxata sunt.

✠ Ego Eadweardus rex totius Brittanniae praefatam meam donationem cum sigillo sanctae crucis regali stabilimento affirmaui. ✠ Ego Eadgyð eiusdem regis conlaterana hanc regalem donationem gaudenter stabiliui. ✠ Ego Syweardus archiepiscopus triumphalem agiae crucis trophaeum huic regio muneris gaudenter impressi. ✠ Ego Ælfricus archipraesul hanc territoriam scedulam signo sanctae crucis diligenter adsignare curaui. ✠ Ego Ælfwinus Wintoniensis episcopus consolidauit. ✠ Ego Lufingus Cridiensis episcopus coadunauit. ✠ Ego Æðelstanus Herfordensis episcopus corroborauit. ✠ Ego Eadnoðus Dorcensis episcopus confirmaui. ✠ Ego Duduco Uuillensis episcopus consolidauit. ✠ Ego Heremannus Wiltuniensis episcopus consensi. ✠ Ego Grimkillus Australium Saxonum episcopus condixi. ✠ Ego Wulfsinus Licetfeldensis episcopus conscripsi. ✠ Ego Brihtwinus Scireburnensis episcopus conclusi. ✠ Ego Godwine dux. ✠ Ego Leofric dux. ✠ Ego Siweard dux. ✠ Ego Swegen dux. ✠ Ego Ælfwine abbas. ✠ Ego Æðewerd abbas. ✠ Ego Æðelstan abbas. ✠ Ego Ælfstan abbas. ✠ Ego Siwerd abbas. ✠ Ego Harold minister. ✠ Ego Ordgar minister. ✠ Ego Osgod minister. ✠ Ego Odda minister. ✠ Ego Brihtric minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Carl minister. ✠ Ego Dured minister.

Rubric. Ðis is ǫ́ara .viii. hida landbóc tó Stánhám
ðe Eáðward cing gebócode sancte Petre on éce yrfæ.

DCCLXXVII.

LYFING, 1045.

✠ ANNO dominicae incarnationis millesimo .XLV.
 consensu monasterialis
 familiae quandam uocitatur
 nomine Sapertun quodam mea m
 . . . rite pertinentibus, campis, pascuis, pratis, l . . .
 quamdiu uiuat; et post ui-
 tam suam duobus; his defunc-
 tis ad episcopalem sedem restituatur
 libera, praeter pontis arcisue restauratione
 Hii sunt testes et consen-
 tientes donationi

✠ Ego Lyfingus episcopus hanc praephatam do-
 nationem

✠ Ego Wulfsige abbas. ✠ Ego Manni abbas.

✠ Ego Godwine abbas. ✠ Ego Ælfric abbas.

Ego Ægelwine sacerdos. Ego Wulfwig sacerdos.

Ego Wilstan sacerdos. Ego Wulfstan sacerdos.

Ego Godwi Ego Odda Ego

Ælfric Ego Berh

DCCLXXVIII.

EÁDWEARD, 1045.

✠ REGNANTE in perpetuum domino nostro Ihesu
 Christo! Cum cuncta cotidie fugitiuae uitae tempora
 prosperis et aduersis causis consistere cernimus, rapi-
 dissimoque cursu annorum spacia et regnorum, ubi-
 que gaudia finita esse manifestissimis signis decla-
 ratum est. Quapropter ego Eadwardus rex, dei

nutu, totius Albionis, quandam telluris partiunculam, uidelicet, duas mansas et dimidiam, in illo loco cui solicolae æt Dichæmatune antiquum nomen indiderunt, meo ministro cui uocabulum est Ðorð, in perpetuam haereditatem libenter tribuo, cum campis, pratis, pascuis, riuulis, omnibusque ad eam rite pertinentibus, quatenus sine aliquo exosae seruitutis iugo, praeter communem expeditionis laborem, pontis arcisue instructionem, habeat quamdiu uiuat; post generale uero istius decursus exitium hac praefata conditione cuicumque maluerit haeredi perpetualiter derelinquat. Si quis autem, quod absit, diabolico inflatus spiritu, hoc meum regale donum infringere temptauerit, sciat se proculdubio ante districti tribunal iudicis titubantem tremebundumque tuba archangeli perstrepente anathematizatum, nisi prius digna satisfactione emendare uoluerit. Praefata autem tellus his limitibus circumcincta clarescit. *Æryst of brytta pôle on ðone ealdan weall; andlang welles on ða eá; of ðære eá on ðane portweg; andlang weges on Uggafordinga landscore; andlang ðære landscore on ðone wuduweg; andlang ðæs wuduweges on ðone græne pað; of ðam paðe on ðane greátan þorn ðe stynt wið Grimes díc; andlang ðære dícne on ðone hāran þorn; of ðan þorne þreora ækera brāde be westan ðan greátan beorhge; and þreora ækera brāde be norðan ðan beorhge on gerihte ofer ðone hæðfeld in stānwale; andlang ðære wale on ðone portweg; of ðan portwege on ða ealdan lake; on ða ealdan eá; of ðære ealdan eá on wili streām; andlang strēmes eft on bryttan pôl.*

Anno dominicae incarnationis .M^o. XLV. indictione .XIII. scripta est haec carta, hiis testibus consentientibus quorum inferius nomina notantur.

✠ Ego Eadwardus rex hanc donationem meam cum signo sanctae crucis roboravi. ✠ Ego Eadgyð regina eiusdem regis donationem confirmaui. ✠

Ego Eadsige archiepiscopus. ✠ Ego Ælfric archiepiscopus. ✠ Ego Siweard episcopus. ✠ Ego Ælfwine episcopus. ✠ Ego Brihtwold episcopus. ✠ Ego Lyfing episcopus. ✠ Ego Æðelstan episcopus. ✠ Ego Dodica episcopus. ✠ Ego Grimkytel episcopus. ✠ Ego Eadnoð episcopus. ✠ Ego Ælfwine abbas. ✠ Ego Æðelstan abbas. ✠ Ego Leofsige abbas. ✠ Ego Siweard abbas. ✠ Ego Wulfsie abbas. ✠ Ego Wulfweard abbas. ✠ Ego Ælfwig abbas. ✠ Ego Æðelwig abbas. ✠ Ego Ælfric abbas. ✠ Ego Ælfwig abbas. ✠ Ego Godwine dux. ✠ Ego Leofric dux. ✠ Ego Siweard dux. ✠ Ego Swegen dux. ✠ Ego Beorn dux. ✠ Ego Odo minister. ✠ Ego Osgod minister. ✠ Ego Ordgar minister. ✠ Ego Osof minister. ✠ Ego Brihtric minister. ✠ Ego Carl minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Yrc minister. ✠ Ego Ælfget minister. ✠ Ego Osbern minister. ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Ðuri minister. Ego Ælfwerd minister. ✠ Ego Tofi minister. ✠ Ego Leofsige minister.

Rubric. Ðis hys ðære þridan healfere hide bōc æt Dīchæmatūne ðe Eādweard cyning gebōcude Ðorð his þegene on ēche yrfe.

DCCLXXIX.

*EĀDWEARD, 1045.

IN nomine sc̃ae et indiuiduae Trinitatis. Ego Eadward[us dei gratia Anglorum rex futuris] post me regibus. ep̃is. abbatibus. comitibus. uicecomitibus. & om̃ibus [omnino christianis, salutem. Cum pia uoluntatis] desiderii & laudandę deuotionis intentio regalibus sit semp studiis adiuu[anda cura est sollicitudinis adhibenda, ut ea] quę pro quiete religioſę conuersionis sunt ordinata. nec dissimulatio negligere,

nec ulla ualet presumptio perturbare, sed] sicut hoc q'd ratio exigebat oportuit definiri. ita quod definitū est non debet uiola[ri; quapropter nouerit praesentium futurorumque] uniuersitas. quod fidelissim^o nř Wlnothus abbas. et monachi monasterii ter beati ap[ostolorum principis Petri] peculiaris patroni nři. adierunt serenitatē nřam humiliter obsecrantes. ut sicut antiqui & gloriosi anglorū reges. eadgarus. eaduardus. æthelredus. eadmundus. cnut^o. & reliqui qui usq; ad nřa tempora idem Westmonasteriū supradicti sři apti. decretorū suorū sanctionib^o [co]ntra iniquoꝝ puasionē munierant. atq; episcoporū & apostolicoꝝ consensu & auctoritate postulatione regia plen[issime roborari] poposcerant. ita nos dei nři uoluntatē in omībus sequentes. & illos p̃decessores nřos in hoc fidel[iter] imi[tantes nostram illi mon]asterio adderemus. immo nřam sanctione illoꝝ roboraremus. Et quoniā in ipsis diebus nřis inter [Robertum episcopum clerumque Lond]oniensē & abbatē p̃fati monasterii monachosq; orta quēdam contentio fuerat. ep̃o & cler[o sibi uolentibus in sup]radic[to mona]sterio sři petri contra leges atq; decreta supramemorata quasdam consuetudines & obson[ia usur]pare [et abbacie mona]chisq; contra sēsē defendentibꝫ regū & apticorū & maximo sři Dunstani qui prius fuerat lundoniensis [episcopu]s & poste[a Cantuarien]sis archiep̃s p̃lata p̃uilegii auctoritate. hui^o contentionis causa corā ep̃is & optimatibus regni nři & in p̃sentia [nostra uentilata et fini]ta nos. demū iusticię fauentes. diffinitę causę consensus nři uigorē p̃stare^o. Igitur fideliiū nřoꝝ atq; pa[latino]rū usi consili[o et hoc] prospicien[tes ipsi] ecclie & habitantib^o in ea siue p̃tinentibus ad eā utile fore. non solū in p̃senti sed & in futuro. regū qui fuer[unt ante nos decret]a. sed & sři Dunstani priuilegium. & anglicorū episcoporū seu romanorū apticorū priuilegia sři & egr[eg]ii apti petri monasterio indulta. p hanc p̃ceptionis nřę paginā decernimus in

ppetuū seruanda. Et ut sine ulla pturbatione uel inquietudine ep̃i lundoniensis clericorumue eius fratres ibidem om̃ipotentī deo ualeant famulari. & p nobis ipsis & stabilitate regni ñri attentius deprecari. om̃ino generales eorū accessus ad monasterium p̃hibemus fieri. & cōmunes stationes ab eisdem ne inde praua consuetudo surrepat aliquando in eodem sepefato monasterio celebrari. qualiter sicut est in eius monasterii priuilegiis constitutū. inppetuis temporibus maneat inuiolatū. Si quis autē contra hanc p̃ceptionis & auctoritatis ñre paginā senserit. quicumq; ille fuerit. cuiuscunq; nominis & honoris. etatis & potestatis. gradus & ordinis. & eā uel in magno uel in minimo infringere uoluerit. & id quod cupit non efficiat. & ad erarium ñre domus .xii. libras ex auro purissimo coactus addat. & insup reus maiestatis habeatur. & pphanus ab om̃ibus nisi satis pro emendatione fecerit computetur. Ut igitur hoc decretū a nobis pmulgatū pleniorē obtineat uigorem. ñra manu subter appposito signo roborauim⁹. atq; fidelibus ñris p̃sentibus roborandum tradidim⁹. ñreq; imaginis sigillo insup assignari iussimus. Ego Eadwardus xp̃i gr̃a largiente anglorū rex. sigillo etiā sc̃e crucis ✠ signo hoc priuilegiū. ut si quis illud infregerit. ab eo qui p nobis crucifixus est aeterna p̃ditione damnetur. ✠ Ego ælfgyfa imma mater eiusdē regis assensū accōmodaui. ✠ Ego eadgytha eiusdem collaterana regis. eidem donationi regali consensi. ✠ Ego eatsinus dorobernensis eccl̃ie archiep̃s hanc donationē confirmaui. ✠ Ego ælfricus eboracensis eccl̃ie archiep̃s. pietatē hanc corroborauī. ✠ Ego ælfuuinus ep̃s consensi & subscripsi. ✠ Ego brihtuoldus ep̃s consensi & subscripsi. ✠ Ego lyuingus ep̃s c̃ss & subsc̃r. ✠ Ego æthelstanus ep̃s c̃ss & subscrip̃. ✠ Ego eadnothu[s episcopus consensi] & subsc̃r. ✠ Ego ægelricus ep̃c consensi & subsc̃. ✠ Ego duduco ep̃s c̃ss & subsc̃r. ✠ Ego grymcillus ep̃s

c̃s & subsc̃r. ✠ Ego [Ælf]uinus abbas c̃s & subsc̃r.
 ✠ Ego ætheluardus abbas c̃s & subsc̃r. ✠ Ego
 siuuardus abb̃ c̃s & subsc̃r. ✠ Ego ælf[sta]nus abb̃
 [consensi] & subsc̃r. ✠ Ego goduui⁹ comes. ✠
 Ego leofricus comes. ✠ Ego siuuardus comes. ✠
 Ego suuein⁹ comes. ✠ Ego osgod⁹ minister. ✠ Ego
 ord[ga]rus minist̃. ✠ Ego odda minist̃. ✠ Ego
 ælfstanus minister. ✠ Ego ordulfus min[ister].
 Wulfwius regie dig[nit]at[is] c]ancellarius relegit
 & sigillauit. Datū k̃t Augusti. anno .v^{to}. regnante
 serenissimo & glori[osissimo] eaduua[rdo] Anglorum
 re]ge. ab incarnatione autē dñi .M.XL^{mo}. v^{to}. indictione
 .XII^a. concurr̃ .vii^{tem}. atq; .XVIII^{to}. epact[ae]. Actum]
 londonie palatio regi[o] i]n dei no[m]ine foelic]iter.
 Amen.

DCCLXXX.

EÁDWEARD, 1045.

✠ REGNANTE imperpetuum domino nostro Ihesu
 Christo super omnia quae in coelo et in terra ab eo
 mirabiliter gubernantur! Ego Eadwardus rex Anglo-
 rum priuilegii huius descriptionem omnibus innotesco
 me Wentanae ciuitatis episcopo nomine Ælfwino,
 quandam ruris partem octo, uidelicet, mansarum illo
 in loco quem solicolae Heantun uocitant in possessi-
 onem sempiternam dedisse, ita prorsus, ita plane,
 quatinus hoc donum nostrum sicut sibi uoluntas fue-
 rit, quamdiu uixerit possideat; postque se quem-
 cunque elegerit haeredem succedaneum praeficiat.
 Et quicumque eum libertatis huius dignitate exhaere-
 dauit maledictione perpetua dampnetur, nisi nequi-
 tiaē suae prauitatem poenitudine correxerit digna.
 Sit uero libertas haec in uniuersis rebus, paruis et
 magnis, absque omni humana seruitute liberrima, ex-
 ceptis tribus causis, arcis, scilicet, pontisue con-
 structione, et expeditione. Praenotatae uero telluris
 limites hi sunt. Dis synd 3a landgemæro tó Heán-

tūne. Ærest on ðone sūðan hline; of ðām hline on ellenford úpp on ðone hricg; andlang hricges on wines heáſdes þorn; of ðām þorne on colan treow; of colan treowe on cráwan þorn; of cráwan þorne innan ða bæc; of ðām bæce on ðone middemestan beorh on brómdæne; andlang brómdæne innan smalan dæne; of smalan dæne on clinca leáge; of clinca leáge on ða greátan bæce innon næddærheall; of nedderheale on linleáge; of linleáge on hyrdes treow; of hurdes treowe on ðone grætan hlineg; of ðām grætan hline on ácstede leáge; of ácstede leáge on ðone rugan beorh; of ðām beorga on weóleáge; of weóleáge on Wulfrédes wyrð; of Wulfrédes wyrðe on cadan hangre; of cadan hangran on ræling beorgas; of reling beorgan on ðone greátan hlineg. Anno dominicæ incarnationis millesimo quadragesimo quinto, indictione .XIII. et nullis epactis, atque uno concurrente rotantibus, hæc regalis concessio atque donatio facta est, sub astipulatione primatum quorum nomina hic caraxata sunt.

✠ Ego Eadweardus rex totius Britanniæ præfatam meam donationem cum sigillo sanctæ crucis regali stabilimento affirmaui. ✠ Ego Eadgyð eiusdem regis conlaterana hanc regalem donationem gaudenter stabiliui. ✠ Ego Siweardus archiepiscopus triumphalem agiæ crucis trophæum huic regio muneris gaudenter impressi. ✠ Ego Ælfricus archipraesul hanc territoriam secedulam signo sanctæ crucis diligenter adsignare curavi. ✠ Ego Ælfwinus Wintoniensis episcopus consolidavi. ✠ Ego Lyfingus Cridiensis episcopus coadunavi. ✠ Ego Æðelstanus Herfordensis episcopus corroboravi. ✠ Ego Eadnoðus Dorcensis episcopus confirmaui. ✠ Ego Heremannus Wiltuniensis episcopus consigillaui. ✠ Ego Duduco Willensis episcopus conscripsi. ✠ Ego Grimkillus Australium Saxonum episcopus condixi. ✠ Ego Wulfsinus Licetfeldensis episcopus consensi.

✠ Ego Brightwinus Scirburnensis episcopus conclusi.
 ✠ Ego Godwine dux. ✠ Ego Leofric dux. ✠ Ego
 Siwerd dux. ✠ Ego Swegen dux. ✠ Ego Ælfwine
 dux. ✠ Ego Æðelweard dux. ✠ Ego Æðelstan
 dux. ✠ Ego Ælfstan dux. ✠ Ego Siwerd dux.
 ✠ Ego Harold minister. ✠ Ego Ordgar minister.
 ✠ Ego Osgod minister. ✠ Ego Odda minister. ✠
 Ego Brihtric minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠
 Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Carl minister. ✠
 Ego Ðured minister.

Rubric. Ðis is ðæra eahta hida landbōc tō Heán-
 tūne ðæ Eādweard cing gebōcade Ælfwine bisceope
 on æce yrfe.

DCCLXXXI.¹

EADWEARD, 1045.

✠ IN nomine dñi nři ihū xpī qui cuncta gubernat
 & regit quiq: sua multimoda potentia omnibus
 ut uoluerit finem inponit: & de secretis hu-
 manae naturae mysteriis docet. ut cum his fugitiuis
 & sine dubio transitoriis possessiunculis iugiter man-
 sura. & eternaliter regna mercanda di suffragio adi-
 piscenda sunt. Qua de re ego Eaduueardus diuina
 mihi arridente grā rex anglorum. & eque totius
 albionis aliquam ruris partem septem uidelicet cas-
 satos illo in loco qui uulgariter Melebroc dr: Cuidam
 eþorum meorum ppetualiter trado: Ælfuino ui-
 delicet uuentanę ciuitatis eþo: ut hoc nřm donum
 habeat quamdiu uiuat: & post se cuicumque uolu-
 erit heredi derelinquat: cum campis pascuis pratis
 siluis; Haec igitur tellus a cuncta sit sequestrata serui-
 tute: nisi pontis & arcis ac expeditionis iuuamine;
 [Si quis] autem hoc nřm donum infringere temtauerit:
 nullius aduentantis consolationem uspiam repperiat:

¹ The Codex Wintoniensis, at fol. 76 b, has a charter the same as the
 above, but with the substitution of Earl Godwine for Bishop Ælfwine of
 Winchester.

nisi an[te obi]tum suum emendauerit: quod hic contra nrm decretum peregit; Istis namque terminis: ambitur predicta tellus; Dis synd þa landgemæra to mylebroce ærest of hre[od bri]cge on tærstan stream. andlang streames on hnūt scyllinga mearce. 7 swā andlang mearce on þone holan weg. of þan holan wege 7lang mearce on fearninga broc. and swā 7lang mearce on mylebroces ford. 7 swā east andlang [m]earce on þunres leā norðewearðne. þānan 7lang wegēs on cynges dic. and swā 7lang mearce on þone oðerne holan weg. of þam wege on 8a eā 7 se werstede be suðan hreod bricge út þurh þone stream on þæs cynges stæð. and swa 7lang streames eft on hreod bricge 7 se haga on hāmtune þe þærto gebyrað.

Anno dominicae incarnationis. Mlitt. quadragesimo quinto. in[d]ictione .XIII. & nullis epactis atq: uno concurrente rotantibus: haec regalis concessio atque donatio facta est sub astipulatione primatum quorum nomina hic caraxata sunt:

✠ Ego Eadueardus rex totius bryttanniae prefatam meam donationem cum sigillo scae crucis regali stabilimento affirmavi.

✠ Ego Eadgyð eiusdem regis conlaterana hanc regalem donationem gaudenter stabiliui.

✠ Ego Siweardus archieps triumphalem agiae crucis tropheum hic¹ regio munere¹ gaudenter inpressi.

✠ Ego Ælfricus archipresul hanc territoriam scedulam signo scae crucis diligenter adsignare curavi.

✠ Ego Ælfwinus uintoniensis eps consolidavi.

✠ Ego Lyfingus Cridiensis eps coadunavi.

✠ Ego Heremannus uiltuniensis eps corroboravi.

✠ Ego Æpelstanus Herfordensis eps confirmaui.

✠ Ego Eadnoðus Dorcensis eps consensi.

✠ Ego Duduco Uuillensis eps consigillaui.

✠ Ego Grimkillus Australiū saxonū eps conscripsi.

✠ Ego Wulfsinus Licetfeldensis eps condixi.

✠ Ego Brihtwinus Scirburnensis eps conclusi.

¹ Sic MS.

✠ Ego Godwine dux.	✠ Ego Ordgar minister.
✠ Ego Leofric dux.	✠ Ego Osgod minister.
✠ Ego Siwerd dux.	✠ Ego Odda minister.
✠ Ego swegen dux.	✠ Ego Brihtric minister.
✠ Ego Harold dux.	✠ Ego Ælfgar minister.
✠ Ego Beorn dux.	✠ Ego Ælfstan minister.
✠ Ego Ælfwine abb.	✠ Ego Carl minister.
✠ Ego Æþelwerd abb.	✠ Ego Ælfric minister.
✠ Ego Æþ[el]stan abb.	✠ Ego Godric minister.

Dorso. ✠ Dis is þæra .vii. hyda landboc to mylebroce þe Eadweard cing gebocade Ælfwine b. on ēce yrfē.

DCCLXXXII.

WULFGYÐ, 1046.

✠ HER swutelað on ðyssum gewrite hū Wulfgýð ge-an hire þinga æfter hire forðsiðe ðe hire se ælmihtig God ge-ūðe on life tō brúcanne. Ðæt is ðonne, ærest mīnum hlāforde his rihte heriot. And ic ge-an ðæs landes æt Stistede be Godes gewitnesse and mīnra freōnda intō Cristes cyrican ðam munecum tō fōstre, on ðam gerād ðæt Ælfcytel and Kytel mīne bearn brūcen ðæs londes hyra dæg; and sýððan gange ðæt lond intō Cristes cyrican būtan ælcra arentale for mīne sáwle and for Ælfwines mīnes hlāfordes, and for ealra mīnra bearna, and beón healf ða men freó æfter hira dæge; and ic ge-an intō ðære cyrican æt Stistede tō ðam ðe ic on life ge-ūðe Eldemes landes and ðærtō Hykenes, ðæt ðær sýn ealles fiftig æcera [on wude and] on feld æfter mīnum forðsiðe; and ic ge-an tō Wolk[ite]le and Kytel mīnum sunum ðæs londes æt Wælsingahām and æt Karlþūne and Herlingahām; and ic ge-an mīnum twām dohtrum Gōde and Bōte, Seaxlingahām and Sumerledetūne; and intō ðære cyrican æt Sumerledetūne sixtyne æceras londes, and æenne æcer mæd; and ic ge-an Ælgýðe

mīnre dēhter ðæs landes æt Certæcere and æt Essetesforde and ðæs wuda ðe ic legde ðærtō; and ic ge-an Godwine eorle and Haralde eorle, Friſtūnes; and ic ge-an intō Cristes cyrican tō Cristes weofede ānre lytlere goldenre rōde and ānes sethrægles; and ic ge-an sancte Eādmunde twēgea gebonedra horna; and ic ge-an sancte Æðelſtýðe ānes wullenan kyrtles; and ic ge-an sancte Osýðe healf pundes feos [and ðe geue mīne barnes]; and ic ge-an sancte Augustine ānes sethrægles. And se ðe mīnne cwyde bereāfige ðe ic nū becweden hæbbe on Godes gewitnesse, bereāfod he wurðe ðisse eorðlicre myrgðe, and āscyrige hine se ælmihtiga drihten ðe ealle gesceafta gesceōp and geworhte, fram ealra hāligna gemāenysse, on dōmes dæg; and sý he betāht Satane ðām deōfle and eallum his āwergedum gefērum intō helle grunde and ðær ācwylmie mid Godes wiðsācum būte geswīce, and mīne āerfenuman næfre ne āswence. Ðisses is tō gewitnesse, Eādweard cyning and manige oðra.

DCCLXXXIII.

EĀDWEARD, 1046.

✠ INSPIRANTE gratia diuina aegregius agonista sermocinatus est in scripturis diuinis, dicens, 'Omnia quae uidentur temporalia sunt, quae autem non uidentur aeterna;' iccirco superflua utentibus diuinus sermo ut suprataxati sumus terribiliter praemonet ut huius saeculi caduca contempnentes et spiritualia imitantes coelestia properemus ad regna. Quamobrem ego Eadwardus desiderio regni coelestis exardens fauente superno numine basileus industrius Anglorum cunctarumque gentium in circuitu persistentium, cui-dam episcoporum meorum Ælfwino Wintoniensem prouidenti parochiam dignatus sum sex largiri mansas in illo loco ubi uulgares prisco more nobilique relatione Hodingatun uocitant, cum pratis, pascuis, nec-

non et siluis, siluarumque densitatibus, ut haec prospere possideat ac aeternaliter teneat, dum huius aevi fragilis cursum tenuerit; post se autem, ueluti adfirmauimus, cuicumque uoluerit haeredi derelinquat, ceu supradiximus, in aeternam haereditatem. Fiat enim praefata terra ab omni seruili iugo libera, cum omnibus sibi rite pertinentibus, exceptis his tribus, expeditione, pontis arcisue coedificatione. Denique uero si quis, nobis non optantibus, nostrum hoc donum uiolari fraudulenter perpetrando consenserit, consideret hinc se die ultima iudicii coram deo rationem redditurum, atque cum reprobis quibus dicitur, 'Discedite a me maledicti in ignem aeternum' poenis atrocibus esse passurum, si non antea corporea lamentatione emendauerit. Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. Dis sind ðæra syx hida landgemæra tó Hodingatúne. Ærest of ðære bydene úp andlang díc innan ða hyrnan; ðet súð andlang díc innan ða hyrnan; of ðære hyrnan on horsgerstun súðewurdne; ðæt úp bæ díc innan ða strét; ðet on feówer wegas; swá andlang hecgan on hlidgeat; ðæt úp on weargeburninga gemæra; ðæt súð andlang ðære hornrêwe on mapoldre get; ðet anlang dene on ðone gemænen þorn; swá be scealdedeninga gemære tó ðære díce herde andlang hricges tó wrute sole; of wrute sole andlang hricges on riscmære; and swá on holan dene on úpicenes hlywan; andlang rêwe innan humbaldinggráf westewardne; ðæt on heselmæres gráf eástewardne; swá þurh ðone prýuet on þristan dene; ðæt úp be hecgan on hadaca leá; swá on Ælgâres hagan æt ðám hēðanan byrigelsan; ðæt andlang dene est on ða bydene. Anno siquidem incarnationis dominicae .M.XLVI. his litteris fuit haec libertas ad notitiam principum quorum inferius notantur onomata ita.

✠ Ego Eadwardus rex totius Brittanniae praefatam meam donationem cum sigillo sanctae crucis

regali stabilimento affirmaui. ✠ Ego Eadgið eiusdem regis conlaterana hanc regalem donationem gaudenter stabiliui. ✠ Ego Siweardus archiepiscopus triumphalem agiae crucis trophaeum huic regio muneri gaudenter impressi. ✠ Ego Ælfricus archipraesul hanc territoriam scedulam signo sanctae crucis diligenter adsignare curauit. ✠ Ego Ælfwinus Wintoniensis episcopus consolidauit. ✠ Ego Hermannus Wiltoniensis episcopus confirmaui. ✠ Ego Godwinus dux. ✠ Ego Leofric dux. ✠ Ego Ordgar minister. ✠ Ego Osgod minister.

DCCLXXXIV.

EÁDWEARD, 1046.

✠ REGNANTE in perpetuum domino nostro Ihesu Christo, qui imperio patris cuncta simul sancti spiritus gratia uiuificante disponit! Quamuis enim uerba sacerdotum et decreta iudicum in robore firmitatis iugiter perseuerent; attamen pro incerta futurorum mutabilitate annorum cyrographorum testamento sunt roboranda. Quapropter ego Eaduardus totius Britanniae basileus quandam telluris particulam .III. uidelicet, cassatos loco qui celebri Æselstanes tunc nuncupatur uocabulo, cuidam ministro mihi oppido fideli uocitato nomine Æselstan, cum omnibus utensilibus, pratis, uidelicet, pascuis, siluis, aeterna largitus sum haereditate. Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae, aeternis barathri incendiis lugubris iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua quod contra nostrum deliquit decretum. His

metis praefatum rus hinc inde gyratur: Dis sind ða landgemære intō Æðelstānes tūne; ƿæt is of ðornhām bróc intō ðures lēge bróc; swā intō Martines hō; swā intō holebróc; of holebróc swā intō bróc holes; swā intō rād wege; of rād wege swā intō wengeforde; and swā eft intō ðornhām bróc.

Anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi, millesimo .XLVI. indictione .XIII. scripta est huius donationis syngrapha, his testibus consentientibus quorum nomina inferius caraxantur.

✠ Ego Eaduardus rex praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Æti archiepiscopus consignaui. ✠ Ego Ælfric archiepiscopus confirmaui. ✠ Ego Eadnoð episcopus conscripsi. ✠ Ego Siuuerd episcopus consensi. ✠ Ego Æðelstan episcopus corroboraui. ✠ Ego Ælfuine episcopus. ✠ Ego Goduine episcopus. ✠ Ego Grimkyltel episcopus. ✠ Ego Stigand episcopus. ✠ Ego Rodbert episcopus. ✠ Ego Hereman episcopus. ✠ Ego Duduc episcopus. ✠ Ego Ælfuold episcopus. ✠ Ego Leofric episcopus. ✠ Ego Ealdred episcopus. ✠ Ego Goduine dux. ✠ Ego Leofric dux. ✠ Ego Siuuard dux. ✠ Ego Suagn dux. ✠ Ego Beorn dux.

DCCLXXXV.

*EÁDWEARD, 1044—1047.

✠ EADWARDUS rex Anglorum omnibus deum timentibus et fidelibus suis totius Angliae, salutem! Christo omnipotenti deo, qui est omnium regum rex, omnino persoluendae sunt gratiarum actiones pro omnibus indebitis beneficiis quibus hominibus sua sola pietate intercedente suffragatur, nullis nostris meritis promerentibus. Ne ergo simus ingrati tantorum eius beneficiorum cuique magnopere studendum est nostrum ut aliquid conferamus ei cuius sunt omnia; itaque ego

rex Eadwardus Anglicae nationis, sola largiflua dei bonitate regia dignitate subthronizatus, pro nanciscendo eius misericordiae dono immensae de suo proprio, quod mihi concessit gratuito, do et concedo sibi et aecclesiae almi flui confessoris sui Benedicti, aecclesias, uillas, terras, libertates subscriptas; uidelicet, uillam de Horninghe, cum aecclesia, siluis, pascuis, atque confinibus sibi rite subteriacentibus; et cum hundredo de Tunstede, aecclesias de Neteshirda cum tota uilla; aecclesias de Houetonne et Belahe, cum tota uilla de Houetonne; et terras de Suðwalsham, quae fuerunt Rodulfi stalre; aecclesiam de Wrðestede cum tota uilla; aecclesiam de Hanninge, cum terra quae fuit Eadrici sciresman in eadem uilla; aecclesiam de Ðurgartun, cum tota uilla; et aecclesiam de Ðweyt, cum tota uilla; aecclesiam de Caleðorp cum terra quae fuit Eadrici sciresman; aecclesiam de Totingtonne, cum tota terra quae fuit Ægelwini ealderman; aecclesias de Erpingham et de Antingham cum terra quae fuit Eadrici sciresman in ipsis uillis; aecclesiam de Norðwalsham, cum ipsa uilla quae fuit Sket; aecclesiam de Swanetonne, cum terra quae fuit Saxii in eadem uilla; aecclesias de Scoteho et Lammesse cum terra quae fuit Ægelwini ealderman in ipsis uillis; et in Estone, terram quae fuit Ægelwini ealderman in Hobbesse; aecclesiam de Ludham, cum terra eiusdem uillae et pertinentiis suis; aecclesiam de Bestone cum terra quae fuit Ægelwini ealderman in eadem uilla; aecclesiam de Stalham cum terra quae fuit Odulfi; aecclesiam de Waxtonesham, cum terra quae fuit Eadrici sciresman; aecclesias de Winttertonne et Sumertonne, cum terra quae fuit Godrici; aecclesias de Ðirne et Askeby, cum terra quae fuit Ægelwini ealderman in ipsis uillis et in Rollesby; aecclesiam de Castra cum terra quae fuit Grimolfi Dani in eadem uilla; terram de Redham et de Nortuna, quae fuit Ægelwini ealderman; aecclesiam de Bastwik cum terra

quae fuit Ægelwini ealderman in eadem uilla; aecclesiam de Randewrðe cum terra quae fuit Ægelwardi presbyteri; aecclesiam sancti Martini de Shotesham, cum terra quae fuit Brihtrich in eadem uilla; et in Grenes-uilla terram de Tybenham quae fuit Ægelwini ealderman. Omnia igitur quae praedicta aecclesia in praesenti possidet, siue in futuro ex dono fidelium possidere poterit, tam in propriis uocabulis expressa quam non expressa, libere et quiete eidem aecclesiae possidenda concedo, ipsamque abbatiam integre ab omni saeculari seruitio et potestate delibero in cuiuscumque potestate uel hundredo possessiones habet, pro salute animae meae et antecessorum et posterorum meorum. Et ideo uolo et firmiter praecipio quod aecclesia sancti Benedicti de Holm, in omnibus possessionibus suis ubicunque sint, habeat sache et sokne, et toll et theam, et infangeneðeof, et griðbreche, et forestal, et dom, et som, et wrek in mari et in litore maris et in portibus maris, et hamsokne, et blodwite, et fliðwYTE, et ferdwite, et flemmeneferd, et hauerpeni, et wardpeni; et praeter haec omnes alias libertates et liberas consuetudines quas ego ipse habeo in dominicis terris meis et elemosinis pertinentibus coronae meae. Et haec habeat aecclesia praedicta in bosco, in plano, et pratis, et pascuis, et molendinis, et turbariis, et stagnis, et uiuariis, et uiis, et semitis, in mari et in portibus maris, in mariscis, et in aqua, et extra aquam, in feriis et mercatis, in ciuitate et extra, in burgo et extra burgum, et in omnibus locis. Sit etiam prae-nominata aecclesia libera et quieta per totam Angliam de thol, et habeat regalem liberam licentiam ducendi et portandi omnia sua quocumque uoluerit uel necesse fuerit; ita ut aliquis in tota Anglia, thol uel aliquam aliam consuetudinem pro rebus suis ab ea non praesumat exigere, seu ui extorquere. Et prohibeo ne quis super hoc scriptum meum et sigilli mei protestationem, illam inquietare, per-

turbare, aut in seruitutem deinceps redigere praesumat.

✠ Ego rex Eadwardus hanc donationem Christo et sancto Benedicto pro consequendo praemio coelestis haereditatis contuli. ✠ Ego Egeda regina hanc regiam donationem augendo confirmaui. ✠ Ego Eadsius archiepiscopus Cantuariensis confirmaui. ✠ Ego Æluricus archiepiscopus Eboracensis corroborauit. ✠ Ego Ælwinus Wintoniensis episcopus hoc donum laudauit. ✠ Ego Robertus Londoniae episcopus assensum dedi. ✠ Ego Ægelmerus Dēsfordensis episcopus consignauit. ✠ Ego Wlsius Lichefeldensis episcopus conclusi. ✠ Ego Haroldus dux laudauit. ✠ Ego Tosti dux laudauit. ✠ Ego Leuricus dux laudauit. ✠ Ego Ælgarus dux laudauit. ✠ Ego Rodulphus dux laudauit. ✠ Ego Sywardus dux laudauit. ✠ Ego Egelwardus abbas de Glastonia audiui et uidi. ✠ Ego Lewinus abbas de Couentre audiui et uidi. ✠ Ego Godwinus abbas de Winchel audiui et uidi. ✠ Ego Godricus abbas de Euesham audiui et uidi.

On ealweldendes drihtnes naman ƿe ealle þing gewrohte and him seluum tō anwelde hilt, and seld ƿām ƿe his willa is, ic Eádward of his ágenum ƿe he for his gōdnisse bútan mīnre geearnunge me wealden let, ic sylle and sker cwede wiðúten hende for mīnre sáule álýsednisse eal ƿa kirken tūnes landes fredómes ealswá hī hēr anúppen on Leden gewritene standeð intō Holme minstre, ƿām abote and ƿām bróðere ƿe in ƿa stede Gode simble þēwieð tō þerfe on écnesse á ábúton eande.

DCCLXXXVI.

*EÁDWEARD, 1049.

✠ DEI unigenitus et coaeternus filius, mortis dampnato principe, patris consedit dexteræ, quæ perierat

primitus ouem reducens coelitus, nobis siue credentibus uniuersis fidelibus in unius aecclesiae sinu matris catholicae toto in orbe statuit inuicem fratres fieri et haeredes quidem dei, cohaeredes autem Christi; nos adoptiui filii per Christum sumus et dei ueritatis attentius si contestes existimus; unde doctor egregius Paulus ait apostolus, 'Loquimini ueritatem unusquisque cum proximo suo, quoniam sumus inuicem membra!' Igitur ego Eadwardus dei fauente gratia regius Angliarum monarchus, penitus sub firmo ueritatis Christianae testimonio meorum euidam militari obsequio subditorum nomine Ælfwino in loco uulgari usitatione Hamaladuna dicto terram carrugae unius cultibilem, una cum pratis, pascuis, campis, atque siluis, annuendo dispono et disponendo annuo, quatinus perpetualiter omni absque contradictione et aduersione etiam et seruitio dum uixerit possideat; et postmodum haereditabiliter cuicumque posterorum uoluerit eodem absoluto uel expedito ritu possidendam relinquat. Unde mea regali sanctione procerumque meorum opitulatione, anno ab incarnatione dominica .M.XLIX. praesentis testimonii carta in Wentana describitur urbe, praesulante in ea dei gratia Stigando antistite eodemque cum caeteris meis fidelibus consignante quorum nomina patent; ecce quae memoriter teneantur in testimonio sine falsitate.

✠ Ego Eadwardus sic confirmo primus ne sit ullus unquam in Anglorum terra qui destruat cartam. ✠ Ego Eadsinus Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus hanc pietatem diuulgauit. ✠ Ego Ælfricus Eboracensis ciuitatis archipraesul hanc donationem assignauit. ✠ Ego Stigandus Wintoniensis aecclesiae episcopus consolidauit. ✠ Ego Heremannus Wiltuniensis episcopus confirmaui. ✠ Ego Leofricus Cridiensis episcopus corroboraui. ✠ Ego Godwine dux. ✠ Ego Leofric dux. ✠ Ego Harold dux.

DCCLXXXVII.

EÁDWEARD, 1049.

✠ REGNANTE domino nostro Ihesu Christo! Dum archirectoris prouidentia omnes creaturae in principio formatae formoseque creatae sunt, ac multis modis ac diuersis speciebus Olymphi cum sideribus rotari suo, perficiens nutu quique frugiferis seminibus terram, oceanique maris abyssos, ex omni parte, supra simul et infra, ut uoluerit sua multimoda potentia gubernat; sicque ab initio mundi triumphalia temperamenta usque ad diffinitionem cessantis saeculi statuta praecepta conditoris custodiunt; et tamen inprouida fragilitas hominum omnibus creaturis prae-lator, propter praeuaricationem corruens in caecitatem caliginosae mortis et primam immortalitatis stolam lugubriter amisit; idcirco meritam incurrit iram omne genus humanum, regnumque post regnum mobiliter manens et perneciter recedens. Quae de re, ego Eadweardus, diuina adridenti gratia, Angol-Saxonum et aequae totius Albionis rex, dedi quandam partem terrae, id est, unam perticam et dimidiam meo fideli ministro uocitato nomine Eadulf, illic ubi ruricoli æt Trefhrigoni and æt Trefhryt uocitant, animo libenti concedo, nisi tantum expeditione si necessitas exigat, et pontis instructione arcisue; ea autem conditione, ut ipse habeat utensque foeliciter fruendo possideat quamdiu uiuat; et si de hoc migrante saeculo cuicumque placabile sit libenter dei hominumque in perpetuum in eadem libertate relinquendi licentiam habeat. Si quis uero non perhorrescat machinari nostrum decretum, sciat se corruentem in profundum barathrum aeterni orci, et aeternaliter laetali laquei [post termin]um uitae suae diris flammis cruciaturum. Acta est autem haec mea donatio, anno ab incarnatione domini nostri Ihesu

Christi .M.XLVIII. indictione .II. epacteque .XIII. concurrente .VI. etc.

✠ Ego Eadweardus rex totius Anglicae gentis huius donationis libertatem hilari animo fieri concessi. ✠ Ego Eadsinus Christi aecclesiae archipraesul corroboravi. ✠ Ego Ælfricus archipraesul Eboracensis aecclesiae corroboravi. ✠ Ego Leofricus episcopus dictando titulaui. ✠ Ego Stigandus episcopus assensum praebui. ✠ Ego Heremann episcopus dignum duxi. ✠ Ego Dodica episcopus non rennui. ✠ Ego Ælfwoldus episcopus adqueui. ✠ Ego Ægelwerdus abbas adiuui. ✠ Ego Ælfwinus abbas adiuui. ✠ Ego Sintricus abbas adiuui. ✠ Ego Godwine dux. ✠ Ego Leofric dux. ✠ Ego Siwerd dux. ✠ Ego Harald dux. ✠ Ego Beorn dux. ✠ Ego Tosti nobilis. ✠ Ego Leowine nobilis. ✠ Ego Ordgar nobilis. ✠ Ego Odda nobilis. ✠ Ego Ælfgar nobilis. ✠ Ego Dodda minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ordulf minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ælfwerd minister. ✠ Ego Osmær minister. ✠ Ego Ecgulf minister. ✠ Ego Ægelmær minister. ✠ Ego Osulf minister. ✠ Ego Godwine minister. ✠ Ego Osulf minister. ✠ Ego Ordlaf minister.

DCCLXXXVIII.

ÐURSTÂN, 1049.

✠ HER cyð on þysan gewrite þ̅ þurstan gean þæs landes æt wimbisc into x̅pes cyrcean for his saule. 7 for leofware. 7 for æðelgyðe. þam hirede to fostre. æfter þurstanæs dæge. 7 æfter æþelgyðe. buton twam hidan. 7 gelæste se hired æt x̅pes cyrcean for þurstanæs saule 7 for æþelgyðe þam hirede into s̅ce augustine. twelf pund be getale. þis syndon þa gewitnysse þæs cwydes. Eadwerd kyncg. 7 ælfgyfu seo hlæfdige. 7 eadsige

arcebiscop . 7 ælfric arceþ . 7 godwine eorl . 7 leofric eorl . 7 ælgar þes eorlles sune . 7 ælfwærd b̅ on lundene . 7 ælfwine b̅ on winceastre . 7 Stigand p̅ . 7 eadwold p̅ . 7 leofcild scirgerefa . 7 osulf fila . 7 ufc . 7 ælfwine wulfredes sunu . 7 ælfric wihtgares sunu . 7 ealle þa þegenas on eastsexan . 7 beon heora menn frige æfter heora beira dæge . 7 nastinge nan mann æfter heora dæge on þ̅ land buton se hyred æt x̅þes cyrcean . 7 yrfan hi swa hi wyrðe witan . 7 þissera gewrita sindan þreo . an is æt x̅þes cyrcean . oðer æt s̅ce augustine . þridde mid heom sylfan .

Dorso. Ðurstan dedit winchest eccle .x. i. cōuēto .
æglice . Anno m° xlix.

DCCLXXXIX.

GODRÍC, 1038—1050.

✠ HER swutelað on þisū gewrite hu godric æt burnan begeat þ̅ land æt offaham þ̅ is ðonne þ̅ he sealde eadgyuan his sweostor an marc goldes 7 XIII. pd̅ . 7 LXIII. pen̅ . on geceapodne ceap to gyfanne 7 to syllanne on dæge 7 æfter dæge þam þe him leofust sy . þes ceap wæs geceapod on wii ætforan ealra scyre . þises is to gewitnesse eadsige arceþ . 7 siward b̅ . 7 godric decanus . 7 eall se hired æt cristes cyrcean . 7 wulfric abb̅ 7 se hired æt s̅ce augustine . 7 ægelric bygga . 7 þurgar ælfgares sunu . 7 eadric ælfrices sunu . 7 osweard æt hergeardes ham . 7 leofwine preost 7 godric portgerefa . 7 wulfsige þæs cynges gerefa . 7 manig god mann þarto . Nu synd þissa gewrita þreo an is æt cristes cyrcean . 7 oþer æt s̅ce augustine . 7 þridde hæfð godric mid him .

DCCXC.

GODWINE, 1038—1050.

✠ HER swutelað on ðisum gewrite [ða forew]eard
 ðe Godwine eorl worhte betweenan Ælfstāne abbod
 and ðām hirede æt sancte Augustine, and Leófwine
 preóste embe sancta ne. Ðæt is ðæt
 Leófwine cende ðæt he bohte ða áre æt Cnute cinincge,
 and se abbod cænde ðæt Cnut cing gelogode ða
 hālig e ra eama wergeld wæs intō
 sancte Augustine unāwendedlice, ðām Godes þyówan
 bi tō libbanne ða hwīle se seht ðe God-
 wine eorl worhte betweenan ðām arcebisceop and
 ðām hirede æt sancte Augustine and Leófwine preóste
 man Leófwine preóste .ii. suling landes,
 ān æt Langtūne. and óðer æt Gildinge, and .v. pūnd
 penega ełmæssan and healf tō Midlæng-
 tene onful his dæge gā land and feóh intō
 sancte Augustine and magum
 geborenan mæn, sī abbod se ðe sī.

Nú is ðisses tō gewitnesse; Eádsi arcebisceop and
 Siword bisceop and Godwine eorl ðe ðone
 se hired on Cristes ciricean, and se hired æt sancte
 Augustine [Nú si]nd ðisse gewrite þreó, ān is
 æt Cristes cyricean, and óðer æt sancte Augustine,
 and þridde hæfð Leófwine preóst.

DCCXCI.

* EÁDWEARD, 1050.

✠ Igitur cum uniuersa in sapientia a deo bene
 condita sunt, uidelicet, coelum, aruum, et quae in eis
 continentur, dignum quippe aequumque dinoscitur fore
 quamquam impossibilitas aegrae humanitatis humanos

actus pluris calamitatibus conturbet, quo nos qui rectores hominum a deo constituti dicimur instinctu supernae clementiae iuxta modulum nostrae censurae prudenter aequitatem ciuilis exquirere studeamus scientiae, et praecipue res aecclesiasticae denique discutiendo tractare ea quae cernuntur nostris non aequa optutibus rectius constituere, sicque sancita ad profectum innocentiae siue utriusque uice corroborando gubernare. Equidem gloriosum est nimiumque laudabile destructas aedes sanctorum locorum ad diuinum adminiculum inposcendum reaedificare, sacraque altaria uenustis uelis cum nitore pii cordis uelare, et unamquamque nocturnam siue diurnam sinaxim armoniacis modulis resonare. Quapropter ego Eadwardus dei gratia Anglorum rex consilio imbutus bonae uoluntatis quum prouisum est mihi, secundum quod praecipitur in diuinis decretis cathedram pontificalem consolidare Exoniae ciuitatis in monasterio beati Petri apostolorum principis quod est situm infra moenia eiusdem urbis, auctoritate superni regis meaque meaeque coniugis Eadgyðae, uniuersorum episcoporum ducumque meorum, per hoc priuilegium testamenti atque cautionem cyrographi in perpetuo tempore constituto Leofricum, ut sit ibi pontifex, et post illum caeteri affuturi ad laudem et gloriam sanctae et indiuiduae trinitatis, patris, et filii, et spiritus sancti, et ad honorem sancti Petri apostoli. Dono etiam possessiones omnes ad eundem locum pertinentes quaecumque sint, tam in ruribus, quam in pascuis, pratis, siluis, aquis, liberis, seruis, ancillis, legibus, censu, pagis, deo sanctoque Petro fratribusque canonicis ibi famulantibus ut habeant iugiter subsidium hubesum corporis quo ualeant Christo militare sine ulla molestia animi. Hoc tamen notum papae domino in primis Leoni facio ipsiusque attestatione confirmo, deincepsque cunctis Anglorum magnatibus quod Cornubiensem diocesim, quae olim in beati Germani me-

moria atque Petroci ueneratione episcopali solio assignata fuerat, ipsam cum omnibus sibi adiacentibus parochiis, terris, uillis, opibus, beneficiis, sancto Petro in Exonia ciuitate trado, scilicet, ut una sit sedes episcopalis unumque pontificium et una aecclesiastica regula propter paucitatem atque deuastationem bonorum et populorum quoniam pyratici Cornubiensem ac Cryditonensem aecclesias deuastare poterant, ac per hoc in ciuitate Exoniae tutiorem munitionem aduersus hostes habere uisum est et ideo ibi sedem esse uolo. Hoc est ut Cornubia cum suis aecclesiis et Deunia cum suis simul in uno episcopatu sint et ab uno episcopo regantur. Itaque hoc priuilegium ego Eadwardus rex manu mea super altare sancti Petri pono et praesulem Leofricum per dexterum brachium ducens, meaque regina Eadgyða per sinistrum, in cathedra episcopali consisto praesentibus meis ducibus et consanguineis, nobilibus necnon capellanis, et affirmantibus laudantibusque archiepiscopis Eadsino, et Ælfrico, cum caeteris aliis quorum nomina describuntur in meta huius cautionis. Enimuero si quis hoc testamentum priuilegii affirmare post meum uitae transitum et bona aecclesiae augere tuendo uoluerit, adaugeat omnipotens deus dies uitae eius, atque centuplo fructu nono decimo coronet eum aeterno praemio in gaudio aethereo. Si autem, quod absit, aliquis compilerator fraudis uel cauillator fautoris naeuo fomitatis iniquae cupidinis hanc cautionem seu decretum huius episcopi destituere aut permutare contempnendo praesumpserit, uel eiusdem minuere et subtrahere substantiam temptauerit, aeternis mancipatus habenis cum diabolo eiusque ministris sit separatus a Christo ipsiusque sanctis dissegregatione perpetuae anathematis fiat. Anno igitur incarnationis dominicae .M.L^{mo}. indictione tertia, epactaeque .XXV. et concurrentes .VII. haec cautio scripta est edictione solida karecterata karecteribus testium iubente piissimo rege Anglorum Eadwardo

gubernante eodem foeliciter totius monarchiam maioris Britanniae.

✠ Ego Eadwardus rex hoc donum cautione hac affirmo. ✠ Ego Eadsinus archiepiscopus Christi aecclesiae manu mea subscripsi. ✠ Ego Elericus archiepiscopus Eboracensis aecclesiae confirmaui. ✠ Ego Stigandus episcopus signum duxi. ✠ Ego Herimanus episcopus corroboraui. ✠ Ego Rodbertus episcopus testis fui. ✠ Ego Ealdredus consolidauit. ✠ Ego Doduca episcopus consensi. ✠ Ego Godwinus dux. ✠ Ego Leofricus dux. ✠ Ego Siwerdus dux. ✠ Ego Haraldus dux. ✠ Ego Radulfus dux. ✠ Ego Tosti nobilis. ✠ Ego Ægelwerdus abbas adiuui. ✠ Ego Ælfuinus abbas assensi. ✠ Ego Ræinbaldus presbyter commendauit. ✠ Ego Godwinus presbyter aspirauit. ✠ Ego Godmannus presbyter interfui. ✠ Ego Petrus presbyter laudauit. ✠ Ego Odda nobilis. ✠ Ego Rymhtricus nobilis. ✠ Ego Ordsanus minister. ✠ Ego Celericus minister. ✠ Ego Touinus minister. ✠ Ego Radulphus minister. ✠ Ego Dodda minister. ✠ Ego Eadulfus minister. ✠ Ego Ordulfus minister. ✠ Ego Ecgulfus minister. ✠ Ego Eabpisus minister. ✠ Ego Celfpendus minister.

DCCXCII.

EADWEARD, 1050.

✠ CONFIRMAT NOS sacrae auctoritatis scriptura, dicens, 'Nudus egressus sum ex utero matris meae, et nudus reuertar illuc;' et iterum, 'Nichil intulimus in hunc mundum, uerum nec ab eo auferre quid poterimus!' Quarepropter lubrici potentatus non immemor, ego Eaduard, Christo conferente, rex et primicerius totius Albionis regni fastigium humili praesidens animo, ob remunerationem maioris praemii, aliquantulam ruris particulam .VIII. mansas iux-

ta flumen quod Cynete uocitatur, illud, uidelicet, rus, quod Eadric quidam rusticus habuisse cognoscitur, largiendo libenter concedens perdonabo ad aecclesiam beatae Mariae genitricis dei ac domini nostri Ihesu Christi, in loco qui dicitur Abbandun, ad usus ibidem fratrum deo seruientium libenter concedo, obsecrans et praecipiens in nomine Christi ut nemo successorum nostrorum superioris uel inferioris gradus hoc nostrae deuotionis donum aliquo temeritatis aliquatenus instinctu disrumpat. Sit autem praedicta tellus, quam ego cum consensu optimatum meorum praefato largitus sum coenobio, ab omni terrenae seruitutis iugo libera, tribus his exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis autem laruarico instinctus spiritu hoc donum uiolare immutareue praesumptuosus temptauerit, nisi digna satisfactione ante obitum suum reus poenituerit, aeternis barathri prostratus incendiis cum Iuda Christi proditore aeternaliter lugubris puniatur. Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. *Ærest on Cynetan æt Sceolles ealdcotan; ðæt ðr andlang strêmes oð Eádgifre gemære; swá norð innan Hyddene; ðanon norð on lāmburninga mearce; swá est andlang mearce oð Ælfwiges mære; swá súð andlang gemæres on Hyddene; swá súð be gemære ðæt eft innan Cynetan strēm. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu .M.L.*

✠ Ego Eadwardus rex Anglorum praefatam donationem sub sigillo sanctae crucis indeclinabiliter consensi atque roborauī. ✠ Ego Eadsinus Dorobornensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donum sigillo sanctae crucis subscripsi. ✠ Ego Stigandus Uintoniensis aecclesiae episcopus testudinem sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Hermannus episcopus subscripsi et conclusi. ✠ Ego Ulfo episcopus consensi. ✠ Ego Hoica episcopus consignauī. ✠ Ego Dodica

episcopus confirmaui. ✠ Ego Leofricus episcopus corroborauī. ✠ Ego Ælfuoldus episcopus conclusi. ✠ Ego Ealdredus episcopus consensi. ✠ Ego Rodbeardus episcopus consignaui. ✠ Ego Æðel-
 uueardus abbas stabiliui. ✠ Ego Ordricus abbas quieui. ✠ Ego Wulfuuardus abbas confirmaui.
 ✠ Ego Goduine dux. ✠ Ego Leofric dux. ✠ Ego Harold dux. ✠ Ego Sihroð dux. ✠ Ego Raulf dux. ✠ Ego Tosti minister. ✠ Ego Brihtric minister. ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Tofi minister. ✠ Ego Ælfui praepositus. ✠ Ego Leofuine minister. ✠ Ego Rodbriht presbyter. ✠ Ego Goduine presbyter. ✠ Ego Regnbold presbyter. ✠ Ego Lifing presbyter. ✠ Ego Uuilhelm presbyter. ✠ Ego Brihtric presbyter. ✠ Ego Unsige presbyter. ✠ Ego Uinsige presbyter. ✠ Ego Nefetofi minister. ✠ Ego Ælfweard minister. ✠ Ego Kyneward praepositus.

DCCXCIII.

EADWEARD, 1050.

✠ REGNANTE ac gubernante omnia uisibilia et inuisibilia domino nostro Ihesu Christo! Ego Eadwardus basileus totius gentis Anglo-Saxonum caeterorumque populorum in circuitu habitantium gratia dei gubernator et rector, operae pretium arbitror propter diuersas praesentis uitae per temporum cursum uicissitudines meum inexcicabile donum indissolubilibus litteris roborare; quia uero ad memoriam illud crebro reuoco quod secundum euangelicae astipulationis experimentum prouulgatum est, 'Date et dabitur uobis;' idcirco uni meo fideli duci nuncupato uocamine Godwino .IIII. mansas perenniter tribuo illic in communi terra ubi uulgus prisca relatione uocitat æt Sandforda, cum omnibus ad se iure pertinentibus, campis, pascuis,

pratis, quatenus secure uita comite possideat et bene perfruatur; et haeredi cuicumque sibi placuerit post se derelinquat, ut ante taxatum est, in aeternam possessionem. Maneat autem praefatum rus immune a cunctis mundialibus seruitiis, tamen exceptis tribus, expeditione, pontis arcisue constructione. Si quis autem huius nostrae donationis quid aut cum antiquo libello uel cum aliquo falsae subuersionis obstaculo interrumpere uoluerit, sit autem ipse sub Stigii fluminis unda praeceps in ima Tartara trusus, nisi hic prius ad satisfactionem uenire maluerit. Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. Ðis sind ða landgemæra tó Sandforda on ðám gemannan lande. Ærest of stibbucwere swá norð æfter ðære Temese be healfan streáme intó Sandfordes læce; swá andlang ðære lace intó Santforda; of Sandforda ést andlang ðære læce up tó ferniges heáfdon; of ferniges heáfdon up þurh ðone mór eást intó ðære stræt; and swá súð andlang ðære stræt intó bealddúnheama gemære; and swá west andlang gemæres intó niwan-hæma gemæra; and swá andlang gemæres on súðe-werde hóchylle; of hóchylle swá west on gerihte eft on stybbucwere. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi millesimo .L.

✠ Ego Eadwardus rex Anglorum praefatam donationem sub signo sanctae crucis indeclinabiliter consensi atque roborauī. ✠ Ego Eadsius Dorobornensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donum sigillo sanctae crucis subscripsi. ✠ Ego Stigandus Wintoniensis aecclesiae episcopus testudinem sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Ulfo episcopus subscripsi et conclusi. ✠ Ego Hoica episcopus consensi. ✠ Ego Dudica episcopus consignaui. ✠ Ego Leofricus episcopus confirmaui. ✠ Ego Heremannus episcopus corroboraui. ✠ Ego Ælfwoldus episcopus conclusi. ✠ Ego Ealdredus episcopus consensi. ✠ Ego Rod-

beardus episcopus consignauī. ✠ Ego Æselweardus abbas stabiliui. ✠ Ego Sperhafocus abbas quieui. ✠ Ego Wlfwardus abbas confirmaui. ✠ Ego Godwine dux. ✠ Ego Leofric dux. ✠ Ego Harold dux. ✠ Ego Sihroð dux. ✠ Ego Raulf dux. ✠ Ego Tosti minister. ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Ælfwig praepositus. ✠ Ego Leofwine minister. ✠ Ego Rodbriht presbyter. ✠ Ego Godwine presbyter. ✠ Ego Regnbold presbyter. ✠ Ego Lyfing presbyter. ✠ Ego Wilhelm presbyter. ✠ Ego Brihtric presbyter. ✠ Ego Kinsige minister. ✠ Ego Uuihtsi minister. ✠ Ego Æselric minister. ✠ Ego Nefetofi minister. ✠ Ego Ælfuueard minister. ✠ Ego Godwine praepositus ciuitatis.

DCCXCIV.

* EĀDWEARD, 1038—1051.

✠ Ego Eadwardus gratia dei rex Anglorum domino Wlfgato abbate Croylandiae postulante, dominoque Gerardo priore dicti monasterii deuote supplicante, testamenta praedecessorum meorum regum Angliae, scilicet, piissimi regis Eadredi et inclyti regis Eadgari aui mei, monasterio Croylandiae concessa, in omnibus laudo, approbo, et confirmo. Dederunt enim et suis chirographis confirmarunt deo et sancto Guðlaco, ac monachis suis totam insulam Croylandiae in situm separalem monasterii dictorum monachorum, sicut iacet circa dictum monasterium limitibus et terminis in praedictorum regum chirographis satis aperte descripta et definita cum duobus mariscis eius, scilicet, Alderlound, et Goggislound, ex opposito eiusdem insulae ad eius occiduum iacentibus, similiter cum iisdem finibus et metis quibus in iisdem chirographis describuntur. Haec et omnia alia donaria praedictorum regum,

scilicet, Eadredi restauratoris dicti monasterii, et Eadgari aui mei, praedictis monachis et eorum successoribus concedo et confirmo cum omnibus libertatibus et priuilegiis in eorum chirographis dicto monasterio concessis et contentis, habenda sancto Guðlaco et praedictis monachis suis in puram regalem eleemosynam in perpetuum.

Testibus; Eadgiða regina mea, Eadsio et Ælfrico archiepiscopis, Godwino, Leofrico et Siwardo, comitibus, cum caeteris optimatibus meis, qui assunt in curia mea multis.

DCCXCV.

* DOROLD, 1051.

✱ Ego Doroldus de Bukenhale coram nobilissimo domino meo Leofrico comite Leycestriae, et nobilissima comitissa sua domina Godiua sorore mea, cum consensu et bona uoluntate domini et cognati mei comitis Ælfhari primogeniti et haeredis eorum, donauimus et tradidimus deo et sancto Guðlaco Croylandiae in manibus domini Wl[if]gati abbatis dicti Croylandiae monasterii, ad fundationem cellae Croylandensium monachorum, in honorem sanctae dei genitricis semperque uirginis Mariae, in uilla de Spaldyng, totum manerium meum situm iuxta parochialem aecclesiam eiusdem uillae, inter manerium praedicti domini mei Leofrici comitis, et ripam occidentalem fluminis eiusdem uillae, cum omnibus terris et tenementis, redditibus, seruitiis, aueriis, et utensilibus quae habui in dicto manerio et in dicta uilla, et in campis eius, tam in parte orientali fluminis quam in eius parte occidentali, cum omnibus appendiciis suis, scilicet, Colgrinum praepositum meum, et totam sequelam suam, cum omnibus bonis et catallis quae habet in dicta uilla et in campis eius et mariscis, absque aliquo de omnibus retinemento. Item Hardyngum fabrum, et totam sequelam

suam, cum omnibus bonis et catallis quae habet in dicta uilla et in campis eius et mariscis absque aliquo de omnibus retinemento. Item Leofstanum carpentarium, et totam sequelam suam, cum omnibus bonis et catallis quae habet in dicta uilla et in campis eius et mariscis absque aliquo de omnibus retinemento. Item Ryngulphum paruum, et totam sequelam suam, cum omnibus bonis et catallis quae habet in dicta uilla et in campis eius et mariscis absque aliquo de omnibus retinemento. Item Ælfstanum piscatorem, et totam sequelam suam, cum omnibus bonis et catallis quae habet in dicta uilla et in campis eius et mariscis absque ullo de omnibus retinemento. Item Gunterum Liniet, et totam sequelam suam, cum omnibus bonis et catallis quae habet in dicta uilla et in campis eius et mariscis, absque ullo de omnibus retinemento. Item Outy Grimkelson, et totam sequelam suam, cum omnibus bonis et catallis quae habet in dicta uilla et in campis eius et in mariscis absque ullo de omnibus retinemento. Item Turstanum Dubbe, et totam sequelam suam, cum omnibus bonis et catallis quae habet in dicta uilla et in campis eius et in mariscis absque ullo de omnibus retinemento. Item Ælfgarum nigrum, et totam sequelam suam, cum omnibus bonis et catallis quae habet in dicta uilla et in campis eius et mariscis absque ullo de omnibus retinemento. Item Eadricum filium Siwardi, et totam sequelam suam, cum omnibus bonis et catallis quae habet in dicta uilla et in campis eius et mariscis absque ullo de omnibus de retinemento. Item Osmundum molendinarium, et totam sequelam suam, cum omnibus bonis et catallis quae habet in dicta uilla et in campis et mariscis eius absque ullo de omnibus retinemento. Item Besi Tuk et totam sequelam suam, cum omnibus bonis et catallis quae habet in dicta uilla et in campis eius et mariscis absque ullo de omnibus retinemento. Item Ælmerum de Pyncebek et totam sequelam suam cum omnibus bonis et catallis quae

habet in dicta uilla et in campis eius et mariscis absque ullo de omnibus retinemento. Item Gouse Garmelson et totam sequelam suam cum omnibus bonis et catallis quae habet in dicta uilla et in campis eius et mariscis absque ullo de omnibus retinemento. Istos seruos meos, et omnia bona et catalla eorum, cum omnibus cotagiis quondam meis, situatis in orientali parte fluminis circa ligneam capellam sanctae Mariae in uilla de Spaldyng, ab antiquo, Croylandensi monasterio pertinentem, cum omnibus iuribus et aliis rebus appendentibus, dedi deo et sancto Guðlaco, ad constructionem praedictae cellae, una cum omnibus piscationibus meis tam in mariscis adiacentibus, quam in mari ad dictam uillam accedente, in liberam et perpetuam eleemosynam meam, pro salute animae meae et animarum omnium progenitorum et parentum meorum. Istud meum chirographum apud Leycestriam in praesentia multorum Christi fidelium, ibidem in die sancto Pentecostes collectorum, anno dominicae incarnationis .M.LI.

✠ Ego Ðoroldus signo sanctae crucis confirmaui.
 ✠ Ego Wlfinus episcopus Dorcastrensis confirmaui.
 ✠ Ego Wulgatus abbas Croylandiae gaudens acceptaui. ✠ Ego Leofwinus abbas Ðorneyensis colaudaui. ✠ Ego Leofricus comes concessi. ✠ Ego Godiua comitissa diu istud desiderauit. ✠ Ego Ælfgarus comes consensi. ✠ Ego Turnerus capellanus domini mei Wlfini episcopi Dorcastrensis praesens affui. ✠ Ego Wulnarus capellanus eiusdem domini mei Wlfini episcopi auscultauit. ✠ Ego Sitricus capellanus dicti domini mei Wlfini aspexi. ✠ Ego Stanardus minister domini mei comitis Leofrici interfui. ✠ Ego Fulco monachus Croylandiae applausi. ✠ Ego Pigotus monachus Ðorneiensis conspexi. ✠ Ego Liuingus clericus istud chirographum manu mea scripsi et domino meo Ðoroldo uicecomiti tradidi praedicto Wulgato abbati Croylandiae de manu in manum donandum.

DCCXCVI.

EÁDWEARD, 1052.

✠ CONFIRMAT nos sacrae auctoritatis scriptura dicens, 'Nudus egressus sum ex utero matris meae, et nudus reuertar illuc;' et iterum, 'Nichil intulimus in hunc mundum, uerum nec ab eo auferre quid poterimus.' Quapropter lubrici potentatus non inmemor, ego Eaduuard, Christo conferente, rex et primicerius totius Albionis, regni fastigium humili praesidens animo, ob remunerationem maioris praemii, aliquantulam ruris particulam .v. comparatam cassatis [in loco] cui uocabulum certa astipulatione Cildatun profertur, ad aecclesiam beatae Mariae genitricis dei ac domini nostri Ihesu Christi, in loco qui dicitur Abbandun, ad usus ibidem fratrum deo seruientium libenter concedo, obsecrans et praecipiens in nomine Christi ut nemo successorum meorum superioris uel inferioris gradus hoc nostrae deuotionis donum aliquo temeritatis aliquatenus instinctu dirumpat. Sit autem praedicta tellus, quam ego cum consensu optimatum meorum praefato largitus sum coenobio, ab omni terrenae seruitutis iugo libera, tribus his exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis autem laruarico instinctus spiritu hoc donum uiolare immutareue praesumptuosus temptauerit, nisi digna satisfactione ante obitum suum reus poenituerit, aeternis barathri prostratus incendiis cum Iuda Christi proditore aeternaliter lugubris puniatur. His metis praefatum rus hinc inde gyratur. Ærest of wáddúne andlang weges tó ǵán grestúne, swá andlang ǵæs grestúnes díc tó ǵám wege on eástewardne ǵæne tún; swá andlang weges tó ǵære díce hyrnan; swá andlang díc innon ǵæne easc; of ǵán æsce innon ǵæne ealdan mære; of ǵán ealdan mære innon ǵám brece; andlang breces innon ródstubban; swá of ródstub-

ban tō lodderðorne; swā of lodderðorne tō fleccge-
stāne; of fleccestāne tō ðān fearngāran; of ðān
fearngāran eft on wāddūne tō ðān ealdan beche.
And ðis sind ðæra wudabæra landgemæru æt Ðæclēge
ðe ðértō hýreð. Ærest of ðān hæcce tō Dudemæres
hele; of Dudemæres hele tō mærclēge; of mærclēge
tō stānlēge; of stānlēge tō ðære dūnlēge; of ðære
dūnlēge swā eft innon ðone hæcc. Acta est hæc
præfata donatio anno ab incarnatione domini nostri
Ihesu Christi .M.LII.

✠ Ego Eadwardus rex Anglorum præfatam dona-
tionem sub signo sanctae crucis indeclinabiliter con-
cessi atque roboravi. ✠ Ego Eadsius archiepiscopus
eiusdem regis donum sigillo sanctae crucis subscripsi.
✠ Ego Stigandus episcopus. ✠ Ego Hermannus
episcopus. ✠ Ego Ulfo episcopus. ✠ Ego Leofricus
episcopus. ✠ Ego Ordricus abbas. ✠ Ego Æðel-
uuardus abbas. ✠ Ego Ælfuinus abbas. ✠ Ego
Goduine dux. ✠ Ego Leofric dux. ✠ Ego Harald
dux. ✠ Ego Siuuard dux. ✠ Ego Raulf dux.
✠ Ego Tostig minister. ✠ Ego Kineward præpo-
situs. ✠ Ego Regenbold presbyter. ✠ Ego Rod-
briht presbyter. ✠ Ego Kinsig presbyter. ✠ Ego
Æðelwig presbyter. ✠ Ego Brihtheh minister.
✠ Ego Æðelmær minister. ✠ Ego Eadwine minister.

DCCXCVII.

EADWEARD, 1052—1053.

✠ REGNANTE domino nostro Ihesu Christo imper-
petuum! Siquidem sacris insertum voluminibus legitur
quorum praeclaris satisque salutaribus cotidie instrui-
mur oraculis, hoc solum superesse homini in omni
labore suo quod laborat sub sole, et in cunctis quae
possidet diebus uitae suae, si quid in eleemosinarum
largitate piis intentus operibus expenderet, proximor-

umque communicanda necessitatibus pro possibilitate uirium, faciat sibi, secundum saluatoris praeceptum, amicos de mammona iniquitatis, qui eum recipiant in aeterna tabernacula. Quamobrem ego Eadwardus, diuina collubesciente gratia, Albionis rex primiceriusque, quandam ruris particulam .v. scilicet cassatorum, loco qui uulgarī [uocitamine] Lench dicitur, meo fideli mihi oppido qui ab huiusce insulae gnosticis noto Osferð nuncupatur onomate, in aeternam largior haereditatem, ut ipse, uita comite, cum omnibus utensilibus, pratis, uidelicet, pascuis, siluis, uoti compos habeat; et post uitae suae terminum quibuscunque uoluerit immunem derelinquat. Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis, arcisue restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aeclesiae aeternis barathri incendiis lugubris iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua quod contra nostrum deliquit decretum. His metis praefatum rus hinc inde gyratur. Hēr swutelað on ðissere bōc ðæt Osferð bohte .v. hida landes æt Lence æt Lifince bisceope þreora manna dæg, mid saca and mid sōcne, on ðā gerād ðæt he werað hī for .ii. on ðæs cyneges gehwitnessse and on ealra his hwitena. Ualete!

✠ Ego Eadwardus rex totius Britanniae praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui.

✠ Ego Ælfricus archiepiscopus consensi. ✠ Ego

Stigandus episcopus consensi. ✠ Ego Æðelstanus

episcopus consensi. ✠ Ego Wulsinus episcopus

consensi. ✠ Ego Godwine dux consensi. ✠ Ego

Leofricus dux consensi. ✠ Ego Siuuardus dux con-

sensi. ✠ Ego Ðuri dux consensi. ✠ Ego Manni

abbas consensi. ✠ Ego Ælfricus abbas consensi.

✠ Ego Goduuius abbas consensi. ✠ Ego Earwini

abbas consensi. ✠ Ego Æðelwinus decanus consensi.
 ✠ Ego Wulfwius monachus consensi. ✠ Ego Wil-
 stanus monachus consensi. ✠ Ego Wulstanus mona-
 chus consensi. ✠ Ego Ælfstanus monachus consensi.
 ✠ Ego Odda monachus consensi. ✠ Ego Ælfricus
 monachus consensi.

DCCXCVIII.

EÁDWEARD, 1053.

✠ IN nomine domini Ihesu Christi! Ego Ead-
 ward gentis Anglorum et in circuitu degentium po-
 pulorum monarchiam optinens, cuidam meo fideli mi-
 nistro nuncupato uocamine Lutrise¹ dimidiam mansam
 aeternaliter tribuo in illo loco ubi Anglico more dicitur
 at Bagesluceseia dum uero uitale spiramen suum
 fouerit corpus animo iocundo nostra dapsili deditione
 perfruatur; decurso, scilicet, suae curriculo uitae,
 haeredi cui uoluerit impendat imperpetuum carisma,
 cum campis, pascuis, pratis, siluis. Haec tellus cum
 omnibus sit immunis seruitii, nisi pontis et arcis ac
 expeditionis iuuamine. Placenti gaudium; Respuenti
 taedium. Istis terminis circumgyrata asseritur ante,
 scilicet supra, dicta terra. Anno ab incarnatione do-
 mini nostri Ihesu Christi .M°.LIII. indictione .III. et
 epactae .xxviii. et concurrentes quatuor. Huius doni
 testes extiterunt quorum inferius nomina esse car-
 raxata uidentur.

✠ Ego Eadward rex Anglorum concessi. ✠ Ego
 Stigandus episcopus cum signo crucis roborauit. ✠
 Ego Hereman episcopus consignauit. ✠ Ego Leofric
 episcopus conclusi. ✠ Ego Sulsise² episcopus con-
 firmaui. ✠ Ego Ealdred episcopus consolidauit.

Rubric. Carta Eadwardi regis facta Lutrise¹ de
 terra de Baylokesleya.

¹ ? Leofrice.² ? Wulfsgie.

DCCXCIX.

BRIHTMÆR, 1053.

✠ HYER swotelen on ðisen yurite embe ðo uorewerde ðe Briðmēr at gerscheriche urogte wyð Stīgant archebiscop, and wið Gōðríh ðane den, and wyð alle ðān hyred at Christes cheriche at Cantwarbery, ðet is ðanne ðet he ūðe Christe intō Christes cheriche ðane hōmstal ðet he on set, and alre hālegene cheriche efter his dage and efter Eādgefan his ybedden and efter his childrene dage Eādmēres and Æðelwynes, swō hī hit alðer best ygōdeden uor hire sāule ālēsednesse, and swō ðet ge hyred sholde wyten ðet se þendōm ne ādeswen ðe intō ðāre cheriche belimpe hene ne atfalle al be ðān ðe si cheriche were ygōded. Hyertō byeð ywiðnesse Lyefstān portyreue and biscop, and Eylwyne stikehare, and manie oðre ðās þeyne binne burg and būte.

DCCC.

EĀDWEARD, 1054.

✠ CUNCTA saeculorum patrimonia incertis nepotum haeredibus relinquuntur, et omnis mundi gloria adpropinquante debitae mortis termino ad nichilum reducta fatescit! Huius rei gratia terrenis caducarum rerum possessionibus semper mansura supernae patriae emolumenta adipiscentes domino iuuante lucremur! Quapropter lubrici potentatus non inmemor, ego Eadwardus, Christo conferente rex et primicerius Anglorum, ob remunerationem coelestis praemii aliquantulam ruris particulam .iiii. mansas in communi terra, loco qui celebri æt Sandfordan profertur, ad aecclesiam beatae Mariae genitricis dei ac domini nostri Ihesu Christi, illo in locello qui dicitur Abbandun, ad usus ibidem fratrum deo seruientium libenter

concedo, obsecrans et praecipiens in nomine Christi, ut nemo successorum nostrorum superioris inferiorisue gradus hoc nostrae deuotionis donum aliquo temeritatis aliquatenus instinctu dirumpat. Si quis ergo alium libellulum falsae cupiditatis attramento praetitulatum contra istum in palam protulerit, nec sibi nec suae proficiat auaritiae, sed a diuino sit in perpetuum perforatus graphiolo, et ipse meo atque meorum interdictu pontificum permaneat anathematizatus, et a christianorum consortio alienatus, insuper a corpore et sanguine domini sequestratus, et in poenis infernalibus post obitum miserabiliter dampnatus. Et ut praefatae telluris ruricolae inuolabile robur libertatis semper obtinere ualeant regali libertate sunt praesepti ab omni saeculari iugo, exceptis trium rerum obsequiis, expeditione scilicet populari uiatici, fundatione pontis, arcisue conditione regalis. Nunc uero dicendum est qualibus uidetur terminis praedicta adesse terra circumcincta determinata. Dis sind ða landgemæra tó Sandforda on ðám gemánnan lande. Ærest of stubbucwere; swá norð æfter ðære Temese be healfan stréme intó Sandfordes læce; swá andlang ðære lace intó Sandforda; of Sandforda eást andlang ðære lace úp tó fernniges heáfdon; [of fernniges heáfdon] úp þurh ðone mór eást intó ðære stræt; and swá súð andlang ðære stræt intó bealdanhéma gemære; and swá west andlang gemæres intó niwanhéma gemære; and swá andlang gemæres on súðe wearde hóchylle; of hóchylle swá west on gerihte eft on stubbucwere. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .M°.LIIII°. his subscribentibus testibus.

✠ Ego Eaduardus rex Anglorum praefatam donationem sub signo sanctae crucis indeclinabiliter consensi atque roboravi. ✠ Ego Eadsius Dorobornensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donum sigillo sanctae crucis subscripsi. ✠ Ego Stigandus episcop-

us. ✠ Ego Ulfo episcopus. ✠ Ego Dudoca episcopus. ✠ Ego Heremannus episcopus. ✠ Ego Leofricus episcopus. ✠ Ego Ealdredus episcopus. ✠ Ego Rodberdus episcopus. ✠ Ego Leofsige abbas. ✠ Ego Ordricus abbas. ✠ Ego Wulfwardus abbas. ✠ Ego Ælfwinus abbas. ✠ Ego Godwine dux. ✠ Ego Leofric dux. ✠ Ego Sinuard dux. ✠ Ego Harold dux. ✠ Ego Ranulf dux. ✠ Ego Tosti minister. ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Briht-ric minister. ✠ Ego Tofig minister. ✠ Ego Kyneueard praepositus. ✠ Ego Ælfuig praepositus. ✠ Ego Rodbriht presbyter. ✠ Ego Regnbold presbyter. ✠ Ego Goduine presbyter. ✠ Ego Uuilhelm presbyter. ✠ Ego Kinsige presbyter. ✠ Ego Brihtric presbyter. ✠ Ego Leofuine minister. ✠ Ego Uuihtsige minister. ✠ Ego Neuetofig minister. ✠ Ego Ælfuuerd minister. ✠ Ego Uulfstan minister. ✠ Ego Æðelric minister.

DCCCL.

EADWEARD, 1055.

✠ ANNO dominicae incarnationis .M.LV. ego Eadwardus tocius Angliae basileus, pro remedio animae meae et successorum meorum, concessi aecclesiae sanctae Mariae et sancti Ecguini de Eouesham aliquam telluris partem, trium, scilicet, cassatorum in loco qui dicitur æt Suelle, quae mihi per iudicium nobilium et principum meorum euenit ab Erusio nomine Oce filio, pro suo commisso, et eam libens abbati Mannio in ius aecclesiasticum ad uictum monachorum praefatae aecclesiae perpetuo iure donauit, et sex marcas auri ab eo accepi, et regina uxor mea inde habuit unam marcam auri. Uolo autem et praecipio istam terram funditus secerni ab omni mole seruitutis, tribus solitis causis exceptis, uidelicet, expedi-

tione, arcis necnon pontis reformatione. Si quis ergo daemonis instinctu hanc meam donationem effringere temptauerit, aut aliquo modo reprobare noluerit, maledictionis gladio transfixus anathema sit, et sulphureis laticibus in inferno demersus perpetualiter maneat condemnatus cum eis qui dixerunt domino deo, 'Recede a nobis, scientiam uiarum tuarum nolumus,' et cum Iuda traditore, et Pilato, et Herode, cum Beelzebub et omnibus inferni principibus.

✠ Ego rex Eadwardus Anglorum hanc meae donationis cartulam propria manu subscripsi et signo crucis corroborauit. ✠ Ego Eadgið regina mihi placere professa sum. ✠ Ego Stigandus archiepiscopus donum regis confirmaui. ✠ [Ego] Ealdredus archiepiscopus consensi. ✠ Ego Ægelmerus [episcopus] consensi. ✠ Ego Hermannus episcopus consensi. ✠ Ego Wlfwi episcopus consensi. ✠ Ego Leofricus episcopus consensi. ✠ Ego Ælfwoldus episcopus consensi. ✠ Ego Wlstanus episcopus consensi. ✠ Ego Haraldus dux consensi. ✠ Ego Tostinus dux consensi. ✠ Ego Girð comes consensi. ✠ Ego Eadwynus comes consensi. ✠ Ego Leofsinus abbas consensi. ✠ Ego Ælfsinus abbas consensi. ✠ [Ego] Ægeluoð abbas consensi. ✠ Ego Godricus abbas consensi. ✠ Ego Ranulf minister. ✠ Ego Ingold minister. ✠ Ego Wlford minister. ✠ Ego Lifinc minister. ✠ Ego Ælwoldus minister. ✠ Ego Esgar minister. Est autem haec praefata terra his terminis circumsepta.

DCCCII.

LEÓFWINE before 1056.

✠ HER swutelað on ðissum gewrite ðæt Leófwine Leóflædes bróðor hæfð geboht healf hide landes æt Malueshille, æt Eádrice his mæge Uásices suna, mid healf marce goldes and mid áne punde seolfres and

twégan oran, æfre in his cynn tó fáne and tó syllanne
 ðám ðe him æfre leófst beó, on Swegnes eorles gewit-
 nesse, and Æðelstānes bisceopes and Ðurceles Hwítan,
 and Ulfceles scíregerēfan, and ealra ðára þegna on
 Herefordscíre, and ðára twégra hireda æt sancte
 Æðelberhtes mynstre, and sancte Gûðlāces.

DCCCIII.

GODWINE before 1056.

HER swutelað an [ðissum gewrite] ðæt Godwine
 Earwiges sunu hæfð gelæd fulle lade æt ðán unriht-
 wífe ðe Leófgár bisceop hyne tiht; and ðæt wæs læd
 æt Licitfelda.

DCCCIV.

EALDRED, 1049—1058.

✠ HER swutelað on ðissum gewrite ðæt Ealdred
 bisceop hæfð ge-unnen Wulfgeate sumne dæl landes,
 ðæt is óðer healf hid on ðám tūne ðe Dícford is
 genamad, tó habbanne and tó brúcane þreóra manna
 dæg; and æfter hys dæge gange ðæt land eft agean
 tó ðám ðe se wylle ðe ðonne bisceopríces wealde on
 Wigeraceastre; and hīg sýn æfre underðeódde and
 gehersume, and ðám hláfordscipe folhgien ðe ðonne
 bisceop beó, and gif hīg ænigne frambygedon þolian
 ðære áre. And ðisses is tó gewitnysse, eall se hired
 on Wigeraceastre, and se hired on Eofeshamme, and
 se hired on Persceoran; and Leófríc eorl, and Odda
 eorl, and Ælfríc his bróðor, and Berhtríc Ælfgāres
 sunu, and Owine, and Wagan, and Ægelric ðæs bis-
 ceopes bróðor, and Ceólmær, and Atsur, and Ece-
 bearn, and Ordwig, and Æðestān fætta, and Ælf-
 ward æt Langadúne, and calla ða yldestan þegna s

on Wigeraceastrescīre Denisce and Englisce. And
hredde he ƿa ōðra healfes hida for āre, ƿeōra manna
dæg tō cinges banne.

DCCCV.

EALDRED, 1046—1060.

✠ REGNANTE in perpetuum rege regum domino
nostro Ihesu Christo! Ego Ealdredus Wigornensis
aecclesiae episcopus, quandam telluris partem, scilicet
rus quod ab incolis ðeotinctun uocatur cum alio
uiculo ad illud pertinente qui Ælfsiges tun nominatur,
tres, uidelicet, hidas terrarum in duabus, ut praedixi,
uillulis, cum licentia domini mei regis Eaduuardi, pro
remedio animae meae et ipsius domini mei, deo et
sanctae dei genitrici Mariae condono ad usus fratrum
deo seruientium in aecclesiae ipsius sanctae et per-
petuae uirginis Mariae in Uuigornaceastre; ut ha-
beant et possideant iure aecclesiastico perpetua haere-
ditate, cum saca et socne, tolle et teame, redditibus et
campis, pascuis et pratis, et cunctis utilitatibus ad
praenotatam uillam pertinentibus. In ciuitate etiam
Uuigorna curtem unam ad eam pertinentem, ut ha-
beant et pacifice utantur, et quamdiu fides christiana
in Anglia permanserit, his donationibus minime ca-
reant. Hanc terram Toki praepotens et diues minis-
ter regis, iure haereditariae successionis, liberam ab
omni seruitio humano, praeter regale, quod dumtaxat
toti patriae commune est, quamdiu uixerit, tenens,
mihi, ob amicitiam inter nos confirmatam, et pro
animae suae remedio moriens testamento donauit.
Sed cum filius suus Aki nomine, potens et ipse minis-
ter regis, patris testamentum irritum facere uolens,
eam parentum successione ad suum ius reclamasset,
fauente et consentiente ipso domino meo rege, et Leo-
frico comite, et caeteris optimatibus huius prouinciae

attestantibus, datis sibi .VIII. marcis auri purissimi, liberam a sua et ab omni parentelae suae haereditaria proclamatione, eam mihi reddidit, et scripto coram testibus firmato reconsignauit, ut libere eam possem dare seu uendere cuicumque uellem absque ullius contradictione. Unde et ego cum licentia ipsius domini mei regis, deo et sanctae dei genitrici, ad aecclesiam quae sita est, ut praediximus, in Uigornaceastre, ita eam liberam trado sicut ipse eam liberam ipse tenebat et ego eam liberam ab eo accepi, tam a seruitio uillae episcopalis Breodune, ad quam dicebatur antiquis temporibus pertinere debuisse, licet hoc nullius iam uiuentis hominis memoria posset recolere, quam a caeteris cuiuscumque hominis seruitiis, praeter, ut diximus, regis, iuxta morem patriae. Sit autem, ut praediximus, haec terra libera a Breodune, ab omni seruitio tam aecclesiastico quam saeculari et episcopali etiam, cum saka et socne, tolle et teame, ciricsceatte, et decimis, et omnibus redditibus, ita ut nullus successorum meorum, aut eorum praepositi, ad Breodune quicquam seruitii de hac terra, nec de pertinentibus ad eam, habeant reclamare, quia iniustum est.

✠ Ego Eaduuardus rex Anglorum donationem hanc mea licentia factam signo crucis munio. ✠ Ego Eadgið regina Anglorum consensi. ✠ Ego Ealdredus episcopus consensi. ✠ Ego Leofricus dux consensi. ✠ Ego Ælfgarus dux consensi. ✠ Ego Odda dux consensi. ✠ Ego Owine minister. ✠ Ego Wagen minister. ✠ Ego Berhtic Ælfgares sunu. ✠ Ego Atsor minister. ✠ Ego Osgod apud Heaileu.

DCCCVI.

EÁDWEARD, 1051—1060.

✠ PROPTER breuitatem et uarias mutationes mortalium rerum cartae scribuntur in testimonium, ut quod

mors et obliuio delent litterae superstites repraesentent. Ego itaque Eaduardus dei munificentia rex Anglorum sciendum omnibus pertendo, quod meus optimas Askyllus Romam pergens dedit sancto Petro in Burch terram suam Walecote quae est iuxta fluuium Humbrae, et rogauit me tam ipse quam abbas eiusdem monasterii Leofricus, ut regiam libertatem ipsius concederem illi sancto loco; et ego pro redemptione animae meae ita concedo, praesentique descriptione in aeternum constituo, quatinus ipsa terra sancti Petri in usus seruientium sibi semper sit libera, sicut omnes aliae quae sunt ipsius liberrimae, et nichil inde requiratur ab ullo rege praeter publica iura, hoc est arcis, pontis, et expeditionis obsequia. Quicumque autem haec decreta nostra transgredi praesumpserit, deo et sanctis eius regique suo reus habeatur, et si digne non emendauerit in infernum inferiorem cum diabolo semper arsurus dimergatur. Huius assertionis hi testes idonei comprobantur.

✠ Ego Eaduardus rex praefatam donationem concessi. ✠ Ego Stigandus Cantuariensis aecclesiae archiepiscopus consignauit. ✠ Ego Kynsinus Eboracensis archiepiscopus subscripsi. ✠ Ego Wulfuinus Lincolniensis episcopus corroboraui. ✠ Ego Ealdredus Uigornensis episcopus confirmaui. ✠ Ego Haroldus comes non renui. ✠ Ego Tostinus comes adqueiui. ✠ Ego Ascarus minister regis consensi. ✠ Ego Marlesuuein uicecomes. ✠ Ego Ulf filius Tofi minister. ✠ Ego Ulf de Lincolnia minister. ✠ Ego Iaulf Maltesune minister. ✠ Ego Ælfnodus minister.

DCCCVII.

ÆGELWINE, 1051—1060.

✠ HAC declaratur inscriptione Ægelwinum decanum Wigornensis aecclesiae fratremque illius Ordricum

nomine, terram trium cassatorum apud Cundicotan, cum eiusdem monasterii pecunia emisse, et illam postmodum ad usum fratrum deo ibidem seruientium reddidisse. In quo, uidelicet, monasterio filium ipsius Ordrici, pro remedio animarum suarum, deo commendauere, et monachilem suscipere habitum fecere. Nec multo post, idem Ordricus, diuina sibi inspirante gratia, relictis quae in mundo possidebat, sanctae monachorum regulae se totum mente deuota subiiciebat.

✠ Ego Eadwardus rex Anglorum ad confirmationem sermonum istorum signum sanctae crucis impono.
 ✠ Ego Eadgîð regina consentio. ✠ Ego Kynsi archiepiscopus. ✠ Ego Ealdredus episcopus. ✠ Ego Duduc episcopus. ✠ Ego Manni abbas. ✠ Ego Ælfricus abbas. ✠ Ego Godwinus dux. ✠ Ego Leofricus dux. ✠ Ego Ægeluinus decanus. ✠ Ego Wilstanus monachus. ✠ Ego Wulstanus monachus. ✠ Ego Britricus minister. ✠ Ego Osegod minister. ✠ Ego Orduuius minister. ✠ Ego Azor minister. ✠ Ego Kyneward minister.

DCCCVIII.

EÂDWEARD, 1060.

✠ OPORTET nos quos deus praefecit temporaliter rectores populo suo ad omnes facere iusticiam, maxime autem ad matrem nostrae salutis aecclesiam per quam christiani facti perueniamus ad aeternam domini misericordiam qui iudicabit reges terrae, et secundum opera sua reddet unicuique! Quapropter ego Eadwardus rex Anglorum pro uilla Fiskertuna data in Burch sancto Petro, iubeo fieri nostrae confirmationis testamentum contra omnem, scilicet, calumniam iniquorum. Hanc quippe uillam cum Leofgyua foemina Lundonica haberet omnino propriam et liberam beato

Petro in praedictum locum post obitum suum donavit eam, sicut fidei testimonio nobis probatum est, perpetuo possidendam, ea scilicet plena libertate qua ipsa possidebat. Haec obiit in uia Ierosolymae, quod ubi Leofricus abbas de Burch cognouit, ad nos causam suam retulit, et per idoneos testes iustam comprobauit, nostrumque assensum inde postulauit. At regina mea Eadgyð cum terram uendicasset, dicendo quod hanc sibi eadem foemina decrenisset, idem abbas per me et principes meos reginae fratres Haroldum et Tostinum ipsius potentiam flexit, datisque ei in gratiam .xx. marcis auri et ornamentis aecclesiae quae ad alias .xx. marcas apportiantur, terram monasterio suo liberrimam et integerrimam restituit. Hanc igitur donationem ego rex Eaduardus cum ipsa regina, ita annue, concedo et confirmo, quatinus tota illa possessio Fiskertuna in aeternum sit propria et dominica ipsius sancti Petri in Burch ad usus sibi seruientium, atque ita maneat libera in terris, aquis, siluis, pratis, pascuis, cunctisque rebus et iustitiis pertinentibus, cum saca et soena, ut nullus inde quicquam repetat praeter arcis et expeditionis subsidium. Hinc ergo contestor omnes posteros meos reges et iudices per dominum omnium iudicem, iustitiae amatorem et totius iniustitiae uindicem, ne quis unquam audeat quicquam tam ex his quam de omni iure sancti Petri detrahere aut diminuere, quia re uera sicut illi consequuntur aeternam uitam qui aecclesiam dei amplificant, ita illis manent sempiterna tormenta qui eam in aliquo spoliant; qui autem haec uiolauerit, omnium sacerdotum et ministrorum dei ore anathema sit. Anno ab incarnatione domini .m.lx°. confirmatum est hoc testamentum cui testes conspiciui subscribendo annotantur.

✠ Ego Eaduardus rex constitui. ✠ Ego Eadgyð regina concessi. ✠ Ego Stigandus archiepiscopus collaudaui. ✠ Ego Baldredus archiepiscopus com-

probaui. ✠ Ego Wlfrunius Lincoliae antistes corroborauī. ✠ Ego Haroldus dux faui. ✠ Ego Tostinus dux testis fui. ✠ Signum Raulfi regis dapiferi. ✠ Signum Asgæri regis dapiferi. ✠ Signum Marlesuein. ✠ Signum Godrici filius Eadgyfe. ✠ Signum Ulf de Lincolia. ✠ Signum Askyl Tokes sune. ✠ Signum Iaulf Maltes sune.

DCCCIX.

* EADWEARD, 1060.

✠ IN onomate summi kyrios, omnia iura regnorum gubernantis, et ab alto coeli fastigio cuncta cernentis, ego Eadwardus totius Albionis, dei moderamine et gubernatione, basileus, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, centenariis, cunctisque sanctae fidelibus aecclesiae clericis et laicis, insuper et omnibus post me futuris regibus, salutem, perpetuamque pacis foelicitatem! Summum regibus ac principibus bonum est iustitiam dei colere, sanctam aecclesiam eius exaltare et honorare, quia qui eam exaltant et honorant, cum ea, et in ea, et per eam, exaltantur et honorantur. Praeuenit cor meum gratia dei, ut quod ab antecessoribus meis regibus collatum est eius aecclesiae, mea firmetur autoritate. Aecclesiae namque beatae dei genitricis semperque uirginis Mariae, sanctique Benedicti, omniumque sanctarum uirginum quae Ramsey nuncupatur, quae olim in tempore praecellentissimi regis Eadgari a quodam insigni uiro Ælwyno onomate, utpote in eiusdem regis gloriosi munificentiae cartula, quam ibidem donauerat, data ac sigillo regio confirmata, legitur, almipotentis Christi mirabilis cooperante gratia, est constructa, ac terrarum copiosis ditata muneribus. Inprimis eam ita liberam et quietam, tam ab omni exactione episcopali, quam a saeculari esse uolo, ut neque nos, neque successores nostri,

neque quilibet episcopus, nec quicumque de iudiciaria potestate in ipsam sanctam basilicam uel in manentes in ipsa, uel in homines qui cum suis terris, uel quibuslibetcumque substantiis, ad ipsam tradere uel deuouere se uoluerint, nisi per uoluntatem abbatis et omnium suorum monachorum ullam unquam habeant potestatem; sed sit haec sancta mater aecclesia specialis dominae nostrae perpetuae uirginis Mariae, ac patroni nostri sancti Benedicti, et omnium sanctarum uirginum, libera et absoluta ab omni inuasionem uel inquietudine omnium hominum cuiuscumque ordinis uel potestatis esse uideantur. Praeterea in perpetuum confirmo ut monachi eiusdem aecclesiae per successiones secundum regulam sancti Benedicti eligere sibi idoneos abbates habeant potestatem; et quisquis fugitiuorum de quocumque loco, pro quacumque causa, cuiuscumque conditionis sit, ipsum sanctum locum uel procinctum eius intrauerit fugiens, membrorum suorum ac uitae impunitatem consequatur. Possessiones uero quae ibi a quibuscumque donatae sunt, non abbas non alia quaelibet persona licentiam habeat uendendi uel extraneis dandi; sed regum munimine deinceps locus ipse tueatur, ipseque abbas regi soli seruiens, atque ei soli os ad os respondens, commissum sibi gregem spirituali et temporali pastu abundanter foueat. Concedo et confirmo omnes donationes terrarum uel liberatum, aut aliarum rerum, quae a regibus Eadgaro, uidelicet, et Hardeknut, seu aliis fidelibus ante me donatae sunt; hoc est Upwode cum Raueleya bere-wico suo, et cum insula in qua praedictum stat arcisterium cum omnibus sibi pertinentibus; Hemingeford cum omnibus ad se pertinentibus; Walsoke cum omnibus ad se pertinentibus; Sautrey cum omnibus ad se pertinentibus; Hellingh cum omnibus ad se pertinentibus; in Welles uiginti piscatores ibidem singulis annis ad usum fratrum .LX. millia anguillarum red-dentes; Brancestrei cum omnibus ad se pertinentibus,

et cum omni maris proiectu, quod nos Anglice shipwrec appellamus; Ripton cum omnibus ad se pertinentibus; Tinell cum omnibus ad se pertinentibus; Kingeston cum Raffleya et Byri, berewicis suis, omnibusque sibi pertinentibus; Wardebult cum omnibus ad se pertinentibus; Scepton cum omnibus pertinentiis suis; Chaterih cum omnibus ad se pertinentibus, et unam mansionem orientalem de Elesworð, cum omnibus ad se pertinentibus; Houcton cum omnibus ad se pertinentibus; Witton cum omnibus ad se pertinentibus; Elinton cum omnibus ad se pertinentibus; Biðerum cum omnibus ad se pertinentibus; Briumton cum omnibus ad se pertinentibus; Wichinton cum omnibus ad se pertinentibus; Ysham cum omnibus ad se pertinentibus; Weston cum omnibus ad se pertinentibus; Grauell cum omnibus ad se pertinentibus; Bilinchon cum omnibus ad se pertinentibus; Stocton cum omnibus ad se pertinentibus; Gillinger cum omnibus ad se pertinentibus; necnon et illas quas optimates mei meo tempore addiderunt, scilicet Æðericus Dorcensis aeccliesiae episcopus, Clinton, et Bernewell, et Hemington, et unam mansionem in Elesworð occidentalem, et Gretton, et Derefeld, et Sucklingdon, et Westmulne orientalem, et Offerton in Hoylandia, et tres hidas in Broucton, et tres hidas in Bodekesham, et cum omnibus ad se pertinentibus; Æðnotus successor eius episcopus, Ouer et Barton et Snapwell, cum omnibus ad se pertinentibus; Æðnoðus filius Godrici, Accleyam cum omnibus ad se pertinentibus; Eylwynus, Swerte, Cranfeld et Kemestan, et Cloppam, cum omnibus ad se pertinentibus; Leoffius diaconus, Wipsinton, Langetehill, et Watlinworð, cum omnibus sibi pertinentibus; Leoffius nepos eius, Meringe cum omnibus ad se pertinentibus; Ælfsius de Lampaðe, Burcwell cum omnibus ad se pertinentibus; Iohol de Lincoln, Querinton cum omnibus ad se pertinentibus; Hardeknut uero frater meus, Hemingeford et Gilling,

cum omnibus sibi pertinentibus. Postremo ego ipse propter spem retributionis aeternae et pro remissione delictorum meorum et pro animabus patris et matris, meae et omnium parentum meorum, ad laudem omnipotentis dei, ad usus fratrum ibidem deo seruientium, de meo iure quod mihi soli competebat, absque ullius reclamatione uel contradictione ista addidi. In primis Kingested cum omnibus ad se pertinentibus, et cum omni maris eiectum, quod shipwrec appellamus, et Wynebodesham cum hundredo et dimidio infra Bichamdich, et cum .LXIV. socmannis ad hundredam pertinentibus, et cum foro de Bunham ad Wynebodesham pertinente. Relaxamus igitur istis et omnibus supranominatis terris, consuetudines omnes et exactiones regalium et episcopalium ministrorum sicut antecessores mei reges primo fecerunt, ut nullis grauentur oneribus expeditionum nec pontium nec castrorum restructione, nec furis apprehensione et emissione, nec sanguinis effusione, et omnia quae ad locum ipsum pertinent sint omnino libera, cellae, aecclesiae, coemiteria, terrae, pascua, siluae, uenationes, aquae, piscationes, cum redditibus, seruitiis, debitis, oblationibus, luminaribus, decimis, donariis, censu morthidis, legibus, consuetudinibus, causarum discussionibus, emendationibus siue aecclesiasticis siue saecularibus, et cum omnibus quaecunque maris procellosis tempestatibus, in aquam uel in terram eorum eiecta fuerint, quod Anglice shipwrech promulgatum est onomate, et omnibus quaecunque scriptis et testimonio bonorum hominum rememorari potuerint, quae a regibus concessa uel concedenda sunt; et nullus ex iis subtrahere uel diminuere aut dispergere qualibet occasione iudicio uel potestate praesumat. Renouamus etiam et confirmamus priuilegia antiquorum regum atque ob reuerentiam dominae nostrae perpetuae uirginis Mariae sanctique Benedicti sanctarumque uirginum, omnibusque futuris ibidem abbatibus in tota posses-

sione monasterii, sacham et socham theloneumque suum in terra et in aqua concedo, et consuetudines, ut ab omnibus apertius et plenius intelligantur, Anglice scriptas, scilicet, mundbriche, feardwite, fitwite, blode-wite, miskeninge, friðsoke, hamsocne, forstall, for-phange, þiefphang, hangwite, friðbriche, utlep, infon-genðef, syþbriche, tol et tem, aliasque omnes leges et consuetudines quae ad me pertinent, tam plene et tam libere sicut eas in manu mea habebam. Et ut omnia concludam, nullus succedentium regum, episcoporum, principum, comitum, uicecomitum, procuratorum, seu aliorum regum clientium, uel alia quaelibet magna uel parua persona, per uim aut per consuetudinem, pastum, censum, uel impensionem, non opera, non tributa, xenia, seu munuscula, uel aliud quidlibet ab eorum possessionibus exigat; sed omnimodam libertatem perpetualiter in terra et in aqua, in urbe et extra, in domo et extra, in uilla et extra, in uia et extra, in placito, in soco et saca, in theloneo, et in omnibus suis appendiciis habeant. Quisquis igitur fidelium hanc nostram munificentiam amplificare propriis donis sategerit, augmentet illi omnipotens deus gaudium perenne ubi perpetuitas uiget. Si quis uero, quod absit, eam destruere uoluerit uel huius nostri decreti contradictor, conuulsor, et temerator exstiterit, perpetuo anathemati subiaceat, nisi deo et eius gloriosae matri digna poenitentia satisfecerit. Scripta est namque haec schedula, me iubente, et sigillata, his testibus quorum onomata infra habentur consentientibus, secundo kalendas Decembris.

✠ Ego Eadwardus rex deo largiente Anglorum signum uenerandae crucis impressi. ✠ Ego Stigandus archiepiscopus concessi et confirmando signo sanctae crucis consignauī. ✠ Ego Æðelredus archiepiscopus gratanter corroboraui. ✠ Ego Wlfstanus episcopus uexillo sanctae crucis praenotaui. ✠ Ego Gyso episcopus consentaneus fui. ✠ Ego Walterus

episcopus consensum praeberi. ✠ Ego Reinbaldus cancellarius consigillando commodum duxi. ✠ Ego Switgarius notarius scripsi. ✠ Ego Ælsius abbas. ✠ Ego Eadwinus abbas. ✠ Ego Ægelwinus abbas. ✠ Ego Baldewinna abbas. ✠ Ego Alwinus abbas hoc meum desiderium ad perfectum adduxi et a rege hilariter suscepi. ✠ Ego Leofricus dux. ✠ Ego Haroldus dux. ✠ Ego Leofwinus dux. ✠ Ego Eadwinus dux. ✠ Ego Hugelinus cubicularius. ✠ Ego Eadgarus stallere. ✠ Ego Robertus filius Wittman. ✠ Ego Wigodus de Lincolne.

DCCCX.

* EÂDWEARD, 1061.

✠ IN nomine dei et domini nostri Ihesu Christi, anno uero dominicae incarnationis .M.LXI. ego Eadwardus gratia fauente omnipotentis dei rex assistens Angligenarum anno octauo decimo cosmicalis mei imperii scilicet a summo rege qui caput nostrum constat mihi quamuis indigno accommodari, dum plerumque cernerem et attentius cogitarem de huius rebus cosmi transitoriis atque caducis et quomodo superni iudicis arbitrio uana cuncta ac superflua redarguuntur atque dissipantur, et quasi uentus aut fumigantis ignis uapor euanescent, secundum illud quod apostolus Paulus in sacra scriptura clara praedicatione pronunciat dicens, 'Omnia quae in hoc mundo uidentur temporalia ac transitoria sunt, quae autem non uidentur aeterna.' Cuius rei gratia cum consensu meorum fidelium caeteris fauentibus mei regni primatibus, tribui quandam uillam nomine Otreghiam sanctae dei genitrici semperque uirgini Mariae Roðomagensis ciuitatis pro salute et redemptione animae meae, et ut ipsa sit interuentrix pro piaculis meis apud dominum nostrum Ihesum Christum, quem ipsa uirgo de spiritu sancto genuit incarnatum. Quid plura? cum omnibus quae rite ad

praedictam uillam pertinere dinoscuntur, campis, pas-
cuis, pratis, siluis, et cum omnibus aliis rebus quae sibi
iure subiugata consistunt a me et antecessoribus meis
hilariter concessi ad illum praefatum locum beatae
Mariae, ut ipsi qui sibi seruitium aecclesiasticum in
illo loco praebuerint uictus sui alimentis alimenta au-
geant et aeternaliter illam possideant et ut me in me-
moriam habeant. Sit autem praetitulata donatio libera
ab omni regali seruitio et ab omni ambitione mundia-
lium curarum nisi quod communi populo prouidendum
est, id est pontis arcisue constructione, et regni defen-
sione. Si quis autem huius donationis munificentiam
augere uoluerit foeliciter inter coelibes coelestium tur-
marum sine fine in aeterna gloria uoti compos laetetur.
Sin autem, quod non optamus, aliquis praedictum nos-
trum donum destruere atque delere uoluerit, nouerit
se esse anathematizatum ante tribunal domini nostri
Ihesu Christi nisi prius digna satisfactione emendare
maluerit, etc. Hic sunt designata nomina testium qui
fuerunt in praesentia quando exhibui praefatae dona-
tionis cartulam.

✠ Ego Eadwardus rex Anglorum huius donationis
auctoritatem libenter concessi. ✠ Ego Eadgyð eius-
dem regis conlaterana hanc regalem donationem con-
firmaui. ✠ Ego Stigandus archiepiscopus consignauit.
✠ Ego Ealdredus archiepiscopus consolidauit. ✠
✠ Ego Herimannus episcopus corroborauit. ✠ Ego
Æðelricus episcopus coadunauit. ✠ Ego Leofricus epi-
scopus conquieui. ✠ Ego Siweardus episcopus con-
clusi. ✠ Ego Eadwinus abbas. ✠ Ego Wulfwoldus
abbas. ✠ Ego Ordricus abbas. ✠ Ego Ælfnoðus
abbas. ✠ Ego Uulficus abbas. ✠ Ego Leofstan-
us abbas. ✠ Ego Harold dux. ✠ Ego Tostig dux.
✠ Ego Ælfgar dux. ✠ Ego Geyrd dux. ✠ Ego
Wælfæof dux. ✠ Ego Leofwine dux. ✠ Ego Byrht-
ric minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Es-
gear minister. ✠ Ego Bonsig minister. ✠ Ego

Raulf minister. ✠ Ego Rodbeard minister. ✠ Ego Osbertus canonicus sanctae Mariae. ✠ Ego Regenboldus regis sigillarius. ✠ Ego Hugo regis camerarius.

DCCCXI.

EÁDWEARD, 1061.

✠ IN nomine domini nostri Ihesu Christi! Regnante in perpetuum domino nostro Ihesu Christo et omnia de summo coeli apice dispensante ac gubernante. Cernimus omnia temporalia et praesentia perire, labi, transire, aliquando maturius gubernantis dei dispensationibus et euidenter finibus aliquando saecularium rerum ingruentibus accessibus, id est, euidentibus cladibus bellorum, incendiis urbium et terrarum, direptionibus praedarum, auxionibus infirmitatum, et aliis innumerabilibus causis existentibus, ne obliuioni tradita quae in nostris temporibus facta sunt uidentur, litterarum apicibus euidenter commendare curauimus. Quapropter ego Eadweard, dei indulgente clementia, Angul-Saxonum rex, aliquantulam terrenae possessionis partem cuidam abbati meo Wlfwoldo libenti animo largitus sum in illa possessione quae uulgo Æscwica uocatur, ea conditione, ut habeat, uita comite, quamdiu deus uoluerit; et cum dissolutionem sui corporis imminere sentierit cui uoluerit perpetualiter tribuendam. Haec autem suprascriptorum agellorum possessio ita est ad utilitatem data a supranominato abbati Wulfwoldo ut ab omni fiscali uectigalique iure libera sit, tribus causis etiam ratis, uidelicet, expeditione, pontis arcisue aedificatione. Qui hanc donationem benigna mentis intentione custodierit, aeterna beatitudine coronetur, ornetur, glorificetur; qui autem malefico ingenio istud auertere uoluerit, sciat se reum esse gehennae ignis coram aeterno iudice, si non ad poenitentiam reuocatus fuerit. Acta est autem haec

donatio anno dominicae incarnationis .M.LXI. indictione .XIII^a. epactae .vi. concurrens .i. Ad confirmandum uero nostrae beneficiae munus hi testes affuerunt quorum nomina infra sunt caraxata.

Ego Giso dei gratia episcopus hanc cartam dictaui ✠. Ego Eadwardus rex sigillum imposui ✠. Ego Stigandus archiepiscopus laudaui ✠. Ego Heremannus episcopus corroborauit ✠. Ego Leofricus episcopus affirmaui ✠. Ego Willelmus episcopus consolidauit ✠. Ego Ægelnoðus abbas confirmaui ✠. Ego Ægeluin abbas laudaui ✠. Ego Haroldus dux ✠. Ego Tostig dux ✠. Ego Ælfgar dux ✠. Ego Gyrð dux ✠. Ego Brihtric consiliarius ✠. Ego Ælfgar consiliarius ✠. Ego Ægeluin minister ✠. Ego Euerwacer minister ✠. Ego Esegar minister ✠. Ego Rotberd minister ✠. Ego Rauf minister ✠. Ego Bondi minister ✠. Ego Æilferð minister ✠. Ego Eadmer minister ✠. Ego Ægelsie minister ✠. Ego Ælfget minister ✠.

DCCCXII.

EÁDWEARD, 1062.

✠ IN nomine domini nostri Ihesu Christi saluatoris! Ea quae secundum legem canonicam dispositionem salubriter diffiniuntur licet solus sermo sufficeret, tamen pro euitanda futuri temporis ambiguitate fidelissimis scripturis et documentis sunt commendanda. Quamobrem ego Eaduuardus rex pro aeternae retributionis spe et relaxatione peccaminum meorum, ad laudem nominis domini et ad honorem sancti Petri apostolorum principis, regali auctoritate renouaui atque restauraui libertatem ad monasterium quod Cirotesege noto nuncupatur onomate, secundum quod prius illam rex Friðeuoldus et Erkenuualdus episcopus constituere, qui se sub iure haereditario ad praefatum monasterium cum tota substantia ac pos-

sessione ad Christo seruiendum commendauerunt, quatinus nobis in commune misericors et clemens rerum conditor ad uicissitudinem huius munificentiae et emolumentum largitatis, errata piaculorum indulgeat, et coelestis regni beatitudinem impendat. Qui etiam praefatus abbas Erkenuualdus illud priuilegium quod hactenus in praefato habetur monasterio in Romulea urbe petebat ab Agathone papa, aliaque quamplurima priuilegia quae nostri antecessores pro redemptione animarum suarum, et pro coelestis regni desiderio constituerunt, in illo monasterio scripta continentur. Haec est interim illa libertas quam ut perpetualiter in saepedicto monasterio permaneat animo libenti constituo, hoc est .v. mansas in situ eiusdem monasterii .x. etiam æt Dōrpe .xv. æt Egeham .x. et Chabeham, quas ab omni regali tributo liberas esse concedo, et hanc priuilegii dignitatem confero, ut sine impedimento saecularium rerum et absque tributo fiscalium negotiorum, illius loci habitatores, liberis mentibus deo soli seruiant, et monasticam coenobialis uitae disciplinam Christo suffragium largiente regulariter exerceant, ac pro statu et prosperitate regni nostri et indulgentia commissorum criminum ante conspectum diuinæ maiestatis preces fundere conentur, et orationum officia frequentantes in aecclesiis pro nostra fragilitate dominum interpellare nitantur. Haec est enim reliqua uillularum possessio quae ad eundem monasterium rite noscitur pertinere .x. mansas apud Piterichesham .vii. mansas æt Totinge cum Stratham .vii. mansas æt Micham, et Suðtone .xx. mansas cum Bænstede et cum Suðemeresfelda, et Hyætedune .xx. mansas cum Cuðredesdune et cum Cealfadune .xx. apud Mestham, et Chepstede .v. mansas .xx. mansas æt Ebesham cum .vi. mansis æt Cudintone et cum .v. mansis æt Dæddeuorðe .xx. mansas æt Bocham cum Effingeham, et cum Oriðam, et cum Piccingauorðe .xx. mansas æt Couenham cum

.v. mansis æt Esshere, et cum .v. mansis æt Æpse
.x. mansas æt Clenedune et in altera Clenedune .ii.
mansas quas Wluuoldus abbas emebat ab Haroldo
comite cum duobus marcis auri ante Eaduuardum
regem .iiii. mansas et Ealdeburi .vi. mansas at Hen-
lea .x. mansas at Waltham .viii. mansas æt Bifleote
cum Weybrigga .ii. mansas et Laelham quas abbas
Wluuoldus emebat ab Eaduuardo rege cum .xv. marcis
argenti. et .i. mansam æt Exforde. Hanc ergo liber-
tatem pro petitione et ammonitione meorum optima-
tum meo dilectissimo abbati Wluuoldo qui tunc temp-
oris eidem monasterio praeuit cunctisque successor-
ibus suis placabili mentis deuotione dictare, scribere,
commendare, procurauit. Hoc uero decretum a nobis
libenter concessum taliter confirmari et seruari de-
cernimus, ut tam nobis, uita comite, propicia diuini-
tate regni gubernacula regentibus quam futuris suc-
cessoribus haereditatis iure regnandi monarchiam
tenentibus inextricabile lege firmiter roboretur. Si
quis uero hanc libertatem augere uoluerit, adaugeat
omnipotens deus sibi longaeuam in hoc saeculo uitam,
et post finem istius uitae coelestis regni iocunditatem.
Si quis uero, quod non optamus, huius decreti syn-
grapham infringere temptauerit, aut aliter quam a
nobis statutum est mutare studuerit, sit a consortio
Christi aecclesiae et a collegio sanctorum hic et in
futuro segregatus, parsque eius cum auaris rapacib-
usque ponatur, eiusque ligamine se constrictum sciat
cui Christus claues regni coelestis commendans ait,
'Tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo aec-
clesiam meam, et tibi dabo claues regni coelorum, et
quodcunque ligaueris super terram, erit ligatum et in
coelis, et quodcunque solueris super terram, erit solut-
um et in coelis.' Namque adhuc pro ampliori firmi-
tatis testamento omnimodo praecipimus atque prae-
cipiendo obsecramus ut maneat ista libertas insolu-
biliter ab omni saeculari seruitute, ut praediximus,

exinanita cum omnibus per circuitum ad se rite pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, riulis, tribus exceptis, expeditione, pontis arcisue constructione. Iccirco uero huius donationis munificentiam tam firmiter atque immobiliter imperamus quia pro hoc a domino coelestis regni beatitudinem accipere speramus, illo largiente cui est honor, potestas et imperium per infinita saeculorum saecula. Amen. Acta est autem praefata donatio anno dominicae incarnationis .M°.LX°II°. indictione .XV. consentientibus hiis testibus quorum uocabula infra caraxata clare patescunt.

Ego Eaduardus Anglorum monarchus hoc donum agiae crucis taumate roborauī ✠.

DCCCXIII.

EADWEARD, 1062.

✠ IN nomine domini nostri Ihesu Christi, qui unus deus in trinitate ab omnibus se colentibus ueneratur, et puro cordis affectu adoratur! Ego Eadwardus dei dono Anglorum rex in huius mundi decursu huius saeculi filiorum qui iusti inueniuntur studens exaltare cornu utpote regalis imperii iure rite roborati, accedant ad eum per callem iustitiae qui dat petentibus iuste et religiose uiuere. Haec tamen beata commutatio digne censetur in hoc saeculo ut cui foelicitas tantum deliberauerit animi quod mundialium grauedine cupiditatum postposita uelut granum frumenti a spinis suffocantibus aliquando uero dumetis arescentibus, decipiat in hunc tenorem emergi ut diuina uirtute firmatus uigeat suo creatori et domino. Istas etenim inter transitorias mundi procellas cuidam meorum comitum onomate Haroldo, quandam terram, quae antiquitus ab incolis illius loci nuncupatur Waltham, haereditario iure concessi, cum omnibus ad se pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, et aquis. Ex

hinc sibi tantam deus suae pietatis gratiam contulit ut inter momentanea mundi desideria cogitaret foeliciter desudando coelestia; quinetiam ille qui omnia in omnibus operatur ut uult talem diuinae pietatis dulcedinem ut supramemorauit concessit ei, ut non solum dei cultor efficiatur, uerum etiam canonicae regulae strenuus institutor fieri credatur; nam haec diuinitus fidei declaratione et operum exhibitione caeterarumque aecclesiarum rerum plenitudine probauit euentus. Quis autem finis eius desiderii post haec euenerit, sapientia per Salomonem declarando prompsit, dum ait, 'Iustis dabitur desiderium bonum.' Enimuero rationali consilio ditatus ac suae non inmemor conditionis, in praescripto loco monasterium ad laudem domini nostri Ihesu Christi et sanctae crucis construxit. Primum concedens ei terram quae uocatur Norðlande, unde aecclesiam uillae antiquitus dotatam inuenit; post fundatum dehinc sacrae fidei monasterium ad normam sanctae dei aecclesiae dedicari fecit honorifice ob memoriam mei et coniugis meae nomine Eadiðae, patris ac matris, pro se suisque omnibus uiuis et defunctis sibi consanguinitate coniunctis. Hoc enim perplurimis, sanctorum, apostolorum, martyrum, confessorum, uirginum, reliquiis, ornauit. Hoc non solum terris, quarum uocabula post haec sunt recitanda, uerum etiam libris euangelicis, uestibus, ac diuersis ornamentorum generibus, templo domini congruentibus qui diuinis cultibus clare ac dulcedine imbutus attentius sanctae celebrationis templum excolere coepit ac uenerari. Quid plura? suae denique conditionis non immemor, ibidem quorundam cateruulam fratrum secundum auctoritatem sanctorum patrum canonicae regulae subiectam constituit, quae deo et sanctis eius die noctuque laudes hymnizando decantet. Haec sunt uocabula praediorum ad praefatum pertinentia monasterium. Passefelda cum omnibus ad se pertinentibus, campis, pascuis, pratis,

siluis, et aquis; Walde, cum omnibus ad se pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, et aquis; Uppminster cum omnibus ad se pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, et aquis; Walhfare cum omnibus ad se pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, et aquis; Tippedene cum omnibus ad se pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, et aquis; Alwartune cum omnibus ad se pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, et aquis; Wodeforda, cum omnibus ad se pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, et aquis; Lambehiðe cum omnibus ad se pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, et aquis; Nesingan cum omnibus ad se pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, et aquis; Brikendune cum omnibus ad se pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, et aquis; Melnho cum omnibus ad se pertinentibus; Alriches eia cum omnibus ad se pertinentibus; Wrmeleia cum omnibus ad se pertinentibus; Neðleswelle cum omnibus ad se pertinentibus; Hicche cum omnibus ad se pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, et aquis; Lukintone cum omnibus ad se pertinentibus; Westwaltham cum omnibus ad se pertinentibus. Has omnes supradictas terras ego Eadwardus rex pro redimendis peccatis meis et antecessorum siue etiam successorum meorum, consilio archiepiscoporum et episcoporum necnon et principum terrae meae, accclesiae sanctae crucis et fratribus ibidem in dei nomine congregatis siue congregandis concedo, cum sacha et soche, tol et team, et infan-geneðof, et flemenefyriðe, et gridbreche, forstal, hamsokne, blodwite, ordel, et oreste. Si uero aliquis successorum meorum, quod absit, de terris istis quicquam subtraxerit uel subtrahi permiserit, et inde requisitus emendare noluerit, ei deus iustus iudex regnum pariter et coronam auferat. Nos autem archiepiscopi et episcopi ad hanc confirmationem congregati ex praecepto domini nostri regis, eiusdem

hortatu excommunicamus et maledictione perpetua
condempnamus omnes transgressores huius consularis
donationis et regularis concessionis. Ðis synd ȝa
landgemæra intō Passefelde. Ðæt is, ærest of ȝære
ealdan hæcce æt freoðene felde intō præsta hlype;
intō ȝām bece tō Staun dūne; and of Staun dūne tō
Scealdeforda; and of Sceldeforda tō coleboge welle;
of ȝære welle eft intō ȝære ealdan hæcce; and swā
eft intō freoðene felda. Ðis synd ȝa landgemæra intō
Welde. Ærest of Dellen norð intō ȝære gemýðe;
eást intō hafegæte; of hafegæte eást intō ȝām wulf-
pytte; of ȝām pytte sūð intō ȝām purce; of ȝām
purce sūð tō Freobearnes hlype; and swā intō
mannes lande; and ȝanon eft intō Dellen. Ðis synd
ȝa landgemære intō Upmynstre. Ærest at Tigel-
hyrste sūð tō ȝære marcdíce; of ȝære díce west in
ingceburne; and of ȝære burne norð intō beccengære;
and of beccengære norð andlang ȝære stráte wald intō
stángære; of stángære norð intō mannes lande; of
mannes lande eft intō Tigelhyrste. Ðis synd ȝa
landgemære intō Walhfare. Ærst of ȝām æssce tō
ȝære ældan hlype; of ȝære hlype tō ȝære ealden wude
hæcce; of ȝære hæcce tō ȝære ealden stráte; and
of ȝære stráte tō sandæcere; and of ȝām æcere tō
beádewan eā; of ȝære eā tō wine bróce; of ȝām bróce
norð eft tō ȝām æssce. Ðis synd ȝa landgemære intō
Tippedene. Ærest in Tippaburne; of ȝære burne úp
tō ȝām hēðe; and of ȝām hēðe tō þedene gemære
wið æffan hecce; and swā intō ȝære eā; andlang ȝære
eā ȝæt eft cymð in Tippeburne. Ðis synd ȝa land-
gemære intō Ælwartone. Ærest æt Werdhæcce; of
Werdhacce tō eácrofte; of eácrofte intō beolle pôle;
of ȝām pôle intō Leófsiges mād; of Leófsiges mād
intō Omermād; of Omermād intō Æðeríces hlype;
of ȝære hlype intō wulfhlype; of wulfhlype intō þes-
falde; of þesfalde intō stánweges hacce; of stánweges
hacce intō Sateres byrig. Ðis synd ȝa landgemære

intó Wudeforde. Ærest in Angríces burne tó ealdermannes hæcce tó ðær cynges hæcce; of ðær cynges hæcce eft intó Angríces burne. Dis synd ða landgemære intó Lámbehyðe. Ærest æt brixges stáne; and swá ford þurwh ðane gráf tó ðám mærcdíce; and swá tó bulce treó; and fram bulce treó tó hyse; and fram hyse tó Ælsyges hæcce; and swá ést tó ðære stráte; and swá andlang stréte ést tó brixes stán. Dis synd ða landgemære intó Nassingan. Ðat is, hárst of cerlen hacce andlang mearce tó scelden mære; and of scelden mære tó ðære burnan; and of ðære burnan tó buterwyelle; and of buterwelle tó Ðuoldes gemären; and of Ðuoldes gemären eft andlang marce tó cerlen hacce; and seó mæd ðe ðártó gebyrað líð út beligean. Ego Eadwardus, nutu diuino, rex, omnia praedia quae Haroldus comes monasterio apud Waltham subiecit uel quae adhuc se daturum decernit, subleuans statuo, ut ab omni seruitutis iugo sint semper libera et a shiris et hundredis, et extra curiam sanctae crucis omnibus placitis et omnibus geldis. Scriptum est autem istud priuilegium anno dominicae incarnationis .M.LXII. indictionibus ter quinis, epactis septenis, concurrente .i. Hiis testibus consentientibus.

Ego Eadwardus Anglorum basileus hac inscriptione ✠ salutiferae crucis deliberando assigno. ✠ Ego Eadgyða dei munere Christi regina haec eadem confirmando testimonium do. ✠ Ego Stigandus Dorobornensis archipraesul haec eadem affirmo. ✠ Ego Ealdredus Eboracensis archiepiscopus hoc consolido. ✠ Ego Ælfwoldus episcopus ad haec testimonium perhibeo. ✠ Ego Heremannus episcopus testimonium exhibeo. ✠ Ego Leofricus episcopus testimonium adhibeo. ✠ Ego Willielmus episcopus haec affirmo. ✠ Ego Ailmarus episcopus haec consolido. ✠ Ego Leofwinus episcopus testimonium perhibeo. ✠ Ego Wlfwinus episcopus haec eadem confirmo. ✠ Ego

Ælwinus episcopus testimonium exhibeo. ✠ Ego
 Ælfricus episcopus haec affirmo. ✠ Ego Walterus
 episcopus haec eadem corroboro. ✠ Ego Gyso epi-
 scopus haec omnia praescripta confirmo. ✠ Ego
 Ægelnoðus abbas. ✠ Ego Ælfrinus abbas. ✠
 Ego Wlfricus abbas. ✠ Ego Leoffricus abbas.
 ✠ Ego Leofstanus abbas. ✠ Ego Ælwig abbas.
 ✠ Ego Hordricus abbas. ✠ Ego Ægelsinus abbas.
 ✠ Ego Leofstanus abbas. ✠ Ego Eadmundus ab-
 bas. ✠ Ego Sichtricus abbas. ✠ Ego Haroldus
 comes operando consolido. ✠ Ego Ælfgarus comes.
 ✠ Ego Tostinus comes. ✠ Ego Leofwinus comes.
 ✠ Ego Gyrð comes. ✠ Ego Esgarus regiae pro-
 curator aulae. ✠ Ego Rodbertus regis consangu-
 ineus. ✠ Ego Radulphus regis aulicus. ✠ Ego
 Bundinus regis palatinus. ✠ Ego Hesbernus regis
 consanguineus. ✠ Ego Regenbaldus regis cancel-
 larius. ✠ Ego Petrus regis capellanus. ✠ Ego
 Baldewinus regis capellanus. ✠ Ego Brihtricus
 princeps. ✠ Ego Ælfstanus princeps. ✠ Ego Wi-
 godus regis pincerna. ✠ Ego Herdingus reginae
 pincerna. ✠ Ego Adzurus regis dapifer. ✠ Ego
 Yfingus regis dapifer. ✠ Ego Godwinus reginae
 dapifer. ✠ Ego Doddo princeps. ✠ Ego Ælfgarus
 princeps. ✠ Ego Brixinus princeps. ✠ Ego Ægel-
 noðus princeps. ✠ Ego Esbernus princeps. ✠ Ego
 Eadwig princeps. ✠ Ego Eadricus princeps. ✠
 Ego Ægelmundus princeps. ✠ Ego Siwardus prin-
 cepts. ✠ Ego Alwoldus princeps. ✠ Ego Ælphig
 princeps. Haec ego subscripsi Swidar sub nomine
 Christi ✠.

DCCCXIV.

EÁDWEARD, 1063.

✠ DIUINAE prospectionis qua reguntur omnia con-
 fluentia, ego Eadwardus Anglicis finibus rex ac de-

sensor constitutus, insomni animo deum inuoco, non solum regiae protectionis nomen ut non habeam, uerum etiam diuino circumuentus auxilio in dei inimicis consilio et actibus praeualeam, regnumque meum pacis quiete merear producere. Saepius enim mundi uarietas mentem meam inquietat, mouet et conturbat; en instat undique depositio legis et iustitiae; undique feruet lis et seditio; undique furit iniqua praesumptio; ius et iustitiam postponit pecunia, et haec omnia omnium nutrix malorum conflatur avaritia. At nostrum est his uiriliter malis resistere; exemplum sumere de bonis; hoc est, aecclesias dei ditare, iniquis oppressos iudicibus releuare, inter potentem et humilem aequum iudicare; haec sunt in quibus delectatur deus. Hoc inspirante etiam, rogante quodam presbytero nomine Scepio, pro remedio animae meae donauit sanctae Mariae et sancto Thomae apostolo, ac sancto Olauo regi ac martyri, cui aecclesia quam terra dotaui constructa est, particulam praedii, hoc est, dimidiam uirgam et dimidium quatrentem terrae in loco Kenebiri et Lan . . . dicto, eo tenore, ut amodo idem rus praedictae aecclesiae liberum ab omni censu et seruitio subiaceat, ac presbytero qui eidem praesit aecclesiae, seruiat. Hanc uero donationem ac sanctae basilicae dotationem, si quis, quod absit, infoelix praesumat euertere, sit socius Iudae, mortuus cum Annania, sepultus cum Saphira, et in bonorum resurrectione dampnatus existat, nisi in hac uita conuersus resipiscat. Anno dominicae incarnationis .M.LXIII°. indictione secunda, epactaque .XVIII. et concurrente secunda. Istis terminis praedicta terra circumgyratur, etc.

DCCCXV.

* EÁDWEARD, 1065.

✠ IN nomine sanctae et indiuiduae trinitatis!
Eadwardus, diuina gratia largiente, Anglorum rex.

Quum religiosi antecessores nostri dignitatem aecclesiarum clarissimam interdum fore perspexerunt terrenarum opulentia rerum, tam quae authoritatis robur habere quanta fulciebatur copia diuitiarum, digne tenuitatem aecclesiasticam larga amplificare studuerunt manu tam in possessione praediorum quam caeteris redditibus legalium constitutionum. Etenim uero, cum ipsi fideles qui sumus in Christo ab apostolo uocemur et simus aecclesia quamprope quam numerosa multitudine gentium in unitate corporis sui ad aecclesiam dei nuncupamus, sua christiana consecrauit gratia uidebimur adulterini et non filii, si in eius non sedules nos exhibuerimus dilatanda gloria. Quapropter ego Eadwardus, Christi pietate rex Anglorum, dolens Eboracum metropolim nostro tempore deiecta, ad antiquam celsitudinem qua illustrabatur; a piis regibus nostris praedecessoribus, in pristinum cupiens reparare dignitatis statum, nostro fideli domino archiepiscopo eiusdem aecclesiae metropolitanae Eadwardo regali domino, dono nostro contulimus ad integrum, quicquid a pio patre nostro Aldredo Anglorum rege eius antecessori Oswaldo praedictae sedis pontifici est collatum, et post cum Romae peteret pallium a beato papa Formoso per priuilegii descriptionem ei est traditum donum, scilicet, Wiricestriae episcopatus, per nostrum tamen consilium deponendum, in archiepiscopatus dignitate exaltanda supplementum uicarium, quod etiam idem Oswaldus, et post eum Adulphus et Wlstanus archipraesules regio munere adepti sunt et tenuerunt quietum et solidum, donec Anglia dirupta est et discissa inuasionem Danorum, et cum caeteris ornamentis aecclesiarum praedictae ciuitatis illud papae Formosi priuilegium constat esse incensum; hic autem charissimus noster Ealdadus episcopi curam suscipiens eiusdemque aecclesiae iura requirens et sciens a beato papa Nicholao Romae pallio donatus, ad nos super aecclesiae sibi

commissa dignitate apostolica scripta signata detulit, quibus cum sua fidelitate commoniti iustam petitionem papae et suam nolumus refutare quod absit, praesertim, cum super eadem re apostolicum praesentauit priuilegium. Donauimus igitur consilio reginae meae, et aliorum fidelium, ei eiusque posteris ordinationem Wirecestriae episcopatus, cum nostro tamen disponendam consilio, quatenus in exequenda episcopali cura eo specialius utatur uicario utque a beato papa Nicholao in eius scriptum habetur priuilegio. Quod si quis e regibus posteris nostris infringere temptauerit, iram dei incurrat, et sit anathema, secundum supradictum apostoli decretum, nisi resipiscat. Ut autem hoc meae descriptionis priuilegium perpetuo inuiolatum seruatur, manus nostrae signum sigillique auctoritas subter insignitur; item regiae uxoris meae testimonio munitur; episcoporum quoque interminatio cum singulorum nomine et caractere exprimitur abbatum; et principum regni nostri contestificatione fulcitur.

✠ Ego Eadwardus dei gratia Anglorum rex hoc scriptum confirmaui. ✠ Ego Eadriða dei pietate Anglorum regina iussu domini mei regis uoluntarie huic descriptioni faueo. ✠ Ego Stigandus archiepiscopus subscribo. ✠ Ego Hermannus episcopus subscribo. ✠ Willielmus episcopus. ✠ Leofric episcopus. ✠ Robertus stalre. ✠ Osbernus capellanus. ✠ Raimboldus. ✠ Petrus. ✠ Haraldus dei gratia dux. ✠ Tosti. ✠ Ælgarus dux. ✠ Girð dux. ✠ Leofwinus dux. ✠ Brihtric. ✠ Ulf. ✠ Suen. ✠ Ælnoð. ✠ Walder subscripsimus.

Actum Wintoniae in publica curia natalis Christi in die festiuitatis sancti Syluestri, anno domini .M.LXV. anno autem regni nostri .XXI. per omnia benedictus deus, Amen.

✠ Ego Ælfnoð abbas. ✠ Aselnodus abbas. ✠ S. Leofricus abbas. ✠ Ego Ealdredus subdiaconus scriptum recognoui.

DCCCXVI.

* EADWEARD, May 20th, 1065.

✠ REGNANTE in perpetuum Ihesu Christo omnium regum principe ! Ego Eadweardus secundum uoluntatem eius monarcha totius Britanniae, sciens gloriosis regibus nihil esse foelicius et praeclaro populo salubrius quam ius aecclesiasticae rectitudinis in omnibus seruare, et in diuinis atque saecularibus negotiis iusta iudicia agere, proposui iuste et clementer regendo mihi subditis prodesse et sic singulorum utilitatibus prouidere, ut confirmatis nostra autoritate quae quibusque contingunt haereditario iure per posteritates sibi succedentes inuiolata queant esse. Unde rogatus a Gysone episcopo Wellensi, quem ante hoc biennium Romae cum commendatitiis literis direxi, et apostolica ordinatione Nicolai papae functum recepi, et maxime ab Eadgyða regina mihi matrimonio sociata, et sibi gratuita miserationis dignatione propitia, ut ea quae antecessorum largitate donata sunt, uel sagacitate confirmata, apicibus nostrae auctoritatis, aecclesiae sedis suae literato confirmarem, et quae in multis cyrographis regum priorum essent aliquibus iam uetustate consumptis in armariolo unius cartulae congregari permitterem. Eorum iustis petitionibus libens annuo, et non solum ea quae ipse a me uel antecessores eius a meis impetrauerunt uel etiam pretio acquisiuerunt ex his quae regibus debentur, habere eum, et omnes successores eius inuiolabiliter permitto ; sed etiam quicquid possidere uideatur aecclesia quam regit, constituo in perpetua libertate, exceptis tribus, expeditione, pontis arcisue restauratione. Quod ut per succedentia sibi saeculorum tempora apud filios iusticiae perduret fixum, in hac cartula coram subnotatis testibus manu propria dominicae crucis depingo signum, et meae imaginis adnecto sigillum. Si quis quae a me canonice

decreta sunt infregerit, anathemate irremediabili multatus sententiae aeternae damnationis subiaceat, nisi resipuerit. Quamuis autem in singulis chirographis possessiones eiusdem aecclesiae pleniter annotatae habeantur tamen non infructuosum ratus sum, si in hoc quoque recapitulentur. Inprimis in territorio Wellensi, quod antiquo uocabulo dicitur Tidington, et in singulis uiculis ad se pertinentibus sunt .L. mansus, hoc est, Paulesham, Woky, Hentun, Gyrdleg, Bled-denhyð et Eastun, Westbirig, Wokyhole et Æbbe-wyrð, Burcotan, Middleton et oðer Middleton, et Ætðam; ðæne Hornningdun et oðer Hornningdun, et Hwetecirce, Denrenn, Dulcotan, Wælsleg, Wu-ormestorr, Celicotan, Bægenhangra, Wandestraw, Hlyttun. Item in alio quod Circ dicitur .L. hii sunt uiculi sibi adiacentes, Liteletun, Hæsele, Dundræg et .III. Suðtunes. In alio autem quod dicitur Euorcric .xx. mansus, Preostle, Cestreblæd, Srættun. Et in illo quod uocatur Cynegesbyrig .xxxviii. mansus et hii sunt eius uiculi, Landbroc, Readwelle, et Ælham-beorge, et Lytlenige, Hiwisc, Cuma, Pibbesbyrig, Cerdren et oðer frisa Cerdren, Cynæmærestun, Langanham, Winesham atque Cungareshbyrig, necnon et Banawelle, cum omnibus ad se pertinentibus. In eo quod Welingtun nuncupatur est possessio .xv. cassatorum, et hae sunt uillulae eorum, Bocland, Hamme, Huntanawoð, Herpoðford, Pitnocesmor, Ceolfestun. Sunt .xv. in altero Wifelescombe nominato, in his uillis distributi, Nunnetun, Upcotan, Hwitfeld, Hwið-icumb, Acumetun, Langele, Forda, Peddesford, Fifehyda et oðer Fifehyda, Dene, Slæw, Hwrentimor. Habentur etiam in eo quod Lidegard dicitur .xv. cassati, et hae curticolae adiacentes sibi, Cuma, Peddenall-ras, et ðæt Wudu-land, Asce, Baggenbeorge, Anaro, Hylle. In eo loco quod Wedmor dicitur .iv. mansuum est possessio, et hae sunt uillulae huc pertinentes, Biddesham quod Tarnuc proprie appellatur, et alia

quae dicitur Heanican, et Mercern. Haec igitur cum omnibus ad se pertinentibus, id est siluis, campis, pratis, pascuis, piscariis, molendinis, aecclesiae praefatae uel episcopo, ut praedixi, confirmo, et libertatem eius secundum antecessorum meorum statuta amplifico. Scripta est haec carta ab eodem Gisone episcopo iussu meo anno dominicae incarnationis .M.LXV. indictione .III. .XX. die mensis Maii in regali uilla Wendlesore nuncupata.

Signum manus Gisonis episcopi ✠.

Rubric. Ðis is eallra ðæra landa landbóc ðe mid rihte hýrað intó ðám biscopríce ðe Eádweard cynges gebócode sancto Andrea apostolo intó ðám biscopstole tó Wyllan on éce yrfe.

DCCCXVII.

EÁDWEARD, 1065.

✠ ‘QUAECUNQUE scripta sunt,’ dicit apostolus, ‘ad nostram doctrinam scripta sunt, scilicet, ut per patientiam et consolationem scripturarum spem habeamus;’ iccirco terrenis et caducis aeterna et mansura mercanda sunt, et cum spe bona perquirenda, ipse enim deus retributionem omnium actuum nostrorum in die examinationis iuxta uniuscuiusque meritum reddet; ideoque subtilissima mentis certatione et ardenti inquisitione illum imitari satagamus, licet mortalis uitae pondere pressi et labentis huius saeculi possessionibus miserabiliter sumus infoecati; tamen miserationis eius largitate, caducis opibus aeterna coelestis uitae praemia mercari quaeramus. Quapropter ego Eadwardus suprema gratia largiente Anglorum regalia sceptrum gubernans, rogatus a Brihtrico abbate Meldunensis coenobii cum consensu episcoporum, optimatumque meorum, ob honorem sanctae dei genitricis Mariae perpetuae uirginis, et ob reuerentiam sancti Aldhelmi eiusdem coenobii quondam abbatis, deinde Schiraburn-

ensis praesulis, cuius corpus gloriosum in eadem aeclesia uenerabiliter requiescit, et multis patratis miraculis elucescit, concedo et regali auctoritate praecipio quatinus eadem aeclesia omnes terras et possessiones suas quas hodierna die tenet et possidet uel in futuro largitione quorumlibet fidelium tenenda est uel possidenda, perpetuo iure et perpetua pace teneat atque possideat. Subscribimus enim nomina terrarum et nomina eorum qui eas aecclesiae fideli deuotione contulerunt. Inprimis Newentuna ex dono Æðelredi regis, terra est .xxx. hidarum sita ab occidentali parte stratae publicae quae Fossa nominatur. Item Kemele, terra est .xxx. hidarum, quarum .iiii^{or} sunt in Chellewrða, hanc terram dedit Aldhelmo abbati Ceadwalla rex; sita est in orientali plaga stratae publicae supranominatae. Item Pirituna, terra est .xxxv. hidarum de orientali parte siluae quae dicitur Bradon, hanc dedit Chedwalla rex Aldhelmo abbati. Item Creddeuilla, terra est .xl. hidarum, de ista terra est Eastcotun, Honekynton, Morcotun, terram istam dedit Æðelwlfus rex christianissimus. Item eadem aeclesia tenet Cheorletuna, terra est .xx. hidarum, hanc dedit idem rex Æðelwlfus. Item Dometesig, terra est .x. hidarum, hanc dedit idem rex Æðelwlfus. Item eadem aeclesia tenet Wdetun, terra est .x. hidarum sita intra siluam Bradon, hanc dedit Æðelstanus rex uenerabilis aecclesiae Maldunensi. Item Bremela, terra est .xxxviii. hidarum, de ista terra est Ywerig, Speerful, Chedecotun, Foxham, Auene, terram istam dedit rex Æðelstanus. Item ex donatione eiusdem regis Æðelstani ipsa aeclesia tenet Nortuna pro .v. hidis, et Sumerford pro .v. hidis. Item eadem aeclesia tenet Brokeneberge, terra est .l. hidarum, hanc dedit rex Eadwy; de hac eadem terra Grutenham pro .i. hida. Et ex occidentali parte fluminis quod Auena nominatur et Suttuna pro .x. hidis, Rodburna pro .x. Corstuna pro .x. Cusfalde pro .iii. Bremelham pro .ii. hidis. Item

Brinkewrða, terra est .v. hidarum, hanc dedit quidam uir nobilis Leofsi nomine. Item Hewy, terra est .xi. hidarum, hanc dedit Æðelred rex. Item ipsa aecclesia tenet Litletun terra est .v. hidarum, hanc dedit Uuenoðus Æðelredo rege suo annuente. Ego igitur Eadwardus dei misericordia Anglorum rex, concedo atque praecipio quatinus aecclesia ista sit libera et quieta ab omni mundiali iugo, scilicet, de schiris et hundredis, et placitis et quaerelis, et omnibus geldis et consuetudinibus; concedo etiam ei libertatem plenariam, id est sacam et socam, tol et tem, et infangeneðef, monbriche, hamsokne, forstell. Quicumque ergo hanc nostram donationem seu libertatem serua-uerit, perducatur cum dominus ad gaudia Paradisi. Qui uero contempserit, ligatis manibus et pedibus mergatur in profundum inferni. Acta est haec praefata libertas anno dominicae incarnationis millesimo .LXV. indictione .iiii. hiis testibus consentientibus quorum inferius recitantur nomina.

✠ Ego Eadwardus rex Anglorum praefatam donationem cum titulo sanctae crucis confirmaui et impressione sigilli mei consolidaui. ✠ Ego Eadgið regina consensi et laudaui. ✠ Ego Stigand archiepiscopus subscripsi. ✠ Ego Ealdsið archiepiscopus roborauit. ✠ Ego Hereman episcopus adqueiuit. ✠ Ego Leofric episcopus impressi. ✠ Ego Wyllelm episcopus faui. ✠ Ego Harold dux confirmaui. ✠ Ego Tosti dux carraxauit. ✠ Ego Gyrð dux praetitulauit. ✠ Ego Leofwyne dux subarrauit. ✠ Ego Æðelnoðus abbas subscripsi. ✠ Ego Alwy abbas subscripsi. ✠ Ego Ordrich abbas subscripsi. ✠ Ego Æðelsige abbas subscripsi. ✠ Ego Wlfric abbas subscripsi. ✠ Ego Brihtric abbas supranominati coenobii lectis et diligenter perscrutatis aecclesiae nostrae cartis hanc scedulam dictaui et propria manu conscripsi et cum titulo uenerandae crucis confirmaui coadunaui et conclusi.

DCCCXVIII.

*GODGYFU, 1060—1066.

✠ CLARISSIMO ac reuerentissimo Uictori apostolico nostro Godiua uxor Leurici Anglici consulis quicquid in Christo carius extat! Cum omni christianae religioni uniuersalis catholicus populus te praelatum et omni sanctitate gloriosum asserit, decet te precibus ancillae tuae placabiles aures parumper accommodare. Precor ergo te pastor summe, quatinus dona quae ego pro redemptione animae mariti mei, meaeque, beatae dei genitrici Mariae attribui Stou, auctoritate tua confirmes, sicut nostratium compatriotum, episcoporum, atque abbatum, necnon et consulum, quorum nomina subscripta habentur corroborata sunt. Possessionum nomina haec sunt, Newarcha, scilicet, atque Flatburche cum appendiciis suis; et Brandon, et Martine-Welle cum appendiciis. Has ergo per monile meum et murenulas aureas uermiculatas matri domini dedi.

✠ Ego Eadwardus rex Anglorum huius donationis libertatem regni totius fastigium tenens libenter concessi. ✠ Ego Ealdredus praesul electus ad archiepiscopalem sedem Dorobernensis aecclesiae huic regali munificentiae assensum praebui. ✠ Ego Wlfwi episcopus. ✠ Ego Leofric dux. ✠ Ego Haraldus comes. ✠ Ego Tosti comes. ✠ Ego Siward dux. Et alii multi.

Apostolicum ✠ signum.

Hoc autem donum omni conamine annuo et Romana auctoritate confirmo, et cartulam signatam meo sigillo re-transmitto. Si quis uero hoc ausus euertere fuerit, cum Pilato et Iuda Scariothen, Caypha quoque, eorumque commanipularibus aeternaliter Acherontica combustione trudatur, nisi ante mortis articulum satisfactione poenituerit congrua.

DCCCXIX.

EÁDWEARD, 1060—1066.

✠ CUM uniuersorum dominus et iudex dicit, 'Iudicate pupillo, defendite uiduam,' quanto magis nos oportet iudicare aecclesiae suae et in omnibus eius causas et iudicia adiuuare et ipsi testes adesse sine qua nec christiani esse nec ad deum possumus pertinere! Inter uarias etiam rerum mutationes necessaria sunt litterarum testimonia quae fideliter confirmant et repraesentant praeterita. Quapropter ego totius Albionis rex Eaduardus rogatus a uenerabili Leofrico abbate de Burch de quadam commodatione et conuentione terrarum quae coram me facta est, annui ut huiusmodi carta fieret in testimonium et possessionem aeternam aecclesiae suae. Igitur monachus Brand tres terras suas quas sub abbate Leofrico in propriam haereditatem monasterii sui acquisierat fratri suo Askytelo per conuentionem interim commendauerat, unam Scottun quam de sua proprietate emerat, alteram Scottere quam ei frater suus Siric donauerat, tertiam Malmesbury quam ei pater suus uiua uoce concesserat. Conuentio autem talis fuit, ut pro duabus prioribus pecuniam singulis annis quamdiu teneret persolueret, pro Malmesbury uero aliam terram nomine Dorp post obitum fratris simul et suas recipere deberet. Hanc conuentionem sic coram me et optimatibus meis approbatam, ita cartae testimonio tam praesentibus quam posteris iussimus demonstrari, ea uidelicet animaduersione, ut nulla occasio mali ingenii post haec interueniat quo sancta aecclesia quicquid ad se uel ad suos pertinet, quod absit, perdat; sed nunc praedictas terras secundum praedictam conuentionem integre recipiat et in perpetuum ea libertate qua dominicas et liberrimas terras tenet, dei nutu

et nostro assensu possideat. Huius rei testes hic subnotantur.

✠ Ego Eadunardus rex praescriptum testamentum sancto Petro in Burch confirmaui. ✠ Ego Eadgið regina eodem tenore faui. ✠ Ego Stigandus archiepiscopus interfui. ✠ Ego Ealdredus archiepiscopus laudauit. ✠ Ego Wulfuui episcopus approbauit. ✠ Ego dux Haroldus assensi. Cum his quoque testes assunt regii optimates, Æðelstanus, Iaulfus, Agamundus, Ulf, Wegga, Ælfnoð, Locar, Hacun.

Si quis uero inimicus hæc auferre aecclesiae dei conatus fuerit, auferat dominus partem suam de medio omnium electorum suorum. Ego quoque Brand cum abbate nostro Leofrico cunctisque fratribus nostrae congregationis aeternam maledictionem inprecor huius descriptionis aduersariis, quicumque sancto Petro praescriptas terras abstulerit.

DCCCXX.

STÍGAND, 1060—1066.

✠ Hēr swytelað on ðissum gewritæ ðæt Stígand bisceop and sæ hiræð on Ealdan mynstræ lætan tō Æðelmeære æne hidæ landæs æt Spæresholte his dæg and Sæmannes dæg his suna, wyð swylcan sceattæ swylce he hit ðā findon mihte. Ðyses is tō gewitnæssæ, Stígand bisceop, and sæ hireð on Ealdan mynstræ, and Ælfwinæ abbod, and sæ hireð on Niwan mynstræ, and eallæ scýrðægenas on Hāmtūnscīræ. Ðissa gewrita syndan twā, an is on Ealdan mynstræ, and oðær hæfð Æðelmær.

DCCCXXI.

WULFWOLD, 1060—1066.

✠ UULFWOLD abbot grēt Gisa bisceop and Ægel-nōð abbod, and Tofig scirgerēfan, and ealle ða þegen-as on Sumersæton freōndlike; and ic cƿðe eow ðæt Eādweard cingc mīn hlāford geaf me ðæt land æt Corfestige ðæt mīn fæder āhte and ða feowðer worðias æt Æscwīcan, and ða ækeras mæde ðe ðārtō geby-riað, and on wuda and on felda, swā micel swā ðæt ic heāfde leās mīnan orfe and mīnra manna orfe, and eall swā freōls on eallan þingan eall swā ðæs cinges āgen innland tō gyfanne and tō syllanne, ær dæge and æfter dæge, lōc hwām me leōfast is. Nū kƿðe ic eow eallan ðæt ic habbe gīfen ðæt land intō sanctes Petres mynstre intō Baðan ðām munecan tō scrūd-fultume and tō fōðan eall swā full and swā forð, swā ðe cingc hit me geūðe on eallan þingan. And se ðe mīne gyfe geēce ðe ic habbe gyfen intō sanctes Pe-tres mynstre, geēce God ælmihtig his lif hēr on wo-rulde, and ðonne he heonan fare gyfe him Crist heof-ona rīce tō mēdes. And se ðe hit þence tō litlianne, gelitlige hine God elmihtig hēr on worulde, and ðonne he heonan faran sceal sī his wunung on helle grunde būton he hit ær his ende ðe stīðlicor gebēte.

DCCCXXII.

ÆLFWIG, 1060—1066.

✠ HER swutelað on ðisum gewrite ðæt Ælfwig abbud, and eall seō geferræden on Baðan, hæfð gelæt-en tō Stīgande archebisceop .xxx. hyda landes æt Dyddenhamme his dæge wið .x. marcan goldes and wið .xx. pundon seolfres; and æfter his dæge gā hyt eft intō ðām hālegan mynstre mid mete and mid

mannum, swā full and swā forð swā hit ðænne byð; and .i. marc goldes tō eācan and .vi. merswīn and .xxx. þūsenda hæryngys ælce care. Ðis ys tō gewittnyssse, Eādweard cinincg, and Eādgyð seō hlæfdige, and Ealdryd archebisceop, and Hereman bisceop, and Gisa bisceop, and Harold eorl, and Tosstig eorl, and Æðelnōð abbod, and Ægelwig abbod, and Ægylsige abbod, and Ordríc abbod, and Esegār steallere, and Roulf steallere, and Bondig steallere, and manega ōðre gōde menn ðe heora naman hēr āwritene ne syndon. And gyf ænig mann sī swā dystig ðæt wylle ðis āwenden, sī hē āmansumod fram Criste and fram sancta Marian and fram sancte Petre ðam hālegan apostle and fram eallum Cristes hālegum æfre on æcnysse būton he hyt eft ðe raðor gebēte.

DCCCXXIII.

EALDRED, 1062—1066.

✠ Hoc indiculo declaratur quod Ealdredus archiepiscopus terram .x. cassatorum quae Heamtun uocatur in uicecomitatu Gloecestre emit .x. marcis auri de pecunia monasterii, ipsamque terram ad uictum monachorum in Wigornensi ciuitate et monasterio sanctae dei genitricis Mariae deo seruientium tradidit; obtestans et adiurans sub anathematis distractione ne quis eam ab ipsius monasterii siue fratrum in ipso degentium auderet diripere possessione. Quod si quis daemonis instinctu eam ab ipsorum utilitatibus ui aut aliquo ingenio diriperet, sciret se aeterno anathematis uinculo ligatum, et cum Dathan et Abiron in inferno damnatum aeternaliter luiturum, nisi digna satisfactione emendauerit, et a tam impiis conatibus poenitendo cessauerit. Haec autem definitio confirmata atque conscripta est coram testibus quorum hic infra nomina notantur.

✠ Ego Eaduardus Anglorum basileus hanc donationem consensi. ✠ Ego Eadgyða regina consensi. ✠ Ego Ealdredus archiepiscopus hanc meam donationem confirmo. ✠ Ego Wulstanus episcopus. ✠ Ego Walterus episcopus. ✠ Ego Leofwinus episcopus. ✠ Ego Ægelwinus abbas. ✠ Ego Wilstanus abbas. ✠ Ego Godricus abbas. ✠ Ego Harold dux. ✠ Ego Leofricus dux. ✠ Ego Huhgeline minister. ✠ Signum Æluuoldi. ✠ Signum Wýnsii. ✠ Signum Esegarii. ✠ Signum Brihtrici. ✠ Signum Siuuardi. ✠ Signum Osegodi. ✠ Signum Azori. ✠ Signum Berhtuuini. ✠ Signum Earngeati. ✠ Signum Orduui. Cum licentia Eaduardi regis et Haroldi ducis.

DCCCXXIV.

*EĀDWEARD, 1066.

✠ IN nomine sanctae et indiuiduae trinitatis! Ego Eadwardus Æðelredi regis filius, gratia dei Anglorum rex, futuris post me regibus et omnium dignitatum gradibus omniumque aetatum hominibus, salutem et huius rei notitiam. Scire uos uolo quoniam tempore auorum meorum patrisque mei multa et grauia bellorum pericula afflixerunt gentem Anglorum et ipsos, tam a suis quam ab extraneis concitata, adeo ut pene periclitata sit haereditaria regum successio, magnumque interstitium inter fratrem meum Eadmundum qui patri meo mortuo successit meque habitum sit, inuadentibus regnum Suuegeno et Cnuto filio regis, regibus Danorum, ac filiis ipsius Chnuti Haroldo et Hardechnuto; a quibus etiam alter meus frater Ælfredus crudeliter occisus est, solusque sicut Ioas occisionem Oðoliae sic ego illorum crudelitatem euasi. Tandem respectu misericordiae dei post plures annos ego Eadwardus ad paternum regnum reaccessi, et eo potitus sine ullo bellorum labore,

sicut amabilis deo Salomon tanta pace et rerum opulentia abundauit ut nullus antecessorum regum similis mei fuerit in gloria et diuitiis. Sed gratia dei non me, ut assolet, ex opulencia superbia et contemptus inuasit; immo coepi recogitare cuius dono et auxilio ad regni culmen euasi, quoniam 'Dei est regnum et cui uult dat illud,' et, 'Quia mundus transit et concupiscentia eius,' qui autem totum se subdit deo foeliciter regnat et perpetualiter diues est. Itaque deliberaui ire ad limina sublimium apostolorum Petri et Pauli, et ibi gratias agere pro collatis beneficiis, et exorare ut eam pacem firmaret deus perpetuam mihi et posteris meis. Praeparauit ergo et dinumeraui expensas necessarias itineri et honorabilia dona quae ferrem sanctis apostolis; sed grauis super hac re moeror habebat optimates meos, utpote memores malorum quae sub aliis regibus pertulerant, ne tanto domino et pio patre rege absente, regnum nouiter sedatum aliqua turbaretur hostilitate, et metuentes id quod et sanctus Ezechias, ne si forte in uia aut aegritudine aut alio incommodo deficerem haereditariis regibus carerent maxime quod nullum habebam filium. Itaque communi habito consilio, rogabant me ut ab hac intentione desisterem, pollicentes se satisfacturos deo pro uoto meo tam in missarum et orationum oblatione quam in elemosinarum larga distributione. Sed cum obnixè contradicerem tandem utrisque placuit ut mitterentur legati duo ab utraque parte Ealdredus et Heremannus episcopi, et abbates Wulfrius et Ælfwinus, qui apostolico meam uoluntatem et uotum et illorum petitionem indicarent, et secundum eius sententiam quam mihi mandaret promisi me omnino facturum. Factum est ergo quod uoluimus et uenientes Romam legati nostri, ex uoluntate dei, inuenerunt collectam synodum in eadem urbe. Cumque exposuissent meam uoluntatem et suam petitionem coram .CC.L. episcopis et alia multitudine sanct-

orum patrum, tunc apostolicus ex consultu sanctae synodi hanc epistolam mihi scripsit. 'Leo episcopus seruus seruorum dei dilecto filio Eaduardo Anglorum regi, salutem et apostolicam benedictionem! Quoniam uoluntatem tuam laudabilem et deo gratam agnouimus, gratias agimus ei per quem reges regnant et principes iusta decernunt. Sed quia prope est dominus in omni loco omnibus inuocantibus eum in ueritate, et sancti apostoli cum suo capite coniuncti unus spiritus sunt, et pias preces aequaliter audiunt, et quia constat periclitari regionem Anglicam ex tua discessione qui freno iustitiae sediciosos eius motus cohibes, ex auctoritate dei et sanctorum apostolorum et sanctae synodi absoluimus te a peccato illius uoti pro quo dei offensam times et ab omnibus negligentis et iniquitatibus tuis, ea nimirum potestate usi, quam dominus in beato Petro concessit nobis, dicens, 'Quaecunque solueritis super terram, soluta erunt et in coelis.' Deinde praecipimus tibi sub nomine sanctae obedientiae et poenitentiae, ut expensas quas ad iter istud paraueras pauperibus eroges, et coenobium monachorum in honore sancti Petri apostolorum principis aut nouum construas, aut uetustum emendes et augeas, et sufficientiam uictualium fratribus de tuis redditibus constituas, quatinus dum illi assidue inibi deum laudauerint, et sanctis augeatur gloria et tibi indulgentia. Cui loco quicquid contuleris, uel collatum est uel conferetur, ut ratum sit apostolica auctoritate praecipimus, et ut semper habitatio monachorum sit et nulli laicae personae nisi regi subdatur; et quaecunque priuilegia inibi instituere uolueris ad honorem dei pertinentia concedimus et robustissima auctoritate confirmamus, et infractores eorum aeterna maledictione damnamus.' Haec et alia apostolici mandata cum referrent nobis legati, interea reuelauit beatus Petrus cuidam probabilis uitae monacho incluso nomine Wlfsino uoluntatem suam esse ut restruerem

locum qui dicitur Westmonasterium quod a tempore sancti Augustini primi Anglorum episcopi institutum multaque ueterum regum munificentia honoratum, propter uetustatem et frequentes bellorum tumultus pene uidebatur destructum. Cumque hanc uisionem mihi meisque retulisset, et apostolicae literae aequalia praecepta detulissent, contuli uoluntatem meam cum uoluntate dei et cum tocius regni electione dedidi me ad restructionem eiusdem loci. Itaque decimari praecepi omnem substantiam meam tam in auro et argento quam in pecudibus et omni genere possessionum, et destruens ueterem nouam a fundamentis basilicam construxi et constructam dedicari feci .v. kalendarum Ianuarii; in qua collocari ipsa die reliquias quas Martinus papa, et Leo qui eum consecrauit dederunt Ælfredo regi, et quas ipse a Carlomanno rege Francorum dari sibi impetrauit, cuius filiam pater eius Æðelwlfus rex post mortem primae coniugis duxerat uxorem, quaeque ab ipso ad successorem eius Æðelstanum deinde ad Eadgarum ad ultimum ad nos peruenerunt, scilicet, duas partes crucis domini, et partem unius clauis, partemque tunicae eius inconsutilis, et de uestimentis sanctae Mariae, et reliquias apostolorum Petri et Pauli, Andreae, Bartholomei, Barnabae, et aliorum plurimorum sanctorum, et quinque capsas aliis sanctorum reliquiis plenas; et statui ut quicumque reus maiestatis regiae uel cuiuslibet alterius offensae ad locum in quo pausant istae reliquiae confugerit, eius rei et membrorum ac uitae impunitatem consequatur. Eodem die renouaui, confirmaui, et emendaui priuilegia quae famosissimus auus meus Eadgarus, patruusque meus deo amabilis rex et martyr gloriosus Eaduuardus eiusdem Eadgari filius, et sanctissimus pater Dunstanus Cantuariensis archiepiscopus, ac piissimus rex Æðelredus pater meus, illi loco contulerunt; meam quoque auctoritatem adieci augmentans decreta utilia admonitione

uenerabilium archiepiscoporum Stigandi et Ealdredi et aliorum optimatum meorum, uidelicet, ut ille locus in perpetuum ab omni saeculari seruitio sit liber, et secundum beati Benedicti traditionem post obitum abbatis, ex eadem congregatione eligatur alter qui dignus sit, aliorum uero nullus, nisi culpis promerentibus inibi inueniri nequuerit qui dignus sit tali officio fungi; quod si euenerit, quod absit, potestatem habeant de alio noto et familiari loco abbatem eligendi, cuius uita sapientia et religione clarescat; laicorum autem uel clericorum nemo ipsius loci dominium usurpare praesumat. Possessiones uero quae ibi a quibuscunque donatae sunt non abbas nec alia quaelibet persona licentiam habeat uendendi uel extraneis dandi, sed regum munimine deinceps locus ipse tueatur, ipseque abbas regi soli seruiens commissum sibi gregem spirituali et temporali pastu abundanter foueat. Concessi etiam et confirmaui donationes quae ab eisdem regibus ante me donatae sunt, hoc est circa ipsum monasterium .xvii. hidas et dimidiam, in Heandune .xx. in Heamstede .v. in Grenesford .xii. et unam uirgam, in Hanewelle .viii. in Scepertune .viii. in Sunnabyri .vii. in Ealdenham .x. in Decewyrðe .iiii. et unam uirgam, in Wattune .iiii. et dimidiam, in Holewelle .vi. et dimidiam, in Hamme .ii. in Wintune .iiii. in Kynleuedene .v. in Fentune .iiii. in Mordune .x. in Æwelle .ii. in Pereham .vii. in Collingtune .iii. in Cillingtune .iiii. necnon et illas quas optimates mei meo tempore addiderunt, scilicet Leofcild, Mulesham cum omnibus ad se pertinentibus, Ægelricus, Kylewendun cum omnibus ad se pertinentibus, Wlfwinus, Mapulderstede cum omnibus ad se pertinentibus, Guðmundus, Kynleuedene et Ræine et Læcedune cum omnibus ad se pertinentibus, Ælfrius, Wænstede cum omnibus ad se pertinentibus, Atsere Swerte, Lygetun cum omnibus ad se pertinentibus, Ingulf, Paclesham cum omnibus ad se pertinentibus,

ibus, Atsere, Leosne cum omnibus ad se pertinentibus, Tostig, Cleigate cum omnibus ad se pertinentibus, Ælfwine, Gottune-Ægete cum omnibus ad se pertinentibus, Wlstanus, Deneham cum omnibus ad se pertinentibus, Siwardus, dimidiam hydam in Agmodesham et unam in Weodune, Leofsi de Lundonia .ii. hydas et dimidiam in Wurmelea. Postremo ego ipse pro spe retributionis aeternae, et pro remissione delictorum meorum, et pro animabus patris mei et matris meae et omnium parentum meorum, ad laudem omnipotentis dei posui in dotalicium et in perpetuam haereditatem super altare uaria ornamentorum genera quibus aecclesiae seruiretur, uel in quotidianis uel solennibus ministeriis; et ad usus fratrum inibi deo seruientium de meo iure quod mihi soli competebat absque ullius reclamatione uel contradictione ista, inprimis Langtun cum omnibus ad se pertinentibus, Gihcslewe cum omnibus ad se pertinentibus, Stana cum omnibus ad se pertinentibus, Windlesoran cum omnibus ad se pertinentibus, Huuathampstede cum omnibus ad se pertinentibus, Stichenæce cum omnibus ad se pertinentibus, Æscewelle cum omnibus ad se pertinentibus, Dene cum omnibus ad se pertinentibus, Suðburhte cum omnibus ad se pertinentibus, Pertun cum omnibus ad se pertinentibus, Roteland cum omnibus ad se pertinentibus; post mortem Eadgīðae reginae coniugis meae, Perscoran cum omnibus ad se pertinentibus, Deorhyrste cum omnibus ad se pertinentibus. Relaxaui igitur istis et omnibus supranominatis terris consuetudines omnes et exactiones regaliū et episcopaliū ministrorum sicut antecessores mei reges prius fecerunt, ut nullis grauentur oneribus expeditionum, nec pontium uel castrorum restructione, nec furis apprehensione. Et omnia quae ad locum ipsum pertinent sint omnino libera, cellae, aecclesiae, cimiteria, terrae, pascua, siluae, uenationes, aquae, piscationes, cum redditibus, seruitiis,

debitis, oblationibus, luminaribus, decimis, donariis, censu, morthidis, legibus, consuetudinibus, causarum discussionibus, emendationibus siue aecclesiasticis siue saecularibus, et omnibus quaecunque scriptis et testimonio bonorum hominum rememorari potuerunt, quae a regibus concessa uel concedenda sunt, ut nullus ex his subtrahere uel diminuere aut disperdere quolibet occasione, iudicio uel potestate praesumat. Donauit etiam religioso abbati Eadwino, qui tunc illi loco praeerat, et omnibus futuris post eum ibidem abbatibus in tota possessione monasterii sacram et socam, theloneumque suum in terra et in aqua, et consuetudinem quae dicitur teames, latrones, latronumque captiones uel emissiones, et pacis fracturam, et pugnam in domo factam, et domus inuasionem, et omnes assultus in suo iure, in uia et extra, in festo et extra, in urbe et extra, et omnes leges et consuetudines tam plene et tam libere sicut eas habebam in manu mea. Et ut omnia concludam, nullus succedentium regum per uim aut per consuetudinem pastum ab eorum possessionibus exigit, sed omnimodam libertatem perpetualiter habeant. Post hanc donationem excommunicauerunt omnes episcopi et abbates totius Angliae et monachi ac clerici, secundum apostolici Leonis praeceptum, eos qui hoc constitutum infringerent uel infringi permetterent, quantum in ipsis esset. Si quis uero hanc nostram donationem augere et amplificare uoluerit, augeat deus dies eius prosperos hic et in futuro; si autem euenerit ut aliquis aut regum succedentium uel alicuius personae homo, quod non optamus, diabolica temeritate fuerit elatus uel seductus, quatenus hoc nostrum statutum infringere uel minuere aut in aliud mutare uelit, sciat se perpetuo anathemate damnatum, nisi tamen digna satisfactione emendauerit; sin autem emendatione fuerit indignus ipse quidem cum Iuda traditore gehennae ignibus cremabitur. Sed haec carta nichilo-

minus in sua libertate permanebit quamdiu Christiani nominis timor et amor hac nostra gente perseueraverit. Ad ultimum, cartam istam conscribi et sigillari iussi, et ipse manu mea signum sanctae crucis impressi, et idoneos testes annotari praecepi. Ad corroborandam itaque propriam donationis libertatem,

Ego Eadwardus domino largiente Anglorum rex signum uenerandae crucis impressi ✠. Ego Eadgiða regina huic donationi regis consentiens subscripsi ✠. Ego Stigandus archiepiscopus consensi et subscripsi ✠. Ego Ealdredus archiepiscopus consensi et subscripsi ✠. Ego Walterus episcopus consensi et subscripsi ✠. Ego Leofricus episcopus consensi et subscripsi ✠. Ego Willielmus episcopus consensi et subscripsi ✠. Ego Heremannus episcopus consensi et subscripsi ✠. Ego Wulstanus episcopus consensi et subscripsi ✠. Ego Siwardus episcopus consensi et subscripsi ✠. Ego Wulfwinus episcopus consensi et subscripsi ✠. Ego Giso episcopus consensi et subscripsi ✠. Ego Ælfwinus abbas consensi et subscripsi ✠. Ego Leofricus abbas consensi et subscripsi ✠. Ego Eadwinus abbas consensi et subscripsi ✠. Ego Ægelsius abbas consensi et subscripsi ✠. Ego Wulfwoldus abbas ✠. Ego Reinbaldus cancellarius ✠. Ego Ægelwinus abbas consensi et subscripsi ✠. Ego Baldwinus abbas consensi et subscripsi ✠. Ego Leofwinus dux ✠. Ego Gyrð dux ✠. Ego Haroldus dux ✠. Ego Eadwinus dux ✠. Ego Raulfus minister ✠. Ego Robertus minister ✠. Ego Æsgarus minister ✠. Ego Eadnoðus minister ✠. Ego Bondius minister ✠. Ego Wigodus minister ✠. Ægelnoðus ✠. Wulficus ✠. Siwardus ✠. Godricus ✠.

Acta apud Westmonasterium .v. kalendarum Ianuarii die sanctorum innocentium anno dominicae incarnationis .M.LXVI. indictione tertia, anno regni serenissimi Eaduardi regis uigesimo quinto. Swið-

garus notarius ad uicem Reinbaldi regiae dignitatis cancellarii hanc cartam scripsi et subscripsi in dei nomine foeliciter. Amen.

DCCCXXV.

* EADWEARD, 1066.

✠ IN nomine sanctae et indiuiduae trinitatis! Propter eos qui iusticiam dei contemnunt et suam uolunt constituere, quoniam iusticiae dei non sunt obiecti, procurandum est hiis qui aecclesiarum dei priuilegia constituunt ut multiplices cartas et multitudinem testium atque maledictionum congerant, quibus, etsi non semper tamen aliquoties, pessimorum hominum impia, proteruia, et perniciosa praesumptio tutius proteratur, retundatur, ac reuerberetur, necnon fortissimo defensionis robore funditus eradicetur. Quapropter ego Eadwardus gratia dei Anglorum rex, notum facio omnibus futuris post me saeculi generationibus quoniam praecepto Leonis papae pro poenitentia et remissione peccatorum meorum, renouaui et melioraui basilicam sancti Petri, quae sita est prope moenia principalis Anglorum urbis Londoniae et ab occidentali ora eiusdem urbis dicitur Westmonasterium, quae aedificata quidem fuerat antiquitus sub Melito Londoniae primo episcopo socio et contemporaneo sancti Augustini primi Cantuariensis archiepiscopi et per ipsum beatum Petrum angelico famulante seruitio, sanctae crucis impressione et sacri crismatis perunctione dedicata; sed per frequentes incursiones barbarorum et maxime Danorum, qui patre meo Æselredo uiuente irruptionem in Angliam fecerant, et eo mortuo, cum fratre meo Eadmundo dimidium regnum sub amicitiarum pactione tenuerant, fratremque meum alium Ælfredum miserabiliter interemptum enecauerant, neglecta et penitus destructa uidebatur. Cum ergo renouassem eam et

multa priuilegia regiae potestatis et apostolicae auctoritatis per beatum Leonem papam in ea constituissem, defuncto ipso Leone et confirmato in eius loco Nicholao, placuit mihi renouare, meliorare, et confirmare consuetudines et donationes pecuniarum quas antecessores mei reges sancto Petro instituerant propter summam deuotionem quam habuit semper Anglorum gens erga eum et eius uicarios. Itaque propter hoc negotium et alia quamplura legatos misi Romam, episcopum unum Ealdredum et duos electos ad ordinandos episcopos Ghysonem scilicet et Walterum, ut a domino papa sacrarentur. Uenientes autem Romam ab apostolico Nicholao honore quo decebat sunt suscepti, inuenerunt ibi ad synodum congregatam multitudinem magnam episcoporum, abbatum, monachorum, clericorum, caeterorumque fidelium; cumque audiente synodo suae legationis causam perorarent, huius summam epistolae domino papae obtulerunt. ' Summo uniuersalis aecclesiae patri Nicholao, Eadwardus gratia dei Anglorum rex debitam subiectionem et omnimodum seruitium. Glorificamus deum quia curam habet suae electae aecclesiae quoniam in loco boni praedecessoris uos optimum successorem constituit, quapropter iustum iudicamus apud uos uelut ad solidam petram acuere et probare omnes bonas intentiones nostras, et uestram notitiam atque societatem in bono habere, quatinus eas donationes et priuilegia quae obtinuimus apud praedecessorem uestrum renouetis et augetis nobis, uidelicet ut quod ille iniunxit nobis sub nomine obedientiae ac poenitentiae propter uotum quod uoueram ire Romam, et in remissionem omnium peccatorum meorum construere coenobium monachorum in honore apostoli Petri, ratum faciatis, et priuilegia possessionum et dignitatum eiusdem loci confirmetis, renouetis, atque augeatis, et imperpetuum immutabilia stare decernatis. Ego quoque pro modulo meo augeo et confirmo donati-

ones et consuetudines pecuniarum quas habet sanctus Petrus in Anglia, et ipsas pecunias collectas cum regalibus donis mitto uobis ut oretis pro me et pro pace regni mei, et continuam ac sollempnem memoriam haberi instituatis tocius gentis Anglorum coram corporibus sanctorum apostolorum. Ualete.' Hiis igitur litteris a summo pontifice susceptis, cum foeliciter ad uotum suum omnibus pactis a Roma redirent, consulente sancta synodo, transmissam a domino papa mihi detulerunt epistolam. 'Nicholaus episcopus, seruus seruorum dei, gloriosissimo ac piissimo omnique honore dignissimo spirituali quoque filio nostro Eadwardo Anglorum regi uisitationem omnimodam, salutem mellifluam, et benedictionem apostolicam. Omnipotenti deo referimus grates qui uestram prudentissimam excellentiam in omnibus ornauit ac decorauit erga beatum Petrum apostolorum principem et nobiscum habere dilectionem et in omnibus apostolicis consentire censuris, literas igitur uestrae nobilitati transmittimus et per eas societatem sanctorum apostolorum et nostram uobis damus, orantes misericordiam illius qui est dominus omnium et rex super omnia solus, ut ipse uos participem faciat ex omnibus si qua sunt coram deo bonis operibus nostris, et fratres nos ac socios in sua dilectione constituat in omni tempore amplius, ac non minorem partem nostri obsequii uobis reassignet in suo regno quam nobismet ipsis prouenire optamus. Erimus etiam deinceps pro uobis sine dubio orantes assidue ut ipse deus uobis subiiciat hostes et inimicos qui contra uos uoluerint surgere, et confirmet uos in paterno solio et propria haereditate, ac beatus Petrus sit uobis custos et adiutor semper in omni tribulatione. Claret enim Anglorum reges pro reuerentia et deuotione quam exhibuerunt beato Petro gloria et honore floruisse, ac ipsius patrocinio famosos triumphos obtinuisse, cuius beati apostoli meritis uestro desiderio et uoluntati

omnipotens deus praestet effectum, et confirmet uobis paterni regni imperium, et tribuat pacis incrementum et post praesentis uitae decursum perducatur ad aeternum permanentis gloriae imperium. Renouamus ergo confirmamus et augemus uobis priuilegia uestra; scilicet ut absoluti sitis ab illo uoto quod timebatis, et a omnibus aliis peccatis et iniquitatibus uestris, auctoritate illius qui me licet indignum suae sanctae se praesse uoluit. Praeterea illi loco quem sub nomine sanctae poenitentiae construendum et meliorandum suscepistis, quoniam ut fertur primam antiquitus consecrationem a beato Petro accepit, cuius licet indigni uicarij simus, et quia regia antiquitus sedes est, ex auctoritate dei et sanctorum apostolorum atque huius Romanae sedis et nostra concedimus, permittimus, et solidissimè confirmamus ut amplius imperpetuum regiae constitutionis et consecrationis locus sit, atque repositorium regalium insignium, et habitatio perpetua monachorum, qui nulli omnino personae nisi regi subdantur habeantque potestatem secundum regulam sancti Benedicti per successiones eligere ex se idoneos abbates neque introducatur per uiolentiam extranea personae nisi quem concors congregatio sibi praesse elegerit. Absoluimus etiam illum locum ab omni seruitio et dominatione episcopali, ut nullus episcopus illuc introeat ordinaturus aut praecepturus aliquid nisi ex petitione et consensu abbatis et monachorum, et habeat idem locus liberum praecinctum id est ambitum et coemeterium mortuorum circa se absque episcopali uel cuiuscunque respectu uel exactione, et omni quae ad libertatem et exaltationem illius loci ad honorem dei pertinentia per nostram auctoritatem accedere possunt hilari et promptissima uoluntate concedimus. Possessiones autem quas antiqui reges seu quicunque alii homines uos quoque ac uestri barones ad eundem locum contulistis, et cartas quas ex eis factae sunt, diuina et nostra auctoritate robo-

amus et ratas ac stabiles esse decernimus, et infractores earum uel inuasores aut diminutores aut dispersores, uenditores etiam, aeterna maledictione cum Iuda proditore dampnamus, ut non habeant partem in beata resurrectione, sed a beato Petro se iudicandos sciant quando sedebit cum suis coapostolis iudicans .XII. tribus Israel. Uobis uero et posteris uestris regibus committimus aduocationem et tuitionem eiusdem loci et omnium tocius Angliae aecclesiarum, ut uice nostra cum consilio episcoporum et abbatum constituatis ubique quae iusta sunt, scientes pro hoc uos recepturos dignam mercedem ab eo cuius regnum et imperium nec desinet nec minuetur in saeculum. Ualete.' Hanc igitur epistolam apostolici priuilegii placuit inserere huic nostrae confirmationi ut secundum quod sancto Leoni prius placuerat michique praeceperat, concordante ad hoc successore eius Nicholao et eadem aut maiora mihi praecipiente, sciant omnes futurae generationes, me uoti praedicti absolute, peccatorumque meorum omnium remissione, et aeternae uitae remuneratione, pro animabus regum tam successorum quam praedecessorum meorum et omnium parentum meorum, et pro pace et stabilitate regni mei et prosperitate totius Anglorum populi, loco illi omnimodam libertatem quantum ad potestatem terrenam concessisse et quod illi de aecclesiastica hoc de regia libertate statuo. Eius igitur amoris stimulo et fide plenissima ac deuotissima suffultus, cuius largiflua miseratione in cathedra regali promotus sum, cum consilio et decreto archiepiscoporum, episcoporum, comitum, aliorumque omnium meorum optimatum, prospiciens hoc ipsum, aecclesiae et habitantibus in ea siue pertinentibus ad eam, utile fore, non solum in praesenti sed etiam in futuro elegi sanctiendum atque perpeti stabilimento ab omnibus confirmandum, ut pro Christi honore et amore et pro reuerentia summi apostolorum principis Petri cuius patrocinio

meipsum commisi et pro deuotione et ueneratione sanctarum reliquiarum quas eidem loco contuli, beatorum uidelicet apostolorum, martyrum, confessorum, et uirginum, ut omnipotens dominus per istorum suffragia sanctorum depulsis cunctis aduersitatibus, cum pacis et honoris sui stabilitate ac perpetuae tranquillitatis sullimatione locum illum custodiat, disponat, et protegat, et pro magnifica dignitate siue regali excellentia ipsius aecclesiae et pro quiete monachorum ibidem deo famulantium tantus honor eidem aecclesiae habeatur imperpetuum et obseruetur ut neque nos neque successores nostri neque quilibet episcopus nec quicunque de iudiciaria potestate in ipsam sanctam basilicam uel in manentes in ipsa, uel in homines qui cum suis terris uel substantiis qualibet cunque ad ipsam tradere uel deuouere se uoluerint nisi per uoluntatem abbatis et suorum monachorum ullam unquam habeant potestatem. Sed sit haec sancta mater aecclesia peculiaris patroni et nostri domini et magni apostoli ter beati Petri libera et absoluta ab omni inuasionem uel inquietudinem omnium hominum cuiuscunque ordinis uel potestatis esse uideantur. Praeterea aliud constituo atque imperpetuo confirmo, ut quisque fugitiuorum de quocunque loco, pro quacunque causa, cuiuscunque conditionis sit, ipsum sanctum locum uel praecinctum fugiens eius intrauerit, immunis sit omnino ac plenam libertatem consequatur. Placuit etiam mihi hanc optionis electionem et libertatis donum gratissimo animo et integra uoluntate augere, et priuilegio isto corroborare, et insuper dono meo inuiolabiliter confirmare omnes donationes terrarum uel aecclesiarum aut aliarum rerum quae ibi ab antecessoribus meis regibus seu a quibuscunque ante me donatae sunt, necnon et illas quas uel ego uel optimates mei uel etiam quilibet de ciuibus intra Londoniam donauerant, tam terras quam consuetudines, et omnia iura qualiumcunque causa-

rum in omnibus terris quae uel in Londonia uel in aliis quibuscunque locis praedicto monasterio adiacent uel adiiciendae sunt per gratiam dei. Huic libertati concedo additamentum in qua ut ab omnibus apertius et plenius intelligatur nomina consuetudinum Anglice praecepi ponere, scilicet mundbryche, burðbryce, miskenninge, scewinge, lastinge, fyrdsocne, flimenafirmðe, wergelwef, uðlep, forfange, fyhfange, firdwite, fyhtwite, wardwite, hangwite, hamsocne, forstal, infangeneðef, saka, socna, toll et team, aliasque omnes leges et consuetudines quae ad me pertinent. Renouaui etiam priuilegia antiquorum regum et ex nomine sanctae trinitatis et omnium sanctorum nostra etiam regia auctoritate, cum consensu atque consultu primatum meorum, interdixi et cartam in praesentia mea fieri iussi, ut nullus unquam succedentium regum, episcoporum, principum, comitum, uicecomitum, procuratorum, seu aliorum regum clientium, uel alia quaelibet magna uel parua persona, pastum, censum, uel impensionem, castrorum uel pontium re-aedificationem, xennia, seu munuscula, uel aliud quidlibet ab aecclesia illa uel a terris ad eandem pertinentibus, per uim aut per consuetudinem exigat, non opera, non tributa, uel expeditiones, ad se trahat, sed exclusa penitus exactione uel angaria cunctarum consuetudinum omnia sicut in manu mea habueram, melius, plenius, et liberius, ita cum omnimoda libertate sint concessa eidem aecclesiae, in terra et in aqua, in urbe et extra, in domo et extra, in uilla et extra, in uia et extra, in placito, in soka et saka, in theloneo, in furis apprehensione et emissionem, in sanguinis effusione, in campis et siluis, in pratis, in pascuis, in aquis, in piscariis, in molendinis, in omnibus suis appendiciis, quatinus ipsa religiosa concio pro remedio animae meae et omnium benefactorum eiusdem aecclesiae peruigiles persoluat deprecationes, et more sapientium uirginum oleum bonae actionis

seruans, sub habitu religionis Christo domino et eius beato apostolo Petro indefesse deserviat. Si quis autem contra hanc praeceptionis et auctoritatis nostrae paginam senserit, quicumque ille fuerit, cuiuscunque nominis et honoris, aetatis et potestatis, gradus et ordinis, et eam uel in magno uel in minimo infringere uoluerit, et alios ad hoc condixerit, unusquisque pro se libras quinque partibus sancti Petri persoluat, et quicquid exinde fiscus noster ad partem nostram separare poterat in luminaribus uel stipendiis monachorum seu et elemosinas pauperum ipsius monasterii perenniter per nostra oracula ad integrum sit concessum atque indultum. Hanc igitur cartam meae donationis et libertatis in die dedicationis praedictae aecclesiae recitari iussi coram episcopis, abbatibus, comitibus, et omnibus optimatibus Angliae, omni-que populo audiente et uidente, et secundum apostolici Leonis eiusque successoris Nicholai constitutum, excommunicari feci eos qui decretum nostrum infringere uel infringi permetterent, quantum in ipsis esset. Quisquis autem successorum meorum hanc donationis libertatem firmiter atque inuiolabiliter custodierit, aeterna coronetur claritate, coelestisque regni plena perfruatur foelicitate. Si quis uero, quod absit, eam destruere uoluerit, uel huius nostri decreti contradictor, conuulsor, et temerator extiterit, cum Iuda proditore aeterno anathemati subiaceat, nisi deo et beato suo apostolo Petro digna poenitentia satisfecerit. Ut ergo haec auctoritas nostris et futuris tempo[ribus] circa ipsum sanctum locum perenniter firma et inuiolata permaneat, uel per omnia tempora illaesa custodiatur atque conseruetur et ab omnibus optimatibus nostris et iudicibus publicis et priuatis melius ac certius credatur, manus nostrae superscriptionibus subter eam decreuimus roborare, et idoneos testes annotare, atque sigillo nostro iussimus sigillare.

✠ Ego Eadwardus dei gratia Anglorum rex hoc

priuilegium iussi componere et compositum cum signo dominicae crucis confirmando impressi. ✠ Ego Eadgyða regina omni alacritate mentis hoc corroborauī. ✠ Ego Stigandus sanctae metropolis aeclesiae Cantuariensis episcopus confirmaui. ✠ Ego Ealdredus archiepiscopus Eboracensis aecclesiae consignauī. ✠ Ego Willielmus episcopus Londoniensis aecclesiae ad omnia suprascripta consentiens subscripsi. ✠ Ego Heremannus episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Wlfwinus episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Walterus episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Leofricus episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Giso episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Wlstanus episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Siwardus episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Godwinus episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ægelsius abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadwinus abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Ægelwius abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Leofricus abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Baldewinus abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Wlfwoldus abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadmundus abbas. ✠ Ego Reinbaldus regis cancellarius relegi et sigillaui. ✠ Ego Osbernus regis capellanus. ✠ Ego Petrus regis capellanus. ✠ Ego Rodbertus regis capellanus. ✠ Ego Haroldus dux. ✠ Ego Eadwinus comes. ✠ Ego Girð comes. ✠ Ego Leoffwinus comes. ✠ Ego Markerus comes. ✠ Ego Esgarus minister. ✠ Ego Bondius minister. ✠ Ego Radulphus minister. ✠ Ego Rodbertus minister. ✠ Ego Eadnoðus minister. ✠ Ego Ægelnoðus minister. ✠ Ego Wygodus minister. ✠ Ego Wlfricus miles. ✠ Ego Siwardus miles. ✠ Ego Godricus miles. ✠ Ego Colo miles. ✠ Ego Wlfwardus miles. Omnes consentientes subscripsimus. Stabilita apud Westmonasterium .v. kalendarum Ianuarii die sanct-

orum innocentium anno dominicae incarnationis .M^o.LXVI. indictione .III. anno regni Eadwardi, nobilissimi et clementissimi regis, uigesimo quinto. ✠ Ego Ælfgeatus notarius ad uicem Reinbaldi regiae dignitatis cancellarii hoc priuilegium scripsi et subscripsi in dei nomine foeliciter. Amen.

DCCCXXVI.

EÁDWEARD.

✠ EADWARD king grēt Eádnôð bisceop and Beorn eorll and alle mīne þegnes on Hertfordesīre frēondlice; and ic kȳðe eow þat ic habbe gifen Crist and sainte Petre intō Westminstre þa land Daccewrðe and Wattone, mid sak and mid sōcne, mid toll and mid teām, and mid infangeneðēf, swā full and swā forð swā Ælfwin sy nunne it heold of ðān minstre and atforen Eádiða þāre lāfedye Eádwine abbod and þane munecan ūp hyō betachte, and alswā Eādgār king intō ðān minstre hȳ geūðe, and ec alswā swā hiō geðedeinde þaron on ðām nigon scīren on Wendlesbiri; and ic wille nān oðer. God eow gehealde.

DCCCXXVII.

EÁDWEARD.

✠ EADWARD king grēt Eádnôð bisceop and Beorn eorll and alle mīne þegnes on Hertfordesīre frēndlice; and ic kȳðe eow þat ic habbe gifen Crist and sainte Petre intō Westminstre þat land at Aldenhām, mid sace and mid sōcne, mid toll and mid teām, and infangeneðēf, swā full and swā forð swā Sihtríc eorll of ðān minstre þeowlic it heold and atforen witnisse mid halra tūnge Ælfríce ðān abbod and ðān gebróðaren ūpp betāhte, and swā swā hit stōd Ordbriht abbot on hande intō ðān minstre behoue and be Kenwlfes

kinges dagen, and swā swā Eādgār king on his writ
 ðiderin it gefestne. And ic nelle naðeswon geðafian
 ðat ðær āny man āny onsting ðārofer habbe on ānyg
 þngan oððe on āny tīmen būton se abbod and ða
 monecas tō sainte Petres neōde. God eōw gehelde
 and sainte Petres holde. Amen.

DCCCXXVIII.

EĀDWEARD, 1066.

✠ EADWARD king grēt Eādsi arcebiscop and God-
 wine biscop on Rowcestre and Leōfwine eorll on
 Kente and Esgār stallere and Roberd Wymarche sune
 stallere and alle mīne þegnes on Kente frendlīc. Ic
 eƿðe eōw ðat ic wille ðat ðæt cotlif Leosne ðe Atsere
 āhte and bequeð Crist and sainte Petre intō West-
 minstre liggenon ðiderinne tō ðēra monece fōden
 mid allen ðāre þngen ðat ðārtō hērð on wōde and on
 felde, on mādē and on yde and watere, and on alle
 oðere þnge scotfrē and gauelfrē, on schīre and on
 hundrede, swā full frē and swā forð swā he it sainte
 Petre bequað and icc ðes fullīce geūðe. And ic
 nelle naðeswon geðafian ðat ðēr āny man āny onsting
 habbe on āni þngun oððe on āny tīmen būten se
 abbod and ða gebróðere tō ðās minstres niðwrðlīce
 þearfe. And icc an ðat sainte Petre habbe ofer ðām,
 sāca and sōcne, toll and teām, infangeneðēf and alle
 oðere richte ða tō me belimpað. God eōw gehelde
 and sainte Petres holde. Amen.

DCCCXXIX.

EĀDWEARD, 1066.

✠ EADWARD king grēt Ealdred ercebisceop and
 Wlstān bisceop and Wlfwi and alle mīne heuedmen

and mine þegnes and mine sýrréfan and alle mīn
 holde freōnd on Wigercestresīre and on Glowcestre
 sīre and on Oxnefordscīre freōndlīc. Icc kīðe eōw
 ðat ic wille and ðat icc an ðat sainte Petre and ða
 gebrōðere on Westminstre habben tō here bilefan ða
 cotlife Perscore and Dorhurste mid allen ðān lande
 and mid alle ðān berewīcan ðe icc habbe for mīnre
 sāule ālēsednesse intō ðāre hālagen stowe gegifan, and
 alc ðāre þnge ðe ðārtō mid rihte gebirad, mid kirkan
 and mid milnen, mid wōde and mid felde, mid lasen
 and mid hāðe, mid mæden and mid eyten, mid water
 en and mid weren and mid allen þngen, swā full and
 swā forð swā hiō on elden dagen intō ðāre sōcne
 geleyd wāren oðe meselfen firmest on hande stōðan
 And icc an heom eft alswā ðat hī habben ðārtō saca
 and sōcne, toll and teām, infangeneðēf and flemenesc
 fermð, grīðbriche and hāmsōcne, forestal and mis
 kenninge, and alle oðere rihte on allen þngen ða
 ðār ūpāspringað, inne tīd and ūt of tīd, binnen burh
 and būten burh, on strāte and of strāte; forðān ic
 nelle naðeswon geðafian ðat āny man atbrede oððe
 geūðe mīne gife and mīn almesse swā mikel ðat sī ān
 aker landes ðas ðe on ānyes mannes dages intō ðān
 cotlifen gebired, ne eft ðat ðær āny man āny onsting
 habbe on āny þngen oðe on āny tīmen be strande ne
 bi lande būton se abbod and ða gebrōðere intō ðān
 minstre. And icc wille and fastlice bebeōdde ðat ðā
 freōdōm and ðēr mundbirdnesse beō strang and stað
 elfast intō ðāre hālagen stowe, God tō lufe and saint
 Petre tō wrdminte and tō gewearde, ā on ēce erl
 werdnesse. Amen. God eōw alle gehealde. Amen

DCCCXXX.

EÁDWEARD.

✠ EADWARD king grēt mīne bisceopes and mīne eorlles and alle mīne þegnes on Wircestrescīre and on Glorcestrescīre frēndlice; and icc kīðe eow ðæt icc habbe gegifen Crist and sainte Petre intō Westminstre Perssore and Dorhirst and all ðæt ðærtō hirð, mid sace and mid sōcne, mid toll and mid teām, and mid infangeneðōf, on strāte and offe strāte, on wode and on felde, and on alle þngan, swā full and swā forð swā it misilfen forrest on hande stōd. And icc hāte and bēde ðæt ālcc ða þegnes of ðām landen hinnenforð ūnderstande tō ðān abbod and tō ðān monecan intō ðān minstre and alle ða gerihte and ða cnawelacinge ða tō me bilimpaddon Crist and sainte Petre and ðām gebrōðeran; for ic nelle geðafian ðat ðær āny mann āny onsting habbe būton se abbod and ða gebrōðere tō saintes Petres niede. God eow alle gehealde.

DCCCXXXI.

EÁDWEARD.

✠ EADWARD king grēt Ealsige archebisceop, and Godwine eorl, and ealle mīne þegnes on Kent frēondlice; and ic kīðe eow ðæt ic habbe geunnen sancte Augustine and ðām gebrōðram ðe ðértō hýreð ðæt hæbbe on heora saca wurðe and heora sōcna, and grīðbrices, and hāmsōcne, and forstealles, and infangeneðeófes, and flymenesfyrme, ofer heora āgene menne binnan burh and būtan, tolles and teāmes, on strande and on streāme, and ofer swā fele þegna swā ic heom habbe tō gelāten; and ic nelle ðæt āni man āni þing ðāron teō būton heom and heore þienesse ðe hie hit betæche willan forðan ic habbe

forgefen sancte Augustine ƿæs gerihta mīnre sǣwle
tō ālisednesse swā full and swā forð swā hī hit for-
meste hefden on Cnutes dagum kīnges, and ic nelle
geƿaƿian ƿæt æni man ƿis ābreca bi mīne freōndscipe.
God eow geheolde.

DCCCXXXII.

EĀDWEARD.

✠ EADWARD kyng grēt Grimketel bisscop, and
Ælfwine, and Ælfrīc, and alle mīne þegnes on Sūþ-
folc frēndlike; and ic kīse ihu ƿat ic wille ƿat ƿat
lond at Mildenhale, and ƿa nigend half hundred sōcne
intō Dinghowe lige intō seint Eādmunde mid sake
and mid sōkne, sō ful and sō forðe sō it mīne moder
on hande istōd, and ic nelle þaƿien ƿat hom āni man
ābrede āni ðere þinge ƿat ic hem hēr ūse.

DCCCXXXIII.

EĀDWEARD.

✠ EADWARDUS rex saluto Haroldum comitem, et
Osebarnum, et omnes meos ministros in Herefordensi
comitatu amicabiliter. Et ego notifico uobis quod ego
concessi Waltero episcopo istum episcopatum hic
uobiscum et omnia uniuersa illa quae ad ipsum cum
iusticia pertinent infra portum et extra, cum saka et
cum socna, tam plene et tam plane sicut ipsum aliquis
episcopus ante ipsum prius habuit in omnibus rebus.
Et si illic sit aliqua terra extra dimissa quae illuc
intus cum iusticia pertinet, ego uolo quod ipsa reue-
niat in ipsum episcopatum, uel ille homo ipsam di-
mittat eidem in suo precio, si quis ipsam cum eo
inuenire possit. Et ego nolo ullum hominem licen-
ciare quod ei de manibus rapiat aliquam suam rem

quam ipse iuste habere debet; et ego ei sic concessi.

Haec est translatio cartae regis Eadwardi in lingua Saxonica translata in Latinum de collatione episcopatus Herefordensis cuidam Waltero facta, et de diversis priuilegiis et libertatibus, scilicet sok et sak, et aliis libertatibus, eidem Waltero et episcopatu Herefordensi concessis.

DCCCXXXIV.

EÁDWEARD.

✠ EADWARD kynge grêt Harold eorl, and Ægel-nôð abbod, and Godwyn schêrrue, and alle mýnes þægenes on Somerset freôndlích; and ich cûðe hōw ðat ich wolle ðat Gysô bisschop werie now hiss lond alsô his forgenge aforen hym êr dude, and ich nelle suððen ðat man hym êny unlawe beôde.

DCCCXXXV.

EÁDWEARD.

✠ EADWARD king grêt Harold erl, and Aylnoð abbot, and Godwine schýre réuen, and alle míne þeynes on Sumerseten fréndlíc; and ich kýðe eow ðat ich habbe geunnen Gisan mínan préste ðes biscopríc; he mid eow and alre ðære þinge ðas ðe ðær mid richte tógebyrað, on wode and on felde, mid saca and mid sócna, binnon porte and bútan, swó ful and swó forð swó Duduc biscop oð ány biscop hit firmest him tóforen hauede on ællem þingan. And gif hér áni land sý out of ðán biscopríc; gedon, ich wille ðat hit cume in ongeæn, oðer ðat man hit ofgo on hire gemóð swó man wið him bet finde mage. And ich bidde eow allen ðat ge him fulstan tó driuan Godes

gerichte, lóck huer hit neód sý and heó eōwwer ful-
tumes biðurfe. And ich nelle nāne man geðefien ðæt
him úram honde teó ánige ðāre þinge ðās ðe ich him
unnen habben.

The same in Latin.

✠ Eadwardus rex Haroldo comiti, Ailnodo abbati,
Godwino uicecomiti, et omnibus balliuis suis Somersetae, salutem! Sciatis nos dedisse Gisoni presbytero nostro episcopatum hunc apud uos cum omnibus pertinentiis, in bosco et plano, et saca et socna, in uillis et extra, ita plene et libere in omnibus sicut episcopus Dudocus aut aliqui praedecessorum suorum habuerunt; et si quid inde contra iustitiam fuerit sublatum, uolumus quod reuocetur, uel quod aliter ei satisfaciatur. Rogamus etiam uos ut auxiliari eidem uelitis ad christianitatem sustinendam si necesse habuerit, nolimus autem ut ullus hominum ei auferat aliquid eorum quae ei contulimus.

DCCCXXXVI.

EÁDWEARD.

✠ EADWARD cing grēt Harold [eorl], and Ægel-nôð abbod, an[d] Godwine scýre gerēfan, and alle mīne þegenas on Sumersæten freóndlīche; and ic cýðe eōw ðæt ic wylle ðæt Giso bisceop weryge on his lande æt Chyw ælswó hys foregenga ætforen him ær dyde. And ic nelle geðafian ðat man hym ænige unlage beóde.

The same in Latin.

✠ Eadwardus rex Haroldo comiti, Ælnodo abbati, Godwino uicecomiti, et omnibus balliuis suis Sumer-setae, salutem! Sciatis me uelle quod Giso episcopus possideat terram suam apud Chyw sicut fecerunt praedecessores sui. Nec autem impune feram quod aliquis ei iniuriam inferat aut molestiam.

DCCCXXXVII.

EÁDWEARD.

✠ EADWARD king grēt Harold erl, and Ailnód abbot, and Touid schíre réue, and alle míne þeines on Sumerseten fréndlice; and ich kŷðe eōw ðæt ich habbe gegeben Giso biscope ðæt land at Weodmóre and ælch ðære þinga ðæs ðe ðærinne mid richte tó-byreð, inne tó his clerken bilæua æt sancte Andrea æt Willan, mid saca and mid sócna, swó full and swó forð swó hit me syluen on hande stód, mid eallon ða forwyrhtan ðe me óðer mínon æftergengan tó honda bogen wyllon on eallen þingan for míne sáwle and for mínes fader and for allra mínra yldrena sáwlan ðe ðone biscopestól gestaðeloðon. And gif ánig man síg ðat míne gife áwenden wyllen, áwende hine God almihti fram his ansýne and fram ælre cristenne manna. And ich wille ðæt se biscoep þichte priuilegium ðærtó bi mínon fullan gelifan.

The same in Latin.

✠ Eadwardus rex Haroldo comiti, Ealnode abbati, et omnibus balliuis suis Sumersetae, salutem! Sciatis me dedisse Gisoni episcopo ad sustentationem cleri, aecclesiam beati Andreae in Wellis terram de Wedmore, cum omnibus pertinentiis suis, adeo plene et libere sicut unquam plenius mihi manu stetit aut alicui praedecessorum meorum per omnia, pro anima patris mei et animabus antecessorum meorum qui dictam sedem episcopi statuerunt. Si quis autem hanc meam donationem praesumpserit euertere, auertat eum dominus a conspectu suo et a conspectu omnium fidelium. Uolo etiam quod idem episcopus isto gaudeat priuilegio, et uos amici mei ipsius sitis coadiutores.

DCCCXXXVIII.

EÁDWEARD.

✠ EADWARD king grét Harold erl, and Aynōð abbot, and Godwine, and ealle mīne þeines on Sumer-seten fréndliche; ich queðe eóu ðæt ich wille ðæt Gyse biscop beó ðisses biscoprīches wrðe heerinne mid eóu. And álch ðære þinge ðe ðás ðár mid richte tōgebyrað binnan porte and būtan, mid saca and mid sōcna, swō uol and swō uorð swō hit éni biscop him tōuoren formest haueð on ealle þing. And ich bidde eóu alle ðæt ge him beón on fultōme Cristendōm tōsprekene lōc whar hit þarf sý and eower fultumes beðurfe eal swō ich getrowwen ðo eow habben ðat ge him on fultume beón willen. And gif what sý mid unlage out of ðán biscoprīche geydōn, sý hit londe óðer án óðer þinge ðár fulstan him uor mīnan luuen ðæt hit in ongeyn cume swō swō ge for Gode witen ðat hat richt sý. God eú ealle gehealde.

The same in Latin.

✠ Eadwardus rex Haroldo comiti, Ailnodo abbati, Godwino, et omnibus balliuis suis Sumersetae, salutem ! Significamus uobis nos uelle quod episcopus Giso episcopatum apud uos possideat cum omnibus dictum episcopatum in uillis et extra de iure contingentibus, cum saca et socna, adeo plene et libere per omnia sicut ullus episcoporum praedecessorum suorum unquam habebat. Rogamus etiam uos ut coadiutores ipsius esse uelitis ad fidem praedicandam et christianitatem sustinendam pro loco et tempore, sicut de nobis fideliter confidimus uos uelle id ipsum. Et si quid de dicto episcopatu siue in terris siue in aliis rebus contra iustitiam fuerit sublatum, adiungetis eum pro amore nostro ad restitutionem prout iustum fuerit habendam. Conseruet uos dominus.

DCCCXXXIX.

EÁDWEARD.

✠ EADWARD king grēt Harold erl, and Toid, mīne schýre rēfen, and alle mīne þeines inne Somersæten fréndliche; and ich keþe eū þat Ælfred hauet yseld Gise biscop his land at Hlytton sacleās and clæne tōforen me siluen æt Peddredan, on mīne iwitnesse and on Eádiþe mīne ibidden and on Haroldes ærles and on manegra oðra manna ðe mid me ðær wāren. Nū wil ich þat se biscop beō ðās londes worðe intō his biscopriche ðe he under honde hauet, and alch ðære þinge ðās ðe ðartō mid richte gebyrað, mid saca and mid sócna, swō ful and swō furð swō hit ænige biscoppe formest on honde stōdon ællen þingan. And gyf ðar sý ānni þing out gedōn ðās ðe ðās mittbyrð ich beōde þat man hit lete in ongean comen, ðæt nōn oðer ne sý.

The same in Latin.

✠ Eadwardus rex Haroldo comiti, Toid uicecomiti, et omnibus balliuis suis Sumersætae, salutem! Sciatis quod Æluredus uendidit Gisoni episcopo terram suam de Lutton pacifice et quiete; teste meipso coram nobis apud Perret, et testibus Eadiða coniuge nostra, Haroldo comite, et multis aliis qui una nobiscum illic aderant. Uolumus quoque quod idem episcopus terram illam cum omnibus pertinentiis habeat cum episcopatu quem possidet, et saca et socna, ita plene sicut unquam aliquis episcoporum praedecessorum suorum in omnibus habuit. Et si quid inde contra iustitiam fuerit sublatum, rogamus ut reuertetur; nec aliter fiat.

DCCCXL.

EÂDWEARD.

✠ EADWARD cyningc grêt Hereman bisceop, and Harold eorl, and Gódríc, and ealle his þegenas on Bearrucscýre freóndlíc; and ic cýðe eow ðæt Ordríc abbud and eal ðæt hired on Abbendúnes mynstre be mīre unne and gife frigelíce habban and wealdan Horneméres hunred on hyre ágenre andwealde on écere worulde, and swá ðæt nān scýrgeréfe oððe mótgeréfe ðár habban æni sócne oððe gemót búton ðes abbudes ágen hāse and unne.

The same in Latin.

✠ Eadwardus rex salutat Hermannum episcopum, et Haroldum comitem, et Godricum, et omnes suos barones de Bearrucscira amicablem; et ego ostendo uobis quod Ordricus abbas et omnis congregatio Abendonensis monasterii meo concessu et dono libere habeant et possideant hundredum de Hornemere in sua propria potestate in sempiterna saecula, et sic ut nullus uicecomes uel praepositus ibi habeant aliquam appropriationem seu placitum sine abbatis proprio iussu et concessu.

DCCCXLI.

EÂDWEARD.

✠ EADWARD kyng grêt Heremann bisceop, and Harold eorl, and ealle mīne þegenas on Dorsætan freóndlice; and ic cýðe eow ðæt hit is mīn fulla unna ðæt Tole mīn man Urces lāfe ðæt heó becweðe hire land and ēhta intō sancte Petre æt Abbodesbyrig swá hire leófest sý be mīnan fullan geleāfan, swá full and swá forð swá ða forewirda ær gewrhte wæran, ðæt hit

sceolde æfter heora bēgra dage, hire and Urkes hire hlāfordes, for heora sǣwle gān intō ðām hāligan mynstre. Nū wille ic ðæt heora cwide stande swā swā hit geforewird wes on gōdre manna gewitnesse ðe ðārwið wēran, and ic wille ðæt swilc freōls beō intō ðām mynstre swilce is intō ēlcān oðre ðær ðe best is on eallan þingan, and ic mesylf wille beōn geheald and mund ðeorofer and ofer ða āre ðe ðār intō hīrð. And ic nelle nānan menn geðafian ðe ðār geūtige ænig ðæra þinga ðæs ðe hīg ðider inn gedōn habbað.

DCCCXLII.

EĀDWEARD.

✠ EADWARD king grēt Leōfwine bisceop, and Eādwine eorll, and alle mīne þegnes on Staffordesīre freōndlice; and icc kīðe eōw ðæt ic habbe gegifen Crist and sainte Petre intō Westminstre ðæt land at Pertūne and ale ðære þnge ðās ðe ðērinne tōherð, on wode and on felde, mid sace and mid sōcne, swā full and swā forð swā ic mesilfen on hande stōdon allen þngen ðān abbod tō bilēfan and ðām gebrōðera ðe binnen ðām minstre wniad. And ic nelle nāne men geðafian ðæt ðæs geūðe āny ðære þnge ðās ðe ðære inne tōherð. God eōw alle gehealde.

DCCCXLIII.

EĀDWEARD.

✠ EADWEARD kyng gret Rodberd biscop. 7 Osgod clapa. 7 Ulf sciregereuan. 7 ealle mine ðeignes. 7 mine holdan freond. on Middelsexan. freondlice. ic kyþe eow þ ic wille 7 þ ic ann þ Sancte Peter. 7 ða gebroþra on Westmynstre [habben] to heora bileouen þ land æt Cealchylle. 7 ealle ðare ðinga. ðe þærto mid

rihte geburaþ. mid lande. 7 mid loge. mid wude
 7 mid felde. mid mede. 7 mid læse. mid mæste
 7 mid æuesan. 7 mid eallum ðingum. sua full
 7 swa forþ. swa Ðurstan min huskarll hit furmes
 of me heold. and into ðære halgan stowwe geaf
 And ic ðæs fullice geuþe. 7 ic an heom eoft ealswa
 þ hy habben ðærofer saca 7 socna. toll 7 team
 infangeneðeof. and flemenefyrme. and ealle oþre ge
 rihtu on eallum ðingum ðe ðar uppaspringaþ. and
 æac swilce to ðeosum lande mid fullan freodome ic
 ann þ ðridde treow. 7 þ ðridde swun of æuesan ðæs
 nextan wudes ðe liþ to kyngesbyrig. se is gemæne
 swa he on ældum timum gelægd wæs. 7 forðan ic
 nelle nateshwon gefaþian. þ æni man ætbride oððe
 geutige an æker landes of wude oððe of felde. ðe he
 hæfð ðyderinn gegyfan. oððe þ ðær æni man æning
 onstynge hæbbe on æningum ðingum. oððe on ænig
 timan. butan se Abbod 7 þa gebroþra to þæs mynstres
 neode. And ic wille. 7 fæstlice beþeode be fulra
 wite. þ þeos mundbyrdnesse beo strang 7 staþelfæs
 into ðære halgan stowe a on ece erfe. Amen.

The same in Latin.

✠ Ego Eadwardus rex Rodberdo episcopo, et Os-
 god clapae, et Ulfo uicecomiti, et omnibus meis thanis
 et fidelibus amicis in Middelsexia beneuole salutem
 dico! Uobis notum facio me uelle et consentire ut
 sanctus Petrus et fratres Westmonasterienses in eo-
 rum conuictum habeant praedium istud quod est in
 Cealchylle omniaque iure ad illud pertinentia, cum
 terra et cum aqua, cum sylua et cum agro, cum prato
 et cum pascuo, cum porcorum esca et cum fructibus,
 et cum omnibus emolumentis, tam plene et libere
 quam praefectus meus palatinus Ðurstanus ea primo
 ex me tenuit, et sacro dein loco donauit. Quod qui-
 dem donum ego plane corroboro, iis iterum etiam con-
 cedens ut insuper habeant priuilegium tenendi curiam

ad causas cognoscendas et dirimendas lites inter uas-
sallos et colonos suos ortas, cum potestate trans-
gressores et calumniae reos mulctis afficiendi easque
leuandi, porro etiam ut ibi habeant in uendendis et
emendis mercibus a tolneto immunitatem, cum priui-
legio habendi totam suorum seruorum propaginem;
potestatem etiam fures in terra sua cum re furtiua
deprehensos in ius uocandi et puniendi, cum priuilegio
fugitiuos suscipiendi, et omnia alia iura quae omni-
modo exinde oritura sunt. Praeterea quoque una cum
hoc praedio liberrime dono tertiam quamque arborem
et tertiam quamque sarcinam iumentariam fructuum
qui nascuntur in sylua proxime ad Kyngesbyrig sita,
quae sicut antiquis temporibus lege cautum erat est
communis. Quamobrem omnino nolo permittere ut
quis siue e sylua siue ex agro quae is Ðurstanus illi
loco dedit, unum iugerum auferat uel excludat, uel ut
quis ius habeat eo proficiscendi ad sumendam rem ul-
lam uel ullo tempore, praeter abbatem et fratres quibus
indultum est eo proficisci ad sumenda quae monas-
terio opus sunt. Uolo igitur et firmiter mando sub
poena grauissima ut haec confirmatio nostra in loco
illo sancto aeternae haereditatis uim et firmitatem
semper obtineat. Amen.

DCCCXLIV.

EÁDWEARD.

✠ IN ðane hālgene namen úres hēlendes Cristes!
Ich Eáduuard king ofer Engleðeóde cúðe Stígand
archebissop, and Harold eorl, and alle mīne þeines ðat
ich mid ðusen write gelde and geue Criste and seinte
Petre and Wluuold abbode and ðen bróðren on
Cherteseye ðo .x. hýden lond on Walthām, and ðe
cherche of ðān seluen túne, and ðane wode of Hale-
wík, and ðane of Lidlégewík, mid alle óðere þinge ðe

ſāretō belempeð, and .XX. æceres of ſāre māde at Cōchām intō Welthām; and ſis ich hem habbe geunne for ſān hit hār intō ſān munstre laig suā ich hit habbe mid mīne þeines sōdsage onlierned of ſāre sýrren; and ſārefore ich wille ſat hie habben and helden alsuā hiere rigte ſane tūn mid alsuā muclele munde alsuā on meseluen stant, on alle þinge, in wode and in felde. Se man ðe mīne geue hēr gelitlað ōðer on ōðere wisen tō āuenden ðene hit hēr beforen āwriten is, bēn his lif hēr ilitlade, and his wonienge in helle grūnde būten he hit hēr ðe stīðlicor gebēte.

DCCCXLV.

EADWEARD.

✠ EADWARD king grēt Stýgand arcebiſcop, and Harold eorll, and Eādnōð stallere, and alle mīne þegnes and mīne holde frēnd on Sūðhāmptonscīre frēndlice. Ic kýðe eōw ſat ic wille and ſat ic ann ſat ſainte Petre and ða gebrōðran on Westminstre habben ſat cotlif Eueresleā and ale ſāre þinge ſat ſārtō mid richte gebireð, mid cirke and mid milne, mid wode and mid felde, mid lāse and mid haðe, mid wateren and mid mōren, ſat mid ſāre mæde ðe lið at Strāt-feld wyð ſāre lange brice and on allen þngen swā ful and swā forð swā it mesilfen firmest on hande stōd. And ic ann heom eft alsuā ſat hý habben ſārtō saca and sōcna, toll and teām, infangeneðēf and fle-menesfirmð, and miskenninge, and alle ōðere richte on allun þngun ða ſār ūpāspringð. And ic wille and fastlice bebeōde ſat paðu mī meodes wrichte and Wlnoð mīn hūscarl and Ælfrīce Hort and Frēbern mīn freosōcne men ðe ſat cotlyf healdeð ſat hī heonne-forð mid lande and mid loge heore ale mid his dāle bēn on ſainte Petres wealde and ſām hirde on ðām minstre hērsumian and þewwan. And ic nelle naðes-

won geðafian ðat ānig man atbrede oððe geūtyge mīne gifē and mīne almesse ðe icc habbe for mīnre sāule ālēsednesse intō ðāre hālegen stowe gegifan, oððe ðat ānig man ānig onsting habbe on ānig þngen oððe on ānyg tīman, būton se abbod and ða gebrōðere tō ðās minstres neōde. And ic wille and fullīke hāte ðat ðes mundbirdenesse beō strang and staðelfast intō ðāre hālagen stowe ā on ēce erfewerdnesse. Amen.

DCCCXLVI.

EĀDWEARD.

✠ EADWARD king grēt Stīgande biscop, and Leófwine eorll, and alle mīne þegnes on Sūðregan frēndlīc; and ic kȳðe cōw ðat ic wille and ðat ic ann ðat sainte Petre and ða gebrōðera on Westminstre habben ða fēwer hȳde landes at Tōtinges and ale ðāre þnge ðat ðértō mid richte geburað, swā ful and swā forð swā Sweyn mī may hit formest of me held and intō ðāre hālegen stowe geaf. And ic ðæs fullīce geūðe and ic an heom eft swā ðat hȳ habben ðārofer saca and sōcna, toll and teām, infangeneðēf and flemenefirmð, and alle oðere richte on allen þngen ðat ðār ūpp-āspringed. And ic nelle geðafian ðat āni man habbe ðérofer āny onsting būton se abbod and ða gebrōðera. God eōu alle geheld.

DCCCXLVII.

EĀDWEARD.

✠ EADWEARD cyngc grēt Stīgande ærcebiscop, and Harold eorl, and Wulfrīc abbod, and Osweard, and ealle mīne þegenas on Cent frēondlīce; and ic cȳðe cōw ðæt ic wille ðæt ðæt land æt Mersehām and ælc

ðæra þinga ðæs ðe ðær mid rihte tógebyrað, ligce intó Cristes circean on Cantwarabyrig mid sace and mid sócne, swá full and swá forð swá Sigweard and his wíf hit ðider inn geúðan, forðámðe ic wille ðæt se dóm stande ðe míne þegenas gedémdan.

✠ Ic Sigered Siwardes brōðor trywe gewitnys.
✠ Ic Wulfstán calda gewitnys. ✠ Ic Wulfstán geónga gewitnys. ✠ Ic Lyfing sôð gewitnys. ✠ Ic Leófstán gewitnys.

DCCCXLVIII.

EÁDWEARD.

✠ EADUARD king grēt Stígand archebisceop, and Harold eorl, and alle míne þegenas on Súðsereie fróndlíche; and ich kúðe geú ðat ich habbe geunnen Criste and seinte Petre intó Cherteseye ðane selue tún and Egehám and ðorpe and Chabbehám freó wið echege scot, and werc and ware, and saca and sócha, and tol and tæm, and infangeneðéf and grítbruche, and forestel, hōmsócne, and flemnesfremðe, and morðslechte, inne freóls and út of freóls, and wið alle ðe þinge tó me beolimpeð, and be Godes bletsunge ðis nán man ne áwende, forðánðe ich hit beo mínre witene ráde for muchelere neóde. Gode geúðe míne sáule tó helpene.

DCCCXLIX.

EÁDWEARD.

✠ EADUARD king grēt Stígand archebiscupe, and Harold eorl, and míne sírrēfen, and alle míne þeines fréondlíche; and ich cúðe gú ðat ich habbe geunne Crist and seinte Petre intó Cherteseye and ðán abbete Wluuolde ðet hundred of Goddelie suó freó and suó

forð suō ēni it freost ȝæt beod on mīne onwealde mid alle þinge ðe tō me beolemped, on wude on felde. And ich uulle ȝæt se abbod beō his saca wurðe and his sōca, and tol and teām, and infangenðeōf, and grīþbruche, and forstel, and hōmsōkne, and flemeness-freomðe, binne porte and būte, beo londe and beo stronde, ofer alle his mannen and ofer his londe.

DCCCL.

EĀDWEARD.

✠ EADWARD cing ofer Engleðeōd grēt Stīgand arcebisceop, and Harold eorl, and mīne sīrēfen, and ealle mīne þeines on Sūðrege frēondlice; and ic kīðe eōw ȝæt ic habe geunnen Criste and sancte Petre intō Certeseige ðone sylfa tūn and Eggehām and Torp and Cebbehām mid ðān hundrede of Goddelie freo wið echege scote, and weorc and ware, and saca and sōca, and tol and teām, and infangeneðeōf and grīðbruche and forestel, hāmsōca, and flemenformð, and morðslehte, inne freōls and út of freōls, and wið ealle ðe þinge ðe tō me belimpað, on wude and on felde. And ic nelle geðafian ȝæt ænig sīrrēfe him tō honde teō of ænig ȝarre þinge ðe beolimpað inne ȝān hundrede of Goddelie wiðūtan ðān abbode. And beo Godes bletsunge ðis nān man ne āwende forðānðe ic hit beo mīnre witenā rāde for micelra neōde Gode geūðe, mīnre sāwle tō helpenne.

DCCCLI.

EĀDWEARD.

✠ EADWARD king grēt Stīgand bisscop, and Harold erl, and alle mīne þeynes on Est Angle frēndlike; and ic kīðe ou ȝæt ic habbe unnen seynt Eādmund

mīne meye ðat lond at Pakenhām, sō ful and sō forð
sō it Osgote on honde stōd.

DCCCLII.

EĀDWEARD.

✠ EADWARD kyng grēt Stīgand bisscop, and Harald erl, and alle mīne þeynes on Est Angle frēndlīke; and ic kīðe ihu ðat ic wille ðat alle þinge ðe mid richte bireð intō seynt Eādmundes ore mīne meyes, and gōde men ðider inne ūðon, lige ðider in unbesaken. And ic ne þafien ðat āni man ūttige āni þing ðat hem mid richte tōbireð, neðer nē on londe nē on ūðere þingan.

DCCCLIII.

EĀDWEARD.

✠ EADWARD cyng grēt Stīgand ercebiscop, and Ægelmæ̃r biscop, and Gyrð eorl, and Toli scīrrēue, and ealle his þeines inne Norðfolce and inne Sūffolce and ealle his ūðra witen ofer eall Ænglande hādede and leāwede frēondlice; and ic cýðe eōw ðæt ic habbe gegeofen Criste and sancte Marie and sancte Benedicte and Ælfwine abbod intō Ramesege saca and sōcna, tol and teām, and infangenðeōf, fihtrwīte and ferdwīte, forestall and hāmsōcne, grīðbryce and scipbryce, and ða sē ūpward on eallan þingen æt Bramcæstre and æt Ringstyde, swā wel and swā freolice swā ic hit meseolf betst habbe bi ða sē rune ahwær in Engelande, and ealle ða gerihte ða ic meseolf ær āhte. And ic wylle ðæt seō sōcne wiðinnen Bichāmdīc ligce intō Ramesege tō sancte Benedicte on eallen þingen swā full and swā forð swā ic heō meseolf āhte, and ealle ða gerihte ða āni kinge mæi ahen, and ealle ða men ða beōn mōtwurði, ferðwurðe and faldwurði

in ðæt oðer halfe hundred swā hwilc man swā ða men
 āhe sancte Marie and sanctus Benedictus and se abbod
 and ða gebrōðra intō Ramesege habben ða sōcne on
 eallen þingen ofer heom and ðat market æt Dūnhām
 bi wætere and bi lande, mid inlade and mid ūtlade,
 and mid eallen ðān gerihte ðe ðærtō hered, swā wel
 and swā freolice swā ic hit meself betst āhte. And ic
 nelle geðafien ðæt āni man ðis gelytlice mid ænige
 þinge. And in ælcer scīre ðær sanctus Benedictus hafð
 land inne his saca and his sōcne, tol and teām, and
 infangenðeōf, wiðinne burhe and wiðūten and on ælce
 styde, be lande and be strande, be wude and be felde,
 swā hwylc man swā ða sōcne āhe sanctus Benedictus
 habbe his freōdōm on eallen þingen swā wel and swā
 freolice swā ic hit meseolf betst āhe āhwær in Enge-
 lande; and ealle ða gyltes ða belimpeð tō mīne kine-
 helme inne Iol and inne Eāsterne and inne ða hāli
 wuca æt Gangdagas on ealle þingan al swā ic heō
 meseolf āhe, and tolfreo ofer ealle Engleland, wiðinne
 burhe and wiðūtan, æt gāresceþinge and on æfrice
 styde, be wætere and be lande. And ic forbeōde
 Godes forbode and mīn ðat nān man ðis geofe nē
 lytlice nē āwende. And gif æni man hit āwunige mid
 æfrænige þinge of ðān ðe ic habbe hēr geunnen on
 ðeosen gewrite, sī he gesyndred fram Criste and fram
 eallen his hālgan. Amen. Ðis writ wæs gemaced
 æt Windlesoren on feorðe Eāster dæg on Eadgiðe ge-
 witnysse ðære cwene and Godwines eorles and Ha-
 roldes eorles.

The same in Latin.

✠ Eadwardus rex Anglorum Stigando archiepi-
 scopo, Ailmaro episcopo, Girð comiti, Toli uicecomiti,
 et omnibus ministris suis de Norðfolke et Suðfolke et
 uniuersis aliis fidelibus suis per totam Angliam con-
 stitutis tam clericis quam laicis, salutem! Notifico
 uobis me concessisse deo et sanctae Mariae et sancto
 Benedicto et Ælfwino abbati de Ramesia sacam et

socam, tol et team, et infangeneðef, fihtwite et ferdwite, forestall, et hamsokne, griðbriche, et schipbriche, et se upwarp, in omnibus rebus apud Bramcestre et apud Kingstede ita bene et libere sicut ipse ea melius et liberius habeo in littore marino alicubi in Anglia, omnesque rectitudines et iura quae ibi ego ipse unquam habui; uolo etiam ut soca quae est infra Bichamdich in omnibus ad sanctum Benedictum Ramesiensem pertineat ita plene et perfecte sicut eam ipse habui, et omnes rectitudines quas rex ibi potest habere; uolo praeterea ut sancta Maria et sanctus Benedictus et abbas et fratres Ramesiae habeant socam in omnibus super omnes homines qui sunt motwriði, ferdwriði, et faldwriði in illo hundredo et dimidio, cuiuscunque homines sint. Concedo eis etiam mercatum de Dunham per aquam et terram, cum inductione et educatione, et cum omnibus rectitudinibus quae ad illud pertinent, ita bene et libere sicut illud ipse unquam melius habui; et nolo pati ut aliquis hoc in aliquo imminuat. In omni quoque comitatu ubi sanctus Benedictus habet terram concedo eis sacam et socam suam, tol et team, et infangeneðef, infra burgum uel ciuitatem et extra, ubique in terra et aqua, in bosco et plano, cuiuscunque fuerit soca, habeat sanctus Benedictus libertatem suam in omnibus ita bene et plene sicut ego ipse alicubi habeo in tota Anglia; habeant et omnes forisfacturas quae pertinent ad regiam coronam meam in natali dominico, in pascha, et in sancta ebdomada rogationum, in omnibus rebus sicut ipse habeo, et per totam Angliam infra ciuitatem et extra, in omni foro et annuis nundinis et in omnibus omnino locis per aquam et terram, ab omni telonii exactione liberi sint. Prohibeo itaque dei prohibitione et mea ne aliquis hanc concessionem meam mutet aut minuat. Si quis uero aliquid horum quae in hoc scripto continentur temerare praesumpserit, segregatus sit ille a Christo et ab omni sanctorum

eius consortio. Haec carta facta fuit apud Windleshoram in .iv. die ebdomadae paschalis sub testimonio Eadgiðae reginae, Godwini et Haroldi comitum.

DCCCLIV.

EADWEARD.

✠ EADWARD cyng grēt Stigande arcebisceop and Harold eorl and Osweard and ealle mīne þegenas on Cent frēndlice; and ic cȳðe eow ðæt ic eom ðæs ge-cnawe ðæt ic geūðe Criste and sancte Augustine and ðān hālgan ðærbinna swā micel landes binnan Fordwīc for mīnre sāule swā ic mesylf ðēr hafde swā ful and swā forð swā it mesylfan on honde stōd on eallan þingan. Nū wille ic ðat hit lioge intō ðān hālgan minstre eall swā ic hit ær in geūðe. And ic nelle geðafian ðat ænig man mīne gyfe geūtige, and ic wille habban fullne dōm of ðām menn ðe mīne swute-linge āwængnian wolde ðe ic ðærtō gegyfen hafde.

DCCCLV.

EADWEARD.

✠ EADWARD king grēt Willem biscop, and Harold eorle, and Esgār stallere, and alle mīne þegnas and mīne holde frēnd on Middelsexum frēndlice; and ic kīðe ou ðat ic wille and icc ann ðat sainte Petre and ða gebrōðera on Westminstre habben tō here biliuen ðat cotlif Stāne mid ðām lande Stæningehaga wiðinne Lundne and fīf and þritty hȳde sōcne ðærtō mid allen ðām berewīcan ðe ic habbe for mīnre sāule ālēsed-nesse intō ðære hālagen stowe gegifen, and al ðære þinge ðe ðærtō mid richte gebirð on kirkān and on milnan, on wode and on felde, on lāse and on hāðe, on māden and on eyten, on waterin and on weren,

and on allen þngen, swā ful and swā forð swā it on elden tīmen intō Stāne sōcne geleyd wāren oððe me-selfen firmest on handa stōden. And ic an heom eft ælswā ðat hī habbe ðārtō saca, sōcne, toll and teām, infangenðēf, and flemenefremð, grīðbriche, and hām-sōcne, and forestall, and miskenninge, and alle oðere richte on alle þngen ða ðār ūpāspringeð, inne tȳd and ūt of tȳd, binnen burch and būten burch, on strāte and offe strāte. For ðān ic nelle nateshwon geðafian ðæt āni man atbrede oððe gehūtye mīne gife and mīne almesse swā micel ðat sī ān aker landes ðas ðe on āny mannes dages intō ðān cotlifan gebyreð, oðð ðat āny man āny onsting habbe on ānie þngun oððe on ānigun tīmen, be strande nā bi lande, būton se abbod and ða brōðere tō ðas minstres nēde; and ic wille and fastelīce bebidde ðat ðēr mundbirdnesse beō strang and staðelfast intō ðāre hālgan stowe ā on ēce erfewerðnesse. Amen. God oū alle gehealde.

DCCCLVI.

EĀDWEARD.

✠ EADWARD kyng grēt Willeme bissope, and Suetman mīne porterēfe, and alle ðe burhware on Londone freōndlīche; and ich kūðe gōu ðat ich wille ðat Wulfuold abbod at Cherteseye beō his saca wrðe and his sōcna ofer his hāgan land hērbinne and ouer his āgene man, suā ful and suā forð suā hit ānige his forðgengen tō foren him formest hauede intō ðān hālgan munstre on alle þngen; and ich nelle geðauien ðat him ēni man fram honde teō ānig ðāre gerihte ðes ðe he mid rihte tō habbe āh end hic him geunnen habbe.

DCCCLVII.

EĀDWEARD.

✠ EADWARD king grēt Willem bisceop, and Leófstān and Ælfsi porterēfen, and alle mīne burhðegnes on Lundene frēndlice; and icc kīðe eow̃ ðat icc habbe geunnen sainte Petre intō Westminstre at ðāre kirk hāleginge fulne frēdōm ofer alle ðe land ðe lage intō ðāre hālagen stowe gefe ðe ðe his gefe and ðār mide sace and sōcne, toll and teām, and infangeneðēf, flemenefirmð, and grīðbriche, and hāmsōcne, and forestall, and miskenninge, and seawinge and alle oðere rihte, inne tīd and ūt of tīd, binnen burh and būten burh, on strāte and offe strāte, swā full and swā forð swā hī mesilfan firmest on hande stōdan. And gif āny man hennonforð wille ða hālagen stowe mid land and mid loge gōdian, icc ann alswā ðat hī sý staðelfast. And icc nelle geðafian ðat āny man habbe āny onsting ofer his land né ofer his men, né be strande né be lande, né ðat āny man ðās mundbirdnesse tōbreke. God eow̃ gehealde. Amen.

DCCCLVIII.

EĀDWEARD.

✠ EADWARD king grēt Willem bisceop, and Leófwīn eorll, and Ælfget sīrēfa frēondlic; and icc kīðe eow̃ ðæt icc habbe gifen Crist and sainte Petre intō Westminstre ðat land at Scepirtōn, mid all ðat ðértō herð, and mid sace and mid sōcne, scotfreō and gaelfreō, on hundrede and on scīre, swā full and swā forð swā sainte Dūnstān hit gebohte and intō ðān minstre Wlsi abbod and ðām gebrōðere gebōcade. God eow̃ gehelde.

DCCCLIX.

EÁDWEARD.

✠ EADWARD king grét wel Willem bisceop, and Harold eorll, and Rodberd stellere, and alle míne þegnes on Estsexan freóndlice. . . Icc kýðe eow þat ic wille þat þæt cotlif Moleshām ðe Leófoild áhte and bequað Crist and sainte Petre intó Westminstre ligge unðder intó ðære munece fōdan ellswā he hit geuðe, on wode and on felde, on máde and on watere, and on allen þngen þat þártó hearð; and icc an þat sainte Petre habbe ðærofer sake and sōcne, toll and teām, and infangeneðef, and flimenesfirmð, swā full and swā forð swā he firmest hauede on ánigen stede þár he óðer land hafeð. And ic nelle nānun men geðafian þat geuðyge āny ðære þnge ðe ðære untó gebireð, oððe þat þár āny man āny onsting habbe on āny þngen óððe on āny tīmen būton se abbod and þá gebróðra tō ðas minstres mitwirðelīcre þearfe. God eow gehealde and alle ðe þat beholde intó ðære hālagen stowe.

DCCCLX.

EÁDWEARD.

✠ EADWARD king grét wel Willem biscop, and Leófwine eorll, and alle míne þegnes onn Middelsexan fréndlik; and ic kýðe eow þat it is mín fulle unne þat Ailríc hafet gegyfen þat land at Grēneford Crist and sainte Petre intó Westminstre for ðære forewearde ðe ða gebróðra and he gemaked habbet. God eow gehealde.

DCCCLXI.

EÁDWEARD.

✠ EADWARD king grét Willem bisceop, and Leófstān, and Ælfsy, porterēfen, and alle míne burhðeynes

on Lundene fréndlice; and icc cīse eow þat icc habbe gegifen and unnen Crist and sainte Petre ðām hālegen apostle intō Westminstre fulne frédōm ofer alle ða land ðe longen intō ðāre hālagen stowe, gefe se ðe hī gefe, and ðār mide sace and sōcne, toll and teām, and infangeneðef, flimenefirmð and grīðbreiche and hām-sōcne and forestal and miskenninge and scheawinge and alle oðere rihte, inne tīd and út of tīd, binnan burh and būten burh, on strāte and offe strāte, swā full and swā forð swā hī mesilfen formest on hande stōd. And gif āny man wille ða hālegen stowe heonenforð mid land and mid loge gōdien ic ann alswā þat sī staðelfast. And icc nelle geðasian þat āny man habbe āni onsting ofer his land nē ofer his men, nē be strande nē be lande, būton se abbod and ða gebrōðera tō ðās minstres neōde; and se ðe ðas minstres frídōm and ðas hāleges wrdshipe ofer ðs geeācnie; eācnie God his līf on ðsre wrlde; and ðonne hī hennon fāre sculle God him selle ēce mirð on heuen rīke. And se ðe ðis hāleges wrdsipe and ðās minstres frídōm and ðāren brōðren note gewanie, God and Godes mōder gewani his dages hēr on werlde, and ðanne hī hennen fāre sculle sī his wonninge on helle grunde būton hiō it ðe stillīkir wid God gebēte. Amen. God eow alle gehealde. Amen.

DCCCLXII.

EĀDWEARD.

✠ EADWARD kyng grēt Wlsy biscop, and Gyrð erl, and alle mīne þeignes on Oxnefordesýre fréndlic; and ich cýse ou þat ic habbe gifen Crist and sainte Petre intō Westminstre þat cotlif ðe ic was boren inne bi naman Giðslepe and āne hýde at Mersce scotfré and gafolfré, mid allen ðāra þngan ða ðértō belimpað, on wode and on felde, on mǣde and on watere, mid chirchen and mid chirche sōcne, suā ful and swā forð

and swā free swā it mesilfon on hande stōd, and swā swā Ælgiue Imme mīn mōder on mīnre firm-birde dage tō forme gife it me gæf and tō gekinde biquað, and ic an heom ðērofer sace and sōcne, toll and teām, and infangeneðēf, and blōdwīte, and werdwīte, and hāmsōcne, and foresteal, grīðbryce, and mundbrice, and alle ða gerychte ðe tō me belimpað. Nū grēte ic wel mīnne lēfne may Mygod on Walingeforde, and ic beōde ðe ðat ðū on mīnre stēde beride ðās land ðām hālge tō hande, for ic nelle nāðeswon geðafian ðat ðær ānig man ānig onsting habbe on āny þngun oððe on āny tīman būton se abbot and ða brōðra tō ðār minsteres niðwrðlice þerfe; and hwā se ðās almesse holdlice healde, heald hine God and Godes mōder on ēce blisse. And hwā swā hiō āwendeð swē he āwanded fram Góde tō ðære tō helware styðe pinnesse būton hie it on ðssere þryfe ðe styðlíkere gebēte. God oū alle gehelde and sainte Petres holde.

DCCCLXIII.

EÁDWEARD.

✠ EADWARD king gret Wulfwi b. 7 Norðman scirgerefan. 7 Ælfwine Merefinnes sunu 7 ealle mine þeignes on hamtunscire frendlice. 7 ic kyþe eow þ ic habbe gegifen Criste 7 sçe Petre into Westminstre Roteland 7 eall þ þerto herd. mid saca. 7 mid socne. mid tolle 7 mid teame. 7 on eallen ðingan. swa full and swa forð swa hit me silfan on handa stod. 7 ic ann þ eadgið seo hlefdige hit on hande habbe swa lange swa heo libbe þære þ munster þerof gegodige. God eow geh.

DCCCLXIV.

EÁDWEARD.

✠ EADWARD king grēt Wlfsi biscop, and Leófwine eorll, and Esgár stallere, and alle míne þegnes and míne holde freónd on Hertfordesíre freóndlic. Ic kīðe eow þat ic wille and þat icc ann þat sainte Petre and ða gebróðere on Westminstre habben þat cotlif Aðgiðe and ale ðære þnge ðe ðærtó mid richte gebirað, mid circe and mid milne, mid wode and mid felde, mid lase and mid máde, and on allen þngen, swá ful and swá forð swá Ælfwine Gortúne and hiis wíf it firmest áhten and for here sáule álésednesse intó ðære hálagen stowe gafan. And ic an heom eft alswá þat hí habben ðártó sáce and sócne, toll and teám, infangeneðéf and flemenfermð and miskenninge, and alle oðere richte on allen þngen þat ðár úpáspringeð. And ic nelle naðeswon geðafian þat ány man it atbreche oððe geúðie of ðære hálagan stowe oðer þat ány man ðár ány onsting habbe on ány þngen oððe on ány tímen búten se abbod and ða gebróðere tó ðas minstres néde. God eow gehealde and alle ða ðes mede holde intó ðánn hálagen stede. Amen.

DCCCLXV.

EÁDWEARD.

✠ EADWARD king grēt Wlwi biscop, and Gyrð eorlle, and alle míne þegnes on Oxnefordescíre fréndlic; and ic cýðe ou þat ic habbe gifen Langtúne Crist and sainte Petre intó Westminstre, mid sace and mid sócne, mid tolle and mid teáme, and infangenenðéf, and on allen þngan, swá ful and swá forð swá it mesilfan formest on hande stód. And ic nelle geðefian þat

āny man ƿæron āny onsting habbe būton se abbot and
 ƿa gebrōðera ƿārbinnan. God oū gehelde.

DCCCLXVI.

EĀDWEARD.

✠ EADWARD kyngc gret wel wulfwi. ƿ. 7 leof-
 wine eorl. 7 calle mine þegnes on heortfordscīre
 freondlice. 7 ic kyþe eow þ leofsi dudde sunu hafað
 gegiuen criste 7 sçe petre into westmynstre þridde
 healue hide landes æt wurmelēa. be minre geleafan. 7
 be minre unnan. God eow geh.

DCCCLXVII.

EĀDWEARD.

✠ EADWARD kyng gret Ælred eurl, and Harald
 eurl, and alle his undurlynges in Herefordeshīre frēnd-
 lich; and I dō gowe tō understonden ƿat I wolle ƿat
 ƿe prēstes in Hereforde at seint Æðelbert ministre ƿat
 ƿey haue euere sōke and sake ouere alle heore men
 and alle heore londes wiðynne bourghe and wiðoute,
 sō fulle and sō forð sō ƿey formest hadde ynne alle
 þynges; and ic he bidde yōwe alle ƿat ye ben tō hem
 fauerable and helpynge ouere alle, wher' ƿat ƿey
 haue tō doone for Goddes loue and for myne.

Rubric. Haec est translatio cartae regis Eadwardi
 in lingua Saxonica translata in linguam Anglicanam de
 diuersis priuilegiis et libertatibus aecclesiae cathedralis
 Herefordensis per praefatum regem concessis, scilicet
 de socka et sacka, cuius sigillum coopertum est cum
 panno serico diuersi coloris. Et haec est scriptura
 sigilli sancti Eadwardi 'Sigillum Eadwardi Anglorum
 Basiley.'

The same in Latin.

✠ Eadwardus rex saluto Ealdredum episcopum,

et Haroldum comitem, et omnes meos ministros in Herefordensi comitatu amicabiliter; et ego notifico uobis quod ego uolo quod presbyteri Herefordenses apud sancti Æselberti monasterium quod ipsi sint de eorum sacha et eorum socha liberi supra eorum terras et supra eorum homines, infra burgum et extra, tam plene et tam plane sicut ipsi prius habuerunt in omnibus rebus. Et ego praecipio uobis omnibus quod uos sitis eis in adiutorium ubicunque sicubi ipsi depauperantur pro dei amore et pro meo.

DCCCLXVIII.

EÁDWEARD.

✠ EADWARD king grēt Ælfríc biscop, and alle míne þeynes on Norfolc and on Súffolc fréndlíke; and ic kīðe ihū ðat ic wille ðat Uui abbot be ðes minstres wirde at seynt Eádmundes biri, and alle þinge ðe ðértó bireð on lande and on sake and on sókne and on alle þinge, só ful and só forð só it firmest ðider inne lay; and ic wille ðat se freols stonde intó ðat minstre unawent ðe Cnut king ðiderinne úðe, and síðen Hardcnut kyng míne bróðer, and ic nelle ðat efre áni bisscop áni þing him ðér on á áteó.

DCCCLXIX.

EÁDWEARD.

✠ EADWARD king grēt Ælfward bisceop, and Leófcild sírēfan, and alle míne þegnes on Est Sexen freóndlíce. Ic kīðe eów ðat ic wille ðat ðæt land at Kill-euendúnne and álc ðære þnga ðat ðártó gebirað ligge intó sainte Petre at Westminstre, swá full and swá forð swá Ailhre búrðein and Góde hiis wíf it formest hauchten, and ðiderinne beqwað on allen þngen. And

icc ƿās fullīce geūðe for mīnre sāule and for here sāule and for alle quiken and for alle dēde tō helpe. And icc an ƿat sainte Petre habbe ƿārof sace and sōcne, toll and teām, infangeneðēf, and alle ōðere rihte ƿēr tō me belimpað. And ic nelle geðafian naðeswon ƿat āny man undō ða gife ƿat ic ƿider inne geunnen habbe, oððe ƿat ƿār ānig man āny onsting habbe on āny ðære þngen ðās ðe mid richte intō ðære hālagen stowe gebireð, forðāmðe ƿat minstre is on mīnen munde and al ƿat ƿāruntō hērð on allen þngan. God eōw gehealde and alle ða ðe beoð holde intō ðære hālagen stowe.

DCCCLXX.

EADWEARD.

✠ EADWARD kyng grēt Ælfward biscop, and Leōf-cild scīrgerēfan, and ealle mīne þegnes on Eāst Sexen freōndlice. Yc cýðe eōw ƿat ic wille ƿat se byrig æt Winintūne and feower hīdan landes ƿærtō mid ðære cyrice and mid ðære cyricsōcne and mid ælc ðære þinge ðe ƿærtō gebyrað, and mid ðām lande æt ðære leā ligen intō Westmynstre tō ðære moneca bileofan swā full and swā forð swā Atsere Swerte and his wīf Alsi ƿat hī firmest hauten and ƿiderinne gafen, and ic ðes fullīce geūðe. And icc ann ƿat sancte Petre habbe ƿær-ofer saca and sōcna, toll and teām, infangeneðeóf and fulne frēdōm on eallum þngen swā full and swā forð swā heō firmest hauede on ænigum stēde ðār hiō ōðer land hafeð, for ðām icc nelle geðafian ƿat ænig man undō ða gife ðe icc ƿider inn geunnen habbe, oððe ƿat ƿær ænig man ænigne onsting habbe on ænigum þingum oððe on ænigne tīman būton se abbod and ða gebróðra tō ðes mynstres nytðarflicre neōde. God eōw gehealde and sancte Petres holde. Amen.

DCCCLXXI.

EADWEARD.

✠ EADWARD kinge grēt Ælfwold bisceop, and Harold eorl, and Ælfred scýrgerēuan, and ealle mīne þegenes on Dorsætan freōndlice; and ic cīðe eow ðæt Urk mīn hūskarl habbe his strand eall forne gen hys agen land ofer eal wel and freōlice, upp of sǣ and út on sǣ, and eall ðæt tō his strande gedryuen hys, be mīnum fullan bebode.

DCCCLXXII.

EADWEARD.

✠ EADWARD king grēt Ælfwold bisceop, and Esgár stallere and alle mīne burhðegnes on Lundne freōndlic. Icc kīðe eow ðat icc ann and ðat ic wille ðat sainte Petre and ða gebrōðera on Westminstre habben ðat land and ðone wearf ðártō ðe Ulf porterēf and his wif Kinegif for here sāula ālēsednesse intō ðære hālagen stowe gafon, swā full and swā forð swā hý beste it hāhten; and icc ann eft alswā ðat hī habben ðártō fulne fridóm on allen þngen ða ðār upáspringed be lande and be strande, forðān ic nelle naðeswōn geðafian ðat āny man āny atbreðe oððe geūðie hero gife and heore almesse, oððe ðat ðār āny man āny onsting habbe on āny þngen oð on āny tímen būton se abbod and ða gebrōðera tō ðās minstres neóde. God eow alle gehealde and gife eow éce sālðe. Amen.

DCCCLXXIII.

EADWEARD.

✠ EADWARD king grēt Ægelmér bisceop, and Harold eorll, and Girð eorll, and Leófstán abbod, and alle

mine þegnas intō Sūðfolce freōndlice; and ic kīðe eow þat ic wille beōn ðas landes wrðe at Iccaworð swā full and swā forð swā ðe witnesse haueð tō geboren þat Crist and sainte Petre, and ic it undrihte āgen intō ðāre hālagen stowe at Westminstre, and ic wille þat man it gerīde me tō hande swā hraðe swā ðisse writ herenon gerād beō þæt nān oðere ne sý. And sītðen gif ðār āny wā onspeke wille ic wille swā andswarien fore swā swā mannen þnken þat rihte lage sý. God eow alle gehealde and sainte Petres holde.

DCCCLXXIV.

EADWEARD.

✠ EADWEARD cyningc gret Ægelmær b. 7 Gyrd eorl. 7 tolig. 7 ealle mine þegenas. on suðfolce. freondlice. 7 ic cyðe eow þ̅ ic wylle þ̅ þa healf nygoðe hundreda sōcne ligæ innto þam halgan mynstre innto s̅ce Eadmundes byrig mines mæges. swa full. 7 swa forð swa ælfric wihtgares sunu hig minre moder to hānda bewiste. 7 heo syððan me sylfan on hānda stod. on eallan þingan. 7 ic hig þider inn geuðe mid ælc þæra¹ þas þe þær mid rihte to gebyrað. mid fyrdwite. 7 fyhtwite. 7 æbbereþeof. 7 griðbryce. 7 foresteall. 7 hamsōcne. 7 ic bidde eow eallan þ̅ ge beon Baldewine abbe on fultume. þ̅ he mote beon ælc þæra gerihta wurðe. þæs þe he ah þærof rihtlice to habbene. for minan lufan. 7 ic ne eom gecnawe þ̅ ic ænigean menn geafe þa sōcne þanon ut þe ic hig ær þider inn geofrode. 7 gyf ænig mann sy þ̅ wylle ænig þæra sōcna him to hānda drægen. 7 segce þ̅ ic hig ær him geunnan sceolde. ic wylle þ̅ he cume beforan me mid his sweotelunge. 7 dome gecnawe hwær ic hig him ær geuðe þ̅ nan oþer ne sy.

¹ MS. Harl. 638. f. 14. ælc ðæra þinga. MS. Ff. 2. 33. f. 22, b. wið ælkere þinge.

DCCCLXXV.

EADWEARD.

✠ EADWARD cyningc grēt Ægelmér bisceop, and Georð eorl, and Tolig, and ealle mine þegenas on Eást Ængle frēondlice; and ic cƿæ eow ðæt ic habbe geunnen Baldewyne abbode onne meoneterē wiðinne sæint Eādmundes byry alswā frēolice on ealle þing tō habben alswā me mine on hande stōden oðer on ænig minre burge alre frēolikeost. Godd seō eow alre frēond.

DCCCLXXVI.

EADWEARD.

✠ EADWARD kyng grēt Aylmér bisscop, and Ælf-gār erl, and alle mine þeynes on Norfolk frēndlike; and ic kīðe ou ðæt ic wille ðæt mine mōder be ðes londes wrðe at Kirkeby and alle þinge ðār ðæt ðertō mid richte bireð, sō ful and sō forð sō Leofstān hire knyht it firmest hauede.

DCCCLXXVII.

EADWEARD.

✠ EADWARD kyng grēt Aylmér bisscop, and Ælfgēr erl, and alle mine þeynes on Sūfolk and on Norfolk frēndlike; and ic kīðe ou ðæt ic wille ðæt it is min fulle unna ðæt Ælfrīch Mōdercope mōt bugan tō so tuēyen abboten at seynt Eādmunde, and at sancte Æðeldrede, be Godes leue and be mine.

DCCCLXXVIII.

EÁDWEARD.

✠ EADWARD kyng grét Aylmér bisscop, and Ælf-gér erl, and alle míne þeynes on Norfolc fréndlíke; and ic kīðe ihū þat ic wille þat þat lond at Kirkeby and alle þinge þat ðértó mid richte bireð lige intō þān hālege minstre at seynt Eādmund mid sake and mid sōcne, sō fol and sō forð sō it āni man firmest hauede, and míne mōder it ðider inne byquað; and ic bidde ihū alle þat ge deme me swylc dōm of sende þat haued ðider inne fāren mid unlage swilk ge for Gode wíten þat me mid richte tō bireð.

DCCCLXXIX.

EÁDWEARD.

✠ EADWARD kyng grét Aylmér bisscop, and Ælf-gér erl, and alle míne þeynes and schíerēuen on Súf-folc and on Norfolc and wer sō seynt Eādmund ōni land habbed fréndlíke; and ic kīðe ihū þat ic ihū hote bi fulen hese þat seynt Eādmund inland is scotfré fram heregeld and fram ilc ōðer gouel.

DCCCLXXX.

EÁDWEARD.

✠ EADWARD kyng grét Aylmér bisscop, and Ælf-ger erl, and Toly, and alle míne þeynes on Súffolk and on Norfolc fréndlíke; and ic kīðe ou þat ic wille þat þat lond at Cungestone lige intō seynt Eādmundes minstre and alle ðe þinge þat ðértó mid richte bireð, mid sake and mid sōkne, sō ful and sō forð sō ihe alle for Gode wíten þat ic mid richte in bureð.

DCCCLXXXI.

EÁDWEARD.

✠ EADWARD kyng grét Aylmēr biscop and Girð earl, and Toly, and alle mīne þeynes on Eástanglia fríndlíke; and ic kíðe ihú ðat ic hadde unnen Baldewine abbot ðe abbotríche intó seint Eádmundes biri and álkere þinge ðe ðér intó bireð mid sake and mid sókne, só ful and só forð só Léfston abbot óðer áni abbot it tóforen him firmest haude. Nú bidde ic alle ðe manne ðe ben Godes frénde and mīn ðat him filste tó lage and tó rihte, lóc ðér him néd beð, and he ihure fultumes bewíse for mīne loue; and ic nelle nāne men þafien ðat him fro hande teó áni þing ðat ic him gifen hadde óðer get þinke tó dōne nó swíðer ðan he mīn bróðer wére.

DCCCLXXXII.

EÁDWEARD.

✠ EADWARD kyng grét Aylmēr bisscop and Alfgēr earl, and alle mīne þeynes intó Norfolc fréndlíke; and ic kíðe ihú ðat ic am tó witnesse ðat Ælfríc Módercop hauede unnen after his day ðat land at Lodne intó ðat hálegen minster at Eádmundes biri, and alle ðe þinge ðat ðértó bireð, mid sake and mid sókene, só ful and só forð só it him seluen on hande stód.

DCCCLXXXIII.

EÁDWEARD.

✠ EADWARD kyng grét Aylmēr bisscop, and Ælf-gár erl, and Toly, and alle mīne þeynes on Súffolk fréndlíke; and ic kíðe ihú ðat ic wille ðat ðe half nigende hundred sócne ðe ic hadde ihiuen God and

seynt Eádmunde míne méy ƿat it ligger into ƿat há-
legen minster at Eádmundes biri, sô ful and sô forð sô
míne móder it ferrest áhte and it Ælfríc Wiht-
gāres sune hire tō hande biwiste; and ic ne am bi-
cnowe ƿat it āni man ūðe ðenen út neyðer ne hāmsócne
ne grīðbreche, ne forstal, ne fichtwīte, ne hebbereðeð
ne nōn ðere richte ða ðider in mid richte ibered be
fullen wīte.

DCCCLXXXIV.

EÁDWEARD.

✠ EADWARD kyng grēt Aylmēr bisscop, and Ælf-
gēr earl, and alle míne þeynes on Súffolk frēndlice;
and ic kīðe ihū ƿat ic wille ƿat ðe sókne lige into
seynt Eádmund ðe ic ēr ðider inne ūðe, sô ful and sô
forð sô ic me seluen on hande stōð. And ic nelle
þafen ƿat it āni man ūttige, ne hōded, ne lēwed; and
ic wille wīten ƿat mannes name ðe wille God rēfen
and seynt Eádmund and me.

DCCCLXXXV.

EÁDWEARD.

✠ EADWARD cyning grēt ealle míne biscopes,
and míne eorlas, and míne scígeréuan, and ealle míne
þegenas on ðam scíran ðer ða lande tóliccað into Ely
frēondlice; and ic kīðe eow ðæt ic habbe geunnen
Wulfrice ðæt abbodrice in Hely on eallan þingan,
binnan burgan and bútan, toll and teám, and infan-
genðeóf, fyhtwīte, and fyrdwīte, hāmsócne, and grīð-
bryce, sitte his mann ðer ðār he sitte, wyrce ðæt he
wyrce; and nelle ic geþauian ðæt ænig man of handa
áteó nān ðæra þinge ðæs ic him geunnen hæbbe.
God eow gehealde.

DCCCLXXXVI.

EÁDWEARD.

✠ EADWARD kynge gret alle mine biscoopes . 7 mine eorles . 7 mine þegenes on Barroccscire . 7 on middelsexen freondlice . 7 ic kyþe eow þ̅ ic habbe gefefan criste . 7 sancte petre into westmynstre windlesoran . 7 stane . 7 eall þ̅ ðæerto herþ̅ . binnan burh . 7 butan . mid saca . 7 mid socne . mid tolle . 7 mid teame . 7 mid infangenumþeose . on wude . 7 on felde . be strande . 7 be lande . on stræte . 7 of stræte . 7 on eallan þingan swa full . 7 swa forþ̅ . swa hit mesylfan [firmest on hande] stod . 7 ic nelle gefasian þ̅ þær ani man ænine onstync ðærofer habbe on ænige þingan butan se Abb̅ . 7 þa mynekas to sancte petres neode . God eow gehealde.

DCCCLXXXVII.

EÁDWEARD.

✠ EADWARD cyng gr̅et m̅ine biscopes, and m̅ine eorlas, and ealle m̅ine þegenes on ð̅an sc̅íran ð̅ar m̅ine pre̅ostas on Paules mynstre habbað land inne fre̅ondlice; and ic c̅yðe e̅ow ð̅æt ic wille ð̅æt h̅íg beon heore saca and heore s̅ocne wur̅ðe, æ̅gðer ge binnan burh and b̅útan, and sw̅á g̅óðera lagana wur̅ðe n̅ú sw̅á full and sw̅á forð̅ sw̅á h̅íg best w̅æron on æ̅niges cynges d̅æge oð̅ðe on æ̅niges biscopes on eallen þingan; and ic nelle ð̅æt h̅íg underf̅ón āni mā pre̅osta int̅o heora mynstra ð̅onne heora lande āre āberan mage and h̅íg sylfe willan. And ic nelle geð̅asian ð̅æt heom æ̅nig man æt æ̅nigan þingan misbe̅ode.

DCCCLXXXVIII.

EÁDWEARD.

✠ EADWARD king grét his bisceopas, and his abbodas and his eorlas and þeignas ðe on ðam scýran syndon ðe Ordríc abbud hæfð land inne; and ic kýðe eow ðæt ic hæbbe geunnen him intó sancta Marian mynstre sace and sócne, toll and teám, and infangeneðeóf, binnan burgon and bútan burgon, hámsócne, and gríðbrice, and foresteal, ofer his ágen land. And ic nelle nānum men geðafian ðæt him ænig ðára þinga ofnime ðe ic him geunnen hæbbe.

The same in Latin.

✠ Eadwardus rex salutat suos episcopos, et suos abbates, et suos comites et barones qui in illis uiccomitatibus sunt ubi Ordricus abbas habet terram infra; et ego ostendo uobis quod ego habeo permissum sibi ad sanctae Mariae monasterium litigirium, exquisitionem, teloneum, et appropriationem, et infracaput latronem infra burgum et extra burgum, domus assultum, et pacis infractionem, et obuiationem, super suam propriam terram. Et ego nolo ulli homini permittere ut ei aliqua harum rerum auferat quae ego sibi concessi habere.

DCCCLXXXIX.

EÁDWEARD.

✠ EADWARD cinge grétt well míne bisceopes and míne eorlas, and ealle míne þeignas on ðam scíran ðær sancte Peter hafað land inne, and Eádwine abbod, freóndlíce; and ic kýðe eow ðæt ic hebbe gegifen Crist and sainte Petre on allen his lande sace and sócne, toll and teám, infangeneðeóf, and flimensfirmð,

grifðbrice and hāmsōcne and foresteal, and alle ōðere rihte inne tīd and ūt of tīd, binnan burh and būtan burh, on strāte and of strāte, swā full and swā forð swā hit me syluan on handa stōd; and ic nelle geðafian ðæt æni man habbe ænine onstync ofer his lande ne ofer his men, be strande ne be lande, būtan se abbod and ða gebrōðera tō ðæs mynstres neōde. God eow gechalde. Amen.

DCCCXC.

EADWEARD.

✠ EADWEARD cyngc cƿð on ðysan gewrite ðæt ic habbe geunnen ðæs landes æt Stæningan intō ðan hālgan mynstre æt Feskamp and ælc ðæra þinga ðæs ðær mid rihte tō gebirað æfter Ælfwines bisceopes dægæ, mid sake and mid sōcne, swā ful and swā forð swā hit him fyrmest and best an handa stōd.

DCCCXCI.

EADWEARD.

✠ EADWARD kyning grētt ælle mīne wytan gehādode and lēwede; and ic cƿðe eow ðæt ic hebbe bicweðen Portland and eall ðæt ðærtō bilyð intō ðat ealden mynstre on Wyncheastre, Gode tō lofe and sancte Petre and sancte Suuðune, ðām monekan tō scrūdan and tō fōdan, for mƿnre sāwle and for ealre mƿnra maga, and for ælre ðære kynga sāwle ðe æfter me ðyses kynyngrīches wældeð. La hwō ðisne cwidan ondōn hebbe he wið Godd gemēne on dōmes deig. Ðyss sint ðera manna naman ðe ætt ðysan cwidan wēren, Eādgið se hlēfdie, Stīgand se archebisceop, Harold eorl, Rengebold cancheler.

DCCCXCII.

EÁDWEARD.

✠ EADWARD kyng grét míne biscopes, and míne earles, and alle míne þeines on ðe schíren ðær ðe lond liget inne fréndlike; and ic kīðe ihu ðat ic wille ðat Lēfston abbot and ða bréðre ðat he ben here sake and here sōcne wr̃ðe ofer ðe lond ðat men intó ðat hālege stowe becueð, sō ful and sō forð sō he hafede ðe it hēr áhte. And ic nelle þafien ðat men hem áni unrið bēde.

DCCCXCIII.

EÁDWEARD.

✠ EADWEARD cyngc grét míne bisceopas and míne eorlas and ealle mýne þegenas on ðám scýran ðær Ealdred ærcebisceop hæfeð land inne freōndlice; and ic cýðe eó ðæt ic wylle ðat he beó his saca and his sōcna wurðe ofer his land and ofer eallum his mannum, tolles and teāmes, binnan porte and bútan.

DCCCXCIV.

EÁDWEARD.

✠ EADWEARD cyngc gret mine bisceopas . 7 mine eorlas . 7 ealle mine þegnas on þam sciren þær Sðe cadmund hafað land inne freondlice 7 ic cyðe eow þ̃ ic wylle þ̃ leofstan aðð . 7 ealle þa gebroðra on eadmundes byrig . beon heora sake 7 heora socne wurðe ofer ealle heora agene menn . ægðer ge binnan burh ge butan . 7 ic nelle geðafian þ̃ heom ænig man ænig woh beode.

DCCCXCV.

EĀDWEARD.

✠ Ic Eādwārd king kīſe on ðise write alle lēfful manne ſat ic rēd habbe wið mīne erchebiſcopes and biſcopes and earles and wið alle mīne þeynes, ſat is ſat ic wille ſat ſeynt Eādmundes minſter mīne meyes, and ſe tūn ſe ſat minſter inne is, be ēkelīke on ſat ilke frēdōme ſat Cnut king and Hardcnut kyng mīne brōðer ſiderin ūſen, ne neuere ſe ſtede ne wrſe loged mid ōðere hōdes manne ſanne mid moneke; ne nōn ſēre biſcop ſe euermor ſchal bēn on Norðfolc ōðer on Sūffolc ne habbe neuere nōn onſting on ſat minſtere ne ſō wýd ſō ſa tūnes merkes gōð ſe ſat minſter inne ſtond. And ſo monekes cheſen hem alder of hem ſeluen ſō ſō riht is. And ic wille ſat ſe ſōcne and ſe ſake ſat ic hem unnen habbe ſtonde unāwend euere ſō wer ſō he nū habben lond ōðer men ōðer iget bigeten ſchalen þurg Godes fultume and gōdere manne. Nū bid ic alle Godes frēnd eiðer ſe ſat nū libben ore ſe ſat after hūs ſchulen comen ſat he for Godes eye neuere ne bēn on ſtede ne on ſtalle ðēr euere undōn wrſe ſat ūre fordgengles ūſen and ſat we unnen habben intō ſat heli minſter. And igif ðān euere āni man ſō drſti wrſe þurgh ðeſe dēfles lore ſat he ðis wiðquenchēn wille and āweygen, ſi he āmanſumod and on helle ſūsle biſchemt būte he ér his liues ende ſe dēppere bēte.¹

¹ A half-effaced marginal note ſays that this charter was "lecta coram baronibus de Scaccario et allocata."

DCCCXCVI.

EÁDWEARD.

✠ Ic Eádwerd cyng and Englalandes wealdend under Criste þán heófenlican cyninge, geann ðæs landes æt Certhám intó Cristes cyrcean for míne sáwle þán hirede tō fōster-lande ðe ðærinne Gode þeówað, and ic eom ðæs mynstres mund and úpheald, and nelle geðafian ðæt ænig mann geútige ænig þára landa ðe mid rihte intó þán hálgan mynstre gebyrað. And ic wille ðæt ælc þára landa ðe on mínes fæder dæge læg intó Cristes cyrcean, wære hit kynges gife, wære hit bisceopes, wære hit eorles, wære hit þegenes, eall ic wille ðæt ælces mannes gife stande; and ic nelle geðafian ðæt ænig mann ðis áwende; and gif ænig mann sī swā dystig oððe ðærtó geðwærlæce ðæt ænig þára landa ðe lið intó Cristes cyrcean ðanon geútige, sī he Iudas gefēra ðe Crist gelæwade, and ðe ðisne cwyde æfre áwende ðe ic mid mínre ágenre hand on ðissere Cristes bēc Criste betæhte on úppan Cristes weofod, drihten fordó hine á on écnesse. Amen. Ðis synd þára landa nama. Sandwíc, Eást-ryge, Tænet, Edeshám, Ieocchám, , Certahám, , Gódmæreshám, , Wyllan, Eást-Cert, and óðer Cert, Bérwica, Werhornas, Apuldra, Mersehám, Orpedingtún, , Preóstatún, , Meapahám, Culingas, Frinningahám, Holingaburnan, Fernlége, , Pecchám. On Súdsexan, Pæccingas, Wudutún. On Súdrian, Wealawurð, Mersethám, Ceighám, Horslége. On Estsexan, Súdcyrcean, Middeltún, Lællingc, , Boccing, On Eástenglum, Hæðléh; Illaléh. Innon Buccinghámscíre be Cilternes efese, Hrysebyrgan, Innon Oxenafordscíre, Niwantún, Brutuwylle

DCCCXCVII.

AFTER EÁDWEARD.

✠ HER swutulað on ðisum gewrite hwylce gerihta langon intó Tántúne on ðám tíman ðe Eádwerc cing wes cucu and deáð. Ðæt is, ærest of ðám lande æt Nigon híd on seó mann reddon intó Tántúne cirhsceattas, and burhgerihtu, heorðpenegas, and hundredpenegas, and teoðung of ælcere híd ealra penegas, hámsóc and forsteall, gríðbrice and handfangeneðeof, áð and ordél, fyrdwite, and eall swá oft swá him man bude to gemóte he come ofðe hine man badode. Dúnna wes ðæs biscopes mann to ðám tíman ðe Eádwerc cing wes cucu and deáð of ðám lande æt Acon and of taa lande and of twám Cedenon, and he geaf to gerihton .v. circ sceattas and heorðpenegas, and hundredpenegas, hámsócne, and forsteall, gríðbrice and handfangeneðeof, áð and ordél and þriwa sēcan gemót on .xii. monðum, and of Eáforda ða ilcan gerihtu. And Ealdred wes ðæs biscopes mann of ðám lande æt Hele and dyde ðe ilcan gerihta ða man dyde of Nigon híd on, and of ðám fíf híd on æt Baggabeorgan .iii. circsceattas, and burge-rihta, heorðpenegas, and hundredpenegas, and handfangeneðeof, áð and ordél, hámsóc and forsteall, gríðbrice and þreo mōtlæsu ungeboden on .xii. monðum. Of Lidigerde .i. circ sceatt and eall ðe ge ilcan gerihta ðe man dyde of Baggabeorge. Of Hylle .i. circ sceatt, and burh gerihtu, heorðpenegas and hundredpenegas, hámsócne and forðsteall, gríðbrice and handfangeneðeof, áð and ordél, and .iii. gemót on geara būton he hit gebicge oððe gebidde. Of ðære oðre healfre híd, æt twám Holaforda .ii. circ sceattas and eall ða geylcan gerihta ðe man dēð of Cedenon. Dises ys gewitnes;

Gisa bisceop, and Ælfsie abbod, and Wulgeat

abbod, and Ælfnōð mynster prauost, and Wulfwerd wita, and Godwine Eādwies sunu, and Ælmēr ðæs abbodes brōðor, and Ægelric æt healf wege, and Heardinc Eādnōðes sunu, and Gārmund, and Ælfric Tigel, and Ordgār se wite, and Ælfwerd Leōfsunes sunu and Brictríc se calewa, and Dodda æt Curi, and Ælmēr yerl, and Sæwold æt Iliacum, and Wulfric æt Paules Hele, and Ealdred æt Sulphere, and Wulger æt Hiwerc, and Æilwine yunge.

Rubric. Ðis is ðeo bōc be ðam gerihtan ðe ligað intō Tāntūnæ.

DCCCXCVIII.

ÆDELSTAN.

✠ HER swutelað on ðissum gewrite [ðæt] Eþelstan Bisceop gebohte æt Leofrice æt Blacewellon fif hide landes æt Intebyrgan be Æþelredes Cynges leafse . 7 be Ælfeges Arceþisceopes gewitnesse 7 be Wulfstanes Arceþisceopes . 7 be ealra þæra Witenas þe ða on Englalande lifes wæron . mid ten Pundan reodes Goldes 7 hwites Seolfres . unforboden 7 unbesacan . to geofene 7 to syllanne ær dæge 7 æfter dæge . sibban oððe fremdam þær him leofost were . And se Cing het þone Arceþisceop Wulfstan þærto Boc settan . 7 Æþelstane Bisceope Boc and Land betecan unnandere heortan . þa æfter þysan manegum gearum . soc Wulfstan and his sunu Wulfric on sum þæt Land . þa ferde se Bisceop to Sciregemote to Wigeranceastre . 7 draf þær his spræce . þa sealde Leofwine Ealdorman 7 Hacc . . 7 Leofric . 7 eal seo Scir his Land clæne þa he hit unforbodan 7 unbesacan behæt and settan dæg to þæt man to ðam Lande scolde faran . 7 þa ilcan þe him ær Land Gemære læddon hit E[ðelst]an . 7 cwædan gif ða Landgemære ealswa wæron swa man heo on fruman lædde þæt se Bisceop þæt Lande ful rihte ahte . Ða com se Bisceop þærto . 7 se þe him Land

sealde. 7 þa he him to [wit]nesse wæron. 7 com Wulfstan 7 his sunu. 7 þa þe hyra Geferan wæron. 7 heo ealle þa þa Landgemære. geridan eal swa heo man on fruman þam Biscope lædde. 7 heo ealle cwædan þe [ðær] wæron þæt se Biscoep ful riht þæt Lande ahte. Ða se þær geanwyrde wæs þe him Lande sealde. Spæcon ða Leofrices freond and Wulfstanes freond. þæt hit betere wære þ̅ heora seht to-gæd[dre wur]de þonne by ænige Sace hym betweonan heoldan. sohtan þa hyra seht. þæt wæs þæt Leofric sealde Wulfstane 7 his suna an Pund 7 twegra þegna að. 7 wære hym sylf þridde. þæt he ðam ilcan wolde beon gehealden. gif seo spæc to Leofrice eode swa swa heo þa wæs to Wulfstane gegan. Ðis wæs ure ealra Seht. Wulfstan 7 his suna sealdon þa þæt Land clæne Leofric. 7 Leofric 7 Wulfstan 7 Wulfric þam Biscope clæne Lande 7 unbesacan. ær dæge 7 æfter. to gyfanne þær him leofost wære. Her swutelað seo gewitnes 7 se boch þe þær æt wæron. Ðæt wæs ærest se Biscoep. 7 L[eófric]e. and Wulfstan. 7 Brihtwine. 7 Cynsig. 7 Wynstan. 7 Ægelwig munuc. 7 Ælwine mæsse-preost. 7 Ælmær mæsse-preost. 7 Wulfric mæsse-preost. 7 Cyneword æt Pebbewurðy. 7 Ælesig [æt] Sec[can]ham. 7 Eadwig his mæg. 7 Wulfric æt Cloddeshæle. 7 Sæword æt Uptuny. 7 Wulfric æt Bynningtune. 7 Wulfsig Madding. 7 mænig god Cniht to eacan þysan. Nu syndan þissa Gewrita þreo. An on Wigernaceastre æt Sca Marian þær þæt land to hærð. 7 oþer on Hereforda æt Sca Æselbrihte. and þridde á mid þam þe þæt land on hande stande. God ælmihtig þone gehealde þe þis wille rihtlice healdan. 7 gif ænig man þonne seo þe þis awendan wille. God ælmihtig 7 Sca Maria. 7 ealle his leofan halgan þæne ænðserige ægþær ge her on life. ge þær þær he længast wunian sceal. butan he hit þe deoppor ær gebete swa Biscoep him tæce.

✠ CYROGRAPHUM.

DCCCXCIX.

EÂDWEARD.

✠ ICHE Edouard kingc haue geuen
 Of my forreste the keepinge
 Of the hundred of Chelmar and dansinge
 To Randolfe Peperkinge & to his kinling
 With harte and hinde dooe and bokke
 Hare and fox Catt and Brooke
 Wylde foule with his flokke
 Partrich fesaunt hen and fesant cocke
 With grene and wyld stob and stock
 To kepen and to yemen by all her might
 Both by daie and eke by night
 And houndes for to houlde.
 Gode and swyfte and bolde.
 Foure grey houndes and vi. racches.
 For hare and foxe and wild cattes
 And therof I make him my book
 Wittnes the busshop Wolston
 and book ylered many one
 And Sweyne of Essex our brother.
 And leken to him many other
 And our Steward Howelyn
 That besought mee for him.

DCCCC.

EÂDWEARD.

✠ CONDITOR coeli terraeque deus, uniuersitate
 totius creaturae de nichilo perfecta, primum hominem
 de limo formauit eumque ad imaginem suam configu-
 rauit, cui dominium operum suorum donari praecepit,
 ea uidelicet ratione, ut homo rationabilis irrationa-
 bili uteretur creatura per quam ipse deo seruiens

obediret et obediendo creatorem honoraret. Deinde succedente generatione in generationem templa et aecclesias fieri constituens, de primitiis et decimis ac de substantia suae largitionis eas in nomine suo honorari praecepit; insuper et per euangelium nos instruens ait, 'Thesaurizate uobis thesauros in coelo,' et reliqua. Quapropter ego Eadwardus regis regum gratia rex et Anglorum princeps post longam exiliationem solius miserentis dei nutu in regno meo reuersus et in solio patrum meorum residens, aecclesiam quam hortatu beati Augustini rex Æselberht in honore apostolorum Petri et Pauli a fundamento constituit diuersisque donis ditauit, in qua ipsius regis et omnium episcoporum Cantiae ac regum corpora poni possent, cum omnibus appendiciis uel adiacentiis suis liberam esse annuo et statuo. Quum quidem in eadem aecclesia supradictus rex conditus iacet eiusque stirpis progenita deo dilecta requiescit uirgo Mildreda; ego etiam eiusdem regis stemate ortus et regno eius deo iuuante potitus Tanatos insulam trado, quam Hegbertus rex iure haereditario concessit uenerabili reginae Domneuae, matri scilicet sanctae Mildreðae, quantum cerua cursu suo lustrauerat pro interemptione duorum fratrum eius Æselredi atque Æselberti, quos iussu eiusdem principis deo odibilis Thunur iniqua strauit morte, quem mox coelestis ulcio terribiliter subsecuta est ipsum perimendo; sed et omnes donationes possessionum uel facultatum quas prisco siue moderno tempore praedecessores mei reges eidem aecclesiae contulerunt, et ego regia potestate contrado, atque firma astipulatione cum consensu et testimonio episcoporum, ducum, principum et satellitum meorum, abbati Ælfstano ac monachis ibidem sub regula beati Benedicti abbatis deo militantibus ad habenda et perfruenda sibi perpetua libertate constituens attribuo. Si cui uero haec largitio displicet, uel si quis, quod absit, hanc donationem zelo ductus

diaboli quoquo ingenio infringere temptauerit, iram dei et omnium sanctorum maledicta incurrat et subita morte intereat, sicut praedictus dei inimicus Thunur interiit, percutiatque eum deus amentia et coecitate ac furore mentis, omnique tempore calumpniam maledictionis dei sustineat, nec sit qui eum liberet nisi poenitens resipiscat et digna emendatione satisfaciat. Haec autem traditio regalis in eodem loco seruetur inconuulsa et incontaminata, deo teste, qui dixit, ' Michi uindictam, ego retribuam ; ' contradicentibus uero ad ruinam et ad condemnationem in die furoris domini cum eis qui dixerunt domino deo, ' Recede a nobis, scientiam uiarum tuarum nolumus. '

DCCCCI.

EÁDWEARD.

✠ EADWARDO Angol-Saxonum gloriosissimo regi consentienti, necnon et eius optimatibus qui ei in praesentia tunc aderant, quorum hic nomina subtus notantur, familia deo famulantium aecclesiae sanctae saluatoris quae sita in loco antiquo uocabulo nuncupato Maildeburi, opere cymentario pulcherrime composita cernitur, uenerabili comiti Ordlafo aliquantulum terrae, id est .v. manentium, suae propriae possessionis in loco qui dicitur Mehhandun largiens concedit, pro commutatione alterius terrae, id est .iiii^{or}. manentium in loco ubi ruricolae Coellewrðe uocitant ; finitis autem diebus .iiii^{or}. haeredum, praedicta terra in Mehhandun fratribus supramemoratis absque omni contradictione reddatur in seruitium pristinum, necnon et dominus uel gubernator supradictae aecclesiae illas .iiii^{or}. manentes in Choellewrðe sibi in usum pristinum suscipiat.

DCCCCII.

EÁDWEARD.

✠ Ego Eadwardus dei gratia rex Anglorum Eadsio archiepiscopo, et Godwino comiti, et omnibus suis baronibus Cantiae salutem! Sciatis me dedisse deo ac sancto Augustino et fratribus ut habeant eorum saca et socna, et pacis fracturam, et pugnam in domo factam, et uiae assultus, et latrones in terra sua captos, latronumque susceptionem uel pastionem super illorum proprios homines, infra ciuitatem et extra, thelo-neumque suum in terra et in aqua, atque consuetudinem quae dicitur teames, et super omnes allodiaros quos eis habeo datos. Nec uolo consentire ut aliquis in aliqua re de hiis se intromittat nisi eorum praepositi quibus ipsi haec commendauerint, quia habeo has consuetudines deo datas et sancto Augustino pro redemptione animae meae, ita pleniter et libere sicut melius habuerunt tempore praedecessoris mei Knuti regis; et nolo consentire ut aliquis haec infringat sicuti meam amicitiam uult habere.

DCCCCIII.

EÁDWEARD.

✠ EADWARDUS rex Ulfsio episcopo, Siwardo comiti, Ælfrico uicecomiti, et omnibus ministris suis de Huntingdoniensi scira, salutem! Notum uobis sit me dedisse deo et sancto Benedicto et Ælfwino abbati de Ramesia terram de Brocton quam egomet ibi habui, cum saca et soca in omnibus; et nulli hominum hanc donationem immutare permitto. Quod si quis post dies meos hoc minuere uel mutare ausus fuerit siue clericus sit siue laicus segregetur ille a Christo et a sancti Benedicti et omnium sanctorum consortio, et

nisi hic emendauerit quod temere deliquit, poenas infernales cum daemonibus sortiatur.

DCCCCIV.

EÁDWEARD.

✠ EADWARDUS rex Wlfwio episcopo, Tosti comiti, Normanno uicecomiti, et omnibus fidelibus suis et ministris, clericis et laicis, de comitatu Hamptoniae, salutem ! Notum uobis facio quod Ælfwinus abbas de Ramesia et Leofricus abbas de Burgo notificauerunt mihi pactionem et commutationem quam habita colloctione inter se fecerunt. Uolo itaque ut uos intelligatis quod Ælfwinus abbas de Ramesia hoc modo accepit de Leofrico abbate Burgi nouem uirgatas terrae apud Lodington de soca sancti Petri nominatim, scilicet hidam Huntingi, duas uirgatas Godrici Dani, uirgatom Brandi, uirgatom Leofgari et uirgatom Ælfwini nigri, in plenam commutationem contra omnes homines nunc et perpetuo liberas et quietas. Et pro his dedit praefato abbati de Burch totam terram quam sanctus Benedictus habuit apud Marham liberam ab omni calumnia et quietam in plenam commutationem. Ipse insuper abbas et fratres Ramesienses singulis annis dabunt de charitate abbati et fratribus Burgi quatuor millia anguillarum in quadragesima sub tali uidelicet conditione quod abbas et fratres de Ramesia habebunt in territorio sancti Petri de Burch quantum sibi opus fuerit de lapidibus quadratilibus apud Bernech et de petris muralibus apud Burch in plena cambitione; erunt quoque omni tempore liberi a telonii et omnium exactionum uexatione per aquam et per terram. Notificauerunt quoque mihi quod haec compositio facta fuit inter eos sub testimonio Leofsii abbatis de Ely et Wlfgeti abbatis Croilandiae et eorum qui cum ipsis praesentes affu-

erunt. Itaque uolo uos scire quod Ælfwinus abbas ita mecum locutus est et tantum mihi de suo dedit quod ego hanc conuentionem concessi; et uolo ut firmiter stet semper sicut inter se prolocuti sunt ad laudem et honorem dei et sanctae Mariae sanctique Benedicti tam moderno tempore quam futuro. Mando igitur et praecipio ut nullus omnino nec clericus nec laicus hanc commutationem et pactionem infringere audeat. Prohibeo quoque super plenam forisfacturam meam ne ullus homo tam audax sit ut aliquod grauamen aut iniuriam inferat hominibus sancti Benedicti neque rebus eorum, sed pacem dei et meam habeant ipsi et omnia quae ipsorum sunt aut erunt ubique in aqua et terra. Mando praeterea et praecipio per hoc scriptum meum ut termini et metae in Kinges delfe ita permaneant sicut abbas Ælfwinus Ramesiae eas dirationauit contra Siwardum abbatem Dorneiensem sub testimonio Leofsii abbatis de Ely et Leofrici abbatis de Burch et Wlfgeti abbatis Croilandiae et eorum qui cum ipsis placito interfuerunt; ex parte scilicet orientali ipsius nauigii uel ladae usque ad locum qui dicitur Gangestede, et exinde in parte occidentali ab Hundeslake usque ad Wenlesmere et medietas de Kanherholt. Quicumque ergo hanc conuentionem eorum in aliqua re temerare uel imminuere praesumpserit separatus sit ille a gaudio coelesti, nisi antequam hic moriens recedat, delictum suum congrue emendauerit. Amen. Haec carta facta fuit apud Westminster in festo sancti Petri, teste Stigando archiepiscopo, Eadwino abbate, Haroldo comite, Es-garo stalere, et Hugelino cubiculario.

✠ Eáðward king grēt wel Wulfwi biscop, and Tosti eorl, and Norðman shírrēfen, and al his witen and al his holden in Hámtonschíre háded and leáwed fréndlike; and ik kíðhen eow ðæt Ælfwin abbot of Ramesie and Leófríc abbot of Burgh habben me gebid of ðæt wharfe and of ðæt foreward ðæt he habben

gespekin and gedón hem bitwonen, ðæt ik wille ðæ
ghe understanden ðæt Ælfwyne abbot of Rameseie on
ðis wise haued gewharued at Leófríc abbot of Burgl
.IX. gherde landes at Ludington of seint Petres
sókne lande of Burgh, Huntinges híde by name, and
Goderíches twá gherde ðe Denske, and Brandes gherde,
and Leófgáres gherde, and Ælfwynes gherde ðe blake,
sker and sakles tó ful wharf wið éuerik man, ár dagh
and after dagh: and haued ghiuen him ðes fore ðæt
land at Mārham al ðæt seynt Benet ðēr aght sker and
sakles wið éuerik man tó ful wharf; and tó éken ðis
ðe abbot and ðe bróðern of Rameseie shulne ghiuen
ilke gher foure þousend eol in lenton tó carite tó ðe
abbot and ðe bróðren intó Burg, tó ðaire forwart ðat
ðe abbot and ðe bróðren of Rameseye shulen habben
of seint Petres landāre werc stān at Bernak and wal
stān at Burgh als mikel suuā hem byhoued tó ful
forward sker and sakles wið tol and wið al þing bi
watre and bi lande intó Rameseye āuere māre, and
he habben me gekīð ðæt ðis forward was maked on
Leófsis abbotes witnesse of Ely and Wlfgētes abbotes
of Crūland and of ðes men ðat mid hem wēren. Nū
kīðen ik woū ðat Ælfwyn abbot haued swā wið me
spoken and of his me ghiuen ðat ik habbe ðis ilk
forward ighetud; and ik wil ðat it stande alswā
he hit gespeken habbet God tó loue and sainte Marie
and saint Benedictus āuere māre, wið borene and wið
unborene. And ik hāte and beóde ðat nō man ne
worðe swā doerste ne suuā dirsty ðat ðis ilk wharf and
ðis ilk forward breke, hāded ne leāwed; and ik for-
beóde bi fulle wíte ðat nō man ne wrð swā dirsti ðat
seint Beneites meine ne her þing nāwhēr ne deruen,
ac Godes grīð and mīn habben heó and here þing bi
watre and by land. And ik hāte and beóde mid ðis
ilk writ ðat ðat ilk merk and mēre after Cnoutes delfe
kynges stande alswā Ælfwine abbot of Rameseye it
bitolde wið Siward abbot ðorneye al bi Gangestóde

bi ðe ēst half ðe delf and ðe west half bi Hinde lake swā onan tō Wendlesmēre and half Raðeresholt intō Rameseye on Leófsies abbotes wittenesse of Ely, and on Leófrices abbot of Burgh, and Wlgetes abbot of Crúland, and ðaire mon ðet hem mid wēren. And if āni man ðis ilk forward mid āni þing breke and āwansige sō be heō sundred fram heueneríkes merðen, būten he hit ibēte ár he heðen wende. Amen. Ðis writ was maked at Westminstre on seint Petres masdai, on Stígandes wittenesse ercebiscop, and Eádwines abbot, and Haroldes eorles, and Esgáres stalleres, and Hugelines bourðeines.

DCCCCV.

EÁDWEARD.

✠ Ego Eadwardus rex saluto Aylmerum episcopum, et Ælgarum comitem, et Toli, et omnes barones de Suffolc amicablem. Notifico uobis quod ego uolo ut octo hundredorum et dimidii soka, quam deo et sancto Eadmundo meo cognato dedi, adiacent monasterio praedicti martyris ita plene et perfecte sicuti mea mater primitus ea habuit, et sicuti Ælfricus Wiðagari filius, ad manum matris meae custodiuit, et sicut ea postea mihimet in manus fuerunt. Nec ego cognosco me dedisse nisi praedicto monasterio istas rectitudines, uidelicet, hamsokne, et grīðbreche, et forstal, et ferdwyte, et hebbberðef, et fihhtwyte, nec aliquam rectitudinem quam sancto Eadmundo prius dederam.

DCCCCVI.

EÁDWEARD.

✠ EADWARDUS rex Æðnoðo episcopo, Tuli comiti, Kinrico [uicecomiti] et omnibus ministris suis de

comitatu Huntingtoniae, salutem ! Notum uobis sit quod ego uolo ut sanctus Benedictus de Ramesia habeat terram de Hemmingford cum omnibus pertinentiis suis ita plene et perfecte sicut rex Hardecnut frater meus et Ælfgiua mater mea eam eidem ecclesiae concesserunt et nullum omnino nec Anglorum nec Danorum hanc donationem mutare permitto.

DCCCCVII.

EÁDWEARD.

✠ EADWARDUS dei gratia rex Anglorum cunctis Christi fidelibus perpetuam in domino salutem ! Cum rex et dominus rerum omnium deus, nullo indigens cuncta possideat, agit ineffabili qua hominem dilexit caritate ut ex his quae usui humano creata largiter ministrat, ipse aliqua quasi donaria gratanter recipiat, quo se colentes ad suae seruitutis intentionem deuotiores reddat, quos postmodum perpetua secum libertate regnare concedat. Qua seruitutis intentione antiqui patres succensi, sua primum domino studuerunt impendere, postmodum se mutuantes terrenis coelestia temporalibus sempiterna. Quorum uestigia Eadgarus auus meus ac praedecessor sceptrigeræ potestatis diligenter subsequens et exemplar perfectius implens, Elyense coenobium et alia, illud tamen egregie praeter caetera restaurauit, restaurans ditauit, ditans omnimoda libertate quietauit, consultus adiutusque sedula sancti Æselwoldi summonitione uel copiosa praediorum augmentatione; quod et sancto Dunstano alacriter collaudante cunctisque primatibus regni priuilegio firmatum est; Æselredus quoque pater meus suae gubernationis tempore quaedam praedia eidem loco contulit prioremque libertatem suae suorumque concessionis priuilegio solidauit. Horum ego Eadwardus dei gratia successor licet in-

dignus, cum in his deuotam circa dei aecclesiam religionem uel religiosae deuotionis operationem longe dispar conspicio, ueneranda eorum statuta nequaquam infringere praesumo, sed fortiter quantum in mea efficacia est defensare et utcumque augere desidero; unde et praefato coenobio uillam nomine Lachingehei firme et haereditarie subiicio quo illorum aliquo modo subiungar consortio, et sanctorum inibi multiplici meritorum laude quiescentium amplificer suffragio, libertatem ab eisdem ut diximus restitutam, ab ipsa autem regina uirgine sanctissima prius habitatione possessam, possessione sanctificatam, sanctificatione uenerabilem factam, inuiolatam manere et omnimodo prouehendam censeo, quod et priuilegii attestatione meorumque consensu fidelium stabile praesentibus et futuris pronuntio; summam ergo eorum quae illi loco hoc nostro adiacent tempore uel legum consuetudine nominatim subiecta monstrabimus descriptione. In comitatu Grantecestriae ipsa insula cum duobus centuriatibus et omnibus appendiciis: Extra Suafham, Horningeseie, Dittune, Haukestone, Neutune, Staplesford, Scelford, Tripelan, Meldeburne, Erningeford, Grentedene, Steuicheswyrðe, Belesham, Fuulburne, Teuresham, Westlai, Trumpintune, Wratinge, Sneillewelle, Dittune, Hardwic, Mideltune, Impintune, Cotenham, Uuinlingeham, omnisque quartus nummus reipublicae in prouincia Grantecestriae et aliquae terrae in ipsa uilla. In comitatu Sudfolc, Hertest, Glemesford, Hecham, Rattensedene, Drincestune, Neddinge, Berchinges, Bercheham, Wederingesete, Leuuremer, Acholt, ad Wichelau quinque et dimidium centuriatum, Sutborne, Meltune, Kingestun, Ho, Stoke, Debham, Briðwelle, Oddebruge, Brandune. In comitatu Norðfolc, Feltwelle, Brugeham, Medelwolde, Crochestune, Watinge, Mundefort, Berc, Westfeld, Uingeham, Norðwelle, Walepol cum appendiciis, Merham, Derham, Dōrp, Polleham. In comitatu Essexiae, Ha-

destoc, Littelbirig, Stratlai, duae Rodinges, Ratendune, Amerdene, Brocheseued, Estre, Fanbruge, Terlinges. In comitatu Hertford, Hadham, Hatfeld, Keleshelle. In comitatu Huntendune, Spaldwic cum appendiciis, Sumeresham, Colne, Bluntesham. Haec et horum appendicia siue maiora siue minora insuper omnia a quocumque adiecta uel adiicienda bonorum testimonio possessa, cum omni saca et soca sine aliqua exceptione saecularis uel aecclesiasticae iusticiae illi monasterio damus, data quita clamamus, eadem qua sancti uiri illud glorificauerunt libertate, quo neque episcopus neque comes neque alicuius exactionis minister sine licentia uel aduocatione abbatis et fratrum ullo modo se praesumat intromittere uel rem sanctae aliquo modo inquietare. Sitque in eorum ut semper fuit arbitrio a quocumque potissimum elegerint ordinari uel sua sanctificari episcopo, conuenienti equidem dispositione regina hac utitur libertate quae regem et regnum mundumque florentem deserens insulam pro dotalitia possedit ubi sponso suo Christo integerrime seruiuit, quod et caro florens in tumultu ueste etiam incorrupta ostendit. Haec quemcunque uoluit episcopum asciiuit sed sanctus Wilfredus Eboracensis archiepiscopus familiarior extitit qui eam cum suo coetu uirginum consecrauit. Cum autem multo posteriori tempore seruitio dei pene deficiente Eadgarus restauraret coenobium, posito ibi grege monachorum quibus abbates praefecit quos sanctus Æðeluuoldus et sanctus Dunstanus sanctusque Oswaldus ordinauerunt, et quamdiu uixerunt quasi suis consuluerunt. Post hos quosque meliores uinculo charitatis sibi adtrahebant e quibus aliquos secum in monasterio retinebant. Harum ergo consuetudinum cum non fuissem constitutor malo esse testis et fidelis conseruator quam perfidus et detestabilis euersor, deum summum seruatorem inuocans, ut qui haec constituta sanctorum nostrumque infregerit testamentum

sanctorum et omnipotentis, nisi poeniteat, incurrat odium, induens maledictionem sicut uestimentum dum Iudae aemulatur opprobrium.

DCCCCVIII.

EÁDWEARD.¹

✠ Ego Eadwardus dei gratia rex Anglorum hoc testimonium antecessorum meorum postulante abbate Leofrico comprobaui, et uillam Fiskertune quam regina mea ipso abbate Leofrico instante per me dedit uel potius reddidit iuri sancti Petri in Burch concedo liberam cum terris, siluis et aquis, et omnibus rebus pertinentibus, similiter de aliis terris, id est, Astune, Flectune, Ouertune, Alwaltune, Osgotbi, et caeteris quae in eo tempore adiectae sunt; concedo eidem loco, saca et socne, et tol et team. Testibus, regina Eadgiða, Stigando et Ealdredo archiepiscopis, Haraldo et Tostino, cum caeteris optimatibus meis.

DCCCCIX.

EÁDWEARD.

✠ Ego Eadwardus gratia dei rex Anglorum omnibus episcopis, ducibus, comitibus, proceribus, uicecomitibus, caeterisque suis fidelibus in omnibus comitatibus in quibus Stigandus archiepiscopus et monachi aecclesiae Christi Cantuariæ terras habent, amicabiliter salutem! Notum uobis facio me concessisse Stigando archiepiscopo et monachis aecclesiae Christi Cantuariæ omnes terras quas habuerunt tempore patris mei et omnium antecessorum meorum, et saca et socne, on stronde et streame, on wode, on felde, tolles et teames, griðbreche, et hamsocne, et forstalles, et infangeneðeff

¹ This is the confirmation of the Charter No. 575.

et flemenesfremſe, supra suos homines, infra urbe et extra, in tantum et tam plenarie sicuti proprii ministri mei exquirere deberent et etiam super tot thegne quot habent. Et nolo ut aliquis hominum se intro mittat nisi ipsi et ministri eorum quibus ipsi committere uoluerunt; proptereaue ego concessi has consuetudines Christo pro aeterna redemptione animae meae; et nolo pati ut aliquis frangat eas a non uult perdere amicitiam meam. Si quis autem huius donationis aliquid fregerit temerario ausu faciendo aut consentiendo socius sit Iudae qui tradidit Christum et ab omnipotenti deo in perpetuum dampnetur.

—
DCCCCX.

EADWEARD.

✠ Ego Eadwardus rex Anglorum notifico in huius literis omnibus dei fidelibus quod consiliatus sum cum meis archiepiscopis et episcopis et abbatibus et comitibus, et cum omnibus meis baronibus, uidelicet uolo et praecipio quod monasterium cognati mei sancti Eadmundi et uilla in qua situm est illud monasterium sit perpetualiter in eadem libertate quam Cnut rex et Hardecnut rex meus frater ei concesserunt, et quod ille locus nunquam sit locatus cum aliis personis quam cum monachis; nec aliquis episcopus qui est, uel unquam erit, in Norfolc uel Suffolc, habeat unquam potestatem aliquam in eodem monasterio nec infra fines eiusdem uillae crucibus designatos. Et monachi qui ibi degunt eligant sibi abbatem de seipsis sicuti eidem monasterio et eadem uillae concessi. Permaneat in perpetuum, ubicunque habent monachi terras siue homines, seu in futurum acquirant per dei auxilium et bonorum hominum. Nunc igitur rogo omnes dei amicos qui nunc uiuunt set futuri sunt, quod pro timore dei nunquam sint in loco

seu in concilio ubi praedicta libertas sit mutata uel adnichillata, quam antecessores nostri et nos sancto Eadmundo et monasterio suo concessimus. Quod si aliquis fuerit ita uesanus per incitamenta diaboli quod uelit hanc libertatem mutare siue in aliquo adnichillare uel deprauare sit ille anathematizatus et in gehennam ignis demersus nisi in uita sua resipuerit.

DCCCCXI.

EĀDWEARD.

✠ Ego Eadwardus rex manifesto in isto breui omnibus dei amicis cum testimonio Liuingi episcopi quod Leofricus comes habet donatam illam terram de Heamtun in monasterio de Eouesham, et ego uolo ut illa terra iaceat in illo monasterio, hoc sunt quinque hydae tam plene et tam firme sicut aliqua terra quae melius iacet in illo monasterio. Ego uolo etiam ut ille sanctus locus qui diu stetit desertus habeat suam libertatem sicuti melius et plenius habuit.

DCCCCXII.

EĀDWEARD.

✠ IN nomine domini nostri Ihesu Christi! Ego Eadwardus rex sum testis quod Mannig abbas et Æselwius monachus emerunt ab Eammero terram quae ab incolis uocitatur Eunelade, et ego concedo ex mea parte ut semper sit ad mensam fratribus. Et si aliquis foras miserit, deus mittat eum foras de Paradiso. His testibus consentientibus quorum hic inferius nomina carraxari uidentur.

✠ Ego Eadwardus rex Anglorum subscripsi. ✠ Ego Eadsinus Dorobernensis aecclesiae archipraesul consensi. ✠ Ego Ælfricus Eboracensis aecclesiae

archipraesul consensi. ✠ Ego Lifing episcopus consensi. ✠ Ego Ealdred episcopus consensi. ✠ Ego Wulfsig episcopus consensi. ✠ Ego Æðelstan episcopus consensi. ✠ Ego Dodeca episcopus consensi. ✠ Ego Stigand episcopus consensi. ✠ Ego Eadnoð episcopus consensi. ✠ Ego Willelm episcopus consensi. ✠ Ego Leofric dux consensi. ✠ Ego Godwine dux consensi. ✠ Ego Siward dux consensi. ✠ Ego Swegn dux consensi. ✠ Ego Beorn dux consensi. ✠ Ego Ælfgar minister consensi. ✠ Ego Ælfstan minister consensi. ✠ Ego Mergeat minister consensi. ✠ Ego Owine minister consensi. ✠ Ego Ælfnoð minister consensi. ✠ Ego Mannig abbas consensi. ✠ Ego Godwine abbas consensi. ✠ Ego Ælfric abbas consensi. ✠ Ego Æglwine decanus consensi. ✠ Ego Wolmer minister consensi.

DCCCCXIII.

EÁDWEARD.

✠ IN nomine domini nostri Ihesu saluatoris! Ea quae legaliter salubriterque determinantur, licet solus sufficeret sermo, ad euitandum tamen temporis futuri ambiguitatem, fidelissimis scripturis et documentis sacris sunt commendanda. Quamobrem ego Eadwardus rex Anglorum pro aeternae retributionis spe et relaxatione peccaminum meorum ad laudem regis aeterni et ad honorem sancti Pauli apostoli gentium doctoris, regali auctoritate renouaui atque restauraui libertatem ad monasterium ipsis statutum in Lundenia ciuitate ubi diu sanctus Erkenwaldus episcopatum tenuit. Haec est enim libertas illa quam ut aeternaliter in supradicto monasterio permaneat animo libenti constituo, id est octo mansas ad Berlings et quinque ad Cingeford. Hanc ego libertatem pro petitione et ammonitione uenerabilis episcopi Erken-

waldi qui tunc temporis eidem monasterio praefuit placabili mentis deuotione dictare, scribere, commendare, procuraui. Denique adhuc pro ampliori firmitatis testamento omnimodo praecipimus atque praecipiendo obsecramus ut maneat ista libertas quam praefatus Erkenwaldus episcopus in Romulea urbe a uenerabili papa Agathone petebat, insolubiliter ab omni humanae seruitutis iugo cum omnibus per circuitum ad illud monasterium rite pertinentibus, tribus solummodo exceptis, expeditione, pontis arcisque constructione, et exercitu. Si quis uero, quod non optamus, huius decreti animaduersitatem infringere temptauerit aut aliter quam a nobis statutum est mutare praesumpserit, sit a consortio domini nostri Ihesu Christi segregatus, et cum rapacibus ponatur, et cum nefandissimo Iuda qui Christum tradidit infernales imperpetuum luat poenas si ad satisfactionem et emendationem non uenerit.

DCCCCXIV.

EÁDWEARD.

✠ IN nomine sanctae et indiuiduae trinitatis !
Ego Eadwardus dei gratia Anglorum rex dare uolens pretium redemptionis animae meae uel parentum meorum sub consensu et testimonio bonorum uirorum tradidi, sancto Michaeli archangelo in usum fratrum deo seruientium in eodem loco, sanctum Michaellem qui est iuxta mare cum omnibus appendiciis, uillis scilicet, castellis, agris, et caeteris attinentibus. Ad didi etiam totam terram de Uennefire cum oppidis, uillis, agris, pratis, terris cultis et incultis, et cum horum redditibus adiunxi quoque datis portum addere qui uocatur Ruminella cum omnibus quae ad eum pertinent, hoc est, molendinis et piscatoriis et cum omni territorio illius culto et inculto, et eorum red-

ditibus. Si quis autem his donis conatus fuerit ponere calumpniam anathema factus iram dei incurrat perpetuam. Utque nostrae donationis auctoritas uerius firmitusque teneatur inposterum manu mea firmando subterscripsi quod et plures fecere testium.

Signum regis Eadwardi ✠. Signum Roberti archiepiscopi Roſomagensis ✠. Hereberti episcopi Lexouiensis ✠. Roberti episcopi Constantiensis ✠. Signum Radulphi ✠. Signum Uinfredi ✠. Nigelli uicecomitis. Anschitilli Choschet. Turstini.

DCCCCXV.

EĀDWEARD.

✠ IN omnipotentis dei nomine! Ego Eadwardus rex indico omnibus hominibus de consilio quod consiliatus sum cum omnibus consiliariis meis pro remedio animae meae et pro incolumitate tocius gentis meae; hoc est, quod annuo aeternam libertatem sancto regi Eadmundo in loco in quo requiescit ita pleniter sicut unquam plenius habui, et hoc uolo ut libertas ita stet in eius potestate, ut quotiens homines censum persoluerint exercitui uel nauibus tociens uillae eius habitatores censum persoluant uelut alii homines ad necessitatem abbatis et monachorum qui ibi debent pro nobis seruire. Et abbatiam quam Cnut rex ibi elegit, ac postea frater meus Hardecnut rex simili modo stabiliuit, pignore meo et omnium episcoporum meorum cunctorumque procerum necnon comitatum eiusdem episcopi consilio corroborauī, ut nunquam aliquis debeat transmutare ad alterius ordinis uiros, nisi uelit separari a communione dei et omnium sanctorum eius. Annuo etiam sancto regi Eadmundo terram ad Myldenhale cum uictu et hominibus; et iura regalia

VIII. et dimidiam placitorum¹ ad Ðynghowe quod Anglice dicitur nygend half hundred; et omnium uillarum suarum iura regalia annuo in omnibus terris quas modo habent et quas adhuc adquisituri sunt in dei amore ac mei et tocius populi.

DCCCCXVI.

EÁDWEARD, 1043.

✠ PACE regnante, largiflua Christi omnipotentis bonitas semper ab omnibus est laudanda omnique laude praeferenda, quia nullo bonitatis termino ualet concludi in saeculorum saecula, utpote quia idem deus ipse sit suae propriae bonitatis bonitas, distribuens gratis non tantum dignis uerum etiam indignis partem suae bonitatis; est quippe rex regum et dominus dominantium omniumque subsistentium uisibilium atque inuisibilium creator, et suae creationis discretissimus dispositor, attingens a fine usque ad finem suauiterque disponens omnem creaturam ut competit diuinae dominationi eius. Nam quosdam libero arbitrio quibusdam praefecit dignitate huius saeculi et operibus diuersis, quibus rursum mandat ut ipsi sua sufficientia et bonorum habundantia illorum releuare et sustentare debeant inopiam qui minus saecularibus habundant negotiis, ut pro hoc maiori possint mercede ab eo donari. Unde ego Eadwardus Anglorum rex omnibus post me futuris regibus, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, ducibus, omnibusque Christi fidelibus notum fieri uolo quod uenerabilis dux Leofricus, diuina inspirante gratia monitisque gloriosi ac deo dilecti summi pontificis Alexandri, monasterium sanctae dei genitricis Mariae sanctique Petri et omnium sanctorum in uilla quae dicitur Couentre extruxit largisque muneribus adornauit, atque sub-

¹ MSS. Cantab. et Harl. 645 f. 125^b. dimidii hundredorum.

scripta maneria ad uictuale subsidium abbatis et monachorum in eodem loco deo perpetue seruientium mea larga donatione et concessione ibidem contulit; uidelicet medietatem eiusdem uillae in qua fundata est ipsa aecclesia, deinde Souðam, Greneburgan, Icketonam, Hunitonam, Neowenham, Hulhtune, Chadeleshunte, Herdewyk, Cestretune, Waspertune, Suohham, Byrtingabirig iuxta Auen, Merston, item Mersuna, in Glocestria, medietatem uillae de Lintune, Sowe, Salewarp, Eatuna iuxta fluuium Dee, Kildesbig, Winewican, Burhbeca, Barwalle, Scrapetoft, Pakinton, pro reuerentia itaque et honore sanctae dei genitricis Mariae sanctique aduocati mei apostoli Petri, do et concedo abbati Leofwino, et omnibus futuris ibidem post eum abbatibus, in tota possessione monasterii, sakam et socnam, et theloneum suum in terra et in aqua, in urbe et extra, et omnes leges et consuetudines tam plene et tam libere sicut eas praefatus dux honorificentius et liberius de me tenuit. Praecipio itaque ut omnia quae ad ipsam aecclesiam pertinent sint omnino libera, terrae cultae et incultae, cum exitibus atque redditibus praedictorum necnon maneria et aecclesiae, cimiteria, decimae, redditus, et seruitia debita, oblationes, luminaria, causarum discussiones, emendationes aecclesiasticae uel saeculares, et quicquid illi loco collatum est sub integra immunitate concedimus et perpetuo firmamus. Et ne quis praesentium uel magis futurorum ambiget quae sit illa libertas quam amabiliter et firmiter concedo, omnimodis cuncta illius aecclesiae possessio nullis sit unquam grauata oneribus nec expeditionis nec pontis et arcis aedificatione, nec iuris regalis fragimine nec furis apprehensione. Et ut omnia simul comprehendam, nil debet exsolui nec regi nec regis praeposito uel episcopo uel ulli homini, sed omnia debita exsoluantur iugiter quae in ipsa ditione fuerint ad supradictum sanctum locum secundum quod ordina-

uerint fratres eiusdem coenobii. Ut autem cunctis haec transgredientibus ad damnationem suam euidenter possit ostendi literas summi pontificis papae Alexandri quas ab eo suscepimus, directas tam posteris quam praesentibus hic manifestari curauimus.

Alexander episcopus seruus seruorum dei dilecto filio Eadwardo regi Anglorum salutem et apostolicam benedictionem. Scriptorum uestrorum eloquia incolumitatem uestram significantia laeti suscepimus, gratias itaque omnipotenti deo retulimus qui cordis uestri sinceritatem ad omnia utilia sanctae matris ecclesiae compungit. Proinde iuxta scripta uestra monasterio sanctae Mariae de Couentria ubi seruorum dei constituta est congregatio a reuerendae memoriae Leofrico duce nuper exstructo, huiusmodi priuilegia praesentis auctoritatis nostrae indulgemus, concedimus, atque confirmamus, statuentes ut ipse locus regii praeceptis et priuilegiis apostolicis fultus per omnia tempora sine conuexatione cuiuscumque diocesani episcopi, aut alicuius iudiciariae potestatis cuiuscumque ordinis uel dignitatis sit, sed semper sicut praeoptat et expetit beneuolentia tua regalis futuro tempore permaneat. Fratres igitur eiusdem loci idoneos ex se uel ex qua uoluerint congregatione abbates siue decanos sibi per successiones eligendi habeant potestatem, et ne impediantur auctoritate apostolica prohibemus. Praeterea quicquid illi loco contuleris, uel collatum est, uel conferetur, diuina et nostra auctoritate roboramus; necnon priuilegia uestra ad honorem dei pertinentia quae ibi instituere uolueris gratanti affectu annuimus, confirmamus, et confirmando imperpetuum stare decreuimus; et infractores eorum aeterna maledictione damnamus.

Anno incarnationis dominicae .M°.XLIII°. scripta est haec syngrapha, hiis consentientibus ierarchis qui subter notati: uidelicet,

✠ Ego Eadwardus rex hanc meam libertatem re-

gali stabilimento affirmavi. ✠ Ego Ælfgyfa mater eiusdem regis assensum accommodavi. ✠ Ego Eadgið regina eiusdem collateralis regis eiusdem donationi regali consensi. ✠ Ego Eadsinus Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus adquiui. ✠ Ego Ælfricus Eboracensis aecclesiae archipraesul corroboravi. ✠ Ego Ælfwoldus Londoniensis episcopus subposui. ✠ Ego Ealdredus episcopus Wygornensis impressi. ✠ Ego Duduco episcopus Willensis adnotavi. ✠ Ego Wlfinus episcopus Lichesfeldensis consolidavi. ✠ Ego Æðelstanus episcopus Herfordensis stabiliui. ✠ Ego Liuingus episcopus Cridiensis adposui. ✠ Ego Eadnoðus episcopus Dorcensis consensum praebui. ✠ Ego Brihtwinus episcopus Scirbernensis confirmaui. ✠ Ego Berhtwold episcopus Wiltuniensis conclusi. ✠ Ego Manni abbas. ✠ Ego Siward abbas. ✠ Ego Ælfwinus abbas. ✠ Ego Godwinus abbas. ✠ Ego Ælstanus abbas. ✠ Ego Godwinus dux. ✠ Ego Haroldus dux. ✠ Ego Leofricus dux. ✠ Ego Siward dux. ✠ Ego Sweyn dux. ✠ Ego Tostig dux. ✠ Ego Radulphus More. ✠ Ego Esgar. ✠ Ego Rodbord minister. ✠ Ego Hulfketel minister. ✠ Ego Godwine minister. ✠ Ego Frewine minister. ✠ Ego Leofric minister. ✠ Ego Morcere minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Godric minister. ✠ Ego Leofric minister. ✠ Ego Siwerd minister. ✠ Ego Æðelsi minister.

DCCCCXVII.

EÁDGIDA.

✠ EADGID se hlāuedige grēt Harold erl mīne brōðar, and Touid, and ealle ūre þewena on Sumer-seatan freōndlīche; and ic cýðe eow ðæt ic wille ðæt Giso bisceop beo ðæs londes wurðe æt Milferton swō

full and swō forð swō hit meselfon on honde stōd
tō ðān forewarden ðæt weo geworht habbað, and gyf
ðār hwā ænig land habbe hūt buidan oððe gebroht
of ðām ðe ðār mid richte intō gebyrað ic wylle ðat
man hyt læte in ongean cuman and spece se mann
wið ðone mann ðe him ær land sealde.

The same in Latin.

✠ Eadiða domina Haroldo comiti fratri suo, et
Touid, et omnibus balliuis Sumerset, salutem! Sci-
atis me uelle quod Gyso episcopus habeat terram de
Miluertone ita plene et libere sicut mihi plenius modo
stetit. Si qua autem terra ipsam iure contigens
sublata uel quoque modo distracta fuerit, uolo quod
reuocetur.

DCCCCXVIII.

EĀDGIDA.

✠ EADIÐ seō hlāuedi Eādwārdes kinges lēfe grēt
al ðat hundred at Wedmōre frēndlice; and ich cýðe
eōw ðat ich habbe gegeben Giso bisceop ðat land at
Merketūn and ālch ðære þinga ðæs ðe ðār mid richte
tōbirið intō his canoncan æt sancte Andrea æt
Wyllan, mid saca and mid sōcna, swō full and swō
forð swō hit mesylfen on honde stōd, for Eādwārdes
kinges sāwle and for mīne sāwle. And ic bedde eōw
ðæt ge deme richtne dōm of Wudemann ðe ic mīn
hors betachite and mī gauil haurð ofhealden twā gear
eiðer ge hunig and eāc feoch and eāc feoð. God eōw
gehealde!

DCCCCXIX.

EĀDNÓÐ.

✠ NOTUM sit uniuersis hoc legentibus quod ego
Eadnoðus et uxor mea dedimus et concessimus deo

et sancto Benedicto Ramesiae terram nostram de Acleia in perpetuam eleemosynam pro nostris et patrumque matrumque nostrarum et filiorumque nostrorum animabus. Talem autem conuentionem fecimus cum Ælfwino abbate et conuentu Ramesiae de eadem donatione. Nos quidem in uita nostra eandem terram nomine aecclesiae tenebimus, sed neuter nostrum poterit ulla ratione eam alibi dare uel distrahere, uel ingenium quaerere per quod a praefatae aecclesiae dominio alienetur, sed post mortem utriusque, meam scilicet et meae uxoris, tota simul quieta et ab omni calumpnia libera in manum abbatis et fratrum transibit. Cum autem in dominio eam habuerint, duas libras singulis annis Æðelrico monacho filio nostro inde ad uestitum procurabunt, quatinus idem Æðelricus huius respectu beneficii humilis et deuotus deo sit, abbati quoque et fratribus suis tractabilis. Qui si forte habitum suum et monasterium relinquens reuerti uoluerit, nihil omnino inde ulterius percipiat. Concessimus autem Leofwino homini nostro uirgatam terrae in qua mansum suum habet in uita sua quietam; post decessum uero ipsius in possessionem aecclesiae simul cum principali parte redibit; dimidiam uero partem hominum qui in memorata terra sub seruitute degunt libertate donauimus. Rogamus ergo et obsecramus per dei terribile nomen ut nullus omnino hanc terram donet uel uendat uel aliquo modo ab eadem aecclesia alienet. Quod si quis fecerit, sit ille maledictus et alienatus ab omni beatitudine praesentis uitae et futurae, sitque eius commoratio cum daemonibus in inferno, ubi ignis eorum non extinguitur et uermis eorum non morietur.

DCCCCXX.

EÁDWINE.

✠ IN nomine domini nostri Ihesu Christi! Hic demonstratur quomodo Eadwinus de Cadendune suam haereditatem diuisit. Hoc est, Eadwinus inprimis de terram quae uocatur Watford pro anima mea deo et sancto Albano; et filio meo Leofwino, Sunnandune et Cadandune et Strætlea et Hætlea et Pirian et Puttanho et Beranlea. Et post obitum filii mei Leofuini habeat sanctus Albanus Beranlea et possideat in perpetuum; et uolo ut de pecoribus meis melioribus elegantur .xx. boues et .xx. uaccas ad sanctum locum ubi ego iacere cupio, id est apud sanctum Albanum.

DCCCCXXI.

EÁDWINE.

✠ ON mīn drihtines name! Ic Eādwine kīðe ihu ðat ic an ðe þinge ðe me God almichtin haue lent on ðise liue; ðat is ðat ic an ðat lond at Eskeres Ðorp intō seint Eādmund būten ten acres ic giue ðēr intō ðære kirke; and Lēfrīc habbe ðo þre acres ðe he on-sit; and ic an ðat lond at litle Meddeltone intō sancte Benedicte and ten acres intō ðe kirke; and ic an ðat lond at Beorh intō sancte Æðelðrīðe bi sūðen Kinges strēte būten ðat norðere hage at Appelsco and half ðe turfgret ligge intō Apetūne, and ðértō weye tō rōde brod; and ten akres intō Beorhkirke be sūðen strēte; and ten acres intō Apetūne kirke bi norðen strēte; and four acres intō Huluestone kirke; and four acres intō Blitleford kirke; and .x. acres intō Sparhām kirke; and alle mīne men frē eywer after mīne tyme. Ðis is ðat frescet ðe Eādwine haueð Crist unnen and seynte Marie and alle Cristes hālegen

his sōwle tō ālisednesse and his sinne tō forgiuenesse. And ðis is ðe forward ðe Wlfríc and Eádwine ða tuēye brēðere wrouhten hem bituen ymbe ða tō lond at ðorp and at Middelton, ðat is se ðe here sō lengere libbe habbe bōðe ðe lond; and after here bōðere day gó ðat lond at Middiltone intō sancte Benedicte for hēre bōðere sōule, and ðat lond at ðorpe after here bōðere day fange Ketel ðértō tō swilke forwarde sō ðēr wrouht is, ðat is ðat Ketel leste ālke iher tō pūnd intō seynt Eádmunde, ðat is ðas londes gouel, and for here eyðeres sōule ilke day āne messe, and after Keteles day gó ðat lond intō seynt Eádmunde būton ālken gentale, and at Meðeltone intō ðere kirke ðe ðurwerd áhte and ðat lond ðe Eádwine Ecfertes sune áhte frē intō ðe kirke; and of ðat lond at ðorp .viii. acres intō Æscewelle kirke, and of ðat lond at Wreninghām .viii. acres intō ðe elde kirke, and tō acres intō Fundenhale kirke and intō Neolandes kirke. Ðise write sinden prē, ón is binnen at sancte Eádmunde, ánóðer at sancte Benedicte on Holm, and te þridde haueð Eádwine himself.

DCCCCXXII.

EÁDWINE.

✠ Ic Eádwine munek, cildremeistre on Niwan munstre, grētte ðe wel Ælfsie biscop. Ic kýðe ðe lásford ðæt nū for þrum gearan ic læi innan mīnan portice ānbūtan nōntīde, end me ateude ðēr ðe hālga Cúðbert openlice; ic ðes swýðe blīðe wes; ic eóde tō mīnen abboden Ælfwine and bed hine ðæt ic mōste norð faran tō ðám hālgan and hine gesécan; ac mīn abbod Ælfwine me ðes forwurnde and eác forbæd; ic ðá feng on mīne ágenne rēd and eóde me ðider norð, and me ðēr Ægelwine biscup mid wurscupe underfeng, and me geūðe God and ðe hālga ðæt ic hine

mid mīnen handen gewochs, and his heāfod mid gambe gekamde, and his her mid scearan gecherf, and hine eall mid niwan scrūde hiescrūdde, and his ealde clādes him fram genam, sume ic ðēr let and sume hēr habbe. Nū lāford buðohte ic me ðæt ic nefde mīnes abbodes leāue, and ic ðērfore hām gæwende and kom me intō Ealden mynstre and gesōhte Crist and sancte Peter, and sancte Suiðun, and ðe wolde, ac ðū nēre æt hām; ac ic funde Leōfwine ðane decanum and ealle ða gebrōðra, and hī me wurðlice underfengen and me tō mīnen abboden geðingade; and he me blýðelice underfeng si Gode lof. Nū willic ðe kȳðan llāford Ælfsie biscup hū ðys gecuðdreðene fyrmest wæs gestaðolod bytwyð Ealden mynstre and Niwan mynstre, eal swā ic sylf hī gehȳrde ðā ðe ic gung wæs wher se lāfard sanct Ælwold leig seōch, and him kom tō ðe hālgā Dūnstān of Cantuwarabyre for hine tō gesydde and ealdor Æðelgār abbod ðyder eode and munekes mid him, ðet wes Boia ðe ealde, and Æluric decan, and Ælfnōð ðe metere, and Ælfwine ðe nū abbod his; and ðēr coman munkes of Ealden mynstre, ðæt wes Ealdwig, and Wlstan cantor, and Godwine decan, and manæga oðre mid him. Boia ðe ealde munuk set ā cneuwa ætforan sancte Æðelwolde and bēd hine ðæt he scolde sette gōde lagan bytwyð ðām twām mynstre on muneke dagan eal swā Frīðestān biscup hefd geset ā pruste dagan; ðæt wes ðæt ða twēien hiredes wēren eall tō ānen on eallan godcunnesse, and ðe wes gif ēni prust forðferde on āðere stede, hī scolde ealle tōgædere cuman and ðæt līc buburian, and ealne þeowdōm dōn ðe tō Gode bulumpe, and Acyrhālgan dei, ðe byð binnan Ealdan mynstre, scolden cuman ða prustes of Niwen mynstre tō Ealden mynstre and ðēr būn tō euensange and tō messen, and tō gerurde; and ða prustes of Ealden mynstre scolden cumen tō Niwan mynstre æt sancte Iudoces messedeie eal on ða ylcan wisan, and

gyf ænie prusten mistímidre on áðaran mynstre, ne fore he nāwider ac gesóhte he his nagaburas and him þingadan. Ða ðis gehurde sanct Æðelwold ða herede ðæt hit swā wére nū on his tíman and on ðéren munechen deie, and cweð Godes curs eallan ðám ðe éfre ðis unduden, and geaf tó tǣcne ðæt hit staðelfest bûn scolde twā brūne messehácala āna intó Ealden mynstre and āna ¹

DCCCCXXIII.

EALDRĒD, 1049—1058.

✠ IN nomine domini! Hēr swutelað on ðissum gewrit ðæt EaldrĒd bisceop hæfð geunnen Æðestān fættan sumne dǣl landes, ðæt synd twā hīda mid ðām ðe he ær hæfde, and mid ðām hrōfleāsan lande, and he eac werige for twā hīda tó ðām foreweardum ðæt he hit hæbbe and welbrūce his dæg; and æfter his dæge twām yrfeweardum ðām ðe him betst tó gearnian wille. And ðis land is on ðām tūne ðe fram cūðum mannum Hylle is gehāten; and æfter ðissera þreora manna forðfore, gange ðæt land eft intó Wigeraceastre tó ðām þingan ðe se wylle ðe ðonne biscop[ric]es wealde būton ælcan wiðercwyde. And ðiss wæs gedōn be Eādwārdes cynges leāfe and be his fullan unnan. And ðisses is tó gewitnesse, Eal se hyred on Wigeraceastre, and Manni abbod, and se hyred on Eofeshamme, and Ælfric abbod, and se hyred on Persceoran, and Leófric eorle, and Odda, and Ælfric his brōðor, and Byrhric Ælfgāres sunu, and Æglric ðæs bisceopes brōðor, and Leófric, and Owine,

¹ Note. This is written in a more modern hand and dialect than the rest of the book. It seems, however, a copy from an older document: for instance, p. 261, l. 13, we can see the confusion made out of the original *gecwīdræden*, etc. etc. It ends abruptly, but all that is necessary to complete it, is the addition of the words—'into Niwan mynstre.' Other corrections are equally obvious, here and there.

and Pagan, and Ætsur, and Ceólmár, and Ordwig, and Wulfríc, and Ælfríc æt Timbrintúne, and Godríe Finc, and Berhtwine, and Cola, and ealle ða þegnas on Wigeceastrescīre Denisce and Englisce. And sý ðiss land ælces þinges freols bútan weallgeweorce and brygegeweorce and ferdsócne and ciric sceatte. God ælmihtig ðone geheald ðe ðis gehealde; and se ðe hit oðð on ænigum þingum gewanige hæbbe him ðæt wið Gode sylfne gemæne bútan he geswíce and tó riht gecerre.

DCCCCXXIV.

FULDER.

Ð HER swutelaðon ymb þa foreward þe wæron geworhte betwux þam hirede on wihgeraceastre. 7 fuldre. þ is þ he hæbbe þ land æt Iudintune .iii. gear. for þa ðreom pundū þe he lānde. 7 þone bryce þe on ðā lande beo .iii. gear. 7 binnon þrym gearū. agife þ land þā hirede. into swa myclū swa se hired hī on hand sette. þ synd .xii. þeowe men. 7 .ii. gesylhðe oxan. 7 .i. hund sceapa. 7 half hundred foðra cornes. And se ðe þas foreward to breke he gewurðe hit hī næfre forgifen. ac beo he fordemed into helle wite. 7 þær mid deofle wunige oð to domes dæge.:

DCCCCXXV.

GEATFLĒD AND OTHERS.

✠ GEATFLEDA geaf freols for Godes lufā and for heora sāwla þearfe, ðæt is Ecceard smið, and Ælstān and his wíf, and eall heora ofsprinc boren and unboren; and Arcil, and Cole, and Ecferð Eádhúnes dóhter, and ealle ða men ðe heonon heora heáfod for hyra mete on ðām yflum dagum. Swā hwā swā ðis

āwende and hyre sǣwla ƿises bereāfie, bereāfige hine God ælmihtig ƿises lifes and heofona rices, and sý he āwyrgeð deað and cwic āā on ēcnysse. And eāc heo hafað gefreod ƿa men ƿe heo þingede æt Cwæspatrike, ƿæt is Ælfwald, and Colbrand, Ælsie, and Gamal his sune, Eāðred, Tredewude, and Uhtred, his steop-sun[u], Aculf and Ðurkyl, and Ælsige; hwā ƿe heom ƿises bereāfie God ælmihtig sie heom wrað and sancte Cúðbert.

Hēr syleð Norðman eorl intō sancte Cúðberhte ediscum and eall ƿæt ƿær intō hyrēð and ðone feorðan æcer æt Feregenne. And ic Ulfcytel Osulfes sunu sylle Norðtūn mid mete and mid mannan intō sancte Cúðberhte and all ƿæt ðēr intō hýreð, mid sace and mid sōcne; and se ƿe ƿis āwende sý he āscyred from Godes dæle and from eallum hāligdōme.

DCCCCXXVI.

GÝÐA.

✠ IN nomine domini nostri Ihesu Christi! Ego Gyða comitissa concedo aecclesiae sancti Olai regis et martyris terram meam de Scireford, quae est de dote mea, pro anima mea et domini mei comitis Godwini; ut ipsa aecclesia eam perpetuo iure habeat et teneat liberam et quietam ab omni terreno seruitio. Et si quis eam peruadere uel ab ipsa aecclesia auferre conatus fuerit, auferat deus partem eius de terra uiuentium et cum Iuda proditore haereditet infernalium supplicia in saecula saeculorum. Amen. ✠ Ego Leofricus Exoniensis episcopus nostra auctoritate confirmauimus. Testes sunt Tostig dux, Gerið dux, Sæwinus presbyter, et alii multi.

DCCCCXXVII.

WÆLÐEÓF, 1066—1069.

✠ GODGIUE uidua dedit sancto Petro in loco qui dicitur Burch duas uillas Righale et Beolmesðorp, pro redemptione animae suae per consensum regis Eaduardi. Postea accepit eam Siuuardus comes in coniugio; post tempus non multum mortua est, et deprecatus est Siuuardus comes abbatem Leofricum et fratres ut quamdiu uiueret posset habere supradictas uillas; et post illius decessum reuerterentur ad monasterium. Mortuoque Siuuardo comite, facta est conuentio ante regem Eaduardum inter Walðeof filium supradicti comitis et Leofricum abbatem, et accepit ipse Walðeof .v. marcas auri, tali tenore, ut ipse Walðeof haberet Righale in uita sua, et Beolmesðorp quæta remansit in monasterio sancti Petri per iussionem regis Eaduardi. Hoc actum est ante regem publice; sed post mortem regis fracta est conuentio ab ipso Walðeoffo. Sed postea, poenitentia ductus, ueniente ipso ad monasterium præfatum concessit ambas terras sancto Petro, eo tenore, ut ipse quamdiu uiueret teneret; et post obitum illius ambas simul in monasterio dimitteret; nec ipse aliquomodo istam conuentionem frangere, nec terras proprio reatu perdere, potest. Sed si quis istud instinctu diabolico euertere cupit, sciat se excommunicatum cum ipso diabolo in inferno mercedem accipere. Fiat! fiat!

DCCCCXXVIII.

GODRÍC.

✠ Ego Godricus concedo deo et sancto Benedicto Ramesiae post dies meos terram meam de Ticingetona, ita duntaxat ut abbas eiusdem aecclesiae Ead-

noðus frater meus adquietet eam de seruitio quod heregeat Anglice, Latine releuatio haereditatis, dicitur, quae ab haeredibus liberis post mortem patrum dominis solet impendi. Concedo etiam iuniori filio meo Eadnoðo terram de Acleia.¹

DCCCCXXIX.

GODWINE AND LEÓFWINE.

✠ HER cýð on ðysum gewrite hū Godwine biscop on Hrofeceastre and Leófwine Ælfeāges sunu wurdon gesybsumode ymbe ðæt land æt Snoddinglande on Cantwarabyrig. Ðā ðā se biscop Godwine com tō ðām biscopstole þurh hāse his cynehlāfordes Æðelredes cynges, æfter Ælfstānes bisceopes forðsiðe, ða gemētæ he on ðām mynstre ða ylcan swutelunga ðe his foregenga hæfde and ðærmid on ðæt land spæc. Ongan ða tō specenne on ðæt land, and elles for Godes ege ne dorste, oð ðæt seó spræc wearð ðām cyngcūð. Ðā ðā him seó talu cūð wæs, ðā sende he gewrit and his insegl tō ðām arcebiscope Ælfrice and beað him ðæt he and hys þegenas on Eást Cent and on West Cent hý on riht gesemdon, be ontale and be oftale; ðā ðæt wæs ðæt se bisceop Godwine com tō Cantwarabyrig tō ðām arcebiscope, ðā com ðider se scýres man Leófric and mid him Ælfūn abbod and þegenas ægðer ge of Eást Cent ge of West Cent, eal seó duguð; and hý ðær ða spæce swá lange handledon, sýððon se bisceop his swutelunge geeowod hæfde, oð hý ealle bædon ðone biscop eaðmodlice, ðæt he geun-

¹ This is only a portion of a charter, preserved in a narrative which continues in the following words:—'præter hæc quoque plurima alia dona quae aliis concessit in eodem scripto reperimus quae quod nos minime contingebatur in figuris Anglicis neglecta remanserunt. Hanc autem terram de Acleia iccirco tetigimus quod et ipsa tradente eodem Eadnoðo filio eiusdem Godrici post reuolutionem dierum aecclesiae Ramesensi in liberam sicut in sequentibus dicitur elemosinam concessit.' See Charter 919.

nan scolde ðæt he mōste mid bletsunga ðæs landes brūcan æt Snoddinglande his dæg; and se biscop ðā ðæs getiðode on ealra ðæra witenra þanc ðe ðær gesomnode wæran, and he behēt ðæs truwan, ðæt land æfter his dæge unbesacen eode eft intō ðære stowe ðe hit ūtalæned wæs, and āgeaf ða swutelunga ðe he tō ðām lande hæfde ðe ær of ðære stowe geūtod wæs, and ða hagan ealle ðe he be westan ðære cyrcan hæfde intō ðære hālgan stowe. And ðises lōces ærendracan wæran; Ælfūn abbod, and Wulfrīc abbod, and Leófrīc scīresman, and Siweard and Wulfstān æt Sealtwuda, and Ælfelm Ordelmes sunu. Ðonne is hēr seō gewitnes ðe æt ðisum lōce wæs, ðæt is ærest se arcebiscop Ælfrīc, and se biscop Godwine, and Wulfrīc abbod, and Ælfūn abbod, and Ælfnōð æt Orpedingtūne, and se hired æt Cristes cyrcan, and se hired æt sancte Augustine, and seō burhwaru on Cantwarebyrig, and Leófrīc scīresman, and Lifing æt Mealtingan, and Siweard, and Sired his brōðor, and Leófstān æt Mærsehām, and Godwine Wulféages sunu, and Wulfstān æt Sealtwuda, and Wulfstān iunga, and Leófwine æt Dīctūne, and Leófrīc Ealdredes sunu, and Góda Wulfsiges sunu, and Ælfelm Ordelmes sunu, and Sidewine æt Wealleswyrðe, and Wærelm and Æðelred portgerēfa on Byrig, and Gúðwold. Gif hwá ðis þence tō āwendenne and ðās foreword tō ābrecenne, āwende him God fram his ansýne on ðām miclan dōme, swá ðæt he sī āscyred fram heófena rīces myrhðe and sý eallum deóflum betæht intō helle. Amen.

DCCCCXXX.

GODWINE.

✠ Ego Godwinus dedi Engelramo de Lunderfeord totam terram iungentem dominio Pantracio, isto dicto Engelramo obligato inuenire equum, bartam,

ensem, et armamenta aurea quando in propria persona uel ego uel haeredes mei contra hostes ire coacti erimus; et hoc donum testifico. Ego Ælricus ✠ Ego Galfrides de Hedes Ego Willem Ego Ælwricus de Faleber et aliis.

Rubric. ✠ Comes Godwinus restitit Engelramo de Lundresford terram confiscatam dumtum seiunxit Sigwerto et Leofrico coram Iohanne de Ashbornhamo et Iosepho.

DCCCCXXXI.

LEÓFGIFU.

✠ LEORGIUE grēt hire léuedi Godes grētinge! And ic kīse ðe mīne quide ðat ic Crist an and his hālegan, mīne louerdas sōule tō ālisednesse and mīne, intō ðe hōly stōwe ðer ic self resten wille, ðat is at seynt Eādmundes byri. Ðat is ðat lond at Hintleshām and ðat lond at Gristlyngðorp, būten ðat lond ðat Ailsi hauede ðat he at his lāuerde ernede and at me, and ilk þridde aker on ðān wude at Hintleshām habbe Ælfsi, and ingong and útgonc be fælde and be fenne. And ic wille ðat Ælfríc and Ælfríc prēst and Ælf diacon habbe ðat minstre at Colne sō here lófard it hem ūse. And ic wille ðat Ælfríc prēst beō on ðat ilke loh ðe Aignōð was, ānd bē se mund ofer ðān minstre ðe is ofre alle ōðere. And ic an ðān kinge tō marc goldes, fōn mīn eruenumen tō, and gealæste ðat gold; and mīne lāue[r]de ðat lond at Belchām, būten ðat lond ðat Godríc mīne stiward haueð, ðat habbe he; and Ælfward bisscop ðat lond at Benetlēye, būten half hīde ðe Osemund hauede ðat ic an Ælfwy mīn stiward and ðat he on sit; and Ælfnōð mīn stiward ðat lond ðat Berríc hauede under hande; and Ælfgār mīne mei ðat lond at Borhām; and Ælfríc mīne mey Wihtgāres sone ðat lond at Bromfōrde; and Stīgand ðat lond at Willaueshām; and Ælfríc mīne

brōðeres sone ðat lond at Stonhām and at Waldingfeld and at Lichtletic; and Ælflēd mīne dōhter ðat lond æt Hagele; and Godwine mīne āðum and mīne meygān ða þre hīde at Werle; and Lēfkyld ða tō hīde on fast his ōwen. And Æylmēr habbe ðat lond at Stonhām ðe ic him ēr tō honde let tō rēflānde. And ic an Godric mīne rēue at Walddingfeld ða þritti acre ðe ic him ēr tō hande let; and Æilric mīn hirdprēst, and Ælric mīne cnihtes ðat lond at Lalleford ðe me best heren willen; and Ælfric prēst habbe ān hīde at Forendāle. And ic wille ðat alle mīne men ben frē on hirde and on tūne for me and for ðō ðe me bigeten. And ic bidde mīne lēuedien for Godes louen ðat ſū[ne] þolie ðat āni man mīne quide āwende, and se ðe hit āwende God almichtin āwende his ansēne from him on dōmes day būten ic it selfe dō. God ðe healde! Nū sinden ðise write þrē, ōn is mid ðise kinges hāli-dōme, and ōðer at seynt Eādmunde, and þridde mid Leōfgiue sæluen.

DCCCCXXXII.

LEÓFLÆD.

✠ TIBI domino dilectissimo atque uenerabili dominae meae reginae omnibus modis gratias refero, quod circa me ancillam uestram benigne agere uoluistis et mihi de substantiis meis, ex quo uir meus ablatus est a me, pro libitu disponere indulgistis. Nunc igitur ostendo in hoc libello quod uillam de Belesham deo et sancto Petro et sanctae uirgini Æðeldredae cum omnibus ad eam pertinentibus post diem meum concedo, pro anima uiri mei et liberis meis seu uiuis uel defunctis. Deinde duabus filiabus meis annuo Steuecheworde dum uiuant tenere Ælfwenne et Ælfswide, et ultra dies suos in locum sanctum Ely libere dimittant. Aliae uero filiae, scilicet Leosware, uicum illud de Weddringesete sub hac conditione

permitto, ut caste se conseruet uel uirum legitime accipiat, ne ipsa et progenies nostra lupanaris contagii notetur infamia. Haec et alia ego ancilla tua tam aecclesiūs quam domesticis domine rex tuo fauore post diem meum esse dispono, et rata in aeuum consistent, nemo ea praeter te, quod absit, subtrahat uel minuatur. Et quicumque aliud ex eis euellere tentauerit maledictionem habeat domini nostri Ihesu Christi et cum Iuda proditore auditionem malam audiat, 'Ite maledicti in ignem aeternum qui paratus est diabolo et angelis eius.' Haec scripta tripliciter consignantur, unum est apud Ely, aliud in thesaurum regis, tertium Leofleda habet.¹

DCCCCXXXIII.

LEÓFNÔÐ.

✠ HER swutelað on ðisse Cristes bēc ƿæt Leófenôð Ægelnôðes sunu æt Heorstúne hæfð geboht hine and his ofspring út æt Ælfsige abbod and æt eallon hirede on Baðon mid fíf oran and mid .XII. heáfdon sceapa, on Leafcildes gewitnesse portgerēfan and on ealre ƿære burhware on Baðon. Criste hine ablende ðe ƿis afre áwende.

¹ The words which immediately follow this testament relate to the disposition of the property, and are consequently inserted:—'Quae cum mortua fait corpus illius ad nos delatum in cimiterio fratrum sepelitur. Qua sepulta mox filia eius praefata Ælfsiwida cum possessione de Steueche-worde aecclesiae se tradens uiri consortium aspernatur, illic iugiter professsa est permanere; cui tradita est Coueneia locus monasterio uicinus, ubi aurifrixoriae et texturis secretius cum puellulis uacabat; quae de proprio sumptu albam casulam suis manibus ipsa talis ingenii peritissima fecit, et soror eius Leosware nobilissimo uiro Leofwino sublimiter dotata, terram de Wedreringesete aecclesiae postmodum adiecit, et plura quae de dono uiri sui sequenter inseremus.'

DCCCCXXXIV.

ÆGELSIGE.

✠ HER swutelað on ðisse Cristes béc ðæt Ægelsige æt Lintūne hæfð geboht Wilsige his sunu út at Ælfsige abbod on Baðon, and æt eallon hirede tō ēcean freote.

DCCCCXXXV.

ÆGELSIGE.

✠ HER swutelað on ðisse Cristes béc ðæt Ægelsige Byttices sunu hæfð geboht Hildesige his sunu út æt Ælfsige abbod on Baðon, and æt eallon hirede mid syxtigon penegon tō ēcean freote.

DCCCCXXXVI.

GODWIG.

✠ HER swutelað on ðisse Cristes béc ðæt Godwig se bucca hæfð geboht Leōfgife ða dagean æt Norðstoke and hyre ofspring mid healfan pūnde æt Ælsige abbod tō ēcean freote on ealles ðæs hires gewitnesse on Baðon. Crist hine āblende 7e ðis æfre āwende.

DCCCCXXXVII.

ÆLSIGE.

✠ HER swutelað on ðisse Cristes béc ðæt Ælsige abbod hæfð gefreod Godwine bace æt Stāntūne for hine and for ealne ðone hired on Baðan, on Sēmannes gewitnesse and Wulwiges æt Pristūne and Ælfrices cermes.

DCCCCXXXVIII.

LEÓFRÍC.

✠ Ego Leofricus comes manifesto in breui isto quod terram quae uocatur Heamtune ad monasterium de Euesham dedi et misi in illam aecclesiam quam ego et coniux mea Godgyue ibidem in honorem sanctae et indiuiduae trinitatis pro animabus nostris deuote aedificauimus, et hoc cum uictu et hominibus, et omnibus rebus et consuetudinibus ad eandem pertinentibus, ita sicuti ego ipse unquam melius illam in manu mea tenui et possedi; et ego quamdiu uixero illius terrae procurator et defensor esse uolo, et consentire nolo ut aliquis iniusticiam in ea faciat plus nunc quam tunc quando in manu mea ipsam habui et in ea sedi. Istam terram ex dono regio accepi et ad eam sicut Cnut rex mihi concessit ueni, quia suae erat potestatis eam possidendam cui uellet tradi. Nam frater meus Normannus illam ante me habuit, sicut rex Æðelredus ad relinquendam post se cui haeredi uoluisset libenter ei pro suo grato seruitio eam concessit, quia ex praeuaricatione in ius eius recto nobilium suorum iudicio accepit, et ipse frater meus tamdiu sine clamore et calumpnia omnis hominis in ea sedebat et possidebat quamdiu uiuebat; et ego post eum quantum mihi placuit, et qui modo habent sicuti ego habui uolo ut ipsi habeant. Iste breuis scriptus habetur ut sit in testimonium et meae elemosinae stabile firmentum quam aecclesiae concessi seruis dei ad eorum uictum. Modo est Birtegas episcopus testis huius meae donationis, et totus comitatus Wigornensiae ciuitatis. Deus, totius mundi creator et rector, qui cuncta creauit et fecit et cunctorum corda scrutatur et renes, cunctos qui huic meae donationi adiunauerint ut firma sit sua benedictione multiplicet et custodiat et accrescere qui uoluerint cunctis bonis cres-

cant et repleantur. Et e contrario si qui sunt qui huic meae donationi nocere uolunt uel aduersari moliantur in profundum inferni descendant uiuentes, et perpetuis poenis mancipati iudicium ultionis percipiant cum impiis, nisi ante mortem ad satisfactionem uenerint et reatum suum agnoscentes poenitentiam egerint.

DCCCCXXXIX.

LEÓFRÍC.

✠ Ego Leofricus comes Cestriae concilio et licentia regis Eadwardi et Alexandri papae qui mihi literas suas infra scriptas misit, cum sigillo et testimonio aliorum religiosorum uirorum tam laicorum quam clericorum, aecclesiam Couentriae dedicari feci in honorem dei et sanctae Mariae genitricis eius et sancti Petri apostoli et sanctae Osburgae uirginis et omnium sanctorum. Has igitur uiginti quatuor uillas una cum medietate uillae Couentriae, in qua fundata est ipsa aecclesia eidem aecclesiae attribui ad seruitium dei et ad uictum et uestitum abbatis et monachorum in eodem loco deo seruientium, uidelicet, Honington, Newenham, Chaddeleshunt, Ichenton, Olufton, Suðam, Grænesburgh, Burtingbury, Merston iuxta Auonam, Herdwike, Wasperton, Chesterton, Suðam, Ruyton dimidium Sow, Merston in Glocestriae schira, Salewarpe in Wigornensi prouincia, Eaton iuxta aquam quae dicitur Dee in Cestriae prouincia, Kyldesby et Wynwyke in Hamptonensi prouincia, Burbagh, Barwell, Scruptofte, et Pakyngton in Leicestrensi prouincia. Has autem uillas cum medietate praedictae uillae trado huic monasterio cum saca et socna et teloneo et themo, cum libertate, et omnibus consuetudinibus ubique, sicut eas a rege Eadwardo melius unquam tenui. Huius ergo rei testes extiterunt. Inprimis rex Eadwardus, Eadsī archiepiscopus Cantuariensis,

et Ælredus episcopus Wigornensis, et Wulfyus episcopus Lichfeldensis, Manni abbas Eueshamensis, et Godwinus abbas Winchelcombensis, Ælfricus abbas Pershouerensis, Godwinus comes, Araldus comes, Siwardus comes, Ordgarus Deuonensis, Ælfwardus de Kinfarton, Wagene de Wotton, et multi alii primates in Anglia quorum hic nomina notare fastidiosum est. Cum his ergo omnibus rex Eadwardus et ego libertatem huic monasterio dedimus ita ut abbas eiusdem loci soli regi Angliae sit subiectus; necnon et maledictionem dei et omnium sanctorum in haereditatem illis statuimus quicumque hoc monasterium libertate sua et donatione nostra priuauerint, aut in aliud ius et ditionem contra legem dei transmutauerint; quo statuto omnes una uoce diximus, Amen, Amen.

DCCCCXL.

LEÔFRÎC.

✠ HER swutelað on ðissere Cristes béc hwæt Leôfrîc bisceop hæfð gedôn inntō sancte Petres minstre on Exanceastre ðær his bisceopstól is. Ðæt is ðæt he hæfð geinnod ðæt ær geūtod wæs þurh Godes fulltum and þurh his forespræce and þurh his gærsuma, ðæt is ærost ðæt land æt Culmstoke and ðæt land æt Brancescūmbe and æt Sealtcūmbe, and ðæt land æt sancte Maria circean, and ðæt land æt Stofordtūne and æt Sweartan wille, and ðæt land æt Morceshille and Sidefullan hiwisc, and ðæt land æt Brihtrîcestāne, and ðæt land æt Toppeshamme 7e āh 7e Harold hit mid unlage ūtnam, and ðæt land æt Stoce, and ðæt land æt Sydebirig, and ðæt land æt Niwantūne, and æt Norðtūne, and ðæt land æt Clift 7e Wid hæfde. Ðonne ys ðis se eāca on landum ðæt he hæfð of his āgenum ðæt mynster mid gegōdod, for his hlāforda sǣwum and for his āgenre, 7ām Godes þeowum tō

bigleofan ðe for heōra sǣwlum þingian sceolon, ðæt is ærost ðæt land æt Bémþūne and æt Estþūne and æt Ceommenige, and ðæt land æt Doflisc and æt Holacumbe and æt Sūðwuda; and he ne fūnde ða he tō ðām mynstre feng nān mære landes ðe ðiderynn gewylde wære, ðonne twā hīda landes æt Ide; and ðæron næs orfcynnes nān mære būton .vii. hruðeru. Ðonne ys ðis seō oncnāwennis ðe he hæfð God mid gecnāwen and sanctum Petrum intō ðām hālgan mynstre on circlīcum mādum, ðæt is ðæt he hæfð ðiderynn gedōn .ii. bisceoprōda and .ii. mycele gebonede rōda, būtan ōðrum litlum silfrenum swurrōdum; and .ii. mycele Cristes bēc gebonede and .iii. gebonede scrīn. and .i. geboned altare and .v. silfrene caliceas and .iiii. corporales and .i. silfren pīpe and .v. fulle mæssereāf and .ii. dalmatica and .iii. pistelroccas and .iiii. subdiacones handlin and .iii. cantercæppa and .iii. canterstafas and .v. wællene weofodsceatas and .vii. ofbrædelsas and .ii. tæppedu and .iii. berascin and .vii. setlhrægel and .iii. ricghrægel and .ii. wah-ræft and .vi. mæssene sceala and .ii. gebonede hnæppas and .iiii. hornas and .ii. mycele gebonede candelsticcan and .vi. læssan candelsticcan gebonede and .i. silfren storcylle mid silfrenum storsticcan and .viii. læflas and .ii. gūðfana and .i. merc and .vi. midreca and .i. firdwæn and .i. cyste; and ðær næron ær būton .vii. ūpphangene bella, and nū ða synd .xiii. ūpphangene and .xii. handbella; and .ii. fulle mæssebēc and .i. collectaneum and .ii. pistelbēc and .ii. fulle sangbēc and .i. nihtsang and .i. ad te leuani and .i. tropere and .ii. salteras and se priddan saltere swā man singð on Rome; and .ii. ymneras and .i. deōrwyrðe bletsingbōc and .iii. ōðre and .i. Englisc Cristes bōc and .ii. sumerrædingbēc and .i. winterrædingbōc and Regula canonicorum and Martyrlogium and .i. canon on Leden and .i. scriftbōc on Englisc and .i. full spelbōc winteres and sumeres, and Boeties bōc on

Englisc and .i. mycel Englisc bōc be gehwilcūm þingum on leōðwīsan geworht. And he ne fūnde on ðām mynstre ðā he tōfeng bōca nā mā būton āne capitulare and .i. forealdodne nihtsang and .i. pistelbōc and .ii. forealdode rædingbēc swiðe wāke and .i. wāc mæssereāf. And ȝūs fela Leden bōca he begēt inntō ðām mynster; Liber pastoralis, and Liber dialogorum, and Libri .iii. prophetarum, and Liber Boetii de Consolatione, and Isagoge Porphirii, and .i. Passionalis, and Liber Prosperi, and liber Prudentii psychomachiae, and liber Prudentii ymnorum, and liber Prudentii de martyribus, and Liber Ezechielis prophetae, and Cantica canticorum, and Liber Isaiae prophetae on sundron, and Liber Isidori etimologiarum, and Passiones apostolorum, and Expositio Bedae super euangelium Lucae, and expositio Bedae super Apocalypsin, and Expositio Bedae super .vii. Epistolas canonicas, and Liber Isidori de nouo et ueteri testamento, and liber Isidori de miraculis Christi, and Liber Oserii, and Liber Machabeorum, and liber Persii, and Sedulies bōc, and liber Aratoris, and Diadema monachorum, and Glose Statii, and Liber officialis Amalarii. And ofer his dæg he ann his capellam ȝiderbinnan forȝ mid himsilfum on eallum ðām þingum ȝe he silf dide mid Godes þeninge on ȝæt gerád ȝæt ȝa Godes þeówas ȝe ȝærbinnan beoð æfre his sáwle gemunon mid heora gebédum and mæssesangum tō Criste and tō sancte Petre and tō eallum ðām hál-gum ȝe ȝæt hálige minster is foregehálgod, ȝæt his sáwle beo Gode ȝe anfengre. And se ȝe ȝás gyfu and ȝisne unnan wille Gode and sancte Petre ætbrodan, sí him heofena ríce ætbroden and sí he écelíce geniðerod intō helle wíte.

DCCCCXLI.¹

LIFING.

✠ Ego Liuingus episcopus manifesto in isto breui testem me esse quod Eadwardus rex consensit donationi illius terrae ad Heamtune, quam comes Leofricus principali monasterio Eoueshamio concessit cum uictu et cum hominibus, cum saca et cum socne, et cum omnibus in quibus constat mandatum regis; et abbas ipsius monasterii nulli homini in aliqua causa de ipsa terra respondeat nisi regi suisque subsequacibus. Etiam rex uult ut sanctus locus habeat libertatem suam ita pleniter sicut scriptum est in uita sancti Ecguini, et ut nullus hominum ita sit audax, neque episcopus neque comes aut uicecomes neque alicuius personae, ut istud mandatum frangat, et si aliquis facit excommunicetur. Istud totum factum est ad uillam nomine Bedewinde in camera regis. Et ipse rex mandauit mihi ut ego firmarem istud propter testimonium cum meo breui atque sigillo ad manus domini abbatis Manni, et sic feci, testibus sapientibus hominibus qui cum rege fuerunt.

DCCCCXLII.

ORCY.

✠ HER cyð on þisum gewrite ꝥ orcy hæfð gegyfen þæ gegyld healle 7 þone stede æt abbodesbyrig gode to lofe 7 sçe petre. 7 þam gyldscipe to agenne. on dæge 7 æfter dæge. him 7 his gebeddan to langsumum gemynde. se ðe þis awendan wyle hæbbe him wið gode gemæne on þam micclan dome; Ðonne syndon ðis þa forword þe ore cy 7 þa gegyldan æt abbodesbyrig gecoren habbað gode to lofe 7 sçe petre to wurðmynte. 7 heora sawlum; ꝥ is ærost ðrym nihton ær

¹ This is a confirmation of Charter 938.

petres mæssan æt ælcon gegyldan ænne peningc .
 oððe an peningcwurð weaxes . loc hwæðer mare neod
 sy into þam mynstre . 7 on mæsse æfen æt twā ge-
 gyldū ænne bradne hlaf well besewen 7 well gesyflod
 to urū gemænū ælmyssan . 7 fif wucan ær petres
 mæssedæge sceote ælc gegylda ænne gyldsester fulne
 clānes hwætes . 7 þ̅ beo gelæst binnan twam dagum
 be þæs inganges wite . þ̅ syndon þry sestras hwætes .
 7 se wudu beo gelæst binnan ðrym dagū æft ðam
 corngeſceote . æt ælcon riht gegyldan ane byrðene
 wudes . 7 twa æt ðā ungyldan . oððe gylde ænne gyl-
 dsester cornes ; And se ðe byrðene underfehð . 7 þ̅ ge-
 cweme ne deð beo he his inganges ſcyldig 7 þær ne
 beo nan gyfu . 7 se gylða þe oðerne miſgret innan
 gylde on eornostne hige gebete he þ̅ be his in-
 gange wið ealre geferrædene 7 syððan wið þone man
 þe he mysgrette swa swa he hit findan mæge . 7 gyf
 he nele to bote gebugan . þolige he þære geferrædene
 7 ælcra oðre gyldrædene ; And se ðe mā manne in-
 læde . ðonne he ſceole buton ðæs ſtiwerdes leafe 7
 ðæra feormera . gylde his ingang . And gyf ænigum
 on urum geferrædene his forðsið getide ſceote ælc
 gegylda ænne peningc æt þam līce for þære ſawle .
 oððe gylde o gegyldum . 7 gyf ure ænig
 geuntrumod ſy binnan ſyxtig ñ
 findon we fiftyne menn þ̅ hine gefeccon . 7 gyf he
 forðfaren ſy .XXX. 7 þa hine gebringon to ðære ſtowe
 þe he to gyrnde on his life . 7 gyf he on neawyste
 forðfaren ſy . warnige man þone ſtiwerd . to hwylcere
 ſtowe þ̅ līc ſceole . 7 se ſtiwerd warnige ſyððan ða
 gegyldan ſwa fela ſwa he mæge mæſt to geridan oððe
 to geſendan . þ̅ hi þærto cumon 7 þ̅ līc wurðlice
 beſtandan 7 to mynstre ferial . 7 for ðære ſawle
 georne gebiddan . þ̅ byð rihtlice gecweden gyldrædene
 þ̅ we ðus don 7 hit geristð þ̅ well ægðer ge for gode
 ge for worolde forðanðe we nyton hwylc ure hraðost
 forðfærð . þoñ gelyfe we þurh godes fultume þ̅ us

fremige eallon þas forword gecweden on ær. gyf we hit rihtlice healdað; Uton biddon god ælmihtigne georne mid inwerdre heortan ꝥ he us miltsige . 7 eac swa his halgan apostol sƥe petre ꝥ he us gepingige 7 urne weg genyme to ecere reste . forðanðe we for his lufon þis gegyld gegaderodon he hæfð þone anweald on heofenū ꝥ he mot lætan into heofenon . þone þe he wyle 7 forwirnan þam þe he nele . swa crist sylf cwæð to him on his godspelle; Petrus ic betæce þe heofenan rices cæge . 7 swa hwæt swa ðu wylt habban gebunden ofer eorðan ꝥ byð gebunden on heofenū . 7 swa hwæt swa ðu wylt habban unbunden ofer eorðan ꝥ byð unbunden on heofenū; Uton habban hyht 7 hopan to him ꝥ he us bewite ā her on worulde . 7 æfter forðsiðe ure sawla gehelpe . he us gebringe on ecere reste. Amen.

DCCCCXLIII.

ORDNÔÐ.

✠ HER is geswutelod on ðisum gewrite hū Ordnoð and his wif geūðan ƥara .x. hīda æt Cendefer into ðære ealdan cyrican tō Wintanceastre ofer heora bēgra deg, and ða bōc ƥyderinnan sealdan tō swutelunge, on ƥa gerād ƥæt seō bōc heam sý geara gyf hý hyre hwēr beðurfan tō ænre rihtinge, and gange seō bōc æft into ðære stowe; and dæle man swylcne dēl heora æhta swylce hý gecwedan æfter heora dege, and gange seō ofereaca into ðære stowe mid ƥam lande. On ƥā gereðnesse is ƥæt land geseld tō ƥam mynstre, ƥæt man unc gefecce æt uncrum ændedege mid ðes mynstres crafte and unc swylce legerstōwe forescēwian swylc unc for Gode þearflīce sý, and for weorulde gerysenlīc. Ðis is seō gewitnes ðe Ordnoð wile habban Godæs and his hiredes on Ealdan mynstre, ƥæt is ƥæt he and is wif cwædan on heora

gewitnesse, ƿæt is æhta gangan on his freōnda hand ofer his deg, se dēl ƿe he cweðe, and se ōðer dēl intō ƿære stōwe ðær hī restað.

DCCCCXLIV.

ORDRÍC.

✠ Ðis forward was makid wid Ordríc hordere; Ðat es ðat ælc man in sancte Eādmundes byri húsfast on his owe land sal gifen tō ƿe hālegenes bide-ripe ƿe hordor ōn peni at Petermāsse on ginningc heruest; an sea ƿat sit on ōðeres land sea sceal gifen oan halpeni for ƿat he aalle scolden sceren ƿe hālegenes corn. Fram ƿis sceal nāfre nō mæn be scýr būton sancte Eādemundes þewes and sea cnytes āgen nure ānd ƿe preōstes ine ðes singen at ðo wyuedes. God seonde heore frieond ƿe worden sancte Eādmund.

DCCCCXLV.

ŌSWULF AND ÆÐELIÐA.

✠ HAEC est cartula quae demonstrat conuentionem illam quam fecerunt Oswulfus et Æðiliða uxor sua cum domino abbate Leofstano et monachis aecclisiae sancti Albani, quando introierunt in fraternitatem illorum. Dederunt autem inprimis Oswulfus et Æðeliða uxor sua domino abbati Leofstano et monachis aecclisiae sancti Albani ad introitum fraternitatis eorundem propter caritatem .xx^{ti}. solidos, obtuleruntque deo ac sancto eius martyri Albano cum magna deuotione illam terram quae dicitur æt Stodham sicuti ipsi illam ea die melius possiderent. Idque factum est cum consensu ac licentia regis Eadweardi atque reginae Eadgyðae, scilicet ut et ipsi participes essent istius doni et retributionis eiusdem

consortes in regno coelorum. Ipsi autem, scilicet Oswulfus et Æðeliða, hoc donum deo et sancto fecerunt Albano pro animabus eorum cunctorumque consanguineorum suorum, quatinus in futuro iudicio ueniam mereantur percipere peccatorum; specialius tamen illa nobi[li]s matrona, uidelicet Æðeliða, hanc donationem fieri obtinuit a praesente domino suo, hoc est Oswulfo, pro anima prioris domini sui Ulfi qui sibi illam tribuit uillam. Postea autem rogauerunt ambo dominum abbatem Leofstanum ut dedisset eis ligna ad aedificandam in eadem uilla aecclesiam in honore domini nostri Ihesu Christi et sancti Albani, ut et haec aecclesia sibi in specialissimum fieret proprietatis signum, et ut ex illa die ob nullius euentum causae eam ullo modo amplius sanctus perdere posse Albanus; ea tamen conditione, ut quamdiu illi uiuerent terram illam in suum usum haberent, cum licentia domini abbatis Leofstani simul et monachorum; et hoc tali pacto, quod ob istius rei agnitionem unoquoque anno ad uictum proprie monachorum .xx. solidos darent quamdiu superstites ipsi fuissent. Huius rei testes sunt,

Wulfwius episcopus, Bondius stabulator, Burhredus, Eadwinus eiusdem filius, Godricus tribunus, Ælfstanus uicecomes, Leofwinus de Cadendune, caeteraque innumerabilis multitudo utriusque sexus ac diuersae aetatis qui ad dedicationem supradictae aecclesiae fuerunt, coram quibus omnibus utique dixerunt: 'Notum uobis cunctis omnibusque hominibus esse uolumus quod nos hodie, uidelicet ego Oswulfus et Æðeliða uxor mea, deo sanctoque eius martyri Albano istam terram uidelicet Stodham, damus in perpetuam haereditatem, in praesentia domini Wulfwii episcopi et fratrum aecclesiae sancti Albani qui hic assunt modo nobiscum.' Ad quorum uocem, imposito silentio, coram omni populo episcopus Wulfwius alta uoce respondens dixit, 'Quicumque hoc dono sanctum priua-

uerit Albanum sciat se in futuro dei iudicio cum Iuda saluatoris nostri proditore perpetualiter condemnaturum fore; nosque illum tamen tamque praesumptuosum ex auctoritate dei omnipotentis, patris et filii et spiritus sancti, et sanctorum canonum et nostri ministerii excommunicamus et a consortio totius christianitatis et a liminibus sanctae aecclesiae sequestramus, donec terram sancto martyri reddat Albano.¹ Cui cuncti qui aderant 'Amen' responderunt.¹

DCCCCXLVI.

SIFLÆD.

✠ HER switeleð hū Siflæd an hire āihte ouer hire day. Ðat is, ērst intō seynt Eādmunde Marðingford for hire léue sōule, al būten tuenti acres and tuēye wainegong wudes, and ðere wude norð ouer and mīn kirke be frē and Wlmere preōst singe ðerat, and his bearntēm sō longe sō he þen tō þen hōde, and frē lēswe intō ðere kirke, and mīne men frē; and be seynt Eādmund ðer ouer ðene frēschot. Se ðe ðise cuide wille āwenden be he āmansid from God almichtin and fram alle hise hālegen and fram sancte Eādmunde.

DCCCCXLVII.

SIFLÆD.

✠ HER switeleð on ðis write hū Siflæd ūðe hire āihte ðō sche ouer sē ferde. Ðat is, ērst intō ðe tūn-kirke on Mardingsford .v. acres and āne toft and .ii. acres mēdwe and tō waynegong tō wude. And ic [an] mīne landseðlen hēre toftes tō owen āihte and alle mīne men frē. And ic an eiðer mīne brōðer āne

¹ The words which follow the names of the witnesses form part of a narrative, as in earlier examples.

wayngong tō wude. And ic an intō Norðwīch tō Cristes kirke .iiii. rechen and tō intō sancte Marian, and ōn intō mīne duzine. And ic an intō seynt Eādmunde al ðat ðere tō lāfe gesceotte, ðat bēð on Mardingforda hūs and hom, and wude and felde, and ōn mēdwe and on yrue. And gif ic hōm come ðanne wille ic sitten on ðat londe mīne day; and after mīne day stonde ðat cuide. And wō sō ðis āwende, God āwende his ansēne from him on dōmes day būten he it hēre bēte.

DCCCCXLVIII.

BISHOP SIWEARD, after 1058.

✠ SIWARDUS episcopus Godwino comiti et Hermannō episcopo et Kinewardō et caeteris omnibus nobilibus de Bearrucscira, salutem. Audiui Brihtwinum terram de Lechamstede sibi omnino appropriare, sed iniuste id agit, nam me permittente ea potitus est eo tenore, ut post suum decessum monachorum libere in manum redeat; quod conuentione dispositum est illustrium uirorum plurimorum praesentia, eo die quo Brihtnoðus eius frater defunctus Abbendoniae sepultus fuit qui tertius a patre; nam mater eius inter se et patrem media eiusdem terrae possessione functus est, quibus tantummodo Cnutonis regis tempore trino uitae spacio hominum possessores fieri, inde a monachis Abbendonensibus concessum fuerat; haec haud aliter haberi fide quam deo et regi meo domino debeo interposita iuro, sed et si adhuc his quis discrediderit, iudicio quo censura uestra potuerit iure definiri in ueritate quae protestatus sum ero paratus.

DCCCCXLIX.

BISHOP STIGAND, 1049—1052.

✠ HER swytelað on ðissum gewrite ða foreweard ðæ Stigand bisceop and se hired on Ealdan mynstre worhtan wið Wulfríc, ða ða hý letan him tó ða twá hīda landes æt Apeltūne and āne gyrde, and æt Peat-tanigge þreō gyrda, and ða mæde ða gebyrað tó ðām gerēflande, and twēgra gecý mænālæse and tyn cūna forð mid ðas hlāfordes, and his sceapa læse æfter ðæs hlāfordes, his deg and ānes mannes deg æfter him, swylce hæ best geunne wið swylcan sceatte swylce he hit ða findæ mihte. Ðises is tó gewitnesse

Stigand bisceop, and Godwine eorl, and se hired on Ealdan mynstre, and Ælfwine abbod and se hired on Niwan mynstre, and ealle scīrðegenas on Hāmtūn-scīre. Ðissa gewrita syndan þreō; ān is on Ealdan mynstre, and oðer is on Wiltūne, and þridde æfed Wlfríc.

DCCCCCL.

TOUA, 1049—1052.

✠ HAEC scriptura demonstrat conuentionem quam Toua quaedam uidua, quae fuit uxor Wihtrici, fecit cum domino abbate Leofstano et omni congregatione aecclesiae sancti Albani de terra quae uocatur Cyric-tuna. Hoc est quod ipsa supradicta foemina dedit senioribus .iij. marcas auri, tali conuentione ut ipsa teneret supradictam terram in uita sua et filius eius Godwinus; et post mortem amborum sine ulla contradictione reciperet sanctus Albanus terram suam tam bonam et tam plenam sicuti fuerat quando eam a senioribus et ab aecclesia susceperat, uel aliquanto meliorem. Et ipsa pro cognitione singulis annis deberet ad festiuitatem sancti Petri ad uincula unum sex-

tarium mellis triginta duarum unciarum monachis aecclesiae sancti Albani ad firmam dare. Quicumque hanc constitutionem seruare sine fraude studuerit, benedictionem dei et sancti martyris Albani habeat. Et quicumque haec fregerit sit anathematizatus a consortio sanctae dei aecclesiae, et maledictionem dei et sancti Albani et omnium sanctorum habeat. Amen. Huius conuentionis sunt testes

Ulfus episcopus, et Leofricus comes, et abbas et omnis congregatio aecclesiae Abbanduniensis, et abbas et omnis congregatio aecclesiae Hauuensis, et Wagan et omnes barones Leofrici comitis, et Ægelricus de Glimtune, et Eadricus filius Æfici, et Brihtuinus de Dædintun, et Leofwinus de Bærtune, et Ægelricus smyrl, et Ælfuinus, et Alwinus de Ingham, et Leofricus filius Osmundi, et Leofenotus frater eius, et Burhredus, et Sæwardus, et Ægeluuardus de Ortune, et Asserus filius Tolrii, et Goduvinus praepositus ciuitatis Oxnafordi, et Wulfwinus praepositus comitis et omnes ciues Oxanfordiensi.

DCCCCLI.

WIIHBURHGA.

✠ OMNIS usiae opifici sit laus deo patri eiusque unigenito cum sancto spiritu, qui genus humanum per gustum prohibiti fructus perditum, crucis patibulo redemit, cuius benignissimae miserationis opere creati mortis secundae poenam, quae primi parentis incuria contigit, euadere multimodis speramus. Ipsius itaque annuente clementia, ego Wihburhga uidua concedo totius boni retributori et piissimae ac beatissimae eius genitrici Mariae, mansam, uidelicet, unam in uilla quae nuncupatur Sciran ac, ita, scilicet, ut post finem meum, sit illa praenominata mansa ad remedium animae meae, pro conditione et recordatione

sepulturae corporis mei, monasterio Wigornensi et fratribus ibi deo seruientibus in possessione haereditatis perpetuae deputata. Et qui in aliqua fraude uel discrepatione per diabolicam gastrimariam istud frangere aut minuere temptauerit, sciat se cum rapacibus et peccatoribus esse coniunctum, et sine ullo honore in aeterna dampnatione cum diabulo dampnatum et sociis eius, nisi hic deo et hominibus cum digna satisfactione emendauerit. Ðis is ƿæt landgemære tō Sciren āc. Ærest of Wines brycge onđlang lecc tō ƿæs preōstes mædwe intō Feccanhām; onlang ƿæs brōces ƿæt hit cymeð tō Ipples berhge; and swā eal ābūtan ƿæt hit cymð eft in ƿone ilcan brōcc; and swā æfter ƿām brōce tō Wahgenes gemære; of Wahgenes gemære ƿæt hit cyme tō ƿære pirian; and of ƿære pirian tō ƿām walle ƿe is in ƿām holan wege; and of ƿām walle Wahgenes gemæres eft intō Wines brycge.

DCCCCLII.

WIGFERÐ.

✠ ACIO et alto domino deo Sabaoth, regnante in eum. Siquidem humani generis prosapia, de primo patre et matre edita, in hoc saeculum uenit, sicque per longa et uaga temporum spatia diuersis nationibus dirimuntur, ut ianitor coelestis bibliothecae, et uas electionis, praedicator egregius apostolus Paulus dixit: 'Praeterit enim figura huius mundi, quoniam in uelocitate dies et anni deficiunt.' Et iterum sagax sophista, qui quondam Solymis diues regnauit in aruis, katalectico uersu cecinit, dicens: 'Non semper licet gaudere; fugit hora qua iacemur.' Et ideo sunt omnes nostrae seriae litterarum apicibus confirmandae, ne posteris ex memoria labare possit, quicquid facta praecedentium patrum ac regum firm-

iter statuerunt. Qua de re ego Wiferd, et coniunx mea Alta nomine, Christo domino concessimus et omnibus sanctis in coelis, quamdiu fides catholica et baptismus Christi in Brittannia seruetur, aliquas agellias portiones, pro remedio animae nostrae, ad aecclesiam beatissimi apostolorum principis sancti Petri, ubi corpora parentum nostrorum quiescunt, quae in Wigornensi ciuitate fundata est .xv. cassatos, in locis qui dicuntur Cnihtatun et Neowanham, atque Eardulfestun, cum uillulis illarum, ut, relictis relinquendis a nobis, rebus transitoriis aeterna Paradisi praemia, quae sempiterna esse scimus nancisci ualeamus. Pax seruantibus et custodientibus hanc nostram donationem et libertatem, contradicentibus uero et negantibus atque frangentibus, supplicium gemebundae dampnationis, et cum iustis non scribantur, ut cum Iuda traditore sint in aeternum dampnati, nisi ante hic cum satisfactione emendauerint.

Hér geswutelað ðára .xv. hída landgemæra intó Cnihtatúne and Eardulfestúne. Ærest of Temede in corna bróc; andlang brókes ongean streám in corna wudu; of corna wudu in corna lið; ondlong ðám liðe in ðone óðerne corna bróc; and swá mid streám in ðære eá Nen; of Nen in mæra bróc; of mæra bróke in momela gemæra tó súðintúna gemæru; of súðintúna gemæra betweonan stilla dúne tó ðám holan bróke; tó ðám gemære æt ðám holignan; of ðám holigena gemæra intó ðám bróke tó worfes leáhges gemæra; and swá æfter ðám bróke intó Stoctúne; of Stoctúne eft intó Temede.

DCCCCLIII.

ULF, about 1066.

✠ Ðis is seó feorewearde ðe Ulf and Madselm his gebedda worhtan wið [God] and wið sancte Peter ðá

hig tō Ierusalem ferdon. Ðat is ƿæt land æt Carla-
tūne intō Burh, æfter heora dæge heora sāule tō āly-
sednesse; and ƿæt land æt Bythām intō sancte Gūð-
lāce; and ƿæt land æt Sempingahām intō sancte Bene-
dicte tō Ramesege; and ƿæt land æt Lofintūne and
æt Heordewīcan Ealdrede bisceope tō fullon ceāpe;
and ƿæt land æt Scillintūne and æt Houcbig and æt
Mōrtūne ƿæron stent ðām bisceope eahta marca
goldes; and gif hig hām cuman gylde ðām bisceope
his gold, and gif heora nāðer ne cymð, dō se bisceop
for heora sāule swā mycel swā ƿæt land is betere ðene
ƿæt gold sý; and gif ðām bisceope getīd būton eal
teala, gā ðe abbud Brand tō ðām ilcan foreweardan;
and ƿæt land æt Manneðorp ic hæbbe ge-unnan ðām
abbot Brande; and ƿæt land æt Willabyg ic habbe
ge-unnan Siferðe mīnen mæge; and ƿæt land æt Stoce
he hafað ge-unnan Lyfgyfan hyre māgan; and ƿæt
land æt Stroðistūne heō hafað ge-unnan Ingemunde,
and he hyre [an] ða westhealle ongean æt Wintringa-
tūne; and ƿæt land æt Ofertūne syllæ man and dō for
heora bēgra sāule; and twā land ic habbe ge-unnen
mīnre mōdar, ƿæt is Kitlebig and Cotum, and heō hæfð
me ge-unnen Mæssingahām and Kytlebi; and gif ic
hām ne cume habbe Ingemund ƿæt land æt Coringa-
tūne; and ƿæt land æt Cleaxbyg ic habbe ge-unnen
Healðene mīnan brēðer; and ƿæt land æt Urnesbyg
intō sanctæ Marian stowe and eal ƿæt ic ðēr āhte;
and Lindbeorhge habban mīne cnihtas gif ic hām ne
cume; and ƿæt land æt Lohtūne ƿæt heō hafað ðēr-
inne intō Ðornege.

DCCCCLIV.

WULF.

✠ IN nomine domini nostri Ihesu Christi! Ego
Wulf inprimis concedo pro anima mea et deo et
sancto Albano terram quae uocatur Easttun, cum om-

nibus ad se pertinentibus, sicuti eam habui a rege cum consensu illius, uidelicet, Eadwardi regis, et illam terram similiter et Oxawycum sanctae aecclesiae Albani martyris, ubi et ego iacere uolo; et unum de melioribus meis uestimentis quae ego habeo, et unum calicem, et unum missalem, et unum dorsale, et pallam tunicam meliorem quae fuit Godgiuae; alteram uero ad monasterium Ramesige; et quatuor marcas argenti ad aecclesiam sancti Petri Romae; et quatuor ad missas cantandas pro anima mea, et quatuor ad principales aecclesias huius terrae; et sodalibus meis quatuor marcas auri, et omnes terras meas quas ego dimitto, praeter illas duas quas deo et sancto Albano concessi. Et concedo Dagfino marcam auri, et Efino duas marcas argenti, et unum equum; et Æselrico ministro duas marcas; et Eadwardo unum equum; et singulis hominibus meis, qui terras non habent, singulos equos. Et si adhuc de auro uel argento aliquid superest, ille plus habeat qui plus pro anima mea facere uoluerit; et .xxx. de mancipiis meis libertatem pro anima mea habeant.

DCCCCLV.

WULFGYFU.

✠ IN nomine domini! Ego Wlfgiua comitissa omnibus notum facio hoc quod omnipotenti deo concedere uolo post dies meos pro anima mea; uillam scilicet de Bramcestria do deo et sancto Benedicto Ramesiae, hoc uolo ut firmiter stet, et a nullo hominum immutetur. Hoc scriptum fuit in tribus partibus diuisum, quarum una remansit in manibus Æselstani episcopi, alteram mecum retinui, tertiam obtuli Ramesiae. Deus optimus custodiat omnes quicunque hoc custodire uoluerint; et qui hoc immutare attemp-

tauerit deus illum ad iustitiam et emendationem reuocet. Amen.

DCCCCLVI.

BISHOP WULFWIG, 1052.

✠ HER swutulað on ðisan gewrite hū ða forewearde geworhte syndon ðe Wlwig bisceop and Leófríc eorl and Godgife ðæs eorles wíf geworhtan ymbe ðæt mynster æt sancte Marian stowe. Ðæt is ærost ðæt hig bædan ðone bisceop ðæt hig mōstan ðæt mynster gōdian and lande ðiderin tōlecge be his fullre leāfe; ðā tȳðede heom se bisceop and wæs swiðe blīðe ðæt he ænigne fultum hæfde ðæt him ðærtō fylstan wolde. Nū habbað hig hit gesett mid preōstan and willað ðær habban þeōwdōm eallswā man hæfð on Paules byrig binnan Lundene and ða land ðe hig ðiderin letgeað beōn ða ðām gebrōðram ðe ðærbinnan beōð tō fōdnoðe and tō scrūde; and se bisceop habbe intō his feorme ælc ðæra þinga ðe Æðeric bisceop and Eādnōð bisceop hefðan ætforan him of ðām ðe mid rihte gebyrað intō his bisceoprīce, ðæt is ða twēgen dēles ælc ðæra þinga ðe kymð intō ðām mynstre and ða preōstas habban ðone þridðan dæl forūtan ðām twām mæssan. Ðonne habbe se bisceop eall ðæt ðærtō kymð ehta dagas tō ðære ærre sancte Marian mæssan and ehta dagas tō ðære æftran sancte Marian mæssan būtan ðām mete ānum, ðonne habban ða preōstas ða þridðan dæl of ðām mete ðe ðærtō kymð and ða land ðe se bisceop and se eorl and Godgife and gōde menn ðiderin ge-unnað beōn ðā æfre intō ðæra halgan stowe ðām gebrōðran tō neōde and ðæt mynster tō gōdianne, ðæt nān bisceop ðe æfter him kymð ðærof nāne feorme ne crafige būtan of ðām ðe him mid rihte tō gebyrað intō his bisceoprīce, eallswā oðre bisceopas ær ætforan him hæfdon. And ðis [was] gedōn be Eādweardes cynges

fullra leáfe and on his gewitnesse, and on Eádgyðe his gebeddan, and on Stígandes arcebisceopes, and on Kynsiges arcebisceopes, and on Heremannes bisceopes, and on Dodika bisceopes, and on Leófríces bisceopes, and on Ealdredes bisceopes, and on Heka bisceopes, and on Ægelmér's bisceopes, and on Ælfwoldes bisceopes, and on Willemes bisceopes, and on Leófwines bisceopes, and on Sigweardes eorles, and on Haroldes eorles, and on Raulfes eorles, and on Ælfgáres eorles, and on Manniges abbodes, and on Ælfwines abbodes, and on Leófsiges abbodes, and on Leófríces abbodes, and on óðres Leófríges abbodes, and on Brihtmæres abbodes, and on Esgéres steallres, and on Raulfes steallres, and on Lifinges steallres, and on eallra ðæs kynges húscarlan, and on his mæssepreóstan, and on ðurgódes lagen, and on Sigferðes, and on Godríces, and on Owines, and on Sigríces, and on eallra ðāra burhwara gewitnesse on Lincolne, and on ealra ðāra manna ðe seceað gearmorkett tō Stowe. And se ða geferædne mid gōd geēce, God ælmihtig geēce his lifdagas hēr on life, and on ðām tōweardan life ðæt he mōte wununga habban mid Godes gecoranan; and se ðe hig tō dræfe and ða land út of ðære hālgan stowe geūtige, ādrefed wurðe he fram Gode and fram sancta Marian and fram eallan his hālgan on ða myclan dōmes dæge. Nū syndon ðisse gewrita preó, ān is mid ðæs kinges hāligdōme, and óðer is mid Leófríc eorle, and ðæt pridde is mid ðām bisceop on ða hālgan stowe.

DCCCCLVII.

BISHOP ðEÓDRED.

✠ IN nomine domini nostri Ihesu Christi! Ic ðeóðred Lundeneware biscop wille bequeðen mīne quiðen mīnes erfes ðe ic begeten habbe and get bigete,

Godes þankes and his hālegen, for mīne sōule and for mīn lōuerde þat ic under bigeat, and for mīn eldrene, and for alle ðe mannes sōule ðe ic foreðingiaē, and ic almesne underfongen habbe, and me sie rihtlīke for tō bidden: þat is ðan ērst þat he an his lōuerd his heregete, þat is ðanne tuā hund marcas arede goldes, and tuā cuppes siluerene, and four hors sō ic best habbe, and tō suerde sō ic best habbe, and foure schelda and foure spere; and þat lond þat ic habbe at Ankeswrð, and þat lond þat ic habbe at Illyngtone, and þat lond þat ic habbe at Earmington. And ic an Eādgiue fifti marcas redes goldes. And intō sancte Paules kyrke mīne tō beste messehaclon ðe hic habbe, mid alle ðe ðinge ðe ðeretō birið, mid calice and ōn cuppe; and mīne beste massebōc and alle mīne reliquias ðe ic best habbe intō Paules kirke. And ic an þat land at Tit intō seynte Paules kirke ðen hewen tō bēdlonde mid al þat ðēron stant, būten ðe men ðe ðēr aren frē men alle for mīne soule. And ic an þat lond at Sūðereye mid alle ðe fiscoðe ðe ðértō bireð ðen hewen intō sancte Paules kirke, and frie men ðo men for ðe biscopes soule. And ðeodred biscop an þat lond at Tillinghām intō sancte Paules kirke ðo hewen tō here and frē men ðo men for mīne sōule. And ic an þat lond at Dūnemowe ouer mīne day intō sancte Paules kirke ðen hewen. And ic an þat lond at Mendhām Osgote mīne sustres sune ouer mīne day būten ic wille þat se minstre and hīde landes at Myndhām tō ðēre kirke. And ic an þat lond at Scotford and Myðicahām intō Myndhāmkirke ðo Godes hewen. And ic an Osgot þat lond at Silhām and at Isestēde and at Chikeringe and at Æysfeld and at Wrtinhām, and alle ðe smale londe þat ðēre tōbereð. And ic an þat lond at Horhām and at Elyngtone intō Hoxne intō sancte Æðelbrichtes kirke ðen Godes hewen. And ic an þat lond at Luðinglond Offe mīne sustres sune and his brōðer and frē men ðo men

halue, and at Mindhām alsō for ðe bisscopes sōule. And ic an Osgote mīne mēy Eādulfes sune ðat lond at Bertūne and at Buchām and at Pakenhām. And ic an ðat lond at Newetūne and at Horningges hāð and at Ikewrð and at Wepstēde intō sancte Eādmundes kirke ðen Godes hewen tō āre for ðeódred bisscopes sōule. And ic an ðat lond at Waldringfeld Osgote mīne sustres sune and mīn hage ðat ic binnin Gypeswīch bouhte. And ic [an] Wlstān ðat lond at Wrthām sō it stant. And ic an intō éueri bisscopes stole fīf pūnd tō dēlen for mīne sōule. And ic an ðen archebiscop fīf marces goldes. And ic an ðat men dēle at mīne biscoprīche binnan Lundene and būten Lundene .x. pūnd for mīne sōule. And ic an at Hoxne at mīne biscoprīche ðat men dēle .x. pūnd for mīne sōule; and ic wille ðat men nieme ðat erfe ðat at Hōxne stand, ðat ic ðértō bigeten habbe, and dēle it man on tō half intō ðe minstre and dēle for mīn sōule. And lete mon stonden sō mikel sō ic ðéron fond, and frē men ðo men alle for mīne sōule. And ic wille ðat men lete stonden at Lundene byri sō mikel sō ic ðéron fond, and mīne ðat ic ðértō bigat, and dēle on tō half intō ðe minstre and half for mīne sōule, and frē men alle ðo men, and dō men ðat ilke at Wunemannedūne and on Sceon, and lete men stonden at Fullenhām sō it nū stant būton hwyne mīne manne frē wille, and on Denesige let stonden sō mikel sō ic ðéron fond, and dēle it man on tō halfe, [half] intō ðe minstre and half for mīne sōule. And ic an intō Glastingabyri .v. pūnd for mīne sōule. And ic an ðeódred mīn wīte massehakele ðe ic on Pauie bouhte and al ðat ðértō bireð, and simbelcalice and ðére messebōc ðe Gósebricht me biquað. And ic an Ordgār ðére gewele massehakele ðe ic on Pauie bouhte and ðat ðértō bireð. And ic an Gundwine ðér ōðer gewele massehakele ðat is ungerenad and ðat ðe ðértō bireð. And ic [an] Spratacke ðe rede messehakele

and al ðat ƿe ƿértō bireð. And wō sō mīne cuyde oftē, God him oftē heuenerīches, būten he it ēr his ende it bēte.

DCCCCLVIII.

ÐORED.

✠ Ic Ðored geann ðæt land æt Horslēge ƿām hirede æt Cristes cyrcean for mīne sāwle, swā full and swā forð swā ic sylf hit āhte.

DCCCCLIX.

ÐURKYTEL.

✠ HER switeleð hū Ðurketel an his āhte after his day. Ðat is ērst for his soule Palegrāue intō seynt Eādmund and Witinghām half and half ƿe bisscop. And alle mīne men frē, and ilk habbe his toft and his metecū and his metecorn. And ic an at Keydoneberh ðat midleste forlong frē intō ƿe kirke, and Scoreland and ƿe prēstes toft al intō ƿe kirke frē. And ic an Lēfwēn mīn wīf Simplinghām al ðat ceāplond and ðat ōðer ðat ic mid hire nam, and half Keydone mid mete and mid erue tō ðat forwarde ðat we spreken habben, and mīne men frē. And ic an Winge-feld mīne brōðeres sunes Ulfketel and Ðurfketel. And ic an Lēfquēne fīftene acres at Palegrāue and ān toft. And Wlwine habbe ðat lond ðe he mīnes hafde; and Ælfwold habbe mid ton ƿe he hēr hauede. And ic an Lēfrīc mīne neue and Godwine mine mēy and Wlwine and his brōðer .xx. acres at Keydone, and ƿe mon ðe ic and ðo munekes seken ymbe mīn dēl frē mannen tō note sō he ēr deden ēr daye and after daye. Se ƿe ƿis āwende, wende him God fro heuene rīche intō helle witerbrogen būte he it ƿe deppere bēte ēr his ending day. Ðise write sinden þre. On

is at seynt Eādmundes biri, oðer haueð ðe biscop,
þridde haueð Ðurketel himself.

DCCCCLX.

ÐURKYTEL.

✠ HER kȳðet on ðis write ihū ic Ðurketel an mīn
āhte after mīn day; ðat is ērest ðat ic an ðat lond
at Castre and at Ðorpe mid mēdwe and mid merisce,
and ingong and ūtgong mīne sōule tō ālisednesse God
and sancte Benedicte and seynt Eādmunde tō Biry
and tō Holme, and mīne wīues dēl euere unbesaken
tō gyfen and tō habben ðēr hire leuest bē, and mīne
lāfard richte heregete. And Ælfwēn mīne douter
habbe ðat lond at Ormisby tō ðān forwarde ðat hē it
ne maye forwirken; and after hire day gō ðat lond
intō Holme for mīne soule and for hire, būten ðat
lond ðat Omund āhte, ðat habbe Ketel mīne nefe, and
ðat lond at Scrouteby habben mīne nefe kild Swegnes
sunen and Alemundes. And ān pūnd habbe se abbot
on Holm, ān oðer se abbot on Byri, and mīne men frē
ðo it ihernen wellen. And wō sō ðis quides berēuen
wille, berēue hym God heuenrīche būten he hit hēr
bēte. Ðise write sinden þre, ān is on Holme, and
oðer on Byri, þridde mid Ðurkitel seluen.

DCCCCLXI.

ÐURKYTEL.

✠ Ðis sendan þa land þe þurkytel gean gode 7 sçe
marian 7 sçe Eadmunde þ is þ land æt culeforde þ his
agen wæs swa hit stænt mid mete 7 mid mannū 7 mid
sake 7 mid socne. 7 eal þ land æt wridewellan. 7
þ land æt gyxeweorðe swa hit stent mid mete 7 mid
mannum.

DCCCCLXII.

ÆGELWINE.

✠ Hoc notum sit omnibus fidelibus quod ego Ægelwinus niger, cum consensu domini mei regis Eaduardi, aliquam iuris partem, id est .XXI. mansas cum una uirga in quatuor locis ubi nominamus æt Grenebeorge .v. hidas, æt Reodburne .viii. et .i. uirgam, æt Langalege .v. hidas et dimidiam, æt Ðwangtune .iii. hidas et dimidiam, ad honorem dei et sanctae Mariae et sancti Albani et omnium sanctorum ad aecclesiam supradicti martyris Albani, pro anima mea et anima Wynflæde uxoris meae et pro animabus seniorum meorum deuotissime concedo, ad usum monachorum deo et beato martyri inibi seruientium. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, sit priuatus a consortio sanctae dei aecclesiae, aeternisque barathri incendiis lugubris iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicitibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua. Huius doni constipulatores fuerunt quorum inferius nomina scripta uidentur.

✠ Ego Eadwardus rex Anglorum hanc donationem Ægelwino mihi oppido fideli desideranti libenter concessi. ✠ Ego Ælfgyfa Imma mater regis Eadwardi concessi. ✠ Ego Ægelwinus hanc meam donationem manu mea confirmaui. ✠ Ego Eadnoðus episcopus. ✠ Ego Siwardus comes. ✠ Ego Ðurius comes. ✠ Ego Ælfricus filius Wiðgari. ✠ Ego Ælfwinus filius Wulfredi. ✠ Ego Ðurgiselus. ✠ Ego Swegn. Ego Burhtredus ✠. Ego Leofwinus filius Æstan ✠. Ego Ælfwoldus frater Leofwin ✠. Ego Ægelricus Rufus ✠. Ego Alric et omnis mea familia ✠.

DCCCCLXIII.

ÆLFGĀR.

✠ IN nomine domini nostri Ihesu Christi! Ego Ælfgarus dux demonstro ad omnes fideles dei quod ego reddidi per licitum domini mei regis Eadwardi terram quae dicitur Deilesford Ægelwio abbati propter sex marcas auri ad opus sanctae Mariae de Eouesham in cibum fratribus. Audiui enim et scio quia illa terra antiquitus iacuit ad aecclesiam et ideo reddidi ei; et si quis de aecclesia retraxerit de regno Christi retrahatur. Ðis is ƿāra .vii. hīda landgemāra æt Dagelesforda ƿa hƿrð intō Burhtūne. Ærest of Bladene on mūlæs lāw; ƿæt forð ūp tō heorndūne tō wettan stānes wylle; of wettan stānes wylle on heortbrōc; of ƿām brōce on ƿa stīge; onlong stīge on ƿa dīc; onlong dīc on ƿa stræt; onlong stræt tō ƿære ōðere stræt; of ƿære stræt on beagan wylle; onlong brōces eft on Bladene.

✠ Ego Eadwardus rex Anglorum subscripsi. ✠ Ego Eadgīð regina consensi. ✠ Ego Stigandus archiepiscopus consensi. ✠ Ego Ealdredus archiepiscopus consensi. ✠ Ego Wluui episcopus consensi. ✠ Ego Willelm episcopus consensi. ✠ Ego Siuuard episcopus consensi. ✠ Ego Leofric episcopus consensi. ✠ Ego Harald dux consensi. ✠ Ego Ælfgar dux consensi. ✠ Ego Tostig dux consensi. ✠ Ego Leofuine dux consensi. ✠ Ego Ælfuine abbas consensi. ✠ Ego Ælfsi abbas consensi. ✠ Ego Brand abbas consensi.

DCCCCLXIV.

ÆLFGÁR.

✠ In Ihesu omnipotentis nomine! Ego Ælfgarus dux testifico omnibus fidelibus dei quod Ordwius pater Ailwii abbatis dedit deo et sanctae Mariae de Eouesham Actune post finem suam ad cibum fratrum, et post finem uxoris suae Dorsitune ad uestitum fratrum. Et ego sub testimonio domini mei Eadwardi regis Anglorum concedo ut aecclesia sancta semper habeat. Et si aliquis ei abstulerit cum diabolo Beelzebub, nisi poenituerit, permaneat.

✠ Ego Eadwardus rex subscripsi. ✠ Ego Eadgið regina consensi. ✠ Ego Stigandus archiepiscopus consensi. ✠ Ego Ealdredus archiepiscopus consensi. ✠ Ego Leofwine episcopus consensi. ✠ Ego Harald dux consensi. ✠ Ego Ælfgar dux consensi. ✠ Ego Eadwine dux consensi. ✠ Ego Ægelsig abbas consensi. ✠ Ego Ægelnoð abbas consensi. ✠ Ego Wilstan abbas consensi. ✠ Ego Eadmund abbas consensi. ✠ Ego Ælfwine abbas consensi. ✠ Ego Bryhtric abbas consensi. ✠ Ego Bryhtric minister consensi. ✠ Ego Ægelwid minister consensi.

DCCCCLXV.

ÆLFGYFU.

✠ Ic Ælfgyfu seó hlæfdige, Eádweardes cyninges módor, geærndede æt Cnute cyninge mínum hláforde ðæt land æt Niwantúne and ðæt ðærtó hýrð intó Cristes cyrcean, ða Ælfríc se þegen hit hæfde forworht ðán cyninge tó handan, and se cyning hit geaf ða intó Cristes cyrcean ðán hirede tó fôsterlande for uncre beigra sáwle.

DCCCCLXVI.

ÆLFHELM AND AFFA.

✠ IN nomine domini! Ego Ælfelmus et Affa uxor mea notificamus praesentis scripturae indicio Ælfwyno ealdermanno et multis amicorum nostrorum cum eo, nos pro animarum nostrarum salute dedisse et concessisse deo et sancto Benedicto Ramesiae terram de Hettenleia et terram de Pottune cum omnibus ad easdem terras pertinentibus in liberae elemosynae munus aeternum; et ut hoc apud generationem nascituram ratum habeatur et firmum, praesentis paginae munimine, sub eorum omnium testimonio apud Wathamestede deuotionis nostrae donationem roborauimus.

DCCCCLXVII.

ÆLFHELM.

✠ HER is seō swutelung hū Ælfhelm his āre and his æhta gefadod hæfð for Gode and for worulde. Ðæt is ðonne ærest his hlāforde ān hund mancōsa goldes, and twā swurd, and feower scyldas, and feower speru, and feower hors, twā gerædode, twā ungerædode. And he gean for his sǣwle ðæs landes æt Wrættinge intō sancte Æðelðryðe būton ðām twām hýdon ðe Æðelric hæfð; and ic gean ðæs landes æt Brycandūne intō sancte Petre tō Westmenstre, būton ic wylle ðæt man mæste mīnum wīfe twā hund swīna ðænne ðær mæsten sý, ðider hire leōfest sý; and ic gean Ælfgāre mīnum suna ðæs landes æt Hwipstede, and ðæs æt Wealtūne his dæg; and æfter his dæge gā hit for uncra bēgra sǣwle ðider him leōfest sý. And ic cýðe hwæt ic mīnum wīfe tō morgengife sealde; ðæt is Beādewan, and Burgestede, and Strætford, and ða þreō hýða æt Heánhealan, and ic gef hire ða wit

ærest tógædere comon, ða twā hýda æt Wilburgehām
 and æt Hrægenan and ðæt ðærtó lið, and ic gean
 hire Carletūnes, and ic gean hire ðæs heáfodbotles æt
 Gyrstlingaðorpe, and ealra ðæra æhta ðe ðæron stand-
 að mid mete and mid mannum, būton ic gean Godríce
 and mīnre dēhter healfes ðæs landes be wuda and be
 felda, būton ðām ðe ic mīnum preōste gean. And ic
 gean mīnum wīfe and mīnre dēhter healfes ðæs landes
 æt Cunningtūne tō gedāle, būton ðām feower hýdon
 ðe ic Æðelríce and Ælfwolde gean, and ða healfan
 hýde ðe ic gean Osmære mīnum cnihte. And ic gean
 Ælfmære and his brēðer Ælfstāne ðāra twēgra landa
 tō gedāle æt Hættanleā and æt Pottūne būton ðām ðe
 ic Osgāre gean; and ic gean Góðere ðæs ðe ic æt
 Wimunde gebōhte; and ic gean Leófsige Lytlanbyrig
 æfter mīnum dæge on ðæt gerād ðe ðæt stande ðe wit
 beforan ðām ealdormen Lucan, and ic gean him and
 his wīfe ðæs landes æt Stoctūne wið ān hund man-
 cosa goldes, and ic wylle ðæt man selle mīnum hlā-
 forde ðæt gold tō mīnum heregeatum; and ic gean
 mīnum þrým brōðrum tō gedāle ðæs landes æt Trost-
 ingtūne būton ðām ðe ic gean Ælfwolde ðæs ðe
 Æðelric hæfde; and ic gean Ælfhelme ðære hýde æt
 Icelingtūne and ðæs æt Māwurðe; and ic gean
 Wulfmære ðæs ðe ic æt Biornhām hæfde; and ic gean
 mīnre scæðe for mīnre sáwle intō Hramesege healfe
 ðām abbode and healfe ðām hirede; and ic gean
 mīnum wīfe healfes ðæs stódes æt Trostingtūne and
 mīnum geféran healfes ðe me mid rīdað, and fō mīn
 wif tō healfum ðe on wealde is, and mīn dōhter tō
 healfum; and ic wille ðæt mīn wif fō æfre tō healfum
 æhtum on ælcum tūne, fō tō lande se ðe fō, swā hiō
 tō forgifen wæs. Nū bidde ic ðe, leóf hlāford, ðæt
 mīn cwide standan mōte and ðæt ðū ne geðafige ðæt
 hine man mid wuó wende. God is mīn gewita ic wæs
 ðīnum fæder swā gehýrsum swā ic fyrrest mihte and
 fullíce hold on móde and on mægene and ðe æfre on

fullum hyldum hold and on fulre lufe, ƿæs me is God gewita. Se man se ƿe mīnne cwide wende, būton ƿū hit sý, leóf, and ic hæbbe geleāfan ƿæt ƿū nelle, God áfyrre hine of his ríce, būton he ƿe hraƿor ongen wende, and God and ealle his hālgan gehealde ælcne ƿāra ƿe ƿærtō gefyrðrige ƿæt he standan mōte. Gif hwá æfre ænig þing of ƿisum cwide áwende oððe æt-brede, sý him Godes ár and his éce edleán æfre æt-broden, and he næfre ne wurðe on his myltse gemēt, ac he sý ámansumod of ƿām gemānan ealra gecorenra Cristes heāpa, ge nū ge on écnysse, būton he ƿe hrædlícor ƿæt forlæte and on riht eác eft gewende.

DCCCCLXVIII.

ÆLFHILD.

✠ IN nomine domini dei summi! Ego Ælfild notum facio omnibus amicis meis quomodo disposui de rebus et possessionibus meis quas uir meus Ælfwoldus comes, frater Ælfwini ealdermanni, mihi et liberis meis concessit. Imprimis igitur concedo deo et sanctae Mariae et sancto Benedicto Ramesiae terram de Ryptona et terram de Wenintona et terram de Elintona sicut praedictus uir meus Ælfwoldus eas adhuc uiuens uiua uoce eidem aecclesiae concessit. Concedo etiam Eadnoðo filio filiae meae ut si fratres Ramesiae eum in monachum suscipere uoluerint terra de Biðerna simul cum eo cedat Ramesiae in possessionem; quod si noluerint nihilominus concedo eandem terram praefatae aecclesiae pro animae meae salute. Concedo praeterea Ælfmaro capellano meo terram de Cloptona in diebus suis libere tenendam; post dies uero eius remaneat simul cum caeteris terris aecclesiae Ramesiae. Rogo autem deum omnipotentem ut quicumque uel parentum meorum uel hominum caeterorum contra hoc uenire praesumpserit uel quicquam

horum immutare iram iudicis aeterni cum reprobis angelis incurrat, nisi uiuens delictum suum digne emendauerit. Amen.

DCCCCLXIX.

ÆLFRĪC.

✠ IN nomine ✠ patris ✠ filii et ✠ spiritus sancti. Ego Ælricus de Lundresford miles concessi dilecto filio meo Iohanni istam terram quae ✠ Haraldus rex ✠ ante mihi dedit pro seruitio meo contra Tourstanum et Scotos coram patre priore de ✠ Seyr Sigeberto ✠ Thoma de Herst et caeteris.

DCCCCLXX.

ÆLFRĪC MÔDERCOP.

✠ Ðis is se quide ðe Ælfrīc biquað ér he ofer sé ferde. Ðæt is érest Lodne intō seynt Eādmunde be wude and by felde, and be fenne, sō ful and sō forð sō it ic formest āhte. And ic an ðat lond at Birðe intō seynt Æðeldrīðe sō ful and sō forð sō ic it bigeten hauede eyðer on wude oðer on felde; and intō Holme tō sancte Benedicte Bertone al sō ful and sō forð sō ic it āhte. And ic an intō Rameseye six marc silures and ðat schal Godrīc mīne brōðer lesten; and ic an ƿūs Wineholm intō Lodne and Fūglhelm intō Berhe, and ƿa schep deden men on tō, half intō Lodne and half intō Beorhe. And ic biqueðe tō min heregete āne marc goldes and ðat schal Godrīc mīn brōðer lesten. And Ælfrīc biscop I biqueðe mīne teld and mīn bedreāf ðat ic best hauede út on mī fare mid me. And bē Ælfrīc biscop and Tofi Prūde, and Ðrunni ðese quides mundes hure þinge ðat it nō man āwende, and gif it wā wille āwenden, God almichten āwende is ansēne fram hym on dōmes daye.

DCCCCLXXI.

ÆRNETEL AND WULFRŪN.

✠ Ego Ærnetel et Wulfron uxor mea Æðelredo regi domino nostro et omnibus suis de Eboraco et de Notingham notum facimus, nos concessisse et præsenti cyrographo confirmasse deo et sanctae Mariae et sancto Benedicto de Ramesia post dies nostros terram nostram de Hikeling et terram de Kinildetune cum firma et seruitio, sicut habetur in dominio nostro. Uolumus autem ut post dies nostros corpora nostra ibidem, si deo placuerit, sepulta requiescant, et ubicunque alter nostrum uitam finierit, fratres Ramesiae uenientes cum custamento tam suo quam amicorum nostrorum corpus defuncti Ramesiam deferant tumulandum. Et ego Ærnetel uolo quod in pretium sepulturae meae et animae salutem proueniant aecclesiae Ramesiae .xv. librae de argento et auro et catallis, quae die defunctionis meae apud me contigerit inueniri, pro salute uero animae praefatae uxoris meae et corporis sepultura remanebit eidem aecclesiae terra de Lochamtona cum catallis omnibus quae in ea inueniuntur. Ego autem Wlfrun singulis annis uitae meae ad festum sancti Benedicti quod est in aestate .x. mittas de brasio, et .v. de grut, et .x. mittas farinae triticeae, et .viii. pernas, et .xvi. caseos, et duas uaccas pingues de terra mea Hikeling pro respectu decerno eidem aecclesiae procurari, in capite uero quadragesimae .viii. isicios. Quicunque ergo hanc donationem infringere praesumpserit uel permutare, animaduersionis aeternae in die iudicii coram deo reus existat, nisi condigna poenitentia temeritatem suam correxerit. Nec liceat cuiquam episcopo uel monacho has terras pro auro uel argento permutare, sed sint semper in possessione aecclesiae cui eas per hoc cyrographum studuimus confirmare.

DCCCCLXXII.

ÆGELFLÆD.

✠ HER swutelað on ðam cwide ðe Ægelflēd gecweden hæfð God tō lofe and hire sāule tō þerfe and hire hlāfordes. Ðæt is ðonne ða feower hīða landes æt Lagefare, and twā hīða æt Cochāmstēde ðe hȳ gean for hire sāule and for hire hlāfordes intō sanctes Paules mynstre on Lundene ðān gebrōðran tō bigleofan, ðām ðe ðæs dæghwāmlīce Gode þeniað, be ðes cynges fulle gelēuen Æðelredes, on ðēra manna gewitnesse ðe heora naman hēr standað : Ðæt is ðonne Ægelnōð arcebiscop, and Wulfstān arcebiscop, and Ælfun biscop on Lundene, and Ælfrīc abbot, and Wigard abbot, and Ælsi abbot on Cowwaforde, and Ælfere ealdorman, and Briðnōð ealdorman, and Eādrīc ealdorman, and Ælsige cynges þegn, and Ufegeat scīreman, and Frena cynges þegn. And swā hwilc man swā ðisne cwide āwende, sȳ he Iudas gefēre ðe ūrne drihten belēwde en helle wīte.

DCCCCLXXIII.

ÆÐELGYFU.

✠ Eco Æðelgiua comitissa do et concedo aecclesiae Ramesiae ad honorem dei et sancti Benedicti et ad animae meae subsidium sempiternum terram meam de Stowe et de Brunne, ita libere et quiete possidentam sicut ego ipsa eam unquam liberius et quietius possedi, et nouum molendinum, et unam marcam auri cuius medietas in usus monasterii necessarios cedat, de altera uero medietate refectio fratribus procuretur. Do etiam duos cyphos argenteos de .xii. marcis ad pondus hustingiae Londoniensis ad seruiendum fratribus in

refectorio, quatenus dum in eis potus edentibus fratribus ministratur memoria mei eorum cordibus arctius inculcetur. Estote fratres charissimi memores mei erga eum cuius gratia indigeo, deus autem sit nobis propitius; et ego uobis fida soror ero quamdiu duraverit tempus meum.

DCCCCLXXIV.

ÆDELNÔÐ.

✠ Ic Æðelnôð Cristes cyrcean arcebisceop gebohte ðæt land æt Godmæreshām æt Sirede eorle mid twām and hundseofontigan marcan hwītes seolfres be gewihte, and geaf hit on mīnon hālan life intō Cristes cyrcean ðān hirede tō bigleofan intō heora beodderne, for mīne sāwle. And se ðe ðis wille āwenden, āwende hine Crist fram heofenanrīces myrhðe intō helle wīte.

DCCCCLXXV.

ÆDELSIGE.

✠ HER geswutelað on ðisum gewrite ðæt Ægelsi on Wuldehām hæfð gelened be Siwordes dægge biscepes his dōhter and hīore dōhter út of Tottleles cynne, and hæfð ôðra mænn ðærinn gedōn be ðære burhwara gewitnysse on Hrouecæstre and be ealle ðæs biscepes geféran.

DCCCCLXXVI.

HAROLD, 1066.

✠ HAROLD king grēt Ailnôð abbot and Toid and alle mīne þeines on Sumerseten fréndlice; and ic cýeð eou ðæt ic wille ðæt Giso bisceop beō his saca werð and his sōcna, ofer his lond and ofer his mannen, and tolles werð and témes and infangenes þéfes, binnen

burekh and būtan, swō full and swō forð swō he furmest was on Eādwārd kinges dage on alle þīngan. And ich bidde eōu alle ðæt ge bien him on fultume at ðys cristendōme Godes gerichtten for tō setten and tō driuen, lōc ðār hym nēde sý, and heō eōwres fultumes biðyrfe, swō swō ich yetruðan tō ew habbe ðæt ge wyllan for mīna luuen. And ich nelle geðefien ðæt man him æt ānie þīngan ānye unlag beōde. God eōw gehealde!

The same in Latin.

✠ Haroldus rex Ailnodo, Toud, et omnibus balliis suis Sumersetae, salutem! Sciatis nos uelle quod episcopus Giso habeat saca et socna, de terris suis et hominibus, et toll et team et infangeneðef in uilla et extra, ita plene et libere in omnibus sicut unquam habuit tempore regis Eadwardi. Rogamus etiam uos quatenus eidem si necesse fuerit auxiliari uelitis ad christianitatem sustinendam sicut de uobis confidimus id ipsum uelle. Nolumus autem ut ullus hominum ei in aliquo inferat iniuriam. Ualete!

DCCCCLXXVII.

The services of the tenants at Hysseburnan.

✠ HER synd gewriten ða gerihta ða ða ceorlas sculan dōn tō Hysseburnan. Ærest æt hilcan hiwisce feowerti penega tō herfestes emnihte, and .vi. ciricmittan ealað, and .iiii. sesðlar hlāfhwētes, and .iiii. æceras ge-erian on heora āgenre hwīle and mid heora āgenan sæda gesāwan, and on hyra āgenre [h]wīle on bærene gebringan, and þreō pund gauolbæres and healfne æcer gauolmæde on hiora āgienre hwīle, and ðæt on hreace gebringan, and .iiii. fōðera āclofenas gauolwyda, tō scīðhræce on hiora āgenre hwīle, and .xvi. gyrda gauoltīninga on hiora āgenre [h]wīle,

and to eástran twó ewe mid twám lamban, and we [talað] twó geong sceap tó eald sceapan; and hí sculan waxan sceap and sciran on hiora ágenre hwíle, and ælce wucan wircen ðæt hí man háte bútan þrim, an tó middanwintra, óðeru tó eástran, þridde tó gangdagan.

DCCCCLXXVIII.

STÍGAND.

✠ HER suyteleð on ðise writte wilke forwarde Stígand and Ælgér his prést wrouhten ðo he let him ðat lond tó honda at Playford. Ðat is ðat Ælgér prést habbe ðat lond his day, and ouer his day fonge Stígand ðértó gif he leng libbe, and ouer here bódere day gó ðat lond intó seynt Eádmunde mid mete and mid manne and mid alle þinge sô it ðanne tyled beð, búten álken gentale; and he it ne may neyðer ne for-segen ne forwerken. Ðis aren tó witnesse; Ælfríc bisscop, and Wi abbot, and al se hird binnen seynt Eádmundes biri, and Stígand, and Ælfwine Wluardes sune, and Ælfríc Wiðgáres sune, and Eádríc, and Ord-gár, and Lemmér and manie óðere. Ðise write sinden tuá, on is binnen seynt Eádmundes biri, and óðer havið Stígand.

DCCCCLXXIX.

WULFSIGE.

✠ HER swuteleð on ðise write wám Wlsi an his áihthe. Ðat is érst for his sôule ðat lond at Wíken intó seynt Eádmundes biri ða tuéye déles, and Ælfríc biscop ðe þridde dēl, búten áne gyrde and .xii. swinemesten ðat schal habben Wlwine hire day, and after hire dey intó seynt Eádmundes biri, and alle ðo men fré for únker bódere sôule. And ic an míne kyne-lóuerd .ii. hors, and helm and brinie, and an sword,

and a gold wreken spere. And ic an mīne lāuedy half marc goldes, an mīne nifte æn nore wichte goldes. And habbe Stānhand alle þinge ðe ic him bicueden habbe. And mīne brōðer bern here owen lond and .ii. hors mid sadel gārūn and ān brinie, and ōn hakele. And se ðe mīne cuide āwende, God almihtig āwende his ansýne from him on dōmes day būton he it hēr ðe raðere bēte.

DCCCCLXXX.

ÐURKYTEL AND ÆDELGIÐ.

✠ ÐURKIL and Æselgit unnen Wigorhām intō seynt Eādmunde sō ful and sō forð sō wit it owen, after ūnker bōðer day, and ðo men half frē þeowe and lisingas. Se ðe ðis benime, God him benime héuene rīche.

DCCCCLXXXI.

Manumissions at the altar of St. Petroc.

✠ HÆC sunt nomina illorum hominum Huna et soror illius Dolo, quos liberavit Byrhtflæd pro redemptione animae suae super altare sancti Petroci coram istis testibus; Leofric presbyter, Budda presbyter, Morhayðo presbyter, Deui presbyter, Hresmen diaconus, Custentin laicus, Wurlowen laicus, ut libertatem habeant cum semine suo sine fine, et maledictus sit qui fregerit hanc libertatem.

Rumun liberavit Haluiu super altare sancti Petroci coram istis testibus; clerici sancti Petroci.

Budic, Glowmæð, quos liberavit Uulfsie episcopus super altare sancti Petroci.

Hoc est nomen Duihon quem liberauit Leofstan super altare sancti Petroci coram istis testibus; Byrhsie presbyter, Morhaðo diaconus, Britail, Iohann.

✠ Haec sunt nomina illarum foeminarum quas liberauit Wulsige, Cemoyre, Rum, Addalburg, et Ogurcen coram istis testibus uidentibus; Osian presbyter, Cantgeðen diaconus, Leucum clericus.

Wulfsige episcopus liberauit Ina prost cum filiis eius pro anima Eadgari regis et pro anima sua coram istis testibus; Byrhsige presbyter, Electus presbyter, Abel presbyter, Morhaðo diaconus, Canreðeo diaconus, Riol diaconus.

Haec sunt nomina illorum hominum quos liberabit Ælfsie super altare sancti Petroci pro redemptione animae suae, Onwen, Ewsannec, Iesu, coram istis testibus; Byrhtsie presbyter, Mermen presbyter, Agustinus lector, Morhaiðo diaconus, Riol diaconus.

Hoc est nomen illius foeminae Gluiucen, quam liberauit Ordulf pro anima Ælfsie super altare sancti Petroci coram istis testibus; Morhaðo diacono, Tithert clerico.

Des ys ðæs manes nama ðe Byrhsie gefreåde et Petrocys stowe, Byhstán hâte Bluntan sunu, on Æðelhide gewitnyse hys ágen wíf, and on Byrhisi ys mæsepreóstes, and on Riol, and Myrmen, and Wunsie, Morhæððo, and Cynsie, preóst.

Haec sunt nomina mulierum, Medhuil, Adlgun, quas liberauit Eadmunt rex super altare sancti Petroci palam istis testibus; Cangueden diaconus, Ryt clericus, Anaoc, Tithert.

Haec sunt nomina hominum quos liberauit Eadmund rex pro anima sua super altare sancti Petroci, Tancwoystel, Wenerieð, coram istis testibus; Wulfsie presbyter, Adoyre Milian clericus; atque in eadem die mandauit hanc foeminam Arganteilin eisdem testibus.

Haec sunt nomina hominum quos liberauerunt clerici Petroci, Sulleisoc, Ourduyðal, pro anima Eadgari regis super altare sancti Petroci in festiuitate sancti Micaelis coram istis testibus; Byrhsie presbyter, Osian presbyter, Austius lector, Riol diaconus.

Hoc est nomen mulieris Meonre quam liberauit Ullfric pro anima sua super altare sancti Petroci coram istis testibus; Mermen presbyter, Morhaiðo diaconus, Guaiðrit clericus.

✠ Haec sunt nomina mulierum quas liberauit Wulfsie episcopus et clerici sancti Petroci, Proscen, Wuencen, Onncum, Ilcum, super altare sancti Petroci coram istis testibus; Byrhsie presbyter, Riol diaconus, Morhaiðo diaconus, Wuaðrit clericus.

✠ Hoc est nomen illius mulieris Wenceneðel quam liberauit Ordgar dux pro anima sua super altare Petroci sancti, coram istis testibus; Wulfsige episcopus, Leumarh presbyter, Grifuð presbyter, Morhaiðo diaconus.

✠ Hoc est nomen illius hominis Iliuð cum semine suo quem liberauit Æðelræd rex super altare sancti [Petroci] coram istis testibus; Æðelwerd dux testis, Osolf praepositus testis, Mermen presbyter, Riol presbyter, Ret clericus, Lecem clericus, Bleðros clericus.

✠ Hoc est nomen istius hominis Madfuð quem liberauit Iofa pro redemptione animae suae super altare sancti Petroci, coram istis testibus uidentibus; Titt-herd presbyter, Aðalberð presbyter, Budda presbyter, Brytthael presbyter, Cenmyn presbyter; hii sunt laici, Teðion filius Wasso et Ungust Cilifri; et quicumque fregerit hanc libertatem anathema sit; et quicumque custodierit benedictus sit.

Haec sunt nomina illarum foeminarum quas liberauit Ermen pro anima matris illius Guenguiu et Elisaued super altare sancti Petroci coram istis testibus uidentibus; Osian presbyter, Leucum clericus, Ret clericus.

✠ Hoc est nomen istius hominis Teriðian cum semine suo, quem liberauit Ordulf filius Brun super altare sancti Petroci pro redemptione animae suae; ut libertatem habeat ab eo et a semine suo perpetualiter coram istis idoneis testibus; Leofric presbyter, Prudens presbyter, Adalberd presbyter, Titttherd presbyter, Budda presbyter, Boia diaconus, Morayðo diaconus; quicumque fregerit hanc libertatem anathema sit; et quisquis custodierit benedictus sit.

✠ Hoc est nomen illius mulieris Ælfgyð, quam liberauit Æðælflæd pro anima sua et pro anima domini sui Æðælwerd dux, super cymbalum sancti Petroci in uilla quae nominatur Lyscerryt, coram istis testibus uidentibus; Æðælstan presbyter, Wine presbyter, Dunstan presbyter, Goda minister, Ælfwerd scirlocc, Æðælwine muf, Ealdred frater eius, Eadsige scriptor; et hii sunt testes ex clericis sancti Petroci, Prudens presbyter, Boia diaconus, Wulfsige diaconus, Bryhsige clericus, ut libertatem Et postea uenit Æðælwærd dux ad monasterium sancti Petroci et liberauit eam

pro anima sua super altare sancti Petroci coram istis testibus uidentibus; Buruhwold bisceop, Germanus abbas, Tittherd presbyter, Wulfsige diaconus, Wurgent filius Samuel, Ylcærðon praepositus, Teðion consul cum [eius filio] Mor. Et ipse adfirmavit ut quicumque custodierit hanc libertatem benedictus sit; et quicumque fregerit anathema sit a domino deo coeli et ab angelis eius.

Hoc est nomen illius hominis quem liberauit

Hoc est nomen illius hominis quem liberauit Cenmenoc pro anima sua super altare sancti Petroci, Benedic, coram istis testibus uidentibus; Osian presbyter, Morhaiðo diaconus.

Hoc est nomen illius [mulieris] Anaguiftl quem Eadgar rex liberauit pro anima sua super altare sancti Petroci, coram istis testibus uidentibus; Wulfsige presbyter, et Grifuð presbyter, et Conredei diaconus, et Byrehtsige clericus, Selie laicos.

Wuenumon and hire teām, Móruið hire swuster and hire teām, and Wurgustel and his team, warun gefreód hēr on tūne for Eādryde cynigc and for Æðsel-[geard] biscop an ðas hirydes gewitnesse ðe hēr on tūne syndun.

Hoc est nomen illius hominis quem liberauit Perem pro anima sua, Gurient, super altare sancti Petroci coram istis testibus; Adelces presbyter, Morhæðo diaconus, Guaedret clericus. Uale! Uive in Christo.

✠ Wunstan, Bleðros, Hincomhal, Benedic, Wuncant, Otcer, Onnwuen, Argantmoet, Telent.

✠ Marh gefreóde Leðelt and ealle hire teám for Eádwig cyningc on his ægen reliquias and he hie hēt lædan hider tó mynstere and hēr gefreógian on Petrocys reliquias on ðæs hirydes gewitnesse.

Hēr kȳð on ðissere béc ðæt Æilsig bohte áne wífmann Ongyneðel hátte and hire sunu Gyðiccæl æt Ðurcilde mid healfe punde æt ðære cirican dura on Bodmine, and sealde Æilsige portgereua and Maccosse hundredes mann .iiii. pengas tó tolle; ðá ferde Æilsig tó ðe ða men bohte and nam hig and freóde úpp an Petrocys weofede æfre sacles, on gewitnesse ðissa gódera manna; Ðæt wæs, Isaac messepreóst, and Bleðcuf messepreóst, and Wunning messepreóst, and Wulfgér messepreóst, and Grifuð messepreóst, and Noe messepreóst, and Wurðicið messepreóst, and Æilsig diacon, and Maccos, and Teðion Modredis sunu, and Kynilm, and Beórláf, and Dirling, and Gratcant, and Talan. And gif hwá ðás freót ábrece, hebbe him wið Criste geméne. Amen.

Hoc est nomen illius mulieris Codgiuo quae liberata fuit pro anima Maccesi centurionis super altare sancti Petroci in uigilia aduentus domini, istis testibus uidentibus; Boia decanus, Godricus presbyter, Sewinus presbyter, Eli diaconus, Wulgarus diaconus, Godricus diaconus, Elwine diaconus, Eadricus clericus, Elwinus, Elwerdus, Sichteicus, Waso, Wulwerdus, et alii quamplurimi de bonis hominibus. Si quis tam temerarius sit qui hanc libertatem fregerit anathema sit a deo et ab angelis eius. Amen fiat.

✠ Haec sunt nomina illorum quos liberauit pro anima . . . Etgar rex super altare sancti Petroci, Guene, Cen, Arganbri, et iuniorum dedit unum pro anima Etgar rex id est nomen Brethoc, coram istis testibus; Grifiud, Loumarch presbyter, Gaudreit clericus.

Hēr kȳð on ðissere bēc ðæt Ælfríc Ælfwines sunu wolde þeowian Putraele him tō nydðeowetlinge; ðā cum Putrael tō Boia and bed his forespece tō Ælfríce his brēðere; ðā sette Boia ðes spece wið Ælfríce, ðæt was ðæt Putrael sealde Ælfríce .viii. oxa æt ðære cirican dura æt Bodmine, and gef Boia sixtig penga for ðære forspæce, and dide hine sylfne and his ofspreng æfre freols and saccles fram ðām dæge wið Ælfríce and wið Boia and wið ealle Ælfwines cyld and heora ofspreng on ðissere gewittnisse; Isaac messepreōst and Wunning presbyter, and Sewulf presbyter, and Godric diacon, and Cufure prauost, and Wincuf, and Wulfwerd, and Gestin, ðes bisceopes stiwerd, and Artaca, and Kinilm, and Godric map, and Wulfger, and mā gōdra manna.

✠ Haec sunt nomina illorum hominum quos liberauit Ælfsie pro anima Eadgari regis et pro anima sua super altare sancti Petroci, Guenttinet, Cenhuise, David, Anau prost, coram istis testibus; Byrhtsie presbyter, Riol diacon, Anaoc clericus, Tidherd clericus, Beniamen clericus.

✠ Hoc est nomen illius mulieris quam liberauit Gratcant, Ourdylyc cum filio suo Wurci, super altare sancti Petroci coram istis testibus; Hedynd presbyter, Lowenan diaconus, Leucum clericos, Bleðros clericos, Boia discipulus, Cenmyn clericos, Beniamen clericos.

Hoc est nomen illius mulieris id est Madguistyl cum progenie sua, id est, Bleidiud, Ylcerðon, Byrhtylm, quos liberauerunt clerici sancti Petroci super altare illius Petroci pro remedio Eadryd rex et pro animabus illorum coram istis testibus; Comuyre presbyter, Grifiud presbyter, Oysian presbyter, Loumarch diaconus, Wudryt clericus, Loucum clericus, Tithert clericus.

Hér cýð on ðyson béc ðæt Ælwold gefreóde Hwatu for hys sáwle a[t] Petrocys stow á degye and æfter degye. An[d] Ælgér ys gewytnesse, and Gódríc, and Walloð, and Gryfyð, and Bleyðcuf, and Salaman. And hebbe he Godes curs and sanctes Petrocus and æalle welkynes sanctas ðe ðæt brece ðæt ydon ys. Amen.

Custentin liberauit Proscen pro anima sua super altare sancti Petroci coram istis testibus; Mermen presbyter, Riol diaconus, Cantgueiðen diaconus, Tithert clericus, et aliis multis.

✠ Wulfsie episcopus liberauit Ædoc filiam Catgustel pro anima sua et Eadgari regis super altare sancti Petroci, Cyngelt, et Magnus, et Sulmeað, et Iustus, et Rumun, et Wengor, et Luucen, et Fuan-drec, et Wendeern, et Wurðylic, et Cengor, et Inisian, et Brenci, et Onwean, et Rinduran, et Lywci. Haec sunt nomina illorum hominum, illarumque [foeminarum] quos liberauit Wulfsige episcopus super altare sancti Petroci pro anima sua et pro anima Eadgari regis.

✠ Haec sunt nomina illarum foeminarum quas liberauit Ermen pro anima matris illius. Id est Guenguui et Elisaueð, coram istis testibus; Freoc presbyter, et Osian presbyter, et Leucum monachus.

✠ Hoc est nomen illius hominis quem liberauit Osferð pro anima Eadgari regis, Gurheter, super altare sancti Petroci coram istis testibus; Comoere episcopus, Agustinus lector, Byrhsie sacerdos.

✠ Hoc est nomen illius hominis quem liberauit Eusebi pro anima sua, Ceenguled, super altare sancti Petroci coram istis testibus; Grifiuð, Leumarh, Riol.

✠ Haec sunt nomina illorum hominum quos liberauit Anaoc pro anima sua; Otcer, Rannoeu, Muelpatrec, Iosep, super altare sancti Petroci, coram istis testibus uidentibus; Cemoere episcopus, Osian sacerdos, Leucum clericus, Guadret clericus.

Haec sunt nomina illorum hominum Agustin, Ælchon, Sulcæn, Loi, Milcenoc, Guenneret, Gurcencor, Riol, Anaudat, Æulcen, Gurcant, Cest, Æniud, Oncenedl, Lucco, Iudhent.

✠ Ðes sint ða menn ðe Wulfsige byscop freóde for Eādgār cinig and for hyne sáwle æt Petrocys wefode, Leuhelec, Welet, . . nwalt, Beli, Iosep, Dengel, Proswite, Tancwuestel; an ðás gewitnese, Byrhsige mæssepróst, Mermen massepróst, Mar, Catuuti, Wenwiu, Puer, Meðwuistel, Iosep.

✠ Ðys syndun ðára manna naman ðe Wulfsige byscop gefreódet æt Petrocys wefode for Eādgār and for hine silfne; and Byrhsi ys gewitnese massepróst, and Mermen massepróst, and Morhi; Diuset and ealle here teām.

✠ Ðys sindun ðára manna naman ðe Wunsie gefreóde at Petrocys stowe, [for] Eādgār cinig on ealle ðæs hiredys gewitnesse, Conmonoc, Iarnwallon, and Wenwærðlon, and Mæiloc.

✠ Haec sunt nomina filiorum, Wurcon, Æðan, Iuðnen, Wurfoðu, Gurualet, quorum filii et nepotes posteritasque omnis defenderunt se per iuramentum, Eadgari regis permisum, quoniam accusatione Malerit dicebantur patres eorum fuisse coloni regi[s]; Cemoere episcopo teste, Ælfsie praeside teste, Dostigan teste, March teste, Ælfnod teste, Byrhtsie presbyter teste, Mitcuuð presbyter teste, Abel presbyter teste.

MAR 8 - 1917

Hoc est nomen illius uiri quem liberauit Byrhtgyuo, Salenn, pro anima sua super altare sancti Petroci coram istis testibus; Leof presbyter, Osian presbyter, Morcant.

LONDON :
Printed by S. & J. BENTLEY, WILSON, and FLEY,
Bangor House, Shoe Lane.





